

„În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”-

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRITA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVI Nr. 1 (93-94) * IANUARIE 2011 *** 8 PAGINI *** 1 leu**

Rebreniana

Liviu Rebreanu despre el însuși

„Scriitorul, cu cât va fi mai sincer, cu atât va recunoaște mai categoric că observațiile lui asupra propriei creații sânt în realitate tot exterioare, că el nu poate înregistra decât rezultatele și că fenomenul creației se petrece undeva în afară de voința și știința lui”. (Liviu Rebreanu)

În lucrarea „Liviu Rebreanu dincolo de realism” (Biblioteca revistei „Familia”, 1997), criticul literar Ion Simuț identifică rădăcinile operei rebreniene în criza de identitate a personalității autorului ei „nu someșan, ci ofițer maghiar, nu ofițer maghiar, ci scriitor maghiar; nu scriitor maghiar ci scriitor român, nu prozator frivol, ci prozator realist, nu dramaturg, publicist sau nuvelist, ci romancier” (op. cit., p.142). Definirea de sine a însemnat o permanentă aventură în căutarea identității sale.

Căutarea identificării sinelui a avut ca punct de pornire faptul că Liviu Rebreanu a fost un „înstrăinat”: „s-a născut într-un sat care nu a fost nici o clipă al lui; părinții săi erau de baștină din Chiuza și Beclean, localități cu care nu a reușit niciodată să se identifice;...copilăria-i de la Maieru a devenit mult prea repede un paradis pierdut; cariera militară construită cu atâta efort și fortificată de speranțele familiei, s-a spulberat în câteva clipe ca o himeră; după plecarea din școala de la Năsăud, unde nu și-a găsit locul și unde a fost apreciat ca un școlar cu probleme, până la demisia din armată” (Niculae Gheran, Andrei Moldovan).

De aceea este atât de important să cunoaștem pe lângă „ipostaza de romancier” a lui

Teatrului Național din București, să aflăm mai multe date biografice care s-au intercondiționat cu procesul de creație rebrenian deoarece, cum remarcă Stancu Ilin („Liviu Rebreanu în atelierul de creație”, Editura „Minerva”, București 1985, p.6) „Liviu Rebreanu ilustrează tipul de scriitor la care opera absoarbe biografia într-o osmoză indestructibilă”.

Acesta este și scopul volumului „Liviu Rebreanu prin el însuși” (Editura „Academiei României”, București, 2008) al lui Niculae Gheran și Andrei Moldovan. Se valorifică „selectiv” publicistica romancierului, „masa interviurilor și anchetelor”, de la primul articol bucureștean (6 nov. 1909) până la ultimele însemnări din preajma morții sale (1 septembrie 1944), adăugându-se acestora fragmente din jurnalele și corespondența sa. Volumul în discuție este „un prilej” de a face cunoscute „opiniile lui despre crezul artistic, propria-i biografie, șantierul creației, geneza marilor romane, despre activitatea desfășurată la conducerea Teatrului Național, Societății Scriitorilor Români, Direcția pentru Educația Poporului, despre literatura confrăților din țară și de peste hotare, despre mediul social și politic din epoca interbelică, anii de război etc” (Niculae Gheran, Andrei Moldovan).

Încercarea lăudabilă a celor doi autori, este cu atât mai valoroasă dacă luăm în considerare două afirmații ale lui Liviu Rebreanu: „Eu, dimpotrivă, totdeauna m-am ascuns”; „Scriitorul, cu cât va fi mai sincer, cu atât va recunoaște mai categoric că observațiile lui asupra propriei creații sânt în realitate tot exterioare, că el nu poate înregistra decât rezultatele și că fenomenul creației se petrece undeva în afară de voința și știința lui”.

Liviu Rebreanu "a ocolit multă vreme să se spovedească cititorilor săi cu privire la viața și opera proprie,

-continuare în pag. 2 -

Ion Radu Zăgreanu

Portret

Doctor în drept: Lucian-Săndel Macavei

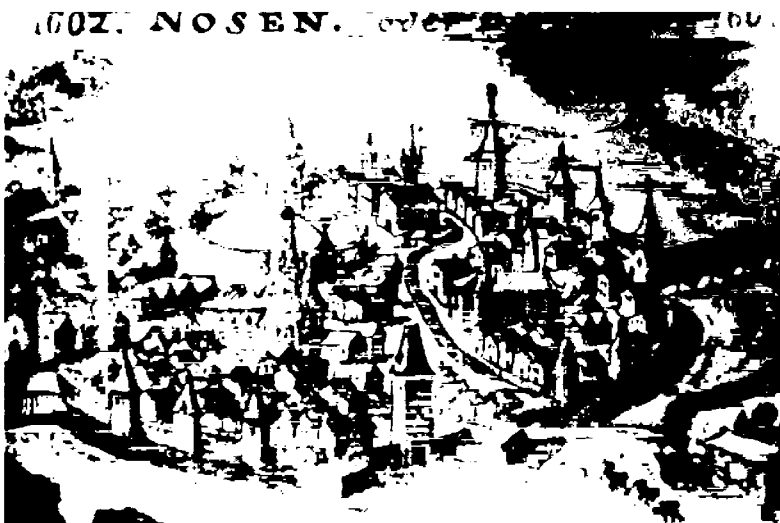

Înclin să cred, tot mai mult, că vehicularea ideii legate de plecarea celor mai studioși tineri din țară și că, vezi, doamne, nu rămân aici decât mediocritățile, este o prejudecată inventată de niște politicieni frustrați cu un nivel spiritual de bună seamă îndoielnic. Și între cele Două Războaie Mondiale, și în zilele noastre, ieșirea din acest spațiu a fost și este liberă (excluzând, firește, hiatul de cei 45 de ani de comunism, bun de imbecilizat omenirea); că un Cioran, Eliade, Ionescu (cu siguranță și alții) s-au afirmat deplin în străinătate este meritul lor, dar și al culturii române în care s-au format. Pentru asta, - slavă Domnului! - România n-a pierit și nici nu va pieri. S-au găsit și se vor găsi întotdeauna bărbați de ispravă pe care să te poți bizui și care să conducă cu demnitate destinele acestui neam spre o prosperitate binemeritată.

Opiniile de mai sus le susțin de data aceasta printr-un exemplu oferit de dl. dr. în drept Macavei Săndel-Lucian care prin forțe proprii a reușit să acceadă profesional la cei mai înalți for - în domeniul justiției - al României: judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, la 35 de ani (fiind cel mai tânăr judecător de la Instanța Superioară de

-continuare în pag. 4 -

Icu Crăciun

Bistrita / Nosen, 1601 (arhiva prof. Sever Ursa)

Liviu Rebreanu și celelalte fețe ale existenței sale creatoare: de nuvelist, de dramaturg, de publicist, de cronicar dramatic, activitatea lui de director al

Rebreniana

Liviu Rebreanu despre el însuși

-urmare din pag. 1 -

cu atât mai puțin să-și dezvăluie vreun crez artistic (Niculae Gheran, Andrei Moldovan). „Jurnalul” său, început în 1927 și continuat până la sfârșitul vieții, a dorit să fie publicat după trei decenii de la moartea sa.

Prozatorul pune și la baza destăinuirilor despre modul cum se înfățișează publicului, în viața lui de zi cu zi, sinceritatea: „Însemnările pe care le voi face aș dori să fie o încercare de pătrundere în mine însumi, lentă, necruțătoare, francă și de absolută sinceritate” („Spovedanii” - lucrarea lui Niculae Gheran „Rebreanu amiaza unei vieții”, Editura „Albatros”, București, 1989, p.365).

O detaliată cronologie a vieții și activității literare a romancierului precede paginile acestui profil al personalității scriitorului, autorii volumului „Liviu Rebreanu prin el însuși” evidențiind mai ales acele date biografice care explică într-un fel sau altul opiniile și atitudinile lui Liviu Rebreanu referitoare la variate aspecte. Primul capitol al cărții, „Profesiunea de credință” se axează pe confesiunea romancierului intitulată „Cred”, publicată în „Ideea europeană”(1926).

Mărturisirile prozatorului conturează un portret spiritual al unui creator care își ia în serios misiunea de scriitor, pentru care creația este o opțiune care presupune dăruire, sacrificiu, renunțări, sinceritate, dar și noroc sau hazard. Succesul literar, o întâmplare fericită, este un moment de „concordanță dintre inspirația scriitorului și necesitatea sufletească a cititorului”. Scrisul nu e „o jucărie agreabilă”, literatura „înseamnă creație de oameni și de viață”. Creația se apropie de „misterul eternității”: „Creația artistică e ca și creația divină, dincolo de înțelegere, cel puțin în ce privește esența”. Îl interesează în operă în primul rând „pulsăția vieții”: „Când ai reușit să închizi în cuvinte câteva clipe de viață adevărată, ai realizat o operă mai prețioasă decât toate frazele frumoase din lume... Prefer să fie expresia bolovănoasă și să spun într-adevăr ce vreau decât să fiu șlefuit și neprecis”.

Liviu Rebreanu subordonează creația esteticului, deși admite în artă și „valoarea etică”: „Arta n-are menirea să moralizeze pe om, evident, dar poate să-l facă să se bucure că e om și că trăiește, și chiar să-l facă om”. Excluză arta cu tendință. „o operă cu tendință nu poate fi decât un manual de propagandă pentru anumite scopuri, ceea ce n-are nimic a face cu arta”.

După cum era și firesc, Liviu Rebreanu face multe referiri despre roman: „romanul ia viața reală, o preschimbă într-o ficțiune atât de puternică, încât va da impresia de viață reală”. Deși i se pare greu a defini romanul, romancierul încearcă mai multe definiții ale acestei specii epice: „Romanul e ca viața. Viața n-o poți defini și nici cuprinde”, „Romanul este o proiecție în afară a trăirilor mele, organizate într-un cosmos nou”, „romanul e o lume nouă, născută din lumea subconștientului meu”, „romanul este o viață de ficțiune izvorâtă dintr-o viață adevărată: a mea”, „romanul este o construcție de artă care fixează curgerea vieții (această viață, care e nestatornică, fluidă, fără tipar). Romanul dă vieții un tipar care-i va cuprinde și dinamismul și fluiditatea”. Opinii despre roman vom afla și în alte capitole ale acestei cărți. Nu este exclusă nici prezența „etnicismului” în opera literară, el asigurând acesteia „un spor de originalitate”. Creația literară nu este o fotografie a realității „ci o sinteză, care e cu atât mai reușită, cu cât cuprinde mai multe virtualități de personaje existente”. Ficțiunea în cazul lui Liviu Rebreanu, remarcă Niculae Gheran („Rebreanu-amiaza unei vieți”-p.376), „nu se încheagă doar pe baza unor observații strict obiective, fără participarea unui coeficient de experiență strict subiectivă”.

Factorul s,,sporește considerabil viteza inspirației”.

Scriitorul este foarte bine familiarizat cu tendințele de atunci ale romanului european, salută cu bucurie pe romancierii români în plină afirmare: Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Hortensia Papadat Bengescu, Camil Petrescu, Ionel Teodoreanu, Mircea Eliade, Gib Mihăiescu, Panait Istrati, Ion Agârbiceanu, Ion Minulescu, Emil Gârleanu, etc., lansează verdicte: Gala Galaction este un „foarte mare nuvelist, dar nu-i romancier”, în cazul lui Camil Petrescu vorbea despre neorealismul prozei sale, el „fiind o nouă sinteză a vieții”, o sinteză „care pătrunde dincolo de scoarța realului, spre esențe”. Un mare romancier este și un pasionat cititor de romane.

Liviu Rebreanu lectura cu atracție romanele lui Andre Gide, ale lui Thomas Mann, Thomas Hardy, John Galsworthy, Joseph Conrad, Georges Duhamel, Virginia Woolf, Aldous Leonard Huxley, amintind aici și pe Lev Tolstoi, Feodor Mihailovici Dostoievski, pe Miguel de Cervantes cu romanul său „Don Quijote”, carte atât de îndrăgită de scriitor.

Remarcă romanul psihologic al lui Marcel Proust („a atins punctul celebrității prin romanul psihologic”), sesizează dincolo „de minuțioasele lui analize psihologice”, descrierea societății burgheze franceze. Prevedea pierderea interesului pentru romanul psihologic și revenirea la romanul social. Scriitorul observă diversificarea formulilor romanului modern, acceptă să introducă în romanele sale scene sportive.

Dintre criticii literari care au scris romane, interesant i se pare „Adela” a lui Garabet Ibrăileanu, deși i se pare „oarecum searbăd”; pozitiv semnalează romanele „Cartea nunții” a lui George Călinescu și „Mite” al lui Eugen Lovinescu, acesta reușind să „recupereze pe Eminescu”. Romanul fluviu „corcește această specie a genului epic, iar reportajul „e o viziune directă din care nu se poate face literatură”.

Liviu Rebreanu sesizează „asaltul romanului, nivelul prozei a întrecut pe cel al criticii”, deși apreciază pe Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, Mihail Dragomirescu, George Călinescu. Nu aceeași prețuire pozitivă exprimă Liviu Rebreanu referindu-se la poezie: „De la Eminescu plutim într-un fel de nebuloasă în care se învâlmășesc toate curentele străine”.

Interesante sunt relatările rebreniene despre „nașterea primelor romane”(capitolul IV), despre „șantierul propriei creații”(capitolul V): „Prin lămuririle acestea cititorii pot să pătrundă puțin în secretele de atelier ale creației și să-și dea seama din câte imense eforturi se încheagă o operă de artă”. Odișea redactării romanului „Ion” a coincis cu o perioadă dificilă din viața sa. Romanul a fost primit cu o „totală indiferență critică”, deși critici importanți ai vremii și-au expus părerile despre el. Savuroase sunt reacțiile personajelor care s-au recunoscut măcar onomastic în primul roman rebrenian (notarul Stoessel multumindu-i prozatorului astfel: „Mi-a plăcut d-le Rebreanu cum m-ai feștit”, popa din Vărarea supărându-se). Scriitorul intervine cu repetate precizări în a sublinia raportul realitate-ficțiune în opera literară: „Creația literară nu e o fotografie, ci o sinteză, care e cu atât mai reușită cu cât cuprinde mai multe virtualități de personaje existente”.

Aserțiunea rebreniană „Întotdeauna la baza cărților mele este un mic fapt real” este demonstrată prin „aplicații practice” care descriu geneza romanelor sale, mai ales referirile la „Ion”, „Pădurea spânzuraților”, „Răscoala”, „Adam și Eva”. Sunt mărturisiri care interesează pe istoricul literar și care relevă intențiile

romancierului: „În Apostol („Pădurea spânzuraților”, n.n.) am vrut să sintetizez prototipul propriei mele generații”, „În *Ion* stăpânirea pământului e chestiune individuală, pe câtă vreme în *Răscoala* e o revendicare de ordin social”, „Gorila” simbolizează pacostea care a fost pentru țara noastră politică”, „dintr-o amintire a apărut romanul „Adam și Eva”, dintr-o scenă, dintr-o întâlnire cu o femeie. Eram la Iași și am întâlnit-o pe stradă: era cu o umbrelă deschisă; era o femeie frumoasă, o brunetă cu ochi verzi; când am întâlnit-o am avut impresia că am mai văzut-o cândva în altă lume...și e interesant că și ea a avut aceeași impresie”.

Impresionează dezvoltările despre laboratorul de creație rebrenian, momentul zilei propice redactării textelor, crearea atmosferei pentru creație (cafeaua și tutunul-„izolarea mea mistică în mijlocul nopții, singur la masa mea de scris”), chinurile pentru găsirea primei fraze „pentru redactarea primului capitol: „numai când într-un moment fericit am nimerit prima frază, am nimerit și restul”. Prozatorul scria greu, „tăia în carne vie” în textele elaborate: „În adolescență eram și eu foarte fecund...De îndată însă, ce am coborât în București și mi-am înțeles rostul între literați, m-a cuprins o adevărată spaimă în fața cuvântului scris”. După etapa redactării textului, după primul impuls, urmează transcrierea, schimbările, de cele mai multe ori aproape în totalitate. După tipărire propria-i carte pare a nu-l mai impresiona. Provincia natală a constituit mereu o obsesie în viața prozatorului: „Valea Someșului...a fost și va rămâne pentru mine cel mai frumos loc de pe pământ”. A prețui țărâna română pe care l-a elogi în discursul său de primire în Academia Română („Lauda țărânului roman”, 1940). Cataloga limba română ca „o limbă țărănească”.

Inspirația înseamnă mai ales „concentrare”, iar scrisul e „o plăcere chinuitoare”; „Bucuria creației e atunci când scrii: e o euforie. Omul se detașează de pământ, e în altă lume, trăiește într-o bucurie continuă; o astfel de bucurie cred că o trăiește numai femeia care știe că va dăruia lumii un nou suflet, o nouă ființă”: „Procesul de creație e un miracol...Dar ai senzația că participi la o minune, că ești instrumentul unui miracol care se săvârșește în tine, cu tine.”

Spațiul natal și-a pus amprenta asupra formării personalității sale: „scriitorul și artistul în genere își trag seva creației din sângele și pământul ce l-au născut”.

Publicistica social-politică a lui Liviu Rebreanu este redusă ca volum, autorul lui „Ion” refuzând orice angajare politică, convins că: „Artistul este în decădere atunci când intră în politică”. Pentru a-și proteja creația el s-a ținut departe de polemici, chiar și atunci când ele vizau viața personală: „Dintr-un sentiment de demnitate firească am preferat să îndur chiar atacuri mârșave, fără să-mi ofer viața mea intimă polemicilor scandaloase”.

Asemeni lui Titu Maiorescu, Liviu Rebreanu este silit a face concesii în cazul lui Octavian Goga pentru care „politica și cultura erau aproape același lucru”, atenționând încă o dată clar: „Misiunea scriitorului este să scrie, a omului politic să guverneze”.

Romancierul a fost interesat de viața culturală a cetății, mai ales când a ajuns să conducă Direcția pentru Educația Poporului militând pentru emanciparea culturală a satelor, pentru înființarea de biblioteci etc. A condus publicațiile „Mișcarea literară”, „Gazeta literară”, „România literară”, „Viața”. A lăsat mărturie despre propria-i creație dramatică („Cadriul”-

-continuare în pag. 3 -

Rebreniana

Liviu Rebreanu despre el însuși

-urmare din pag. 2 -

1919, „Plicul”-1923, „Apostolii”-1926, „Osânda”-), pasiunea pentru teatru fiind o constantă a vieții sale: „Prima piesă scrisă reprezintă debutul meu în viață și în dragoste”

Promovat de Iuliu Maniu ca director al Teatrului Național din București Liviu Rebreanu a condus această instituție între anii 1928-1929 și din 1941 până când va muri. În calitate de director de teatru a încercat să imprime mișcării teatrale românești „o respirație europeană”, a încurajat literatura dramatică românească, s-a preocupat de soarta materială a actorilor, a căutat să stabilească un „echilibru între valoarea artistică și gustul publicului”, a pus accent pe textul dramatic și pe jocul actorului. Pentru repertoriul modern și experimental a înființat Teatrul Mic, a organizat matinee teatrale pentru elevi și studenți.

Din interviurile acordate diversilor ziaristi aflăm multe date interesante despre romancier. Radiografierea societății românești din vremea sa, ne dezvăluie un Liviu Rebreanu bun cunoscător a tot ceea ce se întâmpla în contemporaneitatea lui, se conturează un fin observator al realității acelor vremuri. Multe aspecte negative ale timpului sunt semnalate tranșant, iar multe din previziunile sale s-au confirmat: „Se pare că regimurile totalitare se vor generaliza”, „Nu știu cum ar mai putea Germania să câștige războiul”, „Apusul e în agonie”, „În Europa miroase a mort”, „Hitler, Stalin, Mussolini și-au aservit literatura”, „Viitorul nostru în istorie depinde de-acum de calitatea acestei contribuții culturale”, „Ardealul nu se discută. E jalea noastră cea mare care s-a închis sub lacăt greu în inimile noastre”. Nu îl încântă școlile de literatură, ele „mărginesc libertatea de acțiune artistică”, îl consideră pe Nicolae Iorga „cel mai formidabil creier pe care l-a produs neamul românesc până astăzi”, „Omul politic român este imbecil, barbar

și anticultural”, „Sunt hotărât de partea democrației. Dacă n-ar fi existat democrația eu aș fi rămas la Prislop, la coarnele plugului”, „Europenismul vrea să clădească de sus în jos, românismul se mulțumește a începe cu temelie”, „Cărțile traduse ar face servicii României mai mult decât propaganda politică”etc.

Cu luciditate caracterizează poporul român astfel: „Poporul român s-a născut dintr-o fuziune de latinitate și slavism pe un străvechi fond tragic. Ca atare el reprezintă o virtualitate originală și într-un fel unică. Singură originea aceasta poate să explice unele contradicții care par inexplicabile în caracteristica generală a omului român: inimă fierbinte și cugetare clară, simțul realității și gustul reveriei, ambiții nemăsurate care deseori se sfărâmă în contact cu faptele, eforturi excesive alternând cu perioade prea lungi de repaos, de unde un etern conflict cu timpul care trece când prea repede, când prea încet...Iată numai câteva contraste care aproape se exclud și care totuși sălășluiesc aieva în sufletul românesc, menținându-l într-o permanentă tensiune interioară, tensiune agravată încă și de condițiile mediului și ale istoriei”.

Unele răspunsuri ale lui Liviu Rebreanu, date celor care l-au intervievat, completează portretul omului Rebreanu cu date simpatice sau neașteptate. Romancierul nu a fost vânzător fiindcă s-a stabilit târziu la casa lui, „singurul sport” pe care și l-a permis a fost mersul pe jos, a crezut în Dumnezeu („Numai arta pornită din credință dă merinde sufletească”), a manifestat „o adevărată sete de camaraderie”, soția unui scriitor „trebuie să fie o martiră, o sacrificată”, prozatorul a fost o fire optimistă, dar și un om superstițios: „nu plec la drum marți, nu încep un lucru sâmbăta, numărul 7 nu mi-e favorabil, 13 în schimb îmi e simpatic, cum ies și văd un popă știu că mă așteaptă nenorocirea, după cum dacă îmi

iese un țigan, îmi pare bine”. A fost influențat de cultura germană, ea „făcându-mă să privesc lucrurile mai grav, mai serios”.

Unele afirmații ale lui Liviu Rebreanu sunt de mare actualitate: „Din criză în criză am ajuns însă să ne obișnuim cu viața de azi pe mâine”, „statul nu ocrotește cele culturale”, „Artistul este în decădere atunci când intră în vâltoarea politici”, „Dacă se va elimina orientalismul, tembelismul, pezevenglăcul și șmecherismul, și se va cultiva seriozitatea, munca, hărnicia, vom ajunge la o înflorire vrednică de un neam mare” etc.

Volumul celor doi rebrenoigi conturează un Liviu Rebreanu, om și creator, interesant, atractiv, mai aproape de contemporaneitatea noastră. Selecțiile din mărturisirile romancierului pot constitui un capitol introductiv în studierea operei prozatorului.

Autorii volumului prezentat au știut să selecteze acele mărturisiri rebreniene care conturează portretul spiritual al unui renumit scriitor, al unei conștiințe scriitoricești de primă mărime, reușind să pătrundă „în durata interioară” a acestuia.

Bibliografie:

- 1.Niculae Gheran, Andrei Moldovan-„Liviu Rebreanu prin el însuși”, Editura „Academiei Române”, București, 2008.
- 2.Ion Simuț-„Liviu Rebreanu dincolo de realism”, Editura „Biblioteca revistei Familia”, 1997.
- 3.Stancu Ilin-„Liviu Rebreanu în atelierul de creație”, Editura „Minerva”, București, 1985.
- 4.Niculae Gheran-„Rebreanu amiaza unei vieți”, Editura „Albatros”, București, 1989.

Ion Radu Zăgreanu

Seară cu Mircea Cărtărescu* in Esslingen (Germania)

Eveniment

A saisprezecea ediție a „Zilelor literaturii în Esslingen am Neckar”, care se desfășoară în perioada 7-30 noiembrie 2010, numără printre participanți și pe scriitorul român Mircea Cărtărescu, „unul dintre cei mai importanți scriitori europeni de astăzi”, cum îl caracteriza ziarul județean „Esslingen Zeitung”, preluând o afirmație din vestita publicație „Frankfurter Allgemeine Zeitung”. După ce la „Lunga noapte a literaturii române”, eveniment cultural care a avut loc în urmă cu mai mulți ani la Fellbach (linga Stuttgart) - la care subsemnatul a avut plăcerea de a fi luat parte - Cartarescu, deși figura pe lista scriitorilor care urmau să participe activ, nu a mai putut onora invitația și după ce la „Literaturhaus” din Stuttgart, care l-a găzduit în urmă cu doi ani, unde într-adevăr a venit dar, ca un făcut!, subsemnatul nu a mai putut fi de față, am privit

această ocazie drept o șansă pe care nu mai aveam voie s-o ratez.

Mircea Cărtărescu a fost unul dintre cei treizeci de autori gazduiți în perioada mai sus amintită în Esslingen și singurul dintre aceștia care scrie într-o altă limbă decât germana.

Cu doua seri înainte acesta citise în Salzburg, unde luaseră parte vreo 20 de simpatizanți ai autorului, ziua următoare, la Dresden suma acestora se ridicase la 40. La Esslingen autorul a avut plăcuta surpriză de a citi din romanul „Travestie” (aparat în românește în 1994 și recent și în limba germană) în fața a nu mai puțin de șezeci de persoane! Acest lucru s-a întâmplat pe data de 11 noiembrie a. c., la ora 19:00, în sala „Kutscher” a bibliotecii orașenești din Esslingen. După lectura din romanul „Travestie”, mai întâi a autorului, în limba originală, mai apoi în limba germană, efectuată de traducătorul acesteia, Ernest Wichner (care a fost și moderatorul întâlnirii), celor prezenți le-a fost oferită posibilitatea de a adresa întrebări scriitorului. Astfel s-a creat un dialog autor-public viu, întrebările și răspunsurile desfășurându-se pe o arie variată de teme: atelierului de creație, modalități de scriere, „datoria” de implicarea a scriitorului în social și politic, afinități ale acestuia cu mari scriitori ai literaturii universale etc.. Răspunsurile au fost pe cât de exacte pe atât de nuanțate, creând astfel o atmosferă de cenaclu.

A fost, fără îndoială, un eveniment cultural demn de semnalat, iar pentru semnatul rândurilor de față marea bucurie de a trăi unul de astfel de dimensiuni în limbă și spirit românesc.

* Lista cărților publicate de Mircea Cărtărescu este una foarte lungă. A început ca poet (reprezentant strălucit al generației optzeciste) și este și critic literar. Cărțile lui de proză (povestiri și romane) l-au consacrat definitiv, fiind la ora actuală tradus în multe limbi străine. La trilogia „Orbitor” („Aripa stângă”, „Corpul” și „Aripa dreaptă”) a lucrat nu mai puțin de zece ani. Succesul ei este indiscutabil.

Damaschin Pop-Buia,
Ostfildern (Germania) la 15 noiembrie 2010

Opinii — Întrebări introspective

De ceva timp încoace, cu fiecare zi ce trece, sunt invadat de tot mai multe întrebări referitoare la scopul vieții mele și în același timp al omenirii întregi. Stau și mă gândesc de multe ori dacă are vreun scop existența mea pe pământ sau sunt, pur și simplu, un individ care, ia fel ca și ceilalți, a intrat în ființă fără să i se ceară acordul și îndeosebi, pentru a respecta o lege primordială de perpetuare a specie umane. Și dacă admitem că acesta este răspunsul, făcând un pas în față, oare la urma urmei care să fie țelul suprem al omenirii? Dacă nu în unanimitate, cred că în procentaj foarte mare ar răspunde că și-ar dori să fie fericiți. Alergăm dintr-o parte în alta, zbatându-ne ca peștele pe uscat întru dobândirea fericirii, dar totuși suntem prea departe și prea puțini aceia care o găsim și se bucură de ea.

Euripide, un mare poet grec, spunea: "Cinealeargă îndărătnic după „nalte idealuri, pierde fericirea simplă care-i stă la îndemână" și oare, la aproape doua mii de ani distanță, nu același lucru se întâmplă și în zilele noastre? Batem la porțile, până mai anii trecuți, închise ale occidentalului în speranța de a găsi fericirea pe care toți spunem că ne-o dorim, însă cum facem de reușim să ne îndepărtăm tot mai mult, greu de explicat. Poate că atât sărăcia și necazul în care se află unii, cât și somptuozitatea și confortul în care trăiesc alții, sunt obstacole care ne împiedică să vedem lumina de la capătul tunelului, și de ce nu, fericirea.

Ce ne face să ne trezim în fiecare dimineață și până seara să nu ne oprim din alergat? Nu cumva ne-am pierdut scopul, oare nu facem parte dintr-o

generație care a părăsit orice fel de principiu din dorința de a obține autonomia de care decenii întregi, am fost priviți?

Ce ne mai aduce nouă astăzi fericirea?, o facultate grea, un serviciu bun, o haină de calitate, o mașină cu mulți cai putere? Indubitabil toate acestea ne vor face fericiți, ne vor da împlinire, dar vor fi ca o ploaie de vară deoarece alte și alte visuri stau în așteptare, chinându-ne ființa până ce ajung să fie materializate. E bine că NU ne complacem să trăim în monotonie și că tot timpul țintim înspre înalt, cu toții o știm asta, însă în acest ritm, alții vor fi cei care se vor bucura de osteneală, așa-zisa fericire a noastră, deoarece noi pe atunci vom fi plecat, departe...

Încă din antichitate, oamenii au avut anumite puncte de sprijin, un axis-mundi în jurul căruia gravita lumea, ori în zilele noastre, abuzăm de aceste vremuri de libertate, așa mult timp râvnite, iar rezultatul, evident că nu poate fi unul pozitiv. Dacă unui oarecare om întâlnit pe stradă aș încerca să-i împărtășesc aceste sentimente ce nutresc în mine, probabil că l-aș pune pe gânduri, nu conexe cu ale mele, ci compătîmîndu-mă pentru patologia de care sufăr.

De ce azi nu se mai caută decât ceea ce este la modă (nu-i un lucru rău), dar de ce ne-am detașat într-o așa mare măsură de trecut? Știu, ca să nu fim acuzați de plagiat. Să fie oare de vină pretențiile noastre de erudiție mult peste predecesorii noștri? În acest sens ne vine în ajutor tehnologia care în ultimii ani a avansat surprinzător de mult și căreia cu siguranță nu-i vom ține pasul. Aceasta n-a făcut nici

mai mult nici mai puțin decât să creeze niște lucruri tot mai sofisticate pentru oameni tot mai "inteligenti".

Câtă dreptate avea Octavian Paler care spunea: "avem mai mulți experți și totuși mai multe probleme, mai multă medicină, și totuși mai puțină sănătate, [...] citim prea puțin, ne uităm prea mult la televizor și ne rugăm prea rar. Ne-am multiplicat averile, dar ne-am redus valorile, vorbim prea mult, iubim prea rar și urâm prea des". Și totuși până la urmă ce căutăm?!

Dacă am nota pe o hârtie lucrurile pe care ne interesează și după care tânjim cu adevărat, am rămânea profund uimiți de rezultat deoarece prea puțin coincide cu ceea ce, în mod conștient, ne ocupă timpul. Am adunat în acest articol câteva întrebări, cu sau fără răspuns, de altfel, cunoscute de toți, nu în ideea de a epata, ci de impulsiona ființa și gândurile care fac vechime în fiecare dintre noi. Zac sub mormane de alte gânduri în încăperi ticsite de praf, și din ce în ce mai puțin accesate. Poate din comoditate sau poate din dorința de a nu starni zarvă mare printre molile care de mult s-au cuibărit printre ele. Niciodată nu-i târziu să credem că acestea ar putea renaște ca pasărea Phoenix din propria cenușă.

În încheiere, te îndemn să-ți rezervi un timp în care să-ți faci ordine în gândurile care-ți tranzitează ființa, având deplina încredințare că, la fel cum spunea și Nicolae Iorga, "de prea mult gând, n-a îmbătrânit nimeni, niciodată". Nu știu ce idei se vor naște și ce vei câștiga, dar cu siguranță, nu vei avea nimic de pierdut.

Aurel Deac

Portret

Doctor în drept:

Lucian-Săndel Macavei

-urmare din pag.1 -

Judecată a României). Traseul vieții sale se cuvine a fi luat ca model de mai tinerii elevi ai școlii noastre. Virtuțile sale: inteligența și conștiinciozitatea, dublate de o maturitate în gândire și o ambiție mai rar întâlnite, mă îndreptătesc să afirm – parafrazând cronicarul – nasc și în Ardeal oameni!

Elev la „Liviu Rebreanu” din Bistrița, student al Facultății de Drept (Universitatea „Babeș-Bolyai”) din Cluj-Napoca, dl. Lucian-Săndel Macavei și-a continuat studiile cu două masterate, unul în Științe penale și criminalistică (la U. B. B.), cel de-al doilea în Managementul resurselor umane (la U. B. B.) – toate absolvite cu Magna cum Laude. Evident că formarea sa profesională a continuat cu doctoratul, doctorat finalizat în 2010 la Universitatea din București cu teza „Recursul în materie penală”, luat, bineînțeles, cu Magna cum Laude.

De la absolvirea Facultății de Drept, în 1996, până în 2010, tânărul Lucian-Săndel Macavei a parcurs toate treptele ierarhice specifice magistraților: judecător la Judecătoria Năsăud (1996-1997), judecător la Judecătoria Bistrița (1997-2004), judecător la Tribunalul din Cluj-Napoca (2004-2006), judecător la Curtea de Apel din Cluj-Napoca (2006-2010), iar din 2010, până în prezent, judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, secția penală, din capitală. Sunt convins că studiul permanent și experiențele dobândite pe parcursul acestor ani l-au făcut să capete alura de campion. La susținerea tezei de doctorat toți cei cinci membri ai comisiei de acordare a titlului de doctor în drept (profesori universitar de drept), înainte de deliberare, au subliniat caracterul practic al tezei și apetența candidatului pentru cercetarea juridică. Iar conducătorul științific al tezei de doctorat, prof. univ. dr. Nicolae Volonciu arată: redăm din *considerentele finale și concluzii* următorul text: "Teza de doctorat întocmită constituie o contribuție valoroasă la cercetarea științifică din domeniul căilor de atac în procesul penal. Remarcăm, alături de valoarea doctrinală a lucrării, evidentul său caracter aplicativ care face ca multe din concluziile la care ajunge autorul să poată constitui un îndreptar prețios pentru practica judiciară.

Elementele pozitive mai sus amintite își au o explicație normală de ordin personal. Doctorandul are o experiență profesională deosebită în calitate de magistrat de cea mai înaltă calificare. Mulți ani de-a rândul a fost judecător la Curtea de Apel din Cluj, iar în prezent stă pe cea mai înaltă treaptă a magistraturii în calitate de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție".

În „Enciclopedia Personalităților din România” aflăm că dl. dr. Lucian-Săndel Macavei a activat în cadrul seminariilor de formare a formatorilor pentru perioada 2004-2005: Convenția Europeană a Drepturilor Omului-Aspecte Penale INM(2004), Aptitudini Didactice, INM, SNG(2005), Convenția Europeană a Drepturilor Omului-Aspecte Penale, INM(2005), Cooperare

internațională în lupta contra criminalității organizate, INM(2005), Cercetare penală, bănuială, adevăr și dreptul la apărare, INM(2006); Seminarii internaționale: Regimul juridic al accidentelor în cadrul Uniunii Europene, ERA, Riga(2007), „Confiscation of the proceeds of crime as an effective method in fighting the crime on EU territory and international cooperation in this respect”, Gdansk, EJTN(2008). De asemenea, a publicat: „Caiete de drept penal”, nr.2/2008, ed. C. H. Beck, București, Curtea de Apel Cluj, Buletinul jurisprudenței, Repertoriu anual 2008, ed. Universul juridic, București, 2010, „Dreptul”, nr. 4/2009, ed. C. H. Beck, București; este membru al Asociației Naționale a Magistraților din România și este pasionat de hărți, sport și lectură, fiind, de asemenea, cunoscător al limbilor engleză și franceză. Că este un mare iubitor de beletristică am avut ocazia să-l știu încă din copilărie și constat că această frumoasă pasiune continuă și astăzi. Ferice de părinții săi!

Dar, pentru ca toate aceste trepte să ajungă în vârf, anul trecut(2010), doctorul în drept Lucian-Săndel Macavei și-a găsit sufletul-pereche, căsătorindu-se cu colega lui de serviciu, drd. în drept, Alina, căroră îmi permit să le urez acum la început de an: LAMULȚIANI și multe bucurii!

Icu Crăciun

Măiereni la Campionatul European de Fotbal, Elveția 2008

Soliloc în ziceri înțelepte

despre voință

Voința este efortul pe care omul îl depune pentru rezolvarea unui scop pe care omul trebuie să-l obțină și să găsească soluțiile necesare. Voința este una dintre cele mai importante trăsături de caracter manifestate prin decizie fermă, controlată, împotriva oricărui piedici.

Poetul Tudor Arghezi afirmă lapidar: „Dacă vrei, poți. Prin stăruință. Ca să fii biruitor este de ajuns să te birui pe tine însuși în fiecare zi câte puțin și să privești în tine ca într-o cameră închisă în care poți muta mobilierul după voie”.

Din acte de voință mărunte se poate ajunge la rezultate mari, uneori neașteptate. Ezițările paralyzează actele de voință.

„A fi om cu voință înseamnă a nu putea voi decât într-adevăr că poți să-ți implinești (M. Codreanu).

Omul, stăpân al faptelor sale, poate reuși pentru că nu vrea, nu urmărește decât ceea ce e cu putință. Să încerci și să spui în același timp, cu curaj: Trebuie să reușesc!

Anticul Epictet: „Acela este domn peste toți și peste toate, care, când vrea și când nu vrea, găsește în propria lui voință, atât energie de realizare cât și frână de reținere. Cine

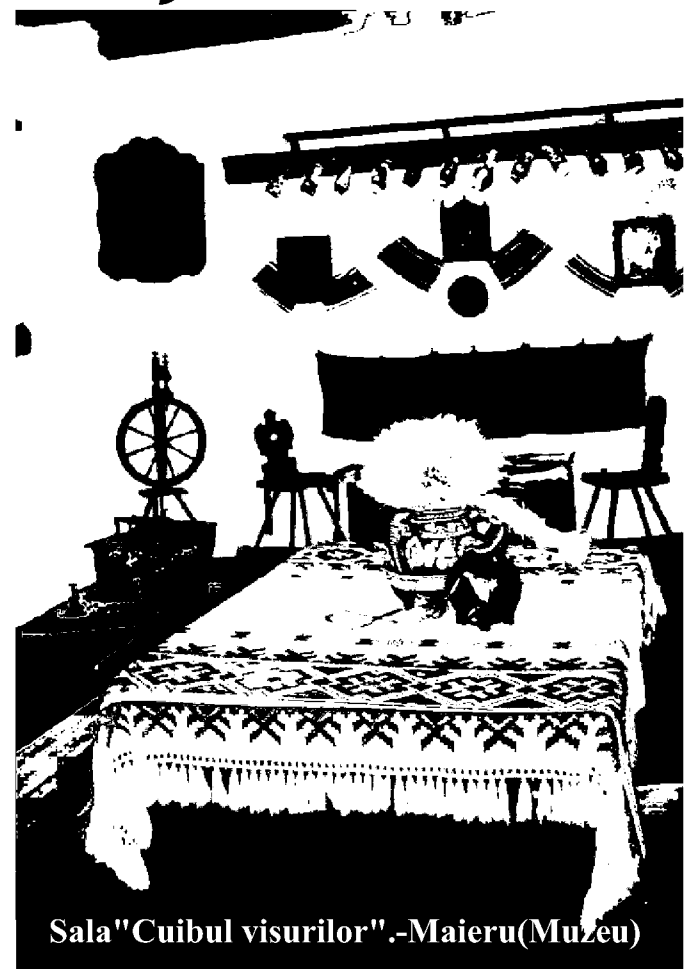
vrea să fie liber, să nu se ia după ce fac și ce nu fac alții, fiindcă atunci sclav rămâne”.

Voința adună în sine toate celelalte resurse ale sufletului. A vrea înseamnă a iubi, a urî, a se bucura, a regreta. Cu alte cuvinte, voința este tăria morală a fiecărei ființe umane, cutezanța de a traduce în fapte, puterea de plămădire și împlinire.

Să știi să perseverezi, fiindcă perseverența e cea dintâi condiție a voinței. „Când ești pe drum de fapte mari nu trebuie să te împiedici de lucruri mărunte”, scrie filosoful Ch. Fr. Helbe. Iar latinul Lucretius ne îndeamnă: „Cât de ușor lovești mereu un lucru / Tot îl înfrânghi și-l birui pân' la urmă /, Nu vezi cum picătura cea de apă / Căzând pe piatră, găurește piatră”. De aici și până la celebrele versuri intrate în anonimat: „Picurii, cu strop de strop, fac al mărilor potop”, nu e decât un pas.

Voința se cere să fie cultivată prin exerciții bine controlate. Ea este coloana vertebrală a tuturor acțiunilor noastre.

ION DELAMARGINĂ

Sala "Cuibul visurilor" -Maieru(Muzeu)

Opinii

ȘTIM

Viitorul a prezentat, prezintă și va prezenta interes pentru orice individ. Cred că viitorul fiecăruia este în propriile sale mâini și că fiecare dintre noi beneficiem de un set de șanse pe care destinul/Dumnezeu ni le scoate în cale și de care noi putem sau nu să profităm.

Fiecare dintre noi ne putem modela destinul și putem alege singuri căile pe care dorim să mergem.

Viitorul este o continuă succesiune de alternative, de răscruci și intersecții.

Depinde de individ să își construiască viața la care aspiră și să își folosească cu înțelepciune liberul arbitru de care dispune, pentru a face alegerile care i se potrivesc.

Uneori este bine să știm ce vom trăi în viitor, alteori este foarte bine să nu prevedem ceea ce ni se va întâmpla.

Trăim și ne desfășurăm activitatea într-o țară în care cărmuitorii ei de ieri și de azi „au avut grijă” să dreagă lucrurile în așa fel încât foarte multe din cele pe care le vom trăi în viitor să le putem întrevădea.

Astfel:

— Știm că dacă vom sta la coadă pentru ca să plătim taxele și impozitele către stat, vom fi umiliți;

— Știm că dacă vom ajunge la pensie, ne va fi mai rău;

— Știm că dacă vom merge la farmacie să cumpărăm medicamentele compensate de pe rețetă, nu le vom găsi pe toate;

— Știm că dacă vom concura pentru ocuparea unui post, nu-l vom putea obține fiind rezervat unuia apropiat puterii;

— Știm că dacă vom absolvi o școală, vom fi foarte norocoși dacă vom găsi un loc de muncă în domeniu;

— Știm că dacă ne vom deplasa cu un mijloc de transport în comun, vom ajunge la destinație cu întârziere;

— Știm că dacă vom ajunge într-un necaz, nu are cine dintre autorități să ne ajute;

— Știm că pot urma facultăți chiar și semianalfabeții;

— Avem temeri că dacă ne vom îmbolnăvi, vom fi diagnosticați greșit;

— Știm că dacă se schimbă cei de la putere, vor fi schimbați din funcții și cei competenți;

— Știm că dacă vom merge la un local, comanda va fi onorată cu întârziere;

— Știm că dacă vom apela la justiție, vom pierde;

— Știm că dacă vom deveni bugetari, vom fi plătiți prost;

— Știm că foarte mulți bolnavi vor muri sub privirile neputincioase ale medicilor din cauza subfinanțării sistemului de sănătate;

— Știm că dacă cineva candidează în alegeri va câștiga dacă a fost cercetat pentru corupție;

— Știm că se înființează comisii parlamentare pentru a îngropa problemele;

— Știm că dacă un politician este arestat, este pentru că e persecutat politic;

— Știm că politicienii din România nu cunosc instituția demisiei de onoare;

— Știm că demnitarii noștri sunt roși de gândul de a-și promova rudele și apropiații;

— Știm că premierul cu studii de drept constituțional va promova acte normative anticonstituționale;

— Știm când se anunță scăderi de salarii în învățământ că guvernarea vor spune că apreciază munca dascălilor;

— Știm că dacă noi o vom duce din ce în ce mai rău, politicienii o vor duce din ce în ce mai bine;

— Știm ce comportament va adopta premierul Boc, în funcție de declarațiile președintelui;

— Știm că dacă diverse categorii sociale protestează din cauza traiului insuportabil, cei de la putere vor declara că sunt manipulați de opoziție;

— Știm că repartitia resurselor bugetare se va face cu precădere către zone conduse de oamenii puterii;

— Știm că avem politicieni cărora le place orice din ceea ce nu merită.

Pentru multe din cele de mai sus ne putem pune legitim întrebarea (din păcate retorică): Oare cine ar trebui să umble târâș pentru a cere scuze poporului român?

Valer Pop

*Didactica nova***GRUP ȘCOLAR "LIVIU REBREANU" MAIERU**

Balul Bobocilor

2010

Foarte mulți tineri de la Grup Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru și-au dat întâlnire pe 12 noiembrie 2010, vineri seara, la Căminul Cultural din comună, acolo unde a avut loc prima ediție a Balului Bobocilor 2010.

Distracție la maximum, râsete, dans, momente artistice, muzică, probă surpriză. Aceasta a fost atmosfera unui adevărat bal. Balul Bobocilor Grupului Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru la care au participat foarte mulți elevi și profesori, alături de prieteni. Un spectacol care va rămâne în memoria celor prezenți mult timp de acum încolo.

Spre deosebire de celelalte baluri de la liceele din județ, balul de la Grup Școlar "Liviu Rebreanu" nu a avut o anumită temă, iar organizatorii au vrut un bal clasic, un bal în care accentul să se pună exclusiv pe cele 14 perechi de boboci și mai puțin pe decoruri sofisticate, costume, lumini și efecte speciale.

Pentru concursul de Miss și Mister Boboc s-au înscris în concurs

talent atât vals, cât și hore, hip hop, dance sau manele.

La proba de karaoke fiecare pereche a trebuit să își arate calitățile vocale, fiind ajutați și de spectatorii care cântau odată cu concurenții (Hi-Q cu piesa "Gașca mea", Angela Rusu cu piesa "Toate șogorițele", Cristina Rus - "Inima mea bate", etc).

Spectacolul a continuat pe ritmuri muzicale, iar cei care au creat atmosfera au fost elevii clasei a XII-a A.

La proba de aptitudini, bobocii ne-au arătat ceea ce știu cel mai bine: au recitat poezii, au spus bancuri, au cântat și au dansat.

Cât timp juriul delibera pentru a stabili câștigătorii concursului de Miss și Mister, prezentatorii au anunțat un moment folcloric pregătit de elevele Luchi Anuța și Hodoroga Dorina.

Spectacolul s-a încheiat cu o demonstrație de arte marțiale susținut de Clubul Sportiv Ilyo din Bistrița, având ca antrenor pe Marius Muti.

Cel mai așteptat și emoționant moment al seriei, cel puțin de organizatori și de bobocii are au urcat pe scena balului, a fost premiera concursului de Miss și Mister Boboc 2010, misiunea juriului fiind una deloc ușoară.

După două ore de bună dispoziție și aplauze, juriul, format din profesorii Ureche Victoria, Anca Iosif, Cotul Adela, Gyorgy Raimond, Gyorgy Maria, Avram Dorel și reprezentatul Consiliului Școlar al Elevilor, Ureche Lenuța, a anunțat premiile.

Miss Boboc 2010 a fost aleasă *Leșan Andreea* din clasa a IX-a A, iar Mister Boboc 2010 este *Bob Ionel*, din clasa a IX-a A.

Miss Popularitate a fost desemnată *Strugar Alexandra* din clasa a IX-a A, iar Mister Popularitate este *Morar Liviu* din clasa a IX-a A.

La titlul de Miss 2010, locul II a fost obținut de *Nistor Ancuța* din clasa a IX-a D, iar locul III de *Petroaie Ana Maria* din clasa a IX-a A.

La titlul de Mister 2010, locul II a fost obținut de *Arman Alexandru* din clasa a IX-a D, iar locul III de *Sângeorzan Vlad* din clasa a IX-a A.

Premiile nu s-au oprit aici, fiindcă decernarea a continuat cu acordarea titlurilor de "Cea mai frumoasă pereche": *Nistor Ancuța și*

(poza:

Adriana Dumitru)

7 perechi, 14 boboci, toți din clasele a IX-a, frumoși, talentați și plini de energie: *Nistor Ancuța și Arman Alexandru, Teoc Elena și Sângeorzan Vlad, Leșan Andreea și Bob Ionel, Strugar Alexandra și Bozbici Florin, Petroaie Ana Maria și Morar Liviu, Andronesi Lucica și AlGeorge Silviu, Andronesi Vasilica și Flămând Dumitru.*

Gazdele spectacolului au fost elevii *Bianca Szabo și Emanuel Gabor*, din clasa a X-a D care au avut dificila misiune de a prezenta coerent fiecare moment artistic din spectacol, dar și să-i facă cunoscuți publicului și juriului pe cei 14 pretendenți la titlurile de Miss și Mister Boboc.

Concurenții au fost supuși pe rând unor probe de foc de la prezentare scenică, proba de cultură generală, proba de dans, karaoke, proba de aptitudini, până la proba surpriză. Distracția a fost maximă, iar câștigătorii s-au dovedit a fi chiar pe gustul publicului. Atmosfera a fost relaxantă, iar organizatorii au fost colegii din clasele a X-a.

Bobocii anului 2010 și-au făcut intrarea în scenă în aplauzele publicului pentru prima probă, cea de prezentare.

O mare parte a Balului Bobocilor a fost dedicată momentelor artistice și de dans, susținute atât de bobocii aflați în cursa pentru titlurile de Miss și Mister, cât și de tineri talentați din cadrul Grupului Școlar "Liviu Rebreanu".

Primul moment din spectacol, un streetdance, a fost oferit de trupa școlii noastre "Black Top Bandits". Apoi a urmat un dans țigănesc foarte frumos susținut de fetele din clasa a X-a B.

După o scurtă prezentare a candidaților la titlul de Miss și Mister Boboc, prezentatorii au anunțat proba de cultură generală, cu întrebări ale căror răspunsuri se află în materiile studiate până acum, de genul "care este capitala Statelor Unite ale Americii", "care este autorul romanului "Mara", "câte continente are Pământul" etc, concurenții au reușit să răspundă la majoritatea întrebărilor pregătite de organizatori.

Pe parcursul spectacolului a fost prezent umor de bună calitate, la care s-a răs cu poftă, prin momentele artistice deosebite pregătite de profesorii Cotul Grigore și clasa a XII-a B, Cotul Adela și clasa a X-a A și profesorul Anca Iosif și câțiva elevi din clasele gimnaziale.

Bobocii nu au fost uitați de organizatori, care le-au oferit posibilitatea să se afirme la proba de dans. Pentru această probă, ei au pregătit un colaj muzical, iar perechile au dansat pe mai multe genuri muzicale. Dansul a demonstrat că este una dintre îndelețnicirile preferate ale adolescenților. Bobocii au dansat cu egală îndemânare și

(poza: Adriana Dumitru)

Arman Alexandru, "Cea mai haioasă pereche": Andronesi Lucica și AlGeorge Silviu, "Cea mai elegantă pereche": Strugar Alexandra și Bozbici Florin, "Cea mai jovială pereche": Teoc Elena și Sângeorzan Vlad, "Cea mai fairplay pereche": Andronesi Vasilica și Flămând Dumitru.

La final organizatorii au mulțumit atât claselor a IX-a, a X-a și diriginților lor cât și sponsorilor (Firma de catering – Avram Dorel, Magazin "My Center", Magazin "Punct", Fast-food "Freedom", Chisăliță Ștefan – distribuitor cafea) fără de care nu se putea organiza cel mai important eveniment pentru bobocii claselor a IX-a.

De asemenea mulțumim directorilor, profesorilor și elevilor Grupului Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru, d-lui Ureche Lucian, prof. Lipan Păunița pentru implicare și pentru sprijinului acordat.

Prof. Adriana Dumitru

rubrica elevului

COLINDĂTORII

E sărbătoare azi la noi,
E sărbătoare sfântă,
Un ger cumplit și e și frig,
Dar toți copiii cântă.

Ei cântă-n cor un sfânt colind,
Cu glasuri cristaline,
Steluțe albe de omăt
Peste obraji sunt pline.

Și prin zăpada de cristal
Străbat din casă-n casă,
Cu clinchetul de zurgălăi
Un an nou să vestească.

Lor nu le pasă că e frig,
Nu vor să stea în casă,
Străbune obiceiuri azi,
Ei vor să le vestească.

Cornelia Buia, cl. a-V-a

TOAMNA

Trecut-a în zbor și vara,
Iar și-a făcut loc toamna
Soarele gălbui și palid
Nu mai este luminos
Când avea razele calde
Și un aer călduros.

Toamna bogată venise
Cu al ei farmec vestise
A adus merinde-n plasă
Ne-așezat pe toți la masă,
Să mâncăm bogăție
Hrana ce ne-aduce bucurie.

Astfel, venind în zbor,
Toamna care-i pe ogor,
Ne-a zâmbit și-a zis așa:
Eu sunt Toamna, amintesc
Frunzele se dezlipesc
Ele iarăși ruginesc
Și copacii verzi se veștejesc.

Barna Ionuț, cl. a-V-a

IARNA

Astăzi ziua-ntreagă
A tot nins și-a nins,
Parcă mai aproape
Casele s-au stins.

Dealul singuratic
Deșteptat de ger
Numără în șoaptă
Stelele din cer.

Afară e ceață
Totul e pustiu,
Pe jos este gheață,
Geamu-i argintiu.

Și ninge, ninge, ninge,
Zăpadă se-adună,
Geam nu pot atinge,
Afară-i furtună...

M. Iancu, cl. a X-a

MOȘ CRĂCIUN

Moș Crăciun, Moș Crăciun
Tu ești mai mereu pe drum
Pe copii să-i mulțumești
Daruri să le dăruiești.

Tu ești cel mai așteptat
De copii ești adorat
Fiindcă le aduci
Daruri multe în papuci.

Moș Crăciun, te iubim atât de mult
Că la anul care vine
Te-așteptăm cu bucurie.

Cimuca Ana Maria, cl. a V-a B

PĂRINȚII MEI

Părinții mei sunt oameni buni,
Și dragi îmi sunt părinții mei.
Căsuța noastră cu minuni
Se ascunde-n umbra unor tei.

E leagănul al doi copii,
Căsuța albă cu pridvor,
Ne poartă grijă zi de zi
Părinții noștri iubitori.

Când vom fi mari și vom pleca
Din locul drag și cunoscut
Cinstiți părinți, nu vom uita
Cât v-ați trudit și ne-ați crescut!

Cioncan Daiana, cl. a V-a

PRIVIRI

Te-aș înțelege din priviri,
Chiar de mi-ai spune-ntregi povești
Din priviri am scos vise și amintiri,
Cine mult a greșit
Ce contează ia sfârșit,
Dacă știm să uităm,
Știm să ne și salvăm.

La ușă bate fericirea și alerg să îi
deschid,
E un vis frumos...
Am plecat departe
Fără gânduri și cuvinte,

Într-o zi de primăvară
La fel ca prima oară,
Vreau să alung durerea,
O clipă doar, nu îmi lua curajul,
Tot ce mai am e mângâierea.

Bontaș Gina, cl. a VII-a.

TOAMNA

Bate vântul tare
Afară e răcoare
Și afară plouă
Cade multă rouă.

Florile se oflesc
Păsările rătăcesc
Soarele strălucitor
Se ascunde după nor.

Ursul hibernează,
Într-a lui casă
Lupul stă la pândă
Ceva vrea să prindă.

Veverița strânge alune
Pentru iarna care vine.

Frunzele copacilor
Se destramă de pe crengi
Și se lasă plutitoare
De acele vânturi reci.

Acel peisaj frumos de vară
Acel peisaj de odinioară...

Rebrișorean Aurelia, cl. a V-a

MOȘ CRĂCIUN

Moș Crăciun, Moș Crăciun
Ai venit din nou acum.
În ghetuțe pui cadouri
Și te duci din nou prin hornuri.
Aduci multe jucării
Jucării pentru copii
Colorate și frumoase
Le pui în ghetele noastre.
Ne aduci și bombonele,
Și drăguțe păpușele
Din desaga ta cea mare
Ne-aduci și o jordă mare.

Rebrișorean Aurelia, cl. aV-a

ÎNGERAȘUL

"Fii cinstit și bun cu alții!"
Îngerașul meu imi spune.
"Celui slab dă-i ajutorul,
Fă mereu doar fapte bune!"

Iar când nu-mi ascult părinții
Și fac ce nu se cuvine,
Îngerașul se-ntristează,
Stă și plânge pentru mine.

Seara, când rostesc în șoaptă
Rugăciunea către Domnul,
Îngerașu-i lângă mine
Ca să îmi păzească somnul...

Chiar de când începe ziua,
Îngerașul se trezește
Și, în fiecare clipă,
Grijuliu ne însoțește.

Îngerașul meu mă-nvață
Ce e rău și ce e bine
Și, când îi urmez povața,
Bucuros stă lângă mine.

Berende Anuța

Natura

Ochiurile de apă din Munții Rodnei

Masivul Rodnei, cu cei peste 1300 km², reprezintă o adevărată cetate impozantă. De-a lungul mileniilor, gheața și apa, au format 23 lacuri alpine, unele mai mari și mai adânci, altele, având un diametru de 2-3 metri. Dintre acestea doar lacul Lala este mai cunoscut, poate datorită așezării

Cresta principala M-tii Rodnei, 53 km (foto Ioan Croitor)

sale la întretăierea unor trasee turistice mai bătătorite, ce se îndreaptă spre vârful Ineu. În Masivul Rodnei există și alte numeroase trasee ce străbat drumuri forestiere, cărări, sau poteci șerpuitoare ce duc spre șiraguri de perle albastre, pe care oamenii locului le numesc ochiuri de apă. Vom porni deci în căutarea lor, din pasul Rotunda (1271 m), urmând traseul de creastă de-a lungul a 53 km până la pasul Șetref (818 m). E un traseu dificil, lung, dar de-o frumusețe nebănuită, pe care l-am parcurs împreună cu un grup de prieteni, iubitori ai muntelui.

La plecarea din pasul Rotunda, după câteva ore de mers pe un traseu ușor, pe platoul Rotunda, suntem avertizați de o tablă indicatoare că pătrundem în zona Parcului Național Munții Rodnei. Urmează un punct de belvedere situat în spinarea Gagilor, unde începe prima rezervație a parcului, și anume rezervația Ineu-Lala, ce se întinde pe o suprafață de 2893 ha. Sus, spre cer, se înalță trei piscuri uriașe de stâncă: Roșu (2113 m), Ineuț (2222 m) și Ineu (2279 m), iar în dreapta se desprinde splendida vale glaciară a Lalei, sub forma literei U, ce se scurge în Bistrița Aurie.

Coborâm poteca ce șerpuiește printre jnepeni încâlciți și noduroși ca o mare verde și urcând pe depozitele de morene glaciare, suntem fascinați de luciul albastru și imens al lacului Lala Mare, situat la 1815 m, cu o geometrie perfect pentagonală și incins într-un cimitir de jnepeni care-i îmbracă malurile.

Urcăm acum sub culmea Ineului, unde chiar sub abruptul său stă cuibărit lacul Lala Mic, la o altitudine de 1920 m, în a cărui oglindă de creștar se reflectă impresionantul pisc al Ineului. Apa acestui ochi albastru de apă se scurge într-un fuior cristalin pe frumoasa vale a Lalei. Ajunși în creștetul munților, nu departe, în dreapta, e un alt minunat colț de frumusețe, valea Bilei, ce acunde o pată unduitoare, aproape neagră și care se cheamă Lacul de sub Ineu. Forma lui ovală înconjurată de abrupturi, nu depăște 5 metri diametru

Urmând traseul pe creasta Ineului spre Șaua Gărgălău, în dreapta și în stânga se deschid circuri glaciare, denumite și căldări, ce cuibăresc alte zeci de lacuri. Este vorba de salba de lacuri din

circul Izvoru Roșu, lacul La Tău din muntele Cuptor, frumosul tău al Corongișului din căldarea Izvorul Lăzilor și lacul Izvorul Bistriței, care reprezintă punctul de plecare al Bistriței Aurii.

Din Șaua Gărgălău pornim în direcția Șaua Între Izvoare, unde, în dreapta și stânga noastră, alte câteva mici lacuri nivale își etalează frumusețea, printre pălcurile de jnepeni, mai cunoscut fiind lacul Cailor. De aici direcția de mers se schimbă brusc și urcăm pieptiș vârful Galașului (2048 m), Laptelui Mare (2172 m), Puzdrelor (2189 m) și ajungem în tărnița Bârsanului. O privescete unică și tulburătoare se deschide spre întregul lanț al Carpaților din nordul țării. În stânga se deschide abrupt frumosul bazin al văii Anieșului, unde în plan îndepărtat se zărește localitatea Maieru.

În dreapta, jos, la mai puțin de 100 m se văd două din cele 5 lacuri ale Negoieselor. Trecem pe sub Negoiasa Mare și ajungem la unul dintre cele mai curioase lacuri ale muntelui, în Șaua Între Izvoare. De sub culmea vestică a tărniței se ivește un izvor bogat, Fântâna lui Rățițoi, ale cărui ape se adună într-un ochi lunguieț, denumit La Cărți, care se pierde imediat sub masa de calcare sub forma unui ponor, devenind poate un curs subteran.

Ne continuăm traseul a treia zi spre Pietrosu Rodnei (2303 m). În trecere admirăm în dreapta lacul Repedea și lacul Rebra, situat într-o zonă mlăștinoasă. După ce urcăm vârful Buhăiescu Mare (2073 m) și Rebra (2268 m), în căldarea frământată a Buhăiescului se alinează Tăurile

Buhăiescu, patru la număr. Cel mai mare fiind al patrulea (1700 mp). Apoi, pe frumoasa vale Pietroasa se deschide Zănoaga lezerului, unde se cuibărește poate cel mai frumos lac din Carpații Orientali, care seamănă după contur cu harta României. Este lacul lezerul Pietrosului (3450 mp).

După patru zile petrecute pe munte, coborâm în tărnița Pietrosului. În fața noastră se întinde un platou uriaș, căptușit cu iarbă moale și deasă, pe care geologii îl consideră ca fiind o suprafață de nivelare care corespunde cu al doilea nivel de eroziune din Carpații Meridionali, Râu Șes, și care poartă denumirea în Munții Rodnei de Platforma Bătrâna.

De aici ne luăm rămas bun de la munte, de la ochiurile de apă și de la crestele ascuțite ce stau înfipte în cer, păstrând în minte frumusețea pe care natura ne-a oferit-o în aceste patru zile.

Dicționar

Rezervație naturală – teritoriu în care este ocrotit întregul cadru natural sau numai anumite elemente naturale (floră, faună, geologie, geomorfologie, etc).
Circ glaciare – formă de relief semicirculară, rezultată în urma acțiunii ghețarului; căldare; zănoagă.

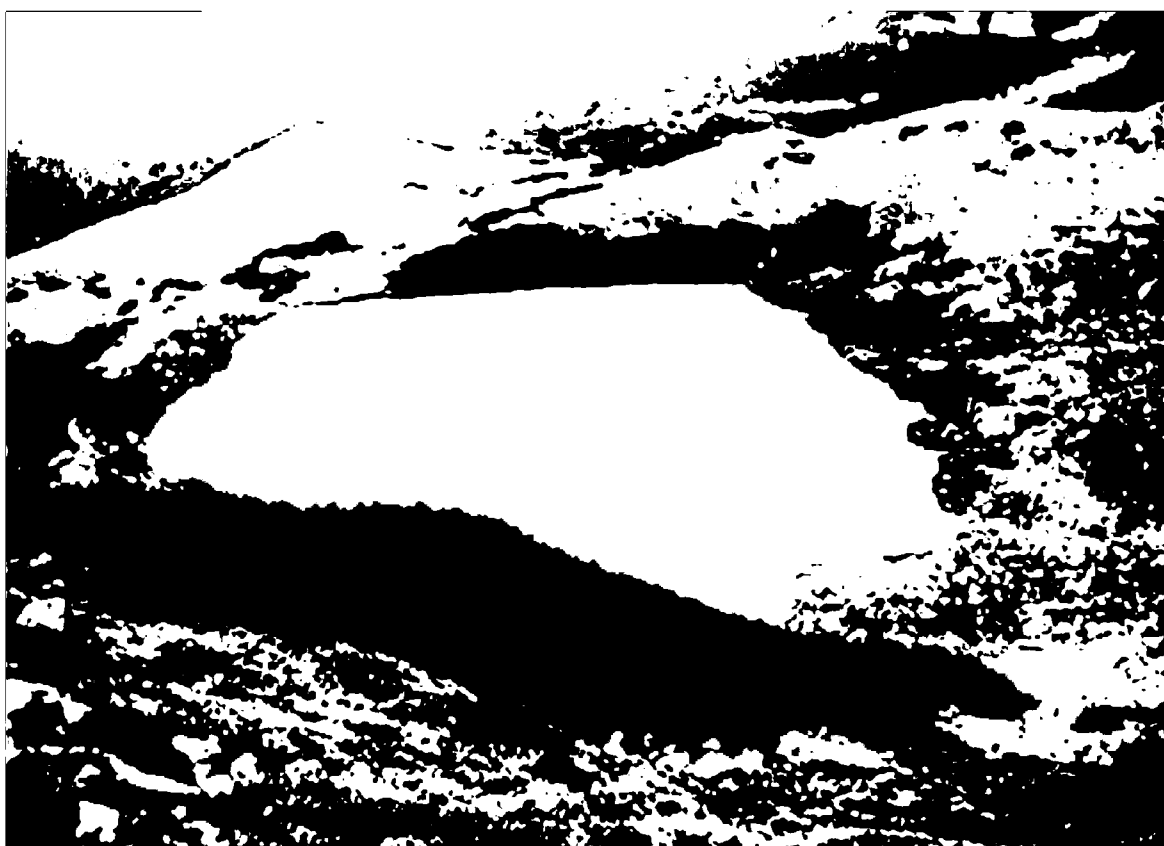
Vale glaciare – vale creată de limba ghețarului care are forma literei U.

Morene – materiale provenite în urma dislocării pereților văilor de ghețari și depuse în urma topirii acestuia

Ponor – locul unde apa se pierde sub stratele de roci (de regulă calcare) prin fisurile create sau aluviunile depozitate.

Platformă – suprafață nededă de relief, orizontală sau înclinată, care corespunde cu suprafața unui strat dur și care a fost dezvelit de sub altele noi, sedimentare, prin eroziune.

Ioan Croitor

Lacul Lala Mare (foto Ioan Croitor)

Religie

Poezie și cântare religioasă pe pământ românesc

Toți stropii lacrimilor, de la poarta lui Caiafa până sus pe Golgota, sunt versuri ale celei mai albe poezii din lume. Cel mai alb cântec de durere și iubire a fost scris cu lacrimi de către Sfânta Fecioară și Mamă. Iar marșul, imnul creștinismului, a fost scris cu sânge și-n cadența inimii ei. Toți stropii sângelui vărsat versificau poemul sfânt pe Cruce, adevărindu-se cât de mult ne-a iubit Dumnezeu.

*Iubirea Lui, iubirea Lui e-un cântec de jale,
L-a scris cu Sângele Său sfânt, cu lacrimile Sale.*

Golgota-i cântecul de iubire și cântarea ei are o unică lungime de undă care înconjoară pământul și cerul. Stabilind contactul, prin credință, la priza inimii auzi cântarea ei duioasă.

Cântă vântu în susur blând și subțire, cântă în nopțile senine roiuri de aștri și de sori. Și floarea din cununița miresei cântă un cântec de iubire. Și floarea de pe sicriul mamei sau al tatei cântă un cântec de durere. Cântă mama legănându-și odorul. Și toate cântă: și fulgul de zăpadă și stropul de ploaie, și firul de busuic de lângă iconița cu Domnul bătut în cuie.

Copiii, acest miracol al lumii, iau contact pentru prima dată cu miraculosul univers religios în brațele mamei lor. Mama, ca ghid al nostru, al tuturor, în tot ceea ce întreprindem în viață, are, fără îndoială, și meritul, dar și datoria de a ne îndruma pașii spre cărarea anevoioasă, dar totodată minunată a cunoașterii religioase. Și cine alții decât poezii, cu sufletele lor de *copii* pot surprinde, evoca și transmite mai departe, peste generații, prin versul lor acest mesaj. Ei transpun în stihuri adevărul universal al legăturii dintre om și Dumnezeu *moșită* din fragedă pruncie.

Poezia și cântarea au un izvor comun și dirijate sau, mai bine-zis, menținute pe albia originară, ele fac roditoare câmpiile pe unde trec, străbătându-le. Poeziile și cântările născute în Biserica noastră străbună, pe pământ românesc, sunt steaguri albe înălțate pe redute, ca poezia și cântarea îngerilor din Noaptea Nașterii. 1/

Prototipul colindei creștine poate fi recunoscut cu ușurință în imnul de slavă și de bucurie pe care îngerii l-au cântat în noaptea sfântă a primului Crăciun, preamărind actul întrupării Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Colindele creștine sunt întrupări de mare frumusețe ale credinței și evlaviei străbune, expresii ale trăirii în comuniune de viață și iubire cu Hristos. Colindele Crăciunului sunt deci o prelungire și o tâlcuire a Evangheliei, o revelație și o aplicare a ei în trăiri sfinte, alcătuiindu-se în raza de lumină și de adevăr a învățării Bisericii. Fiind încercări anonime de teologhisire, de vorbire cu și despre Dumnezeu, colindele cuprind în structurile lor arhaice o adevărată visterie de idei teologice, de simboluri și tâlcuiri religios-morale. 2/

Credința și evlavia strămoșilor noștri era așa de lucrătoare încât au simțit cu adevărat prezența lui Dumnezeu în lume. Imaginea Pruncului dumnezeiesc pe care ne-o propun colindele, ne aduce aminte de viziunea extraordinară a proorocului Isaia care, cu veacuri înainte a contemplat și a prevestit taina Întrupării spunând: *Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor pune numele lui Emanuel, care se tâlcuiește cu noi este Dumnezeu.*

În colinde, evenimentul nașterii Pruncului dumnezeiesc se petrece aici lângă noi parcă, în raiul de taină al plaiului românesc, în satele noastre. Așa se face că, atunci când s-a urmărit înstrăinarea strămoșilor de *legea românească* ele au fost puse, împreună cu alte datini ale spiritualității noastre, sub semnul interdicției, fiind socotite și numite *nelegiuitele colinde valahe*, cum scria pe la 1647 un raport către stăpânire. Tot așa, după înfrângerea răscoalei lui Horea, care a urmărit și emanciparea

confesională a românilor transilvăneni, un decret gubernial din 6 decembrie 1785, poruncește: *...cădirea caselor și colindele ce s-au obișnuit în seara de Crăciun, de Anul Nou și de Bobotează, să se ridice și să nu se mai facă... 3/*

Făcând parte din zestrea cea mai de preț a sufletului neamului nostru, colindele sunt valori autentice de artă veche românească, documente încere putem desluși credințioșia și omenia, vrednicia și frumusețea lăuntrică a strămoșilor noștri. Prin colinde suntem în comuniune de iubire și ideal cu vrednicii noștri străbuni, care s-au închinat aceluiași Dumnezeu și au fost fiii aceleiași Biserici ca și noi: *Azi cu strămoșii cânt în cor, colindul sfânt și bun... Colindând sau ascultând colindele simți fiorul sfințeniei și omeniei pilduitoare ce vine de peste veacuri și trece din sat în sat, din casă în casă și din suflet în suflet. Mesajul lor este mereu actual, împlinind lucrarea unei pedagogii sacre: ne cheamă la credința curată și omenie, la milă și dreptate, la înfrățire cu semenii și întreaga fire.*

Gândurile de slavă lui Dumnezeu ar trebui să rămâne neîncetate și în această lume. Pământul împreună cu cerul ar trebui să laude neîncetat pe Domnul și să-i cânte Lui. Cântările noastre ar trebui să se împreune neîncetat cu cântările cerului.

Cântarea religioasă era la început pe buzele tuturor. Făcea parte din viața creștină. Vechiul Testament este și mai mult o mărturie pentru cântarea duhovnicească. Psaltirea însăși nu este altceva decât o cântare, o carte de poezii, de cântări religioase, pe care Psalmistul David le-a făcut cântându-le din harpă (liră).

Dar, cântarea religioasă s-a răcit și parcă se stinge mereu. A rămas aproape numai în Biserică. Parcă a scos-o cineva din lume și a încuiat-o în Biserică. Viața creștinilor de azi nu mai răsună cu cântări religioase ca ia începutul creștinismului. De ce? Vom aminti câteva cauze:

- a slăbit creștinismul, a slăbit râvna și duhul creștinilor și în măsura asta a slăbit și s-a stins și cântarea religioasă. Azi e plină de *cântări lumești*, pentru că e plină de *oameni lumești*. Au amuțit cântările duhovnicești, pentru că s-au răcit grozav *oamenii duhovnicești*.

- s-a făcut greșeala că în Biserică și în afara de Biserică nu s-a lăsat cântarea religioasă să fie a tuturor și să aparțină tuturor. Cântarea religioasă a devenit cântarea bisericească, iar cântarea bisericească a fost închisă în strană sau în coruri. Putem spune că s-a instituționalizat un monopol al bisericii, ca instituție, asupra cântării religioase. La început, Biserica a fost Biserică cântătoare; cânta întreg poporul. Însă, în cursul timpului, cântarea

bisericească s-a luat din gura poporului și s-a dat exclusiv stranei. Prin unele părți de la noi și prin alte țări ortodoxe se mai păstrează încă această datină veche și bună de a cânta tot poporul.

Cântarea omofonă a fost practica normală în lăcașurile de cult, dar că aceasta, în mod treptat și neoficial, a fost parțial înlocuită de cântăreț sau de cor, constatând că parohiile în care cântarea omofonă există și funcționează, viața liturgică e mai vie și constantă. Preluând un vis neîmplinit Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca, începând cu 6 decembrie 2004, în toate bisericile din cuprinsul Patriarhiei Române se introduce cântarea omofonă, cu participarea întregii comunități parohiale. 4/

- o altă cauză a slăbirii cântării duhovnicești este greșeala – specifică nouă românilor – că nu s-a atras poezia și cântarea în slujba Domnului. Poporul român este un popor plin de poezie și cântare. Poezia și cântarea sunt un dar special al poporului nostru. Niciun alt popor nu are atât de mult acest dar ca poporul nostru. Un popor care este veșnic cu *frunză verde*... în gură ar trebui să aibă cărți întregi de poezii și cântări religioase. Cântări ca: *Am un leu și vreau să-l beau, Așa beau oamenii buni, Cine a pus cârciuma-n drum* (sau, recent, atacul manelelor asupra creației populare) ie știe toată lumea și le cântă *întreg poporul*, dar, oare, câți dintre cei ce se declară creștini știu măcar o singură cântare religioasă.

Cântarea românească exprimă un sentiment: de dragoste, de dor, de înstrăinare, de jale, pe când cântarea de mahala expeimă exaltare trupească.

Țăranii cântau pentru a-și exprima un sentiment, lăutarii o faceau pentru a câștiga bani.

Unii se slujesc de cântul popular, alții slujesc cântul popular.

Pe pământ avem două șanse, spunea inegalabilul Grigore Leșe într-un dialog cu tinerii, credința și arta.

1/ - Moise VELESCU, *Poezia și cântarea de la Oastea Domnului*, în Almanahul „Iisus Biruitorul”, 2002, pp. 152-153.

2/ - Părintele IOAN, *Teologia colindelor*, în „Renașterea”, Cluj-Napoca, 1991, nr. 11-12, p. 1.

3/ - *Ibidem*, p. 6.

4/ - Două hotărâri importante ale Sfântului Sinod în ședința din 15-17 iunie 2004 privind „Cântarea omofonă”, în „Renașterea”, Cluj-Napoca, 2004, nr. 6, p. 1.

Alexandru Daraban

Religie *Să iertăm prin rugăciune și iubire*

Fără dubii, există la omul credincios o permanentă nevoie de rugăciune, care este cu atât mai puternică cu cât este credința sa mai mare. Credința unei persoane este susținută de credința altor persoane, vedem aici importanța Sfintei Liturghii și a fiecărui cult public.

Dumnezeu nu poate fi văzut în anumite limite, ca să se dăruiască unei singure persoane, ci El se dăruiește doar atunci când fiecare îl primește în comuniune cu toți ceilalți. Iar noi nu-l putem dăruia Lui lucrurile noastre dacă nu ne dăruim pe noi înșine. Este un lucru deosebit să nu gândim nimic rău pe seama celorlalți. Rugăciunea, acest mijloc de comuniune cu Dumnezeu, ne salvează de singurătate, atât de greu de suportat. Trebuie să răspundem unul altuia, ne chemăm și ne răspundem pentru că Dumnezeu face apel la noi prin alții și ia alții prin noi, și tot Dumnezeu răspunde în răspunsul meu și în răspunsul lor. Astfel suntem prinși într-un dialog ontologic care își are rădăcinile în Dumnezeu, în dialogul sfintei Treimi.

Devenind solitari pierdem umanitatea, iar o viață pur individuală este oarbă și atee. În rugăciunea pentru celălalt trebuie să simți durerea lui ca pe propria ta durere, Dumnezeu nu poate fi întâlnit decât în iubirea față de celălalt, pentru că Dumnezeu este iubire și El nu poate trăi decât în starea ta de iubire față de celălalt. Aici se vede rugăciunea preotului comunității pentru toți credincioșii din parohia sa.

Sfinții au ajuns la simplitatea pură pentru că au depășit în ei orice dualitate, orice duplicitate, au depășit lupta dintre suflet și trup, dintre ceea ce pretindem că suntem și ceea ce suntem de fapt. Sfinții dau totdeauna curaj și te vindecă de sentimentul deznădejdiei și al neputinței. Sfântul, prin smerenia sa, trece aproape neobservat, însă se face mereu prezent când este nevoie de sprijin și încurajare, el rămâne alături de cel pe care toți l-au părăsit și pentru el nici o piedică nu este de netrecut, de neînvinș, el este ființa umană cea mai smerită, însă și neobișnuită și uimitoare. Sfântul te copleșește prin măreția simplă a curăției sale, prin căldura bunătății sale și produce în noi rușinea de a fi meschini, duplicitari, artificiali. Sfântul își pune lacrimile sale pentru durerea celuilalt.

În rugăciunea curată vedem unirea minții cu inima, această întâlnire făcându-se prin coborârea minții în inimă și acum, propriu-zis, mintea coborâtă în inimă nu-l mai întâlnește pe Dumnezeu prin

mijlocirea ideilor, ci prin simțirea prezenței Lui, ceea ce îi permite să verifice în realitate ceea ce gândea mintea, realitatea ia locul ideii și, concomitent, o verifică, iar ideea nu se mai intercalează între noi și Dumnezeu. Inima este locul în care simțim iubirea celuilalt, și în care îi răspund. Inima este izvorul sentimentelor și al iubirii, iar iubirea înseamnă întâlnirea cu celălalt. Lucrul principal nu este doar să rostim cuvinte, este mult mai mult, este această experiență a bucuriei, a recunoștinței, iubirii, smereniei, și chiar a durerii nesfârșite pe care o provoacă păcatul. Prezența lui Dumnezeu copleșește totul.

Sfințenia nu este atributul unei realități impersonale inclusă în natură-impersonalul nu are profunzimea tainei-ci este taina luminoasă și activă a prezenței Dumnezeului transcendent, taină care transformă și luminează. Sfințenia face parte din categoria tainei și ea este atributul lui Dumnezeu ca persoană transcendentă.

Rugăciunea îl eliberează pe om, asigură libertatea față de mecanismele complexe ale lumii exterioare care compun ansamblul legilor naturii, aceste mecanisme fiind doar contingente și derivând din intervenția liberă a Persoanei supreme care ie-a creat. Oamenii cer intervenția lui Dumnezeu prin rugăciunea lor, prin care își afirmă conștiința că libertatea lui Dumnezeu intervine în bine în favoarea lor. Prin rugăciune noi afirmăm că nu suntem niște roțițe în mecanismul naturii, noi prin rugăciune ne afirmăm atenția lui Dumnezeu față de noi. Rugăciunea ne ajută să scăpăm de patimi și ea presupune o eliberare de patimi. Dacă nu recunoaște nimic deasupra libertății sale, omul rămâne sclavul unei alte patimi a orgoliului său, rămânând închis în domeniul naturii oarbe și se descompune prin moarte, de aceea rugăciunea este și o ridicare a omului deasupra lui însuși. În rugăciune omul și-a câștigat libertatea față de natură, pentru că se află în relație directă cu Dumnezeu, Persoana absolută care este deasupra naturii și a oricărei patimi. Singură convorbirea plină de iubire cu o altă persoană ne dă libertatea în raport cu natura exterioară și cu noi înșine, dar singur Dumnezeu poate să ne dea și să ne inspire o asemenea iubire față de orice altă persoană. În rugăciune adevărata libertate se afirmă și se menține în relația unei iubiri curate cu o altă persoană și în ultimă instanță cu Persoana supremă, care nu va fi niciodată dominată de nici o

forță a unei naturi, și nu va fi așadar ispitită să domine pentru a nu fi dominată. Doar o altă libertate adevărată, care este o libertate față de orice patimă și care nu vrea să domine, afirmă și menține propria mea libertate, doar relația cu o Persoană supremă a Cărei libertate nu poate fi amenințată îmi asigură pe deplin libertatea. În libertatea mea simt libertatea celui cu care sunt în relație, iar adevărata libertate a celuilalt susține adevărata mea libertate. Doar în atmosfera libertății necreate se pot afirma toate libertățile create, iar acestea se mențin între ele în mod reciproc prin cererea și prin dăruirea iubirii. Rugăciunea este contrariul voinței de dominație, prin aceasta ea asigură libertatea omului și afirmă o altă libertate care asigură libertatea celui care se roagă. Ca expresie a relației libere cu Dumnezeu, ca o manifestare a Duhului, rugăciunea are deja în ea puterea Duhului lui Dumnezeu care întărește duhul omului și care realizează relația dintre om și Dumnezeu. Noi nu ne mântuim prin dreptatea noastră, ci prin dreptatea lui Dumnezeu.

În realitate, în cele mai multe cazuri, păcatele pentru care cerem iertare lui Dumnezeu, sunt rele făcute oamenilor, prin urmare trebuie să cerem iertare nu numai lui Dumnezeu, ci și celor care au fost răniți de aceste păcate. Pentru a dobândi de la Dumnezeu iertarea avem nevoie să iertăm oamenii care ne-au supărat și să cerem iertare celor cărora noi le-am făcut vreun rău. Nu este suficient să acordăm iertare, trebuie să o și cerem celorlalți. Păcatele mele față de Dumnezeu sunt fără număr și fără sfârșit, de aceea pocăința mea ca și cererea iertării și milostivirii Lui, trebuie să fie neâncetate. Biserica este locul și forma puterii lui Dumnezeu acționând permanent între oameni și în ei pentru că ea este locul rugăciunii. Rugăciunea pentru care cerem lucrarea lui Dumnezeu, ca și răspunsul divin, sunt lucrări ale Duhului, iar Biserica constituie câmpul Duhului și deci locui în care se realizează mântuirea. Credincioșii se roagă în comun și unii pentru alții și astfel fac mai ușor experiența unității lor în Hristos și a puterii lui Hristos.

Adevărata libertate este legată de iubire și acolo unde există iubire se găsește binele prin excelență, acolo este viața care este mișcare, disponibilitate, liberă de orice încremenire în orgoliu și în patimile egoiste.

Dan Popescu

AI FOST VREODATĂ LA ABRUD

Restituiri

D-lui Dr. Amos Frâncu

Ai fost vreodată la Abrud ? Acolo unde Moțul plânge
Dușmanii noștri-au fost zdrobiți și înecați în lac de sânge
Acolo-s munții azi pustii și acu nu mai e în stâncă
Acolo-i foamete și jaf – durerea sapă brazdă-adâncă
Acolo bolile-și fac cuib, minerii au plecat cu toții –
Ai fost vreodată ia Abrud, cum plâng și sufăr Moții ?

Ai fost vreodată la Abrud, unde tribunii se luptară,
De trei ori au sfărâmat cumplit cu coasa armia ungară.
Cu tun de lemn a secerat acolo lancu-a sa izbândă,
Și-acum când neamul e unit dăm Moților cununi de-osândă?
Urmașii marilor eroi loviți sunt azi de crudă soartă –
Ai fost vreodată la Abrud să-i vezi cerșind din poartă-n poartă.

Ai fost vreodată la Abrud, - amar rânjește sărăcia –
Acolo apele au dus cu ele toată bogăția.
Acolo mincinoși profeți de-un timp încoace duc cuvântul
Și milă n-au pentru săraci, le iau averea și pământul.
Acolo-s râuri de dureri,dar Moții totuși au credință –
Ai fost vreodată la Abrud să vezi imensa suferință ?

Ai fost vreodată la Abrud ? În negre nopți a ars lumină –
Oprește-te drumeț străin, desoperă-te și te-nchină,
Sub glie umbrele tresar de-atâta jaf și umilire, -
Oprește-te drumeț străin și-aruncă-un bulgăr de iubire;
Acolo e pământul sfânt, și totuși ceasul nu mai bate –
Ai fost vreodată la Abrud ? – E țara unde nu-i dreptate!

Ai fost vreodată la Abrud să vezi mizeria și chinul ?
Acolo aruncă din belșug distrugere și foc destinul !
O, Moți orfani, sculați din somn, călcați azi lanțul în picioare:
Steag nou s-a înălțat spre voi, prevestitor de sărbătoare,
Ați fost scuipați și răstigniți și trași pe roate-ați fost cu ură,
Sfârâmați cătușele din nou, vă cheamă-a neamului scriptură!

Iustin Ilieșiu

Consultând colecția de periodice a BCU din Cluj-Napoca mi-a căzut pe mână publicația "Infrățirea românească", în paginile căreia am găsit o poezie scrisă de IUSTIN ILIEȘIU, intitulată "Ai fost vreodată la Abrud?", în numărul din 1 august 1926. Îmi fac datoria morală față de d-voastră sperând că vă fac o surpriză când o veți lectura.

Alexandru Dărăban

Lirica

ESILERVA MĂIEREANU

**NOAPTE DE <CRĂCIUN> ÎN FUNDU' PÂRCIOII MAIERULUI
pe vremea Casei Bunicului MNICULAI SCRIDONIESĂ (o sută die verșuri)**

(I)

<Bătrânie Mniculai,
s-o dieștiis ușa la tiindă
și ca scriisă c-on răsplai,
p'în oblonu' larg dieștiis,
să văd IESĂLIE-n oglindă,
dieși-i noapție făr' die Lună,
dieși oblonu' o fo' înciis,
dieși țâțanoaia-i bună !>

(II)

Răsuflarea de Floriță
toarce calmă,dimpreună
cu a boilor de viță,
care rumegă de ore !

O Lumină,prin ogrinji
strecurată să adore,
într-un colț scutece albe,
de PRUNCUȚ

cu ochi aprinși,
IESLEA toat-o trece-n salbe,
licărind licurici prinși,
jur de jur, de leagăn fix !

Nimeni nu știe, c-aprinși
sunt și boii-n vârș de coarne,
grajdul luminând cuprinși

de o pace să întoarne
întrebarea <CINE-I X ?>,
CEL PRUNCUȚ iscând Lumină
în cel grajd negrit ca smoala...

Dinspre Răsărit să vină,
stă o STEA căzând pe coala
drumului de prin zăpezi !

Miazănoaptea-și bate ora,
cu un ornec de cirezi,
orișiunde-n IESLE Sfinte
e CEVA de preste MINTE !

Așteptarea-n FÂN și-OTAVĂ,
peste somnul tuturoră,
face NOAPTEA și mai gravă...

MAICA SFÂNTĂ, ce-I MĂRIE,
poartă toată numai veghe,
veghe oglindind PRUNCIE,
lângă COCON mângâiat
de suflarea-n rumegare
a junicii ce-a fătat,
astăzi, în AmiazaMare,
dup-un chin de multe leghe...

Vițelucul s-a sculat
și,cu ochi cât cepele,
după ce a supt săltat,
reperază-n IESELE

PRUNC, pe care iepele
par,din colțul lor de paie,
că nu-l primesc vesele,
în lumina

vâlvațae,
întețită uneori,
când MĂICUȚA-n brațe-L ȚINE
ocrotit de subsuori,

caii toți lovind copita
de podeaua,cu rușine,
suportând obrăznicia
zgomotoasă
și, pe-atâta,
afișând fățarnicia...

„Paie multe să mâncați,
și odihnă să n-aveți,
nici stomac să rumegați !”,

MAICA SFÂNTĂ,pe pereți,
scris-a-n GÂND privind spre caii ,

chiar, cu toții, în picioare,
spre PRUNCUȚ aliniați...

„Nice somn cu-odihnitore
așezare jos, cum Craii,
vitele,vitejii frați

stau,acum,plini de odihnă !”,
BINECUVÂNTÂNDU-și FIUL,

mai gândi MAICA în tihnă !

Pe aproape-n zori târziul ,
pe sub geană murmurând,
punând preț pe întrebare,

dar și pe răspunsu-i blând,
răspânda tăceri sunând:
<LUMEA-n Mare Așteptare,
recunoaște-L-va CURÂND ?>

Peste IESLE, Cor de Îngeri
născu nor de melodii,
toate SLAVĂ, fără plângeri,

din glăscioare de COPII,
înălțate-n Cerul Sus:
< Astăzi, s-a născut IISUS ! >

(III)

< BUNULIE, oare-am gisat?
Tătie aiestia s-o-ntâmpat ?! >

< VALIERUCULIE-n târnaț,
die colindă-s gata tăț!

Unu-i c-o trișcă di-acăț !
Doi îs bondrăș' apucaț !

Riest, băietie și băieț',
cu trăistuță die procuț ,

îngierit', niespăriet' !
Colinda-or die <<PRUNCUȚ,
înt'-on grajdi a lu' CRĂCIUN,
că așa o fo' să ciie,
die ogrinj' pătuțu' bun;
MAMA LUI, SFÂNTA MĂRIE !>> >

Valier Scridoniesă Pârcioianu,
Bucuriești , 14 Decembrie 2010
(Ziua a 30-a a Postului CRĂCIUNULUI al
NAȘTERII DOMNULUI)

Un profesor mereu tânăr

GAVRIL PRECUP (1894-1921)

Nu e mai cunoscutul prof. blăjean, cu același nume, (1865-1921), ci nepotul său care-i poartă numele. A fost o mare speranță, dar care s-a frânt timpuriu, când abia-și găsise făgașul.

Îi vom spune cu inițiala tatălui Gavril A. (nton) Precup în timp ce unchiul său va ramâne Gavril I. (saiu) Precup.

Se naște la 12 nov.1894 în comuna Rebrîșoara, județul Năsăud (pe atunci) (1), ca fiu al preotului Anton Precup (n.1856 la Piatra) și al Victoriei Șioldea, vâstar al unei mari și importante familii din Mititei. Este fratele mai mic cu opt ani al prof.dr.Emil Precup (n.1886), profesor la Năsăud și director al Liceului 'Petru Maior' din Gherla, între cele două războaie mondiale.

Tatălui său îi face un impresionant portret părintele Ioan C. Stan (Pric) în revista locală, ce apărea în căminul cultural din Rebrîșoara, Solia (2). Părintele Costan îi laudă talentul de 'orator neîntrecut', numindu-l 'floarea preoțimii someșene' și decorat de către Rege cu 'Steaua României' în grad de ofițer.

Doar calități intelectuale să ai, că educația superioară era asigurată într-o așa familie. Și Gavril A. Precup le avea pe amândouă cu prisosință.

Școala o începe în satul natal Rebrîșoara, și o termină la școala săsească din Bistrița, în anul 1904-1905. Liceul îl începe la Năsăud, cls.I, iar clasele a II-a, a III-a și a IV-a le face la liceul romano-catolic din orașul Becheghiula (Ungaria), unde a stat la unchiul său, din partea mamei, Anhidim Șioldea, pe atunci locot.-colonel în acea garnizoană. Următoarele clase de liceu, V-VIII, le face la Blaj, cu examen de maturitate în 1912-1913, ia celălalt unchi, Gavril I. Precup, profesor aici, fratele tatălui său.

Are de la început, nici nu-i de mirare crescând într-o astfel de familie, atragere spre teologie. A urmat trei ani la Facultatea Teologică de la Universitatea din Budapesta; îmbolnăvindu-se ultimul an îl face la Gherla. Bolnav fiind, nu s-a hirotonit preot, ci a petrecut ceva timp la părinți în Rebrîșoara, nădăduind în vindecarea sa. Aici, la sat, are ceva odihna, citește și conduce societățile culturale ale localității.

Cu sănătatea ameliorată se înscrie la Cluj la cursurile pregătitoare pentru profesori, în disciplinele matematică și fizică-chimie, obține licența, ce-i dă dreptul să lucreze în învățământ, fiind clasat al doilea.

În anul școlar 1919-1920 este profesor suplinitor, în specialitățile pentru care obține licența, la Liceul Andrei Mureșanu din Dej, sub directoratul lui Victor Motogna, și el elev și apoi profesor al Năsăudului. În anul școlar următor, Anuarul II, 1921,(3) ne dă următoarea notă la cap.'Cronica anului șc.1920-1921': 'Tot pentru boală a fost concediat (de data aceasta derivat de la

concediu), cu excepția lunii april, întregul an școlar prof.Gavril Precup. În locul său a fost transferat de la Liceul Dragoș-Vodă din Sighet Dumitru Țiganetea (n.Cosma).

Așadar în anul al doilea de profesorat servește doar o lună, recidivând și agravându-se boala de plămâni. Se retrage iar la Rebrîșoara și în 11 aug.1921 moare.

Corpul profesoral al Liceului Andrei Mureșanu din Dej anunță sub forma unui necrolog în Anuar (4) moartea tânărului lor coleg, la înmormântare participă mulți colegi dejeni, iar cuvântul de adio, la groapă, este rostit de către pof.dr.Ioan Șanta, profesor de istorie și latină, preot și el.

Tot anuarul amintit mai sus publică și o scrisoare a tatălui, preotul Anton Precup, cu următorul conținut: 'Domnule Director, Fiul meu Gavril Precup, fost profesor ia Liceul 'A.M.' din Dej, simțindu-se aproape de moarte și-a făcut testamentul verbal în fața fraților săi și din puțina avere ce-a putut agonisi în viața sa scurtă dar muncitoare, a lăsat și pentru liceul de stat din Dej două acții la întreprinderile Forestiere Române, societate pe acții în Cluj, pentru care a solvit în total suma de 1320 lei, care sumă va forma capitalul de bază al fundației cu numele: Fundația Gavril Precup.

Capitalul se va spori an de an din jumătate interesele sau dividendele capitalizate și din sumele încasate din partea direcțiunii școlii ca donațiuni pentru menirea fondului.Menirea fundației este: distribuirea unui premiu pentru o lucrare mai bună prin concurs din matematică și fizică -specialitatea fondatorului- printre elevii liceului'. Ss Anton Precup protopop în Rebrîșoara.

Desi a fost profesor numai un an și o lună, Gavril Precup a scris și publicat articole și probleme de matematică în reviste de specialitate, precizează anuarul citat.

'Blândul protopop', cum îl numește Ioan Costan, a dorit să prelungească numele tânărului profesor la liceul din Dej, reușind deplin, atâta timp cât fundația instituită are după numai câțiva ani suma inițială crescută mult.

1. Anuarul Lic.A.Mureșanu din Dej pe an șc.1928-1929, Tip.V.Roman,Dej 1930, pg.19-20, capitolul 'Corpul didactic'.

2. Revista Solia, an II, nr.7-10, Rebrîșoara-Năsăud, 1937, pg.1-2

3. Anuarul II al Lic. A.Mureșanu din Dej, pe an șc.1920-1921, Ed.Aug.S.Deac, Gherla, 1921, pg.3

4. Anuarul III al Lic.A.Mureșanu din Dej, pe an șc.1921-1922, Dej, pg.4

Religie

Lirica

Incinerarea – susținere biblică

I. Știind că sunt teolog și profesor de religie, am fost întrebat de câțiva consilieri dacă incinerarea are sau nu suport biblic, fapt pentru care m-am documentat asupra Sfintei Scripturi și a altor scrieri apologetice. Oamenilor le-a decedat o fiică căsătorită în Franța, iar soțul ei obta pentru incinerare. Știm că majoritatea francezilor sunt romano-catolici și protestanți. Unii sunt de părere că incinerarea – arderea unui cadavru pentru a-l preface în cenusă demonstrează lipsă de respect față de corpul și amintirea unei persoane decedate; argumentând ca această practică are origini păgâne. Alții cred că, incinerarea este o modalitate demnă pentru a înlătura rămășițele pământești a celor decedați. În Sfânta Scriptură oamenii aveau obiceiul să îngroape morții. Spre exemplu, Avraam, alesul lui Dumnezeu a îngropat-o pe Sara, soția sa în peștera Macpela. "Să-mi dea peștera Macpela pe care o are în capătul țarinei lui, dar să mi-o dea pe bani gata, ca să o am aici la voi în stăpânire de veci pentru îngropare" (Fac. 23.9). Iată grija lui Avraam, cum se îngrijește de locul (îl cumpără) de mormânt al soției sale. Urmașul lui Moise, Iosua care ia în stăpânire Canaanul moare la vârsta de 110 ani. "Și l-au îngropat în ținutul moștenirii sale la Timnat-Serah, care este în muntele Efraim". Și la fel au procedat și cu Moise. "Și a fost îngropat în vale, în pământul Moabului în fața Bet-Peorului, dar nimeni nu știe mormântul lui nici până în ziua de astăzi" (Deut. 34.6). Trupul lui Iisus Hristos, a fost pus într-un mormânt săpat în stâncă datorit de loșif din Arimateea și el ucenic al lui Iisus. "Și l-au pus în mormântul nou al său, pe care îl săpase în stâncă, și prăvălind o piatră mare la ușa mormântului s-a dus" (Mt. 27.60). Biblia arată că, cei ce mureau dezaprobați de Dumnezeu erau incinerați. De pildă, potrivit Legii mozaice, dacă fiica unui preot se prostitua, ea era omorâtă cu pietre (lapidare) și arsă în foc. "Dacă își va lua cineva femeie și se va desfrâna cu mama ei, nelegiuire face; pe foc să se arda și ei și ele, ca să nu fie nelegiuire între voi" (Lev. 20.14). Același lucru, când, din cauza neascultării lui Acan, Israelul a fost înfrânt în bătălia de la Ai, poporul i-a omorât pe aceștia cu pietre și apoi i-a ars în foc. Specific că Acan și-a însușit lucruri din prada de război. A furat deci. A încălcat porunca cu privire la hoție din legea lui Moise. "Pentru că tu ai adus asupra noastră tulburare, să aducă și Domnul necaz asupra ta în ziua aceasta! Și toți israeliții i-au ucis cu pietre, i-au ars cu foc." (Ios. 7.25). Iată deci neascultarea, hoția, prostituția, preacurvia, toți nu erau înmormântați, ci erau arși. În Iosua, se vorbește despre zeul păgân Baal, zeu al mesopotamienilor, cărora i se aduceau jertfe. Preoților care au făcut acesta, le-au ars oasele pe altarele pe care ei aduceau jertfele. "A ars oasele preoților pe jertfelnicile lor și a curățat Iuda și Ierusalimul" (II Cronici 34.5). După ce l-au înfrânt pe regele Saul al Israelului, filistenii i-au luat trupul lui și celor trei fii ai lui și i-au ars. Unul dintre fiii arși era Ionatan; prietenul cel mai apropiat al regelui David. Citind textul biblic din II Samuel, 2.4, tragem concluzia ca pe David nu l-a tulburat vestea că, trupurile copiilor și ai lui Saul au fost arse. Oricum, incinerarea nu este piedica împotriva învierii, după Judecata universală,

când va fi "un cer nou și un pământ nou". "Și marea și moartea și iadul a dat pe morții lor și judecați au fost, fiecare după faptele sale" (Apoc. 20.13). Sfânta Scriptură deci, nu condamnă incinerarea, dar conform Sfintei Tradiții, atât laice cât și religioase, trebuie respectate obiceiurile comunității de la înmormântare și tipicul religios al înmormântării.

II. Poziția bisericii ortodoxe.

În privința incinerării, biserica ortodoxă consideră că înmormântarea este practica corectă pe carea trebuie să o accepte. Socotește incinerarea ca pe o practică interzisă pentru credincioșii ei. Hristos prin moartea și Învierea Sa, s-a făcut pângă celor adormiți îngropați împreună cu El, vom învia, El fiind primul "nascut" din morți (Romani cap. 5 și 5 cu 1; 1 Cor. cap 15; Gal. cap. 1,1)

Trupul omului mort este vrednic de cinstit, în primul rând pentru ce a fost. Trupul a fost sfințit prin Taina Sfântului Botez, a Sfintei Euharistii, a Mirungerii, etc. Mai știm că trupul este templul Duhului

B. O. R. trebuia să dea un răspuns pentru că se înființase crematoriul din București și se crease o atmosferă foarte contradictorie. Astfel la 15 iunie 1928, Sfântul Sinod hotărăște:

1. Preoții să prevină din vreme pe enoriași, atrăgându-le atenția că: în cazul în care cineva dintre ei ar voi să se incinereze, Biserica le va refuza orice asistență religioasă.

2. Înainte de oficierea slujbei de porohodire a unui mort, preotul respectiv s-ă aibă grijă să se informeze pe lângă familia celor ce totuși au fost incinerați sau se vor incinera să li se reuze orice serviciu religios, atât la moarte cât și după moarte. Problema incinerării a fost reluată în ședința Sfântului Sinod din 22 februarie 1933, în care s-au întărit instrucțiunile formulate în ședința din 15 ianuarie 1928. Din 1928 și 1933 Sfântul Sinod al B. O. R., nu a revenit asupra acestei hotărâri. Cayul incinerării este aproape identic cu sinuciderea pentru care biserica nu admite oficierea slujbei înmormântării, pe motiv că sinucigașul s-a substituit lui Dumnezeu, curmându-și viața pe care Dumnezeu i-a dat-o. În a treia Sesiune Extraordinară a Sfântului Sinod a bisericii grecești, din 12 mai, 2010, Mitropolitul Nicolae, a prezentat tema "Incinerarea morților- o provocare pentru responsabilitatea pastorală". Sinodul Bisericii elene, hotărăște:

1. Biserica cunoaște și propune pentru creștinii ortodocși, unica modalitate de putrefacție a corpului- îngroparea acestuia în pământ, care vine în acord cu învățătura Bisericii și practica ei multiseculară.

2. Biserica nu este împotriva incinerării morților ce țin de alte confesiuni religioase.

Problema incinerării în raport cu inhumarea este deloc ușoară pentru biserică și enoriașii ei.

Sandu Al. Rațiu

Când timpul și vremea

Tatălui meu

Când timpul crește-n vremea care vine
Tata mai cosește miriștea din mine...

Când fluturii se pierd până când
Aripile-și agață de lămpile de vânt...

Când raze se topesc în ciuperci de soare
Peste mine și cu mine crește clipa trecătoare...

Când clopoței de aer bat galopu-n fericire
Zarea zărilor se-ndoaie într-o lacrimă subțire...

Când îmi întorc șindrilele de fân
Merele prunciei se mai lipesc de sân...

Când tata mai cosește holda de pe Pod
Miezul de noapte se pârguiește-n rod...

Când trupul se topește între zi și noapte
Vremea stinge rătăcirea unei clipe dintre șoapte...

Când tata crește-n bob lumina unui zeu
Pita snopilor se duce în culori de curcubeu...

Când timpul crește vremea setei arsă în ulcioare
Apa despletește ploaia din amiaza unei ore...

Când stele coboară pe vânt în răscruce
Cuvintele din lemn mai sângează pe cruce...

Când zestrea măsoară în dumaticăi aparte
Tata coboară din timpul și vremea aceea departe...

Când stele coboară pe vânt în răscruce
Cuvintele din lemn mă sângează pe cruce.

Sandu Al. Rațiu

Bunătați de vară

CPN

Mere de vară...

Iar trudă și povară la cules de mere vâratice; nu-s ele așa grozave, da' ia butoi or fi bune, că n-am să le fac oloi. În Poderei, printre ierburi abia cosite, ciugulesc cinteze, codobaturi și presuri, iar viespile tranșează omizi pentru odraslele carnivore. Printre crengi, la mâncare și cântare, susură sticleți, pitulici, pițigoii suri. Dinspre părul cu fructe de străpezit dinții se aude un țânțanit subțirel de capîntortură. În cerul albastru și fierbinte, pe care se vede dimineața, umbra lunii, lăstunii fac roi, patru șorecari rotesc un carusel nevăzut, vinderelul seceră norii dinspre răsărit, un șoim rândunar cade spre apus, meteor, meteorit!

Fluturii se luminează pe cicoare, scaieți, salvie, țintaură, umbreluțe albe de coada-șoricelului, albinele hărnicesc prin torțele de harbuz, ploșnițele se ocupă cu treburi amoroase (e logic și biologic). Mălaiul ș-a-nălțat panașul la trei metri, păpușile verzi și roșcate ascund sub pănuși, boabele de lapte ce ispitesc gaițele, cocoșarii. În trifoiul de seară bate parcă o umbră de adiere. Grebla și furca odihnesc pe-o căpiță ce-adie parfum de sulfină. Ahhh, să mai vină o vară, să mai vină!

Bucătărie de vară...

Uffff! Am mai tocat un butoi de mere prin zăduffff! Am asudat, mere am cărat, m-am aburcat în meri, am scuturici crengi, m-am înguncheat, m-am augustat cu mere zămoase și pere pietroase, m-am stropit abundent cu siropuț de fructe pe burtică, cu gândul aiurea dus la pălincă și la lăstunii de sus, apoi am adulmenit (!!) o supică de cureci (varză), în care mama a înecat două cepe întregi, o creangă stufoasă de cimbru și două

- continuare în pag. 13 -

Ilie Hoza

Bunătați de vară

- urmare din pag. 12 -

vertebre de oaie, pentru dat gust de măduvă, la care am adăugat un lat de palmă de creier învelit în ou și împănat cu pătrunjel, ca să-mi rotunjesc la urmă partea ventrală cu doi cucuruzoi în lapte, destul de însărați, cât să ceară o ulcică de bere! Noooaaaa, să mai zică cineva că nu trăiesc bine!

La păsările; șorecari, vinderei, șoim rândunar, lăstuni, rândunele, pitulici, cocoșari, mierle, sticleți cântăreți prin meri, codroși de pădure și de grădină, codobaturi alba și cinerea, un măcă, un troglo, fâțagoi de pițigoi (maj.,cae., pal.), un cârd mare de ciori grive agitate (70-80), cam asta e fratre!

Cu leneveală...

Și stau așa cu picioarele sus pe dunga târnațului; cu cucuruzu-n mână, tilifonu-n cealaltă, paharu de bere-ntre genunchi! Un fluture nocturn mi s-atârână de gene! Îl alung! O muscă vrea o decorație pe piept, nimic, n-aștept!? O furnică obrăznică urcă-n umăr, pe sudoare, mi-i de ajuns!? Adulmec cu ochii închiși miros de praf și abur de pâine. Îmi pare că lumea alunecă pe lângă mine, ca o boare, sieși suficientă, de nepătruns!

Dulapul olfactiv...

Mă gândesc să-mi fac o arhivă de mirosne, arome, parfumuri, senzații olfactive, un dulap imaginar, în care să păstrez toate parfumurile lumii!

Am numărat azi o mie de mirosuri; **miez dulce** de pară mălăiață, **otavă proaspătă**, cosită (de mâna mea, cu coasa unceșului Liviu), **prune putrede** ajunse-n găleată și-apoi la bute, **de soc**, cu fructe deja coapte, rubinii, zdrobite sub limbă, de coajă amară-n tanin **de nuc**, **de lut și noroi** care pute a copită de vită, a balebă, a ceva ciudat ieșit din străfunduri și greu de explicat, a mineral neexplorat, amestec de fum, scrum, aha, am găsit, erau **tăciunii** de la Sânzâiene dizolvați în glod, **amiroseală fină** de cicoare cu mirosul sânelui de fată mare, miros de **limfă putridă** de la un cosaș luat în mână, **briză salină** de pe umărul meu, **abur trândav** de harbuz zdrobit, putrezit cu sâmburii ieșiți în afară, **acreală** de apă stătută într-o palmă de apă în care zace o coropișniță, **iz tremurat** de pământ crăpat de uscăciune sub ierburile abia cosite, sus, sus, în închipuire-mi, **parfumul catifelat de caisă al femeii**, demult iubite...

Generatorul Mandelbrot

Iar fac rugăciuni sub pruni, adică strâng prune; două-n gură, una-n ladă; asta da rentabilitate! Deocamdată, generatorul Mandelbrot imaginează, deasupra livezii și cerului, curgeri de culoare, într-altă culoare, de la verde pur, la verde

gălbui, de la albastru tremurător, la albastru transparent, adică pentru minți profane de la vară la toamnă!

Am numărat azi o mie de mirosuri, o sută de sonuri, ca de la tine să-mi abat gândul! Parfumul trupului tău spre mine-l tot, îl tot adia vântul!

În arșița sufletului meu...

Cum să culegi poame, desculță prin ierburi, să te învăț, dacă ceva găsești, strecorei mâna sub talpă, ca în copilărie și prinzi fructul târfuit, așa făcea, când prindea buieșteni d-argint în limpedele pârâu al Văii Caselor, Ilie...

Cutița cu zvonuri

Lăstunii **cirliind**, iezii din clopoței **tilicăind**, sticleții **trilulind**, **muuuugetul** vacii triste, **ting-tin, ținn-țin**, bătutul coasei pe ascuț, ca-ntr-o toacă de fier, **trâmbițele** isterice ale cocoșilor, **hămăituri** de câini, **bâzâit sacadat** de muscă prinsă-n fir de păianjen, **gura Vârvarii**, **bodogâneala** lumii, care **bodogânește**, și-un fel de **țârâit greieresc** înlăuntru, **zgomotul de fond** al universului sau altceva, **un zvon** din bătaia inimii infernale, **un val** în ușurel reflux spre timpanul urechii mele surde!? **Fluierare** de nepăsare împotriva lumii imunde!?

Domeniul tactil

Fierbințala plăcută-a pielii de prună din cărarea ușor înclinată, pe care, mai ales când cobori, trebuie să te sprijini, să te agăți, de crengile puse la îndemână de merii din potecuță, de-ți vine să te atârni ca pe niște inele, în **plăcută lucire** a multor mâini, mânere vegetale patinate de mii de treceri și mulți stăpâni...

Moale-putred, neted-copt, după merele **scărpinate** ca păduchii-n păr prin ierburi, cu **arsura** urzicilor peste degete...

Înțepături, usturime pe piele de la tăunii de ploaie, (*Haematopota pluvialis*) care sug sângele poporului muncitor, că-mi vine să-i omor; așa că, improvizez după locul și **durerea înțepatului**, bărbuncuri ardelenești și ceardașuri ungurești, **plesnindu-i-mă** cu putere peste piept, genunchi și buci!

Boabele de sudoare, care-mi curg pe după urechi, îmi picură din barbă, mă **gâdilă**, pe spate pârâiașe miniaturale de nădușală; **sub talpă**, mila și regretul fructul strivit, stors de arome și zeamă, fără a fi voit!

Ghionturi ușurele, împinsături dulci de la fructele mici, căzute din cer; un **cucui** după ceafă, de la un măr tomnatic, care în contact cu țeasta-mi tare, s-a melițat!

Ahhh, offff, ce-mi doresc **o boare**, care să-mi apuce izmenele și să le-arunce pe gard, la uscat!

ILIE HOZA

Călător

Misionar in Africa

Am avut o dorință de mulți ani de zile ca să ajung în una dintre cele mai sărace țări ale lumii. Prin harul Lui Dumnezeu în luna Aprilie 2010 cu un grup de misionari din Austria și Germania visul meu a devenit realitate. Plecarea a fost pe data de 6 Aprilie din Germania și ne-am întors pe data de 3 Mai. Am ajuns în Nairobi capitala Keniei după o călătorie de aproximativ 9 ore cu avionul. Odată sosiți am întâlnit aerul African, erau aproape 40' C, am ajuns seara și am fost nevoiți să stăm în aeroport până dimineața pentru că pornindu-te noaptea pe șosele îți pui viața în pericol. A fost o noapte chinuitoare datorită țânțarilor. Kenia este una dintre cele mai sărace țări ale lumii. Statisticile arată că în această țară 5 2 % din populația țării moare la vârste foarte fragede de: malaria, sida și tuberculoză. Aceștia trăiesc în niște colibe făcute din nuiele și acoperite cu paie, nu știu să manânce cu lingura, nu au apă, gaz, curent. Am ajuns și în junglă la cei din tribul Massai care aveau o îmbrăcăminte sumară, iar aceștia poartă tot timpul sabia, arcul și săgețile iar în urechi și în nas au tot felul de obiecte (cercei, lăntișoare, verigi). Nu poți să-ti dai seama până nu vezi că există o astfel de lume, altă civilizație, altă cultură, alți oameni. Bisericile sunt foarte rare pentru că acolo predomină religiile tradiționale care cred în zei și acolo unde se află, sunt construite din cărămizi mici fără geamuri, fără uși și lut pe jos. Temperatura minimă este de +15-20' iar în lunile Noiembrie-Februarie este cea mai mare căldură ajungând până la 55'.

Iosif Rauca

Maya Angelou

Traduceri

Locul căreia-i aparțin. Duet

În fiecă orăș sau sat
În fiecă piață
În locuri aglomerate
Am cercetat chipuri
Sperând să găsesc
Pe cineva să-i pese.

Am deslușit înțelesuri ascunse
În depărtatele stele
Am mers în Săli de clase
Și piscine
Și baruri pe jumătate luminate
Scrutând pericole
Mergând cu straini
De-a căror nume nici nu-mi amintesc.
Am fost scurtă și concisă
Mereu ușoară
Jucând romantice jocuri.
Am degustat și am cinat mii de exotice cognac-uri
În holuri de dans prăfuite, pe culoare goale de provincie
M-am îndrăgostit pentru totdeauna,
De două ori pe an sau cam așa ceva.
I-am curtat dulce, am fost în totalitate a lor
Dar mereu m-au lăsat să plec.
Spunând adio acum, fără nevoia de încercări,
N-ai suficient farmec.
Prea sentimental și mult prea tandru
Nu tremur în brațele tale.
Apoi mi-ai intrat în viața tu
Precum un răsărit promis
Luminându-mi zilele cu lumina-ți din ochi
N-am fost așa puternică nicicând,
Sunt în locul căreia-i aparțin.

Încă mă ridic

Poți să mă scrii în istorie
Cu minciuni amare
Mă poți terfeli
Dar încă, precum praful mă voi ridica
Te supără părerea mea?
De ce ești încolțit de jale?
Pentru că merg înainte cu tărie?
Precum lunile și sorii
Precum certitudinea mareelor
Precum speranțele crescânde
Mă voi ridica!
Ai vrut să mă vezi înfrântă?
Cu capul plecat și ochi umili?
Cu umeri căzuți precum lacrimile?
Slăbită de tânguirea sufletului meu?
Te jighește semeția mea?
N-o lua prea-n serios
Râd ca și cand aș avea mine de aur
În propria-mi grădină.
Mă pot împușca vorbele-ți
Mă poți tăia cu ochii
Mă poți ucide cu ura
Dar, precum aerul, mă voi ridica!
Te supără senzualitatea mea?
E o surpriză că dansez
Ca și cand aș avea diamante
La coapse?
Din rușinea istoriei
Mă ridic
Din trecutul înrădăcinat în durere
Mă ridic
Sunt un ocean negru, deschis
Scăzând și crescând, mă nasc în maree,
Mă ridic
Intr-un rasarit de zi
Mă ridic
Sunt visul și speranța sclaviei
Mă ridic!

Barbații

Când eram tânără, obișnuiam
Să privesc de după perdea
Barbații, cum mergeau în sus și-n jos
Pe stradă. Tineri, bătrâni.
Barbații întotdeauna merg undeva.
Știau că sunt acolo. Aveam cincisprezece ani,
ardeam după ei.
Sub geamul meu s-ar opri. Umeri înalți precum sânii
feciorelnici
Peste care atârnă jachetele.
Te-au luat în palme, tandri, ca și când ai fi fost cel mai
fragil ou din lume.
Apoi te-au strâns. Doar puțin. Primul fior e placut. O
îmbrățișare grăbită. Îți pătrund ușor în vulnerabilitate.
Puțin mai mult.
Un zâmbet la cheie care precede teama.
Când farmecul dispăre, mintea o ia razna,
explodează crunt, scurt
Precum capul unui chibrit de bucătărie. Spulberat.
E sucul ce ți se scurge la picioarele lor, colorându-le
pantofii.
Când pământul se-nvârte
Și gustul se zbate să revină pe limbă,
Trupul ți-e trântit, pentru totdeauna.
Nu există chei.
Chiar apoi fereastra se închide peste mintea ta.
Acolo, dincolo de draperii, barbații se plimbă.
Știind ceva.
Mergând undeva.
Și în acest timp vei sta și vei privi pur și simplu.
Poate.

I shall not be moved Nu voi fi înduplecată

Susții că sunt o imperfectă,
Mă vezi prin sticla unui pahar murdar
Îți stau în fata sfidătoare
Retez din timp, adaug timp.....

Ai dreptul să mă vezi anemică
Precum o șoaptă de furie
Când tobele-mi rostesc mesajul
Când ritmul nu se schimbă în vecie

Egalitate, voi fi liberă!

Cu trambii spui că drumurile mi-s stricate
Că zbor din om în om
Dar dacă-ți sunt o umbră doar
Poți vreodată să-nțelegi?

Trăim istorii dureroase
Ne știm trecutul rușinos
Adaug timp, adaug timp
Dar tu mereu întârzi

Egalitate, voi fi liberă!

Ia-ți orbii din vedere
Scoate-ți umplutura din urechi
Mărturisește ca mi-ai auzit plânsul
Și recunoaște că mi-ai văzut lacrimile.

Ascultă timpul cum convinge
Ascultă-mi șșngele zvâcnind în vene
Da! tobele-mi bat noaptea
Ritmul nu se schimbă-n veci.

Din nou egalitate! voi fi liberă!

Un adevăr uimitor și curajos

Noi, neobișnuiți cu exilurile plăcerii,
Trăim, înfășurați în cojile singurătății
Până ce iubirea părăsește templul cel înalt și sfânt
Și ne apare în fața ochilor
Și ne animă.

Dacă îndrăznim, iubirea frânge lanțurile fricii din
sufletele noastre.

Iubirea costă tot ceea ce suntem și vom fi vreodată
Ba mai mult, doar ea eliberează.
Un adevăr uimitor și curajos.

E posibil și necesar să avem revelația unui adevăr
curajos și uimitor.

Când venim la ea,
Noi, acest popor, cu nestăpânire, cu trupuri arzătoare
Creăm acest pământ, suntem ai acestui pământ
Avem puterea de-al înfrumuseța.
Un loc unde orice bărbat și orice femeie
Poate trăi în libertate fără pioșenie ipocrită
Să fără a paraliza de frică.

Când venim la ea
Trebuie să mărturisim că suntem realizabilul,
Că suntem miraculoși, adevăratele minuni ale acestei
lumi,
Dar asta se întâmplă numai și numai
Când venim la ea.

Pasărea din colivie

O pasăre liberă saltă,
Pe coama vântului
Și plutește în adâncimi
Până ce curentul se-sfarșește.
Și-și întinde aripile
În razele portocalii ale soarelui
Și cutează să-și revendice cerul

Dar o pasăre închisă-n colivie
Abia zarește prin grilajul furiei.
Aripile-i sunt grele
Picioarele legate
Asa că-și deschide gâtul și cântă.

Pasărea din colivie cântă
Cu tril neînfricat
Despre neștiute lucruri
Ce dănuie
Iar cântecul-i e auzit
Până-n depărtatul deal
Pentru că pasărea din colivie
Cânta despre libertate.

Păsările libere visează o altă briza,
La vânturile blânde dintre copacii ce suspină
Și la viermii grași ce-așteapta pe peluza
luminată.
Și-și numește cerul al ei.

Dar o pasăre în colivie zace pe mormântul
speranței
Umbră-i urlă cu urletul unui coșmar
Aripile-i sunt grele și picioarele legate
Așa că-și deschide gâtul și cântă.

Traduceri din engleză de:
Prof. Leontina Filipoi
Șc. Gen. "Florian Porcius" Rodna

Restituiri

Cerere
de Justini Ilesiu

Doamna Directoare,
Nu fi supărată
Că lipesc odată
Și eu de la școală,
Dar e caz de boală.

În cererea-n pipă
Că au dat de gripă,
Soluau cumsecade
Cu temperatură
Patruzeci de grade.

Sunt foarte mișcat
Că nu mi-au găsit
Nu simplinator,
Dar vă spun curat
Că au căutat
În lung și în lat
Și tot n-au aflat.

Încu ce să fac?
Șau în pat și zac,
Nu mă pot mișca
Să dau telefon
Depe starea mea.

Către Direcția Școlii Generale de Fani
Pauzelemon
București

Și iau aspirine
Să mă fac mai bine,
Și mereu mă măr
De ce nu transpir.

Doamna Directoare,
Aveți suflet mare,
Și simplinator,
Și de aici din pat
Strigă disperat
Mă care face:
După un pic de pace!

8 dec. 1957

Justini Ilesiu
prof. de limba și lit. română.

N.B.
Justini Ilesiu doșan, înainte de a fi pensionat,
are avut catedra de l. română la Școala
Generală de opt ani din Str. Paulelemon, București.
Fiind gras și, într-o iarnă, are motivat
absența, alina fiind o cerere înversată
trimisă la școală.

Epigrame

Explicație

Fiind de mate, nu scriam nimic
Și-ntâmpinam mereu pumnii cu ... botul,
Însă de când m-a înțepat un **Ic**,
Am început și eu să dau cu ... **Cotul!**

Lui Esilerva

Sunt onorat și-o spun stând într-un cot
Că, Esilerva, când m-a laudat
Până și muza-mi și-a luat-o-n bot:
Crește cât masa ori viteza la pătrat!

Istorie modernă

Burebista, dac-ar învia
Și s-ar plimba din nou pe-afară,
Cu siguranță că s-ar îngropa
Văzându-și numele-n maghiară.

Tăierea salariilor

Sunt patriot și-accept senin,
Să-mi taie, că s-a golit sacul,
Dar mulțumit aș fi deplin,
După ce taie, să-i ia dracul!

Exemplul polonez

Celor ce ne conduc le-aș sugera,
Dacă mai au vreo urmă de respect,
Când au vreo delegație undeva,
Să zboare cu un avion defect!

Grigore Cotul

Micului premier

Mulți râd că ești prea mic,
Dar nu-i mare scofală,
Problema-i că-ți lipsește
Coloana vertebrală...

Unui premier

Nu ești un premier destul de tare
Să-i poți fi țării de folos,
Dar ai crescut destul de mare
Cât să ajungi să-l pupi în dos.

Întrebare și răspuns

Cine-i mic la stat?
Premierul desemnat.
Dar cel mai mic la Stat?
Salariul diminuat.

Mirare

Orice dame pot să fie
Muze pentru poezie ...
Eu, n-aș fi crezut vreodată
Că-s destul de rafinată
Ca să fiu băgată-n seamă
Ca personaj de ... epigramă!

Adela Cotul

Domnului Seni Ioan

S-a pensionat Domnu' Profesor Seni,
Dar nu și Doamna-i Istoria?
Cu Astra nășăudind Apusenii,
Ne va re'nvăța ce-i Horia!

București, 27 septembrie 2010
Vaier Scridonesi-Călin, la aflarea veștii de
retragere a prof. Ioan Seni

Cununa Maierului (2000)

Porecle măierene (3)

Nani/Năni/, colect. „de la numele de botez al tatălui lor Anani, Nani”.
Nani/Năni/, colect. „pentru că era cîntăreț și-i plăcea să cânte cu nani-nani și în timp ce cînta, l-a auzit cineva și i-a pus numele așa”. cf. și numele Anani.
Notărășița/Notărăși'ta/, „de la ocupația soțului, cu care n-a avut nici o legătură”.
Nicuța/Nicuța/, colect. „de la prenumele Nicuț sau Nică. După ce a murit feciorii lui s-au numit „a Nicuț”.
Negot/N'egot/, colect. „mama lor umbla în comerț cu țesături și mărgel”.
Oaie, individ. „înțelepciunea lui nu depășea mintea oii.”
Otic/Ot'c/, colect. „le spune Otic fiindcă înainte de mult, două fete se certau zicîndu-și reciproc otic, otic.”
Pupăză/Pup'zâ/, individ. „vorbea mult de la o casă la alta”.
Priha/Priha/, individ. „avea pe cap „prihă” – pecingie murdărie”.
Păcălea/Păcăl'a/, colect. „obișnuia să facă păcăleli.”
Pornea/Porn'a/, colect. „repetă mereu cuvântul „Mă pornesc la drum...”.
Pucănă/, individ. „soțul se numea Filip și-l desmierda „Cilipucă”, iar frații îi ziceau „Pucă”.
Pitic/Pituc/, colect. „după înfățișarea unui om mic, de la pitic sau ipocoristicul pită – pituc”.
Păsat/Păsăt/, colect. „un om avea mai mult de o rîșniță, care măcina păsat”.
Piscă-/Pișc'-/, individ. „a zis către cineva să piște un bou” adică să-l atingă cu o nuiă și să-l îndemne la drum.
Prundariu/Prundăriu/, colect. „de la bunicii care aulocuit pe prund,

de aici oamenii i-au zis „prundariu”.
Pușca/Pușca/, colect. „de la strămoșu care a fost vînător”.
Puiu/Puiu/, colect. „de la neamul de familie”.
Rombic, „de la numele de Roman-Rombic”.
Slabu/SI?bu/, colect. „după cum arăta”.
Sîngeac/Sînžeac/, colect. „a tăiat un singel în loc de lemn, nu-l cunoștea”.
Sfîrăială/Sfîrăilă/, colect. „avea o vorbă pe care-o repeta ex. „Sfârăit-o otavă”.
Sucioaia/Susioia/, colect. „de la un om care avea oi multe și un berbec șut derivat sucioaia – feminin”.
Stelele/Steléle/, individ. „de la unul care ieșea noaptea pe afară și care i-a spus la cineva ce de stele sînt pe cer”.
Suciu/Susu/, colect. „de la meseria de suci a străbunicului familiei”.
Spanu/Spănu/, colect. „cf. și prenumele Span Făcea bebiuți și „spănuia în locul cepului”.
Spuriu/Spuriu/, individ. „după felul cum s-a născut” copil din flori.
Suștac/Suștăc/, colect. „pentru că a zis către cineva așa. Era un ban de 4 grîțari și oamenii le ziceau suștac și el repeta mereu eu am mulți șiștoci.”
Stelele/Stelele/, individ. „pentru că vorbea rău, a spus ieșiți și vedeți lumea și stelele”.
Soni/Soăni/, colect. „de la forma în ungurește a numelui Alexandru”.
Tunsu/Tunsu/, colect. „așa era strigat de copii „tunsu-bunsu”. În trecut când oamenii avea plete un străbunic era tuns.
Turcu/Turcu/, colect. „un om solid – bătauș ca un turc”.
Tescu/Tescu/, colect. „avea mașină de presat-teasc”.
Tăpsuilă/Tăpsuilă/, individ. „pentru că îl bătea mamă-sa cînd era mic”.
Tioc/T'oc/, colect. „umbra și tiocu și-n zile cînd nu cosea”.
Tăpicu/, individ. „avea o barbă ca la țap”.

Tăranu/Tăranu/, colect. „străbunicul a venit din jos de la tată și s-a stabilit aici”.
Turca/Turca/, individ. „de la o femeie rea de gură care i s-a spus țurca”.
Urdă/Urdă/, colect. „avea animale îngrihite bine și zicea că ie-a dat urdă”.
Ușurelu/Ușurielu/, „Ușurel îs ușurel/C-am mâncat carne de miel și costită de purcel” – strigătură.
Vănav/Vănav/, colect. „de la un bătrîn care îl chema așa”.
Vrăbic/Vrăbžé/, colect. „le zic Vrăbieni-Vrabie, fiindcă în vechime două fete guralive se ocărau una pe alta reciproc zicîndu-i „vrăbie” și otic, otic”.
Vărzău/Vărză/, colect. „numele mîncării” vezi și nume de familie.
Vântău/Vântău/, colect. „unui a fost în Italia, zicea pentru înainte „avanti”.
Zait/Zait/, colect. „de la numele străbunicului de Zait”.
Zrobău/Zdrob?u/, colect. „a fost un om harnic, care se zdrobea mult și de aceea s-a numit așa”.
Flaimăr/Flăimăr/, colect.
Măcioră/Măcioră/, colect.
Piștău/Piștău/, colect.
Păiuș/Păiuș/, colect.
Popăș/Pop's/, colect.
Prupa/Prupa/, colect.
Pujîna/Pujîna/, colect.
Săcuricea/Săcuris/, colect.
Trîncă/Trîncă/, colect.

Iacob Naroș

Volitivă

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1					I						
2											
3											
4											
5						R					
6	E										
7											
8											
9										F	
10											
11		T					Y				

ORIZONTAL: 1) Scriitor moralist spaniol (Baltasar, 1601-1658) care, la tema pe care ne-am propus-o - voința - ne spune: "E greu să faci să aibă minte cine n-are voință, și încă și mai greu să faci să aibă voință cine n-are minte" - Frontul Studenților Democrați. 2) Adverbul omului șovăielnic, nehotărât, lipsit de voință - Scriitor și om de stat roman (4 î. Hr. - 66 d. Hr.), care ne atenționează: "A voi nu se învață". 3) Prozator și eseist român (Mircea, 1907-1986), faimos prin a sa carte, "Histoire des croyances et des idées religieuses" (1976-1978) "Istoria credințelor și ideilor religioase" - Cel mai înalt vârf din Insula Creta. 4) Siglă pentru "Teatrul evreiesc de stat" din București - Filolog și lingvist român (Timotei, 1805-1887) din înțelepciunea căruia am ales recomandarea: "Cel ce vrea să fie distins numai cînd se află în societate, nu poate să-și câștige cea ușurătate în purtarea frumoasă, care este caracteristică omului bine educat". 5) Om ciufalnic (pl.) - Ureche Lazăr. 6) Poet latin (Naso) cu a sa maximă: "Chiar dacă lipsește puterea este de laudat voința" - În centru la Alba! 7) Comună în Franța (Ins. Corsica) - Savant român (Bogdan Petriceicu, 1838-1907), autorul maximei: "Răsu-i o speranță plină, / Plănsu-i urmă de speranță". 8) Cărturar

Rebus

umanist român (Gheorghe, 1788-1869), cu următorul distih din fabula "Cocostârcul și vulpea": "Cel ce vrea pe un alt să înșele / Dese suferă mai rele! - Început de mobilitate! - Radu Filimon. 9) Măsură suedeză - Debutul măreției! - Runde! 10) Quitus Aurelian - Scriitor și folclorist român cu a sa celebră "Cartea vorbeii" (Anton, 1794-1854) iar în "Hristoitie" (un fel de cod al manierelor elegante) ne recomandă: "Celor mai bătrâni decât tine / Dă-le cinstea ce li se cuvine" - Rocada mare (prescurtare șahistă). 11) Mitropolit al Țării Românești (Ivireanu, 1650-1716) din Predicile căruia am extras textul: "Ține cumpăna judecării drept și nu lăsa să-ți spurce unii și alții auzurile cu vorbele lor cele stricăcioase" - Poet englez (1788-1824) autorul constatării: "Renumele este setea tinereții".

VERTICAL: 1) Gânditor, poet și om de știință german (1749-1832) din reflexiile căruia redăm o redăm pe următoarea: "Voința noastră e o prevestire a ceea ce vom face în orice împrejurare. Aceste împrejurări ne cuprind în felul lor" - Denumire arabă a orașului Acre. 2) Sociolog, antropolog, estetician, critic literar, memorialist și filozof român (Mihai, 1896-1964), autorul cărții "Explicarea omului", București, 1946, Paris, 1949 - Medic român (Ana, 1897-1988), descoperitoarea Gerovitalului. 3) Poet comic al Greciei antice (446-385 î. Hr.), cu următoarea învățătură: "Înțelepții învață lucrurile bune de la dușmanii lor". 4) Dreapta... la boi! - Spirite ale strămoșilor din Gabon - Constantă la cerc! 5) 602 la romani - Părintele islamului! 6) Localitate în Italia - Dan Hădărău - 365 de zile. 7) În loc de amin la o rugăciune! - Ultimul rege al Troiei (în Iliada) - Nicolae Bălcescu. 8) Strigăt de abatere a vitelor - Nu-i greu! 9) Scriitor latin de origine tracă (sec. I d. Hr.) din fabulele căruia am extras maxima: "Blândețea este leacul cruzimii" - Sentiment specific românesc. 10) Poet și dramaturg german (1759-1805) din opera căruia, la tema noastră, am cules maxima: "Voința omului este un privilegiu, o idee înaltă" - Rocada mică la șah. 11) Iezer în Insula Mică a Brăilei - Scriitor francez (1707-1788), autorul cugetării "Geniul nu-i altceva decît o are dispoziție pentru răbdare".

DICTIONAR: IDHI, TES, AFA, ALN, OOO, AAQA, RVAK, DCII, ASEI, NIA.

MACAVEIAL. MACAVEI

Manastirea Secu (muzeu), cruce, candelabru, troita...

Acum, la început de An Nou, "înălțăm" o veche colindă și noi, cei din redacție, împreună cu mulțumiripentru colaborări și urări de bine!

**"Ian ieșiți voi mari boieri
 Ian ieșiți voi mari boieri,
 Florile-s dalbe de măr,
 De vedeți pe Dumnezeu
 Cum coboară de frumos,
 De frumos, de cuvios,
 Tot pe scări de lumânări
 C'un veștmânt pân' la pământ
 Dar în spate și în piept
 Scrisă-i luna și lumina
 Și soarele cu razele
 Iar din tample'n umeri
 Scriși sunt doi luceferi,
 Iar din jos de mânecele
 Serise-s stele marunțele"
 La mulți ani!
 colaboratorilor și prietenilor nostri**

(Lucian Blaga, Sarea oricărei culturi, în, Trilogia culturii, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1944, p.291):

Împărtășim durerea directorului nostru de revistă, prof. Sever Ursa, prilejuită de moartea fratelui său, prof. univ. dr. Victor Ursa.
Un gând pios din partea celor care l-au cunoscut, iubit și apreciat.
Redacția

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa

Nr. sponsorizat de Consiliul Local Maieru

Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)
 Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
 Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita, str. N. Titulescu, nr. 18, tel/fax: 0263 238027, 223201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂȘAUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVI Nr. 2 (95-96) * MARTIE 2011 *** 8 PAGINI *** 1 leu**

In Memoriam

PROFESOR UNIV. DR. VICTOR URSA

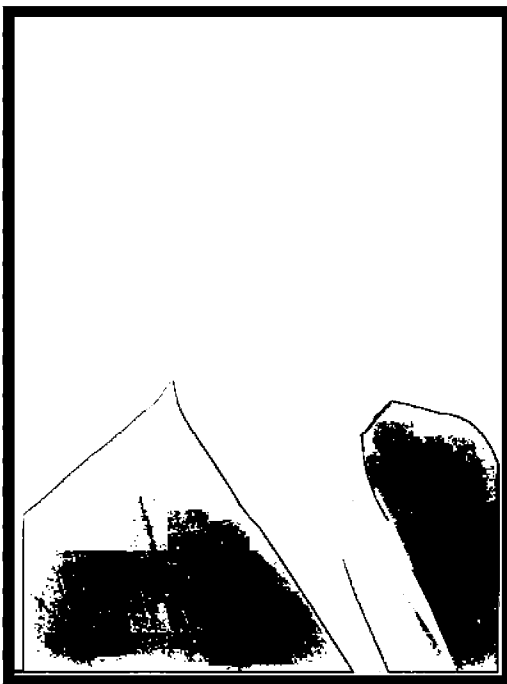
La începutul anului 2011, în 3 ianuarie, a plecat spre stele sufletul domnului profesor universitar Victor Ursa, fratele directorului nostru de revistă, dl. profesor Sever Ursa. Despre „Domnu' Victor” – cum i se spunea în Poiana Cătunenilor (un cătun al comunei Ilva Mare, fiică a Maierului), locul său de naștere – vom scrie cele ce urmează aducându-i și pe această cale un ultim omagiu comemorativ acestui om care, dacă ar fi trăit alte vremuri, la înzestrarea sa intelectuală ar fi ajuns cunoscut în lumea întreagă. Dar și așa, în ciuda umilințelor și șicanelor venite din partea reprezentanților regimului comunisto-securist, a reușit să ajungă unul din cei mai renumiți profesori universitari în criminologie.

Născut în 18 mai 1933, ca fiu al lui Augustin și al Victoriei Ursa (născută Cătuna), dl. Victor Ursa a urmat cursurile Școlii din Ivăneasa (cartier al localității Ilva Mare) doar un trimestru, întrucât familia a trebuit să-și părăsească domiciliul din cauza stăpânirii, vremelnice, hortyste și să se stabilească în Iacobeni (jud. Suceava), unde va frecventa primele două clase; clasele a III-a și a IV-a le va face în Stulpicani (jud. Suceava) datorită faptului că tatăl va practica aici meseria de blănar – cojocar, dar și aceea de casier comunal. De-abia în octombrie 1944, familia refugiată va reveni la Ilva Mare (după ce a mai stat câteva luni și în localitatea Ineu), Arad.

Între anii 1954 – 1948 va parcurge clasele cursului inferior la Gimnaziul „George Coșbuc” din Nășăud, iar între 1949 – 1953 va urma cursurile Școlii Normale, devenită Școala Pedagogică, pe care o va absolvi cu Diplomă de Merit.

Între anii 1953 – 1957 a urmat cursurile Facultății de Științe Juridice a Universității „Victor Babeș” din Cluj, ca șef de promoție.

Între anii 1957 – 1968 a fost procuror la Turda și Cluj, apoi jurisconsult și consilier juridic în mai multe întreprinderi sau instituții de stat. În 1958 se va căsători cu d-ra Viorica Man, din Cluj, iar din acest mariaj li se va naște unica fiică, Felicia, care va absolvi, de asemenea, cursurile Facultății de Drept din Cluj. Așa cum îmi spunea dl. profesor Sever Ursa, dintr-un exces de prudență, într-un C. V. al regretatului Victor, acesta n-a amintit despre o parte întunecată a vieții sale – noi zicem de-a dreptul dramatică – (exact a perioadei 1958-1968),

când a fost îndepărtat din Procuratură și pus pe drumuri, supus unor înjosiri fără precedent pentru simplu fapt de a fi fost „fiul tatălui său”, Augustin, care nefiind pe placul regimului comunisto-securist a fost etichetat „dușman al poporului” și învinuit de uneltire împotriva orânduirii de stat, drept pentru care a fost condamnat la opt ani de închisoare de către Tribunalul Militar din Cluj, fiului interzicându-i-se dreptul de a-l apăra (vezi Mircea Vlădică - „Oameni de seamă ilveni – oameni care au fost, oameni care sunt”, ed. „Napoca Star”, Cluj, 2000, p. 220).

Dând dovadă de o ambiție și tenacitate de nestrămutat – specifice locuitorilor din Poiana Cătunenilor – Victor Ursa va deveni între anii 1968-1979 doctorand bursier, eminent, la Facultatea de Drept a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, iar în continuare cercetător științific la Centrul de Științe Sociale al Academiei din Cluj-Napoca, până în 1979, an în care a trecut prin concurs la Facultatea de Drept a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în funcție de lector, iar din 1990 conferențiar la aceeași facultate. Începând cu date de 1 octombrie 1997, a fost numit profesor doctor titular la catedra de Drept public (disciplinele Criminologie și Drept de Proprietate Intelectuală).

În anul 1998 a fost pensionat pentru limită de vârstă, dar și-a continuat activitatea didactică ajungând profesor titular și la Facultatea de Drept din Cluj-Napoca a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” până în data de 1 august 2007.

Activitatea științifică a regretatului prof. univ. dr. Victor Ursa este impresionantă:

1. Teza de doctorat „Prejudiciul ca element esențial al răspunderii civile” de 600(!) de pagini a fost numai parțial valorificată în cadrul unei monografii (în colaborare) publicată la editura „Dacia”, în 1979.

2. Patru lucrări monografice ținând de domeniul Dreptului civil și al Dreptului familiei, publicate (în colaborare) la editura Dacia din Cluj-Napoca în anii 1975, 1979, 1980 și respectiv editura Academiei, București, 1978.

3. Un Dicționar de Drept civil, primul și singurul din țară până în prezent, publicat în colaborare, la Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.

4. Un curs de Criminologie - partea generală -, Litografia Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, 1985.

5. Curs de Drept de Proprietate Industrială, editat la Litografia Universității „Babeș-Bolyai” din

Cluj-Napoca, 1987, volumul I.

6. Curs de Proprietate Industrială, editat de Litografia Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, 1990, volumul II.

7. Curs de Criminologie editat la Facultatea de Drept din Cluj-Napoca a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” din București în anul 1993, litografia Facultății de Drept a Universității „Dimitrie Cantemir” din Cluj-Napoca.

8. Curs de Criminologie editat la Facultatea de Drept din Cluj-Napoca a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”.

9. Curs de Criminologie, publicat la Editura „Argonaut” din Cluj-Napoca, 1996.

10. Drepturile de autor și protecția lor juridică în România, editura „Argonaut” din Cluj-Napoca, 1997, 276 pp.

11. Criminologie – Partea generală -, editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 1999, 324 pp., ediția a IV-a, revăzută și adăugită.

12. Drepturile de autor și protecția lor juridică în România, ediția a II-a, revăzută și adăugită, editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 1999, 344 pp.

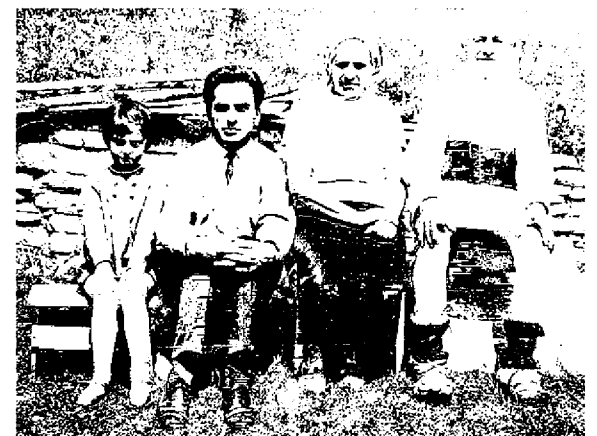
13. Dreptul de proprietate intelectuală – Invenție și Brevete de invenții – (Note de curs), 2005, 171 pp, Facultatea de Drept „Dimitrie Cantemir”, Cluj-Napoca.

14. Dreptul de inventator în România, curs, anul 2006, 250 pp., Facultatea de Drept „Dimitrie Cantemir”, Cluj-Napoca.

15. La toate acestea adăugăm zecile de studii, articole, note de practică judiciară, recenzii și comunicări științifice susținute în cadrul unor manifestări științifice, care vor fi, cu siguranță, adunate și publicate de urmașii familiei sale.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!

Icu Crăciun

Patru generații: Felicia, Victor, mama Victoria și moșul Trofim (august 1970)

DOUA COASE

Proză scurtă

Altădată, se trezeau cu noaptea-n cap, cam pe la patru, să se ducă la coasă. În dimineața asta dormiseră mai mult, obosiți de ieri, căci stătuseră în brazdă până pe la nouă seara, să cosească pe rouă și răcoare. Mai aveau iarbă cam de vreo trei ore de coasă la Măgură, în Groapa Luncanului. Băură câte două păhărele de palincă de prune, ciuguliră două îmbucături de brânză proaspătă și o porniră, bunic și nepot, în sus pe ulița satului spre șerbă zilnică a verii: coasa și fânul și secerișul.

- Mneața bună, salută al bătrân pe ioana Mițeghi, care venea în jos cu o căruța cu lemne de foc.

- Cam târziu, zise Mițeghea, că cocoșii au cântat de mult și și pitulicea o pitulit de ceasuri bune.

- Cam târziu a fost aseară când am lăsat coasa jos, zise bătrânul, și să nu crezi c-a fost altul în locul nostru s-o pună la pământ. Tot pe noi se uscă.

Trecu căruța cu Mițeghea deasupra lemnului.

- După ce că fură din pădurea altuia, îi și mare ia clonț, se stropși bătrânul împotriva căruțașului, știind că nu-l mai poate auzi.

Toți furau lemne din pădurea statului, care pădure fusese întregă a lor, a comunității, deținută în posesoriat. „Acum, vezi Doamne, era a statului, trăsni-l-ar sfântu de stat și de comuniști împuțiți.” Luai, pe bani, un bon de lemne de foc de ia brigadierul silvic ori de la sfat, pentru o căruță, și duceai două, trei, după cum te înțelegeai cu pădurarul. Așa că până la urmă pădurea nu era a statului, „că numai Dracu' știe ce-i acela stat”, ci a gornicului, a pădurarului cu care, om și ei, n-aveai cum să nu te înțelege. „Că doar nu le-o cărat cu clopu' apă la rădăcină!”

Până la Groapa Luncanului aveau cam trei kilometri de mers pe jos. „Că pe sus nu umblă decât păsările cerului să adape îngerii”, vorba Libului, meșterul de acoperișuri de case și de case din lemn.

Soarele, cât un colț de mămăligă roș-aurie, răsărea de după Măgură. Era senin cerul, așa că se simțea răcoarea de pe roua de dimineață.

De pe drumul principal o coteai la stânga, pe „drumul de cară”, pe Valea Lazului, unde coborau jumătate din drumurile de cară de pe Măgură. Tot pe acolo trebuia să și urci, dacă n-o luai pieptiș, pe cărare, pe scurtătură. Satul era așezat între două dealuri, Dealul Mare, în dreapta cum intrai în sat de la Valea Banului, trecând peste Crișul Repede, și Măgura în stânga. Un an se pășuna pe Deai, celălalt an pe Măgură. Nimeni nu scotea cu căruța gunoi pe deal, pământurile arătoare se gunoiau cu oile. Acolo se semăna mai ales secară, orz sau ovăz. Foarte puțini semănau și cartofi. Pe vremuri semănau, unii, și grâu, dar fără mare randament. Acum nu se mai semăna aproape nimic, doar la poalele Măgurii, pe un platou numit lertăoaș, pe unde trecuse cândva și calea ferată cu linie îngustă, Mocănița, care ducea în munte de la fabrica de cherestea de la Poieni.

De pe drumul principal o coteai la stânga, dar cum coteai cum dădeai peste bufetul lui Ciombe. Ciombe, vine de la întrebarea firească: ce vom bea? Prescurtat: no, ce-om be?

- No, ce-om be?, întrebă bătrânul pe nepot, că ar fi bine să ne sporim un pic puterile înainte de a o lua în sus până în Groapă.

- Un „monopol cu dulce”, ce să bem.

Rezemeră coasele în gardul bufetului și intrară. Nu erau decât ei și bufetarul, Ciombe.

- Noroc!

- Noroc și voie bună!

- Dă-ne două de monopol cu dulce să prindem

curaj de coasă!

Bufetul era o instituție foarte importantă a satului. Cam ca peste tot de altfel. Aici se adunau bărbații seara, dar mai ales sâmbăta și duminica, la un pahar de vorbă. Ca să nu-i audă muierile că și bărbații vorbesc la fel de mult ca și ele. Pașnici cu toții și cu bani puțini, așa că Ciombe, ca toți crâșmarii de altfel, le dădea de băut și pe datorie. Până la plată. La plată veneau și-și achitau datoria și deschideau un cont nou.

Ca ia orice instituție de acest gen, clădirea fâgădăului era destul de dărăpănată. O casă veche de lemn, câteva rafturi cu puține sortimente de băutură, un mic bar, patru mese cu scaune, evident fără scrumiere, cu podele roase și arse de mucuri de țigară, cu buda în spatele lui sau pe unde da sfântu'.

- Da' nu-i prea de dimineață pentru coasă, îi necăji și Ciombe? Că era trecut de ora 10, când se deschideau oficial toate crâșmele din țară.

- Îi, nu îi, tu dă-ne ce ți-am cerut și nu ne purta de grijă!

- No, no, n-o lua așa, că doar nu-mi costi mie!

Maieru 1970 (foto Gyorgy Maria)

- No, așe!

- Noroc, măi Ciombe, că și tu ești om, chiar dacă ești mai bun de gură.

- Noroc, bade loane, și n-o lua de rău, c-a fost numai de glumă.

- De glumă am luat-o, că și io știu că-i târziu pentru coasă, da' nu mai avem mult și nu ne grăbim.

- Decât să faci la altul un rău, mai bine îți faci ție un bine, zise Ciombe, și, ca să ai curaj să-ți faci bine, bei o palincă înainte, ca să-ți fie mîntea limpede. Că ești obosit de-atâta bine și nu mai știi pe care nu l-ai făcut, ca să-ți meargă la fel de rău.

- Uite-l, mă, cum ie zice, de parcă le-ar citi din carte. Popă trebuia să te faci, nu popă la bețivi. Da' nu-i târziu, că dacă treci la pocăiți, te faci aștia predicator, adică tot popă, dar fără pondiolă și fără diac și cantor.

- Popă, nepopă, la mine veniți cu toții să vă spovediți. Și-apoi eu nu vă cert și nu vă scrofălesc ca și el în fiecare duminică că nu sunteți destul de credincioși și de smeriți și de dracu' mai șie ce. Eu vă ascult și vă înțeleg și nici nu spun la nimeni, nici măcar lui Dumnezeu alditul, să vă treacă în condică păcatele pe care, din întâmplare, nu vi le-a văzut.

- Lasă, că dacă-om muri, n-om mai avea nici unul. Ne-om duce la Sfântu Petru la poartă, ca niște cerșetori, ca niște țigani, să ne lase în Grădină să nu ne căcăm pe lângă zidurile Raiului, ori, și mai rău, să ne futem răzâmați de gard. Că și-acolo-i ca și la târg, lume multă, înghesuială, fiecare ar vrea să intre și toți se împing înspre poartă să nu vină Dracu' să-i ducă și să-i aprindă. Că dacă Dumnezeu nu-ți iartă păcatele,

atunci degeaba trăiești, că știi de când te-ai născut ce te-așteaptă. „În loc cu verdeață”, zice popa când te prohodește, deci dacă-i verdeață, obligatoriu trebuie să fie și loc de coasă și de adunat fânul. Așa că, ia mai dă o tură, că după aceea mergem la locul cu verdeață, să cosim durerea și suspinarea și să-l lăsăm fără ele. Ba nu, dă o sticlă, că m-am enervat.

- Mie-mi convine, zise Ciombe.

- Măi nepoate, să știi că viața asta nu-i niciodată a ta. Crezi că ție ți s-a dat, dar niciodată nu-i a celui care crezi tu c-ar trebui să fie. Întotdeauna e a altuia, de parcă ar fi doi sau trei sau nu știu câți oameni cu același nume. Dar a ta, a celui care ai vrea tu să fii, nu-i niciodată. Deși crezi că-i pe numele tău, nu-i a ta. Tu-i zice cea, ea merge hăis, îi zici hăis, merge cea. Vrei fecior, iese fată, vrei fată, iese fecior, ori nu iese deloc. Tragi în jug, ari și semeni, și când te duci să aduni bucatele, vezi că-i numai pleavă, că o secerat și-o treierat altul, altcineva, înaintea ta. Și te miri ca prostu' că n-ai noroc. Se zice că îți faci norocul cu mâna ta, da' uită-te la bătăturile astea din palmă, că numa' noroc am făcut cu ele și nu l-am văzut niciodată.

- Noroc! Salută pe toată lumea Ghiurca Nioni intrând în bufet. Noroc, măi Indrei, îl salută anume pe bătrân, cu care era cam de-un leat, văd ca-i fost harnic astăzi, că mă gândesc că vîi de la coasă, nu te duci.

- Noroc, măi Ghiurcă. Așa-i, îs foarte harnic... Nici eu nu mai știu dacă mă duc ori vin. Da' una din astea două trebuie să fie. Că niciodată n-o foste să nu fie în nici un fel. Da' tu, săracu' de tine, ce mai faci?

- Ce să fac, beau un deț, îmi iau țigări și-am plecat la fân la Fântâna Cailii.

- Bine faci, măi Ghiurcă, că și fânul-i bun de mâncat. De post, în postul Crăciunului.

- Fânul-i de post, da' laptele-i de dulce.

- Lasă, că și muierea-i de dulce, da' de post!

- Și-ncă-ți pare bine că-i de dulce, că în post ești scutit de o corvoadă.

- Așa-i vrea tu, da' nu-i după tine, că dacă ți-ai luat fântână,

trebuie să și bei apă. Și numai' dintr-un loc. Că altfel îi foc și pară.

- Focu-a fost, para s-a dus. Ne încălzim la tăciuni și la spuză. Că alte fântâni, mai tinere, adapă pe alții și-i ard și-i învolbură.

- No, noroc, oameni buni. Am plecat.

- Du-te, că noi mai stăm un pic. Nu-i așa nepoate?

- Mai stăm, pe scaune, că iarba stă-n picioare.

- Ce știi tu, nepoate, cum stă iarba-n picioare? Ori câte picioare are. Ori cum se prăvale. O să știi și tu, până ți s-a acri.

Măi, Vilă, Viiă îl cheamă pe bufetar, dă-ne două beri, să ne treacă de foame.

Mai bine nu pomenea de foame, că exact atunci intră pe ușa crâșmei Anica, nevastă-sa, care, ca orice femeie cuminte și de ispravă, era încărcată cu furci și greble pentru fân și cu mâncarea de amiază pentru coșași. Că de-acum era vremea prânzului cel mare.

- O, trăsni-te-ar Ilie cu fulgerul lui, bătrân păcătos, da' aici cosești tu? Că vă văzui coasele rezemate în gard, și mă gândii că alții nu pot fi decât voi. Oare cum de te mai rabdă pământu'?

- Aici suntem, și taci din gură! Și, dacă-ai făcut ceva de mâncare, scoate-o aici pe masă, că ni-i foame. Auzătu-m-ai? Și fără predici, că aici nu-i beserică!

Ioan Negru

Istorie**Pagini dintr-o istorie mai pu in cunoscut**

Principala problemă politică românească în perioada interbelică a fost lupta între democrație și autoritarism. În afara vieții politice existau multe grupări sau personalități care se opuneau în tot ceea ce reprezenta Europa modernă – urbanism, industrie, naționalism și instituții politice democratice. Astfel, partizanii lui Nichifor Crainic și Nae Ionescu, printre alții, au creat un climat de opinie favorabil mișcărilor politice naționaliste, extremiste și autoritare[1].

Formațiunile de dreapta erau relativ nesemnificative în anii '20. Mișcările de dreapta erau însă alimentate în continuare de antisemitism. Acesta nu era câtuși de puțin un fenomen postbelic ci începuturile sale, în forma sa modernă, puteau fi datate în primele decenii ale secolului al XIX-lea, când imigrația evreiască în Principate a dobândit proporții de masă. În perioada interbelică, un susținător al acțiunii contra evreilor a fost Alexandru C. Cuza (1857-1947), profesor de economie politică la Universitatea din Iași. În 1923 A.C. Cuza a înființat Liga Apărării Național Creștine (L.A.N.C.), care avea ca scopuri primordiale expulzarea evreilor ce erau implicați în toate domeniile vieții economice și culturale și educarea tinerilor în spirit creștin și naționalist[2]. Congresul de înființare a avut loc în 4 martie 1923, în Aula Universității din Iași. Președinte a fost ales profesorul Alexandru C. Cuza. Corneliu Zelea Codreanu a fost însărcinat cu organizarea L.A.N.C. pe întreaga țară. La 26 martie 1923, Parlamentul modifică art. 7 din Constituție, dând din oficiu cetățenie deplină tuturor evreilor aflați pe teritoriul patriei. L.A.N.C. s-a împotrivit acestei măsuri și a îndemnat studențimea la manifestări de protest. În aceste mișcări studențești un rol important l-a avut Corneliu Zelea Codreanu, pe atunci membru L.A.N.C., ulterior fondator al Mișcării Legionare. L.A.N.C. a avut sub guvernarea Averescu (1926-1927), 10 deputați. În anul 1927 Legiunea Arhanghelul Mihail condusă de Corneliu Zelea Codreanu se desprinde din Ligă. Acesta nu izbutise să obțină un loc de deputat în alegerile din mai 1926. În 14 iulie 1935, la Iași, a Ligii Apărării Național Creștine a fuzionat cu Partidul Național Agrar condus de Octavian Goga, formându-se Partidul Național Creștin.

Această mișcare a avut un deosebit ecou și în Țara Năsăudului, activând organizații ale acestei mișcări în toate satele de pe Valea Someșului Mare. Ca o dovadă de recunoștință a acestui fapt A.C. Cuza a făcut o vizită în zilele de 6, 7 și 8 noiembrie 1925. El a fost primit cu un entuziasm delirant fiind numit „Apostolul de la Universitatea din Iași”[3].

Prima manifestare de amploare a avut loc la data de 7 noiembrie pe Valea Bârgăului, după care s-au îndreptat spre Valea Someșului Mare prin pasul Strâmba, prin Ilva-Mică.

Autobuzul în care se găseau oaspeții a fost întâmpinat la Ilva-Mică de țărani călări care i-au însoțit până la Sângeorz. Aici a avut loc o adunare populară într-o sală a școlii primare. Profesorul universitar Cătuneanu a prezentat poporenilor pe d-l A.C. Cuza. Săteanul Mărcuș Alexandru, în numele poporului a salutat pe oaspeți călduros.

La Anieș au fost întâmpinați de o ceată de arcași călări, cu drapele în frunte, sub conducerea dr. Tăpălagă, avocat și căpitanul arcășiei din Rodna, care a salutat în numele călăreților săi, pe ilustrul oaspete, jurând credință drapelului L.A.N.C.[4]

În piața comunei Rodna Veche l-au întâmpinat o imensă mulțime de țărani îmbrăcați în tradiționalele sumane negre. La poarta triumfală ridicată în piața comunei se putea vedea inscripția „Hristos, Regele, Națiunea”. Cu această ocazie poetul Iustin Ilieșiu citește o poezie închinată lui A.C. Cuza[5], intitulată „Bine-ați venit !”, pe care o redăm în rândurile ce urmează:

V-am așteptat de-atâta vreme pe-aceste plaiuri de durere,
În cari e rob și azi Românul, - s-aduceți sfântă mângâiere.
Din munții-nalți și până-n șesuri jidanii greu ne strâng în jug.
Și-avutul strămoșesc și legea și sângele din noi îl sug !
Voi ne-ați iubit întotdeauna, ne-ați ocrotit cu vitejie,

Cu brațele în larg deschise, azi vă primim cu bucurie !
Din mii de piepturi izbucnește cuvântul nostru oțelii:
Bine-ați venit fruntași ai țării, bine-ați venit, bine-ați venit !

Priviți în colțu-acest de țară cum se înstăpânesc străinii,
Ne fură scumpele ogoare și-n urma lor cresc numai spinii!
Priviți pe străzi, priviți pe drumuri, priviți la fiecare pas,
Vezi liftele din țări străine cum și-au făcut aici popas !

Noi vă iubim precum copiii iubesc cu foc părinții lor !
Voi în trecut ne-ați fost martiri – nădejdea noastră-n viitor!
Vă vom urma ca-ntotdeauna pe căile luminătoare,
Și să ne-oprească-naintea, nu-i om născut încă sub soare !
Răbdat-am jug și lanțuri grele și totuși înapoi n-am dat,
În fața îndârjirii noastre dușmanii s-au cutremurat !
Nu-s arme să ne înspăimânte, credința noastră-i de granit –
Azi când v-opriți pe-aceste plaiuri vă spunem: bine ați venit !

Priviți, în colțu-acest de țară jidanii cum se-ngrămădesc,
Asemeni hidrelor turbate cu mii de brațe ne pândesc !
Pe trădători și pe nemernici îi cântăresc cu bani de-argint,
O, Dumnezeule puternic, cum îi mai rabzi pe-acest pământ ?

Din satele îndepărtate vă-ntâmpină aici poporul
Și cărturarii din orașe – toți cei ce-adoră tricolorul,
Smeriți să vă asculte vorba, pe mii de brațe să vă poarte
Și credincioșii să stea alături de steagul sfânt, până la moarte !
Azi grănicerii vă așteaptă cuprinși de-un dor nemărginit –
Viteji ai țării noastre vă spunem: bine-ați venit ! [6]

Apoi, delegația a fost întâmpinată la poarta bisericii de preotul paroh Simion Pop, care a sfințit drapelul LANC din Rodna în cadrul unei solemnități religioase. Pe urmă drapelul a fost încredințat căpitanului de arcași Pamfilii Cozonac, după care a fost ales președintele organizației locale în persoana lui Pantelimon Pioraș. Manifestarea din Rodna Veche s-a încheiat cu un banchet[7].

După terminarea manifestărilor de la Rodna Veche delegația LANC și-a reluat drumul spre Năsăud. În comuna Maieru, poporul fiind adunat la biserică, d-l Cuza (fiind în întârziere) a încredințat a încredințat președinția comitetului local L.A.N.C. părintelui Iuliu Ciorba[8].

Pe traseul lor spre Năsăud au mai făcut popasuri în Feldru, (preotul Emil Ștefanuț), în Nepos, (preotul Gh. Moldovanu și primarul Dionisie Lupu), în Rebrîșoara (protopopul Anton Precup).

La Năsăud au fost întâmpinați de vătaful călăreților Găzdac, de vicarul greco-catolic Născuțiu, fiindu-i aduse mulțumiri de Octavian Mărcuș.

Periplul lor s-a încheiat la Bistrița unde a fost salutat de părintele Liviu Greab precum și de protopopul ortodox de Bistrița Girigorie Pletosu care l-a numit în cuvântul său pe A.C. Cuza „mucenicul ideii naționale”[9].

În anul 1926 (duminică 25 aprilie) s-au ținut patru mari întruniri în comunele Sângeorzul Român (președinte Sohorca Iustin), Feldru (președinte Emil Sângeorzan), Nepos (președinte Bota Ioan) și Rebrîșoara (președinte Mihalca Traian). La aceste întruniri au vorbit domnii I.C. Cătuneanu, profesor universitar, Titus Mălai, profesor Academia Teologică (greco-catolică) dinn Gherla, Octavian Mărcuș, preot-profesor și președinte al L.A.N.C. din județul Năsăud și Aurel Eremieiu[10].

Cum se poate explica acest fenomen straniu, amploarea și diversitatea manifestărilor lui ? Am putea constata că, în decursul schimbărilor totale ale orizontului ideologic, negarea epocii precedente se concentrează asupra câte unei singure persoane care

joacă un rol de paratrăsnet. Astfel a fost și cazurile Nichifor Crainic, Nae Ionescu, A.C. Cuza, Octavian Goga ș.a. Dar până la urmă Goga a fost salvat în chip miraculos, rămânând în primul rând Nichifor Crainic în chip de paratrăsnet, iar ceilalți scufundați în beznă decât să atragă fulgerele.

După relatările din presa vremii, referitor la mișcările național-creștine, prezentate în rândurile de mai sus, vedem că și în Țara Năsăudului această mișcare a avut mari ecouri. Sunt părți ale istoriei pe care foarte mulți dintre noi nu am avut de unde le studia și învăța, datorită regimului trecut. Nu trebuie să ometem faptul că tratarea acestei probleme este oarecum ocolită, dar, totuși trebuie să înțelegem că și aceste fapte fac parte din istoria noastră. Am văzut că la această mișcare au aderat intelectuali, preoți, țărani și, subiectul fiind spinos, nu trebuie neglijat.

[1] Keith Hitchens, *Desăvârșirea națiunii române*, în Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchens, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, București : Corint, 2007, p. 352.

[2] *Ibidem*, p. 356.

[3] Caius Bardoși, *A.C. Cuza în Ardeal*, în „Înfrățirea Românească”, Anul II, nr. 2, 15 noiembrie 1925, p.1 și p.8.

[4] *Ibidem*, p. 8.

[5] *Ibidem*, p. 9.

[6] Iustin Ilieșiu, *Bine-ați venit !*, în „Înfrățirea Românească”, Anul II, nr. 3, 1 decembrie 1925, p. 1.

[7] „Înfrățirea Românească”, Anul II, nr. 2, 15 noiembrie 1925, pp. 9-10.

[8] *Ibidem*, p. 10.

[9] *Ibidem*, p. 11.

[10] *Idem*, Anul II, nr. 13, 1 mai 1926.

Alexandru Daraban

Nota redacției (Viluț Cărbune):

Interogația autorului – „Cum se poate explica acest fenomen [antisemitismul] straniu, amploarea și diversitatea manifestărilor lui ?” – ne-a îndemnat la o recitare mai cu luare aminte a poeziei lui Iustin Ilieșiu.

Parfumul „naționalist” al epocii răbufnea atunci – și binecuvântat „ortodox” și antisemit – în accente similare epocii „păunesciene” de mai târziu. De altfel, Iustin Ilieșiu – poetul în consacrare – fusese nu cu mulți ani în urmă exmatriculat de la liceul din Năsăud: „Eram în primul război mondial. Când a intrat România în război în 1916, sufletul meu de român m-a împins și am scris pe zidul liceului „Trăiască România Mare!” (Sever Ursu, *Iustin Ilieșiu – poet necunoscut ?*, Cuibul Visurilor, nr. 3, 2002). Este un paradox istoric constatarea că a fost „antimaghiar” în 1916, „antisemit” în 1925 și „anti-orice” mai apoi, dar în acele vremi iustin Ilieșiu „dădea expresie” de fiecare dată unui suflet de „bun român”.

Epigrama**De ziua de naștere (9 februarie)
a Doamnei Institutoare
DOINA URSA**

Ca Iarna Aspră să le fie doar cu Moina,
Familiei de Dascăli Ursa
I-urăm s-ajungă Centenară,
Cu Binecuvântată Sursa,
Ce fi-va, sigur, Buna noastră Doamna DOINA,
Pe lunga Cale Temerară!

LA MULȚI ANI!

**Esilerva Măiereanu în tandem cu
Valer Scridonesi-Călin Bucureșteanu**

Scrisoare

La cumpăna dintre AM FOST și SUNTEM, pentru ceea ce AM PUTEA FI, *cu respectul cuvenit, DOMNULUI SEVER URSA*

Domnule profesor, permiteți-mi să mă adresez astfel domniei-voastre și îngăduiți-mi să îndrăznesc a depăna amintiri care-mi fac viața frumoasă. Îngăduiți-mi, totodată, să las cuvintele-mi să curgă spre a vă mulțumi pentru că ați apărut în calea mea la momentul potrivit deschizându-mi ochii și luminându-mi calea.

Ascult de fiecare dată cu mintea și cu inima, cuvintele meșteșugite și pline de încărcătură miraculos-înălțătoare pe care, din adâncurile ființei domniei-voastre, fremătănd de patima iubirii – a iubirii de grai, a iubirii de neam, a iubirii de glie - le roștiți la întâlnirile Astei și în alte împrejurări asemenea. Sunteți ființa care molipsește prin harul, încrederea și constanța simțirii. De aceea, mă înclin astăzi cu sfială în fața omului care m-a fermecat întâia oară acum 27 de ani când, elevă fiind la liceul pedagogic din Năsăudul drag mie, am însoțit un grup de colegi mai mici din câteva școli ale județului prin locurile unde s-au născut și au trăit înaintașii Coșbuc și Rebreanu, ajungând și pe drumul spre „Cuibul Visurilor”. Ei erau copii aleși, harnici și disciplinați, dornici de cunoaștere și încrezători într-un viitor fără aripi frânte. Eu eram elevă-practicantă, timidă și neînsemnată în sinea mea, dar, pentru că oamenii m-au privit întotdeauna cu încredere, cu timpul a rodit în ființa mea siguranța și optimismul care mă călăuzesc astăzi. Atunci, în 1984, am trecut pragul muzeului din Maieru și am simțit acolo visul dând viață materiei întru veșnicie.

Am privit fiecare obiect, am cercetat fiecare ungher și am înțeles de ce colegele mele de liceu venite de la școala din Maieru îmi plăceau atât de mult. Aveau fețe luminoase, zâmbetul mereu pe buze, iar exemplul bun emana prin toți porii, cu hotărâre și perseverență. Mi s-a desprins o ceață de pe ochi și am văzut atunci cum tot trecutul se oglindea tăcut în fiecare blid, în fiecare ulciacă, în fiecare lingură de lemn, în fiecare ștergar, peretar, covor și în fiecare dos de perină... Mi s-au ascuțit simțurile și am perceput duritatea și căldura, deopotrivă, în piatra șlefuită, în lutul modelat și ars, în lemnul cioplit, în cânepa aspră, în pielea tăbăcită și în lâna oilor, scărmanată și toarsă din caierul furcii pe fus... În acel moment, ca o revelație, războiul nu-mi mai aducea aminte de oroare, nimicire și decadentă pentru că, metamorfozându-se prin cuvânt, țesea frumosul și utilul, în nopțile iungi ale Postului Mic sau în cele ale Postului Mare, sub vraja femeii zămislițoare de prunci, a femeii cu numele sfânt Maria, a femeii cu numele de Floare, a tuturor femeilor ursite mame, fiice și devreme, neveste de gospodari. Pentru prima oară simțeam materia vibrând prin voința omului și renăscând un etern românesc. Am intuit cum firul, culoarea și îndemânarea se îmbină, “pe ales”, în forme ce descătușează energiile ancestrale proiectându-le spre viitor. În această feerie, la poalele Munților Rodnei, broboanele de sudoare de pe frunțile țăranilor întregesc tabloul unui plâns de fericire... Puterea celui creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu se convertește în blândețe când animalele se supun, când pământul rodește în urma brazdei plugului și când lemnul ia forma Crucii sfinte sau a bătei ciobanului. Creatorul ne-a lăsat Nemurirea în spirit, dar noi rătăcim deseori Calea. Așa am pătruns eu atunci taina supremației bărbatului și a miracolului feminin: femeia e Universul perechii sale, bărbatul, ea îl călăuzește

prin Edenul terestru, iar El, bucurându-se de aceasta, își asumă datoria de a o apăra și de a-i întreține flacăra speranței. Copiii născuți din această sfântă datorie împlinită sunt recunoașterea și răsplata cerească, darul lui Dumnezeu. Dumneavoastră, domnule profesor, ați avut privilegiul, înțelepciunea, priceperea și plăcerea de a îndruma astfel de ființe minunate, poate inspirate de al nostru Rebreanu, poate urmând îndemnul și exemplul altor minți luminuate cu care v-ați întâlnit pe lungul drum al formării domniei-voastre, dar, de netăgăduit, cu harul apostolatului care a adus mereu încrederea în mijlocul deznădejzii neamului nostru.

Prin munca domniei-voastre, de colecționar, s-au regăsit într-un spațiu restrâns tristeți depășite, bucurii trecute, ambiții puse la încercare. Ați redat puterea și le-ați risipit sentimentul inutilității ce i-a copleșit odată cu invazia modernismului. Ați pus la loc de cinste și amintire crâmpiei de suflet și cioburi de speranță... Ați adus la un loc Rădăcinile. Oare erați convins atunci, când acest muzeu prindea contur, că viața vă va oferi, până la urmă, și puțină recunoștință? Puțină mulțumire? E firesc ca toți să ne dorim asta, deși puțin merităm, și se întâmplă doar rareori să dobândim un crâmpiei de fericire antumă. Posteritatea aduce, alteori, recunoașterea a ceea ce am fost, dacă am fost, dar, de cele mai multe ori se întâmplă să ni se zugrăvească un portret în care nu ne-am mai putea recunoaște.

Așa cum spuneam, am descoperit atunci, în tumultul adolescenței mele, cuibul de valori măierene la care am privit, apoi am ascultat și, în cele din urmă, firește, am plecat. Au trecut anii, am crescut în minte și simțire, dar vraja a rămas mereu în preajma mea, ca o aură protectoare și înălțătoare. Am îmbrăcat din ce în ce mai des costumul popular și am simțit că-mi vine bine, că mă face să simt și să trăiesc puterea și înțelepciunea celor care l-au creat și au avut bunăvoința să mi-l împrumute, pentru că mie nu mi-a făcut nimeni, niciodată asemenea straie, din motive pe care aș putea să le bănuiesc, dar nu cred că vreau să le cunosc. Privindu-mă, bătrânele din Romuli, satul meu mic și frumos de la izvoarele Sălăuței, pătrunzând, poate, taine ascunse sau nedeslușite mie, mi-au dăruit din toată inima din pânzăturile, poalele, cămeșile, frâmbiile, trăistile și sumanele lor. Doar opincile erau demult rupte sau aruncate de către cei mai tineri, zeloși, dar neștiutori. De atunci, eu și cele două fete ale mele purtăm cu plăcere aceste piese unicate în diferite ocazii (ce-i drept, puține încă). Ne bucurăm pentru fiecare lacrimă mijită în colțul ochilor bătrânilor din sat pentru că sunt lacrimi de fericire, de biruință a frumosului etern asupra neputinței anilor mulți și grei care le-au albit părul și le-au încetinit pașii. Binecuvântările tăcute sau rostite se răsfrâng asupra noastră, de fiecare dată, ne luminează chipul și ne dau puterea de a crede astăzi că nu e imposibil să sperăm la mai bine pentru un mâine care va să vină în calea românilor rătăciți sub zidurile istoriei, la poarta vremurilor.

Am avut șansa să vă reîntâlnesc în ultimii ani la diverse evenimente, atât la Maieru, locul pe care îl iubiți atât de mult, cât și la întâlnirile Astei din Despărțământul Năsăud, alături de mulți alți oameni deosebiți, mari la suflet și scilpitori la minte. Îmi face o deosebită plăcere să vă privesc și

am o bucurie imensă când vă ascult. Mă cunoașteți poate după chip, dar mult prea puțin, “din vedere” cum se spune. Totuși, alături de alte călăuze, cum îmi place mie să le spun celor care au însemnat pentru mine un pas înainte, sunteți și veți rămâne mie un model de om și carieră. Mi-e ciudă că nu voi ști tot ce dumneavoastră ați acumulat ca intelectual al generației căreia îi faceți cinste și cu atâta ușurință transmiteți prin fiecare discurs. Sunt supărată că nu pot atinge eleganța exprimării pe care atât de simplu o stăpâniți și o etalați. Sunteți un veritabil domn al vremurilor, un patriot niciodată depășit, un om cum puțini mai sunt și trist, dar adevărat, mult mai puțini se vor naște.

Optimismul care încă nu v-a părăsit e ceea ce iubesc cu adevărat la dumneavoastră și prețuiesc această trăire mai mult ca orice. Sunt o optimistă incurabilă și recunosc că rezervele mele de speranță și nădejde se alimentează și se amplifică din curentul colectiv. Am descoperit în dumneavoastră o astfel de sursă magică, transcendentală. Poate energia telurică, mirajul locurilor, poate înțelepciunea anilor, poate chiar Dumnezeu a făcut asta. Tot ce contează e că se poate și că există. Cred, cu tărie, că ceea ce sunteți e mai important decât cine sunteți și respectul, oricum, vi se cuvine.

Domnule profesor - așa îmi place să mă adresez domniei-voastre – sunt convinsă că instinctul nu mă păcălește. Am chiar dovada vie a strădaniei și stăruinței care nu v-a obosit în timp și care se oglindește în caracterele care s-au modelat în umbra protectoare a misiunii ce v-ați asumat-o. Cunosc, de câțiva ani buni, un fost elev al școlii din Maieru care, alături de mulți alții, cunoscuți sau nu mie, vă face cinste cu adevărat. Nu e un om cu multă școală pentru că poate viața nu l-a răsfățat sau poate pentru că, pur și simplu, așa a trebuit să fie. Chiar și așa, contează că are un respect înnăscut pentru omul cu carte și pentru cultură. Curând, acest om va face acolo unde s-a stabilit și unde a trudit șă-și dezvolte o afacere ceea ce dumneavoastră l-ați învățat că e bine: un mic muzeu. Are deja o colecție semnificativă de obiecte vechi, specifice zonei. Câteva, chiar eu i le-am dăruit, cu aceeași bucurie cu care mi-au fost mie oferite de către copiii din clasa mea, cu sprijinul părinților și bunicii lor. Sunt sigură că se va auzi curând de acest om căruia i-ați marcat atât de plăcut și serios copilăria. Amintirea domniei-voastre o cere și sunt convinsă că omul o merită, prezentului i se cuvine aceasta și viitorului îi va fi de folos, cu siguranță.

Astăzi, ia vedere și cu aceeași sfială mă închin talentului și dăruirii, de oriunde ar veni ele, iar domniei-voastre vă mulțumesc pentru că s-a întâmplat să-mi ieșiți în cale, vă mulțumesc pentru că atunci, și mai apoi, v-ați descoperit mie și vă mulțumesc, iarăși, pentru bucuria fiecărei întâlniri ulterioare.

Să ne trăiți ani buni de acum înainte, să fiți îndrumat de același crez care înobilează și să continuați a ne lumina calea, acum și veșnic, chiar de dincolo, din neființă, pentru că noi, cei care încă rătăcim orbecând, avem nevoie de călăuze precum domnia-voastră.

Vă mulțumesc că sunteți, cu respectul ce vi se cuvine!

Prof. I.P. Herța Gabriela-Elena
Școala Generală Romuli, B-N

Soliloc în ziceri înțelepte

viața

Nu voi da definiția vieții în extenso. Nu m-aș încumeta chiar cu dicționarul în față, dacă fratele meu Victor, unicul meu frate, n-ar fi trecut de curând Styxul... Odihnește-i, Doamne, sufletul, care i-a fost mereu zbuciumat și întrebător. Încă din prima tinerețe eram amândoi cu părere că între viață și moarte se dă mereu o luptă continuă.

Chiar după mitologia populară Viața rămâne întotdeauna biruitoare în fața morții, deși aceasta din urmă ne înspăimântă pe mulți, fiindcă vine din împărăția întunericului.

Marii gânditori, marii poeți, cu puține excepții, dau câștig de cauză Vieții. Să le dăm cuvântul măcar câtorva.

Coșbuc, de pildă, a definit genial atitudinea pe care trebuie s-o luăm în fața morții: „De te-întrebi viața ce-i,/Așa se-ntreabă cei mișei/Ce-i buni n-au vreme de gândit /La moarte și la tânguit/Căci plânsu-i de nebuni scornit/ ți de femei/”.

Viața este o permanentă luptă cu întunericul și cu forțele malefice ale acestuia.

Plutarh, vorbind de rostul Vieții, afirmă pe bună dreptate: „Măsura vieții omului nu stă în lungimea anilor, ci în buna întrebuințare a ei”. Liviu Rebreanu duce mai departe cugetarea lui Plutarh: „Numai în fața morții pricepe omul prețul vieții și numai primejdia îi oțelește sufletul”.

Modul cel mai nobil de a-ți trăi Viața este de a-l ajuta pe aproapele tău. Marele Einstein: „Doar viața ce-o trăim pentru alții este o viață ce merită trăită”.

Amândoi am împărtășit greutățile unei copilării mereu pândită de tot felul de primejdii și răutăți. Ne întăream reciproc comentând versurile badrului de ia Hordou. Ridicându-le până în planul trăirii reale: „Viața-i datorie grea, /Și lașii se-ngrozesc de ea,/Să aibă tot, ce-i lasi ai vrea/Pe neluptat”/.

Da, îi dam dreptate și lui Rabindranath Tagore, indianul: „Viața e un dar pe care îl merităm

numai atunci când îl dăruim”.

Tu frate ai meu, erai mai drastic decât mine. Asta și se trăgea și din pregătirea ta de magistrat. Îl preferai pe Iorga: „E ciudat cum se pot gândi oamenii la moarte când avem atâtea de făcut în viață”, scria acesta.

Observam împreună cât de fastuoase pot fi unele înmormântări. Societatea te îngroapă frumos, după ce tot ea te-a omorât... .

Auzeam cum preoții sau alți cuvântători reproduceau la capul mortului cunoscutele stihuri ale lui Al Vlahuță: „Nu de moarte mă cutremur, ci de veșnicia ei”. Iată încă un îndemn la supraviețuire și la înfruntarea morții făcut de același inepuizabil Iorga: „Când mori, nu te uita la întunericul dinainte, ci la lumina ce o lași în urmă. Și te vei stinge cu zâmbetul pe buze”.

Pesimismul marelui nostru Eminescu în „Lucreafărul” său este copleșitor: „Părănd pe veci a răsări/Din urmă moartea-l paște./Căci toți se nasc spre a muri/Și mor spre a se naște”. Găseam zicerea lui Alfred de Musset exultă o noblete fără margini: „Uneori numai pierzând pe cei pe care îi iubim, simțim cât ne sunt de dragi”. Ne întreceam uneori iubite frate, să găsim noi și noi locuțiuni în formula cărora intra majestatea sa cuvântul „Viață”: „Plin de viață”, „Fără pic de viață”, „Aduce (pe cineva) în viață”, „A trece de viață”, „A fi între viață și moarte”, „A fi între viață și moarte”, „O viață de om”, s.a.

În încheiere îl preferăm tot pe badea George, nemuritorul: „O fi viața chin răbdat,/Dar una știu, că ni s-a dat/Ca s-o trăim”.

Iar pentru tine dragă frate, rostim acest addagio al strămoșilor latini: „Sit tibi terra levis!”.

Ioan Delamargină

Istorie

Maieru – o frumusețe de sat

Observăm că, de-a lungul timpului, s-au produs multe schimbări în viața satului românesc, care se confruntă cu perioade de criză datorate „modernității”, aceasta punându-și pretutindeni amprentele și câștigând tot mai mult teren. Vom încerca să aducem în prim plan imaginea satului românesc ca un edificiu primordial în care se mai făurește istorie, cultură și perenitate.

Datinile și portul, asemeni credinței și graiului, ne sunt moștenirea sfântă a strămoșilor, ne sunt omenia și latura bunului simț, legile nescrise ale acestui pământ numit pe drept cuvânt „gură de rai”.

Vom încerca să redăm câteva dintre cele mai de suflet citate referitoare la acest „univers primordial”, acest „templu” iubit dintotdeauna de Rebreanu, localitatea Maieru.

Istoria acestei comune, brăzdată uneori de evenimente cumplite, precum și bogăția creațiilor folclorice, a datinilor și obiceiurilor locale sunt doar câteva dintre motivele alegerii acestui subiect.

Comuna Maieru, străveche așezare a Țării Năsăudului, este așezată în bazinul superior al Someșului Mare la jumătatea distanței dintre localitățile Rodna și Sângeorz-Băi. Așezare de munte cu un peisaj fermecător și inedit, Maieru este păzit de trei masive vulcanice, trei mături așezate sub formă de triunghi cu baza spre sud: Măgura din Jos, Măgura din Sus (Măgura Caselor) și Măgura Porcului. Toate cele trei depășesc altitudinea de 1000 de metri dominând prin măreția lor peisajul aspru și totodată dulce al comunei.

Datorită poziției geografice precum și a orientării culmilor, acest spațiu se situează în zona cu climă temperat – continentală moderată, supusă unor influențe climatice nord – atlantice.

Într-un articol al publicației măierene „Cuibul visurilor” profesorul Sever Ursa menționa:

Clima este mai mult aspră decât blândă, dacă ne gândim că timp de aproape șase luni din an, se mențin curenți de umiditate rece, cu posibile condiții de răbufnire a iernii, a zloatei și vifonițelor din văgăuniile de la poalele Ineului cel cu zăpadă eternă (Sever Ursa, File de monografie, în revista Cuibul visurilor, anul I, 1996, nr. 6-7, p.3)

Hotarul comunei se mărginește la est cu comuna Rodna, spre vest cu orașul Sângeorz-Băi, iar spre sud-sud-est cu cele două sate: Poiana Ilvei și Măgura Ilvei.

Iată cum vedea Emil Boșca Mălin cel mai frumos și mândru centru românesc din Țara Cătanelor Negre:

Minunatul peisaj al Maierului era încadrat cu o superbă rotundă de munți giganti, auriți de razele soarelui ce apunea. Era ceva ireal de frumos, o cunună uriașă, ce se săruta cu un cer verde-gălbui, iar în mijlocul ei o droaie de căsuțe, mici cutii de chibrituri, își țesea din fuioare de fum albăstriu velița sub care va dormi în noaptea ce se apropia.

Într-adevăr, Maieru e o frumusețe de sat. Deasupra satului străjuiau niște munți minunați: Muncelul, cu brazil lui mânișoi, nu verzi, ci de un albastru întunecos, înfiorător, lângă Muncel Măgura Porcului, a lui Porc

Împărat – așa îmi spunea moș Oprea – cu straturile zinelor; Măgura Mare, un glob verde, gigantic, căzut din cer cu cele două mameloane gemene dinspre Rodna, toți acești munți parcă sunt prinși în horă în jurul satului, doar Someșul îi străjuiește în hora lor, ca o dungă de argint ce-și împrumută sclipirea de la luna plină din înaltul boitei cerești. (Emil Boșca-Mălin, Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc, ed. Asociația Scriitorilor și Gazetarilor Năsăudeni, București, 1945, p.90-91)

Comuna Maieru la începutul secolului XX era văzută de Nicolae Iorga astfel:

Satul următor se cheamă Maierii. Era odată Maierii Rodnei celei vechi, care se întindea mult mai departe. Acum e o grămăjoară de căsuțe, având în frunte o

Maieru 2011 (foto Gyorgy Maria)

cârciumă unde se petrece mult, bine și foarte zgomotos, pentru că crășmarul e și el român și lumea vine bucuroși la el. (Nicolae Iorga, Neamul românesc în Ardeal și Ungaria, București, 1906, voi. II, p.531)

Despre numele comunei părerile istoricilor și lingviștilor sunt diferite; părintele Ștefan Buzilă în lucrarea sa „Monografia comunei Sânosif” (1910) spune:

Maieru a fost la origine măieristea, rusticum praedium, moșie feudală, alodiu Rodnei; (Ștefan Buzilă, Monografia comunei Poiana, Bistrița, 1910, p.6-8) Nicolae Drăganu în „Toponimie și istorie” (1928) spune că numele localității Maieru vine din săsescul vechi Major, Maier, având în vedere că și ungurescul Major este de origine germană. (Nicolae Drăganu, Toponimie și istorie, Cluj, 1928, p.115-116)

Nicolae Iorga afirma:

Maier-ein, cuvânt de origine germană, înseamnă cingătoare de verdeață, iar românește i s-a zis Maierii (Maierii Rodnei). Cine stătea aici era maieran. (Nicolae Iorga, Pagini alese din însemnările de călătorie prin Ardeal și Banat, ed. Minerva, București, 1977, vol. I, p.91-92, 138-139, voi. II, p.55, 58-59)

Rebreanu a sacralizat acest sat, devenind pentru el centrul universului, locul unde a gustat neastâmpărul copilăriei și primele plăceri ale slovei tipărite. Dealurile și râpele din imediata apropiere a Someșului au fost martori

ai copilăriei sale fără griji. Tot aici îl încearcă primii fiori ai iubirii și face nenumărate năzbâții alături de alți tovarăși de joacă.

Maieru rămâne izvorul său de putere, Rebreanu evocând într-o primă versiune a romanului „Ion” amintirile sale: *Și totuși petrecerea de la horă, scandalul, cheful de la cârciumă, bătaia dintre flăcăi și toate amănutele celelalte, deși plasate în Pripas, în sufletul meu trăiau ca întâmplări în alt sat, în satul primei mele copilării. (Liviu Rebreanu, Mărturisiri, în Jurnal, I, p.309)*

Terminologia locală și graiul și-au pus amprenta asupra nuvelor lui Rebreanu. El însuși mărturisea:

Acesta este satul copilăriei mele, dintre oamenii aceștia am luat toate personajele rustice din literatura mea. Unora le-am pus o mână, altora le-am tăiat un picior, i-am împătimit pe unii, i-am făcut să cugete pe alții și oriunde i-am plasat în cărțile mele, tot din Maierul Năsăudului i-am luat. (Cf. Tudor Mușatescu, Cu d-I Liviu Rebreanu despre el și despre alții, în Rampa, XIII, nr.3232, 29 octombrie 1928)

Rebreanu se întorcea la Maieru ori de câte ori reușea să se smulgă obligațiilor, hărțuieților în păienjeniișul cărora fusese prins nu o singură dată în viață.

Când am poposit în Maieru era primăvară beată, mustul clocotitor al sevelor fierbea desimea verde. Departe, peste marginile vederii, stâncăriile încremenite vegheau adevărate dureri pietrificate, înfruntând timpul și rostogolirea anotimpurilor. Maieru ne întâmpina în zăpadă de cireș... Din acest rai de fân a pornit în lume Rebreanu. (Adrian Dinu Rachieru, Pe urmele lui Liviu Rebreanu, ed. Sport Turism, București, 1986, p. 15)

În poeziile lui Iustin Ilieșiu, expresive sunt tablourile de natură cu care încep, ele creând cadrul desfășurării lirice ulterioare, adevărate minipasteluri care conferă stării lirice a poetului adevărate fundaluri pe care își cântă dorurile sale:

„Peste satul mic de munte noaptea se așterne-albastră.

Cerne luna prin prin dumbravă străluciri de mărgărint,

Luna albă de argint

Lângă casa dăscăliței lung privește pe fereastră.”

Nu puteam încheia această modestă dezbatere decât cu unele dintre cele mai frumoase versuri în care natura este imaginată nu numai ca decor al stărilor sufletești, ea este partașă a suferinței, aliat al acestor stări sufletești, participând prin elementele sale la durerea poetului:

„În seara-aceasta mohorâtă

Aș vrea să fiu la mine-n sat,

Căci tot mai trist suspină vântul

Prin teii ce s-au scuturat.

Să stau la geamul din grădină

Cu frunze moarte pe cărări,

Căci geme codrul prins de neguri

Și corbii croncănesc în zări.

Prof. Maria Gyorgy

Lirica

închipuie-mă singurătății tale ca o minune,	e doar târziul ce arde în ferestre lumini de ceară	te-am iubit îmbrățișare a verii... te-am așteptat	***
ca o lumină care coboară-n suflet, care apune,	e doar viața ce trece netrăită vară de vară	***	mi-ai tulburat apele- dragoste cu adresă greșită
ca o furtună care se zbate-n larguri în lanț de spume.	***	dar dacă păsările își torc zborul spre infinit	mi-ai rănit mâinile- trandafiri cu grădină părăsită
***	te-am dorit spumă a mării pe trupul meu secăt	dar dacă noapțile își dorm visele la infinit?	ne-ai unit sufletele- soartă cu inimă suferindă
e doar tristețea ce tremură în frunze seară de seară	te-am sorbit cu roua serii pentru gândul curat	dar dacă trupurile își cresc îmbrățișarea la infinit	Cornea Popa

Starea prezentă

Nici să mă-ntristez nu mai am putere.
Sunt ca o colibă veche de munte,
părăsită.
Printre ploile dezlănțuite,
păsările guralive asurzesc adâncul apelor,
iar peștii, care nu mai sunt muți,
asurzesc cerul.
Dați-mi un strop de speranță,
căci în sufletul meu prăbușit nu mai găsesc.
Oare toți suntem vinovați
de predicile falșilor apostoli?
Am vrut să renaștem,
dar sub ploile de lacrimi,
nu mai putem deschide
ferestrele putrede ale sufletului.
Oare suntem condamnați la neputință?

Valer Pop

Debut

Aripile nopții și razele zilei

Noaptea este ca o muză,
Misterul o face și mai sumbră.
Dupa o zi însorită și zgomotoasă,
Se așterne noaptea cea tăcută.
Ziua și noaptea,
Au fiecare o regină,
Ziua cea plină de speranțe, unde soarele grandios
răsare
Privind sfera aurie, ce renaște din noapte
Este asemenea Păsării Phoenix ce renaște din cenușă.
Noaptea este melancolică, magică și sumbră,
Luna, regina nopții, ce luminează până-n zare.
Toate au o semnificație,
Toate au o importanță.
Trebuie doar să știi să le descoperi, pe rând vor
apărea fiecare.

Bianca Filipoiu, clasa a VII-a
S. G. "Florian Porcius", Rodna

Cărării de pe deal...

Să sar peste mine și umbră,
gândurile toate troienească-mi uitarea;
Florile de gheață peste geamuri umblă,
cu uimire sfântă să-mi coase cărarea.

Stele împrăștiate peste sat,
vibrează sufletul în armonie,
Râsul din ochi ca pomul scuturat,
clipele albastre cu poteci mă-mbie.

Cărării de pe deal îi voi spune visul,
când valul se destramă pe mare;
Umbra de nor restrânsă întrânsul
crește setea unui grunz de sare.

Sări-voi peste umbra pământului arat,
zbor de păsări odihnesacă în mine;
Urmă de picior să fiu peste sat,
talangă uimită la gâtul unei stâne.

Să cânt cu ochii dilatați de uimire
un cer răsfrânt în limpezime;
Arvună veșnică în prag de bucurie,
nu mă rățaci, Doamne, pe drumuri străine.

Te-aștept precum în pruncie Crăciunul,
cu păsări la fereastră trimise de tine;
Sări-voi peste umbră când maronește alunul,
toamna îmi coace grija unei stâne.

Să cânt cu ochii dilatați de uimire
un cer pătruns de limpezime;
Arvună veșnică în prag de bucurie,
nu mă rățaci, Doamne, pe drumuri străine.

Te-aștept precum în pruncie Crăciunul,
cu păsări la fereastră cântate de tine;
Sări-voi peste umbră când maronește alunul,
toamna să-ntomneze în gândul care vine.

Sandu Al. Rațiu

Uneori

Uneori cred că seceta din sufletul meu n-are
sfârșire.
Alteori parcă simt că ploile aduc inundații fertile.
Uneori cred că oamenii sunt harnici ca niște
furnici.
Alteori am impresia ca sunt niște uriași triști.
Uneori cred că vântul aduce furtuna abia
așteptată.
Alteori simt că starea de calm e periclitată.
Uneori cred că ceea ce am nu-i de dorit.
Alteori simt că pot da lumii mult mai mult.
Uneori cred că am nesimțire.
Alteori pot oferi mai multă iubire.
Uneori simt că ziua prea lungă m-apasă.
Alteori cred că noaptea-i prea luminoasă.
Uneori aglomerația mă liniștește.
Alteori am nevoie de multă singurătate.
Uneori când râd simt că inima-mi întinerește.
Alteori când plâng mă descarc de tristețe.
Uneori am curiozități de mireasă.
Alteori indiferența-i la ea acasă.
Uneori când plec undeva mă simt ca prins în lesă
Alteori vreau să fug mai repede de acasă.
Uneori parcă simt că voi muri subit.
Alteori cred că din nou m-am născut
Rațiu
Alteori când plâng mă descarc de tristețe.
Uneori am curiozități de mireasă.
Alteori indiferența-i la ea acasă.
Uneori când plec undeva mă simt ca prins în lesă
Alteori vreau să fug mai repede de acasă.
Uneori parcă simt că voi muri subit.
Alteori cred că din nou m-am născut

Valer Pop

Destăinuire

Eu plâng în gând și gândul plânge cu mine,
Tu unde ești femeie cu chip de smarald
Ah, fuge clipa și viața se trece în neștire,
Să te ajung eu nu pot, sa te pierd e-n zadar.

Eu râd în vis și visul râde cu mine
De mână ne ținem, naivi și sprintari
Prin ierburi de foc, arzând de iubire,
Ne stingem iubito așa cum se sting luferii mari
Căzuți din amurguri senine.

Eu te caut în eul meu abătut și inert,
Ești o umbră care fuge mai mereu, mai alert,
Ticăie ceasul, ticăie inima,
Călugări de ceață îmbrăcați în mătănii,
Prosternați la pământ imi cer sa te iert.

Te-am iertat și te iert
Căci în acest inconfundabil concert
Al chitarelor, lirelor

Suntem atât de frumoși,
De splendizi, de superbi,
Suntem totul și tot contopiți în a vieții fărâmə
Ca un basm unde eu sunt un prinț
Tu o femeie divină,
Doi zei rățaciți readuși la lumina
In timpul de apoi.

Vasilichi Gigu Vasile

Ecouri de la Balul bobocilor

rubrica elevului

Primăvara

Primavara da târcoale
Pe la noi, prin sat,
Iar zapada loc îi face,
Parca s-a speriat.

Ghiociei cei plapânzi
Își arata capusorul
Prin zapada cristalina,
Stralucitoare și fina.

Lor nu le pasa ca e frig,
Ei vor sa ne vesteasca
Ca Primavara în curând
La noi o sa soseasca.

Candale Vasile-Danut, clasa a V-a A

Primăvara a sosit

Primavara a sosit!
Floricelele-au venit!
Ghiociei o anunta,
Mii de pasari îi ajuta,
Copilasii îi întâmpina,
Pe câmpii stralucitoare,
Printre râuri urlatoare,
Si prin salcii, de asemenea,
Peste tot mai umbla vestea.
Pasari mari și mici,
Copilasi umbla pe-aici,
Copacei plini de vigoare,
Sunt iar luminati de soare!
Toti le spunem bun venit,
Primavara a sosit!

Împăratul cuvintelor este cuvântul

Cuvântul e cel ce ne ajută să vorbim, iar în
biblie scrie: „La început a fost cuvântul”. El ne
încântă, alteleori e invers, dar fără el, n-am putea
vorbi.

La școală e o liniște desăvârșită. Pe tablă
a rămas scris la ce ne ajută cuvintele, deși în
restul clasei era curat. Acolo scria: Cuvintele ne
ajută la vorbire, să ne exprimăm și la tot ce ține
de vorbit.

Cuvintele au prins formă și au început să
aleagă un președinte.

-Să alegem cuvântul Educatoare sau
Învățătoare! Spune cuvântul Elev.

-Nu! E mai bine cuvântul Școală! strigă
cuvântul Iubire.

-Sunt de acord! Intervine cuvântul
Afecțiune.

-Nu e bine! Să alegem cuvântul Bătă sau
Răutate! strigă cuvântul Neastâmpărat.

-Știi care e cel mai iubit cuvânt? Îi liniști
cuvântul Pace. Familie, Casă sau Mamă!

-Are dreptate. Să alegem cuvântul mamă!
strigară cuvintele Frate și Copil.

Cuvântul mamă a fost ales. Era cel mai
colorat, mai vesel, mai drăguț și mai duos
cuvânt.

Crețu Aurelia, cl. a V-a A

Vara

E o zi de vară. Greierii cântă, furnicile
muncesc, copiii alergă, iar gospodarii muncesc.

Un copil, pe nume Dorin, se oprise într-o
zi, spunând:

-Ce e asta?

-Sunt o furnicuță! Muncesc, pentru iarna ce-o
să vie!

-Așa devreme?

Așa e ea! Spuse un greiere.

-Dar tu cum ești? Ești doar leneș! Nu ești mai
bun ca mine!

-Încetați! Nu vă mai certați! Să privim cum se
întoarce primăvara!

-Fiul meu are dreptate! Spuse tatăl lui
Dorin. Vara e doar trei luni! Să ne bucurăm de ea!
Păsările zburau, prin căldura soarelui
rosiatic, care altădată era palid.

Greierii cântau de răsunau grădinile. Florile
înmiresmau aerul dulce, și colorau priveliștea care
nu demult era albă.

După o vreme, vara se instaure definitiv.

Crețu Aurelia, cl. a V-a A

Iarna

Primavara a sosit
Cu multă bucurie,
Toată zapada s-a risipit
Și-acum e multă gălăgie.

Copiii au ieșit prin sat
Și au uitat de învățat,
Se joacă toată ziua,
În sat domină gălăgia.

Andronesi Ioana-Claudia, cl. a V-a A

Rugă și Speranță

Doamne Iisuse Ceresc,
Ascultă-mi rugăciunea
Și săvârșește minunea:
Redă-mi Sănătatea!

Am colindat prin spitale
Dar toate mi-au fost în zadar.
Te rog, Doamne,
În fața Sfântului Altar,
Redă-mi Sănătatea!

Din suferință și necaz
Îmi curg lacrimi pe obraz
Căci din grea durerea mea
Numai Tu mă poți salva.

Mulți bolnavi ai vindecat,
Mulți flămânzi ai săturat,
Fie-Ți numele în veci
Slăvit și binecuvântat!

Ajută-mă, Domnul meu,
Ajută-m-acum la greu.
Nu voi înceta să sper
Și cu umilință-Ți cer,
Prea bunule Dumnezeu,
Și Te voi slăvi mereu:
Redă-mi Sănătatea!

Dana Andronesi, cls. a-XII-a

Religie

Ziua de naștere sau aniversarea acestei zile

Aniversarea zilelor de naștere a unei persoane, îndeosebi a unui copil, este celebrată în cadrul unei petreceri, cu oferire de daruri, nu este nici pe departe, un bilanț al anilor și anului trecut, o bucurie a unor realizări sau nerealizări în cazul adulților. Este o practică nebiblică. Biblia, care dă răspunsuri nenumăratelor probleme ale omului, conține doar două referiri. Gen. 40.20-22 „În a treia zi s-a întâmplat că era ziua de naștere a faraonului, și el a dat o serbare. El l-a restabilit deci în postul său de paharnic pe șeful paharnicilor, dar pe șeful brutarilor l-a spânzurat.” Mat. 14.6-10 „Pe când se celebra ziua de naștere a lui Irod, fiica Irodiadei a dansat și lui Irod i-a plăcut atât de mult încât i-a promis sub jurământ că îi va da orice îi va cere. Atunci, instigată de mama ei, ea a zis «dă-mi, aici pe tavă, capul lui Ioan Botezătorul». El a trimis să-l decapiteze pe Ioan în temniță.” „Evreii de mai târziu priveau celebrarea zilelor de naștere drept un element al închinării idolatre, concepție confirmată de ritualurilor asociate cu aceste zile” – afirmă Dicționarul Biblic Englez, Londra, 1874. Diversele obiceiuri și practici care însoțesc zile de naștere au o lungă istorie. Originile lor țin de domeniul mistico-magicului (vezi „Absidele tăcerii”, cap. 2 de Sandu Al. Rațiu, Ed. Grinta, Cluj, 2008). Obiceiul oferirii de daruri, aprinderea lumânărilor sau sfeșnicilor însemna în antichitate, ocrotirea sărbătoritului de demoni. Până în sec. 4, creștinismul respingea celebrarea zilelor de naștere, considerată un obicei păgân – scrie periodicul german Zeifung din 1981. Grecii susțineau că cine are un spirit ocrotitor, acest spirit are o relație mistică cu zeul în a cărei zi de naștere s-a născut sărbătoritul. Romanii, preluând de la greci, susțineau aceeași idee. Relația dintre spiritul sărbătorit și a zeului sau îngerului păzitor, s-a înrădăcinat. Obiceiul lumânărilor aprinse înfipte în tort au practicat-o grecii. Lumânările aprinse în tort au putere mitico-magică, cu rol în împlinirea dorințelor. Aceste lumânări reprezintă “sacrificiul adus” sărbătoritului, făcând trimitere la sacrificiile și jertfele ritualice aduse zeului în precreștinism. Felicitările și urările, totdeauna de bine, au conotație magică pentru că sărbătoritul, în acea zi, este mai aproape de lumea spiritelor. Dumnezeu fiind numai bine, deci mai aproape de dumnezeire și îngerii cei buni, și pentru că o aniversare de reuniune ori se face în doi sau sunt create reuniunile de familie și cu prietenii. La aceste reuniuni se bea, se mănâncă, este voie bună, este timpul când mesenii își doresc sau ar trebui să-și dorească binele unii altora, precum găsuiește Ecclesiastul 3.12,13. „Nu există nimic mai bun pentru ei decât să se bucure și să facă binele în timpul vieții lor; și de asemenea, că orice om să mănânce și să bea și să vadă binele pentru toată munca sa aspră. Este darul lui Dumnezeu”. Dacă Vechiul Testament este pedagogul Noului Testament, să vedem ce părere este în Legea Nouă: 1 Cor. 10,27 și 31: „Dacă cineva vă cheamă pe voi la masă și voiți să vă duceți, măncați îi orice vă este pus înaintea, fără să întrebați nimic, de aceea, ori de mâncat, ori de beți, ori altceva de faceți toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți!”.

Sandu Al. Rațiu

Reportaj

O tânără măiereancă în Afganistan

Ar fi nedrept să condamnăm generațiile tinere la modul global, nediferențiat, învinuind-le de câte și mai câte, mai ales de imoralitate și lene, de lipsă de patriotism.

Nu ducem lipsă de tineri cu care s-ar mândri orice țară din lume. Dacă ne gândim bine, Țara pe care ne-au lăsat-o străbunii înaintași este dusă mai departe și de umerii puternici ai generațiilor tinere. Asta este șansa forței și continuității noastre. Inteligența și talentele tinere vor răzbi întotdeauna. Să nu ne pierdem nădejdea.

Într-adevăr, e greu de stăvilit exodul multor tineri către occident. Să ne întrebăm dacă noi educatorii și ceilalți „responsabili” cu prezentul și viitorul nației, dacă am făcut și facem tot ce se poate spre a stăvili această uriașă risipă de energie?

Un destin aparte pare să aibă și tânăra Florica Andronesi, fiică a „Cuibului Visurilor”, care face parte din vestitul Batalion 812 „Șoimii Carpaților” din Bistrița, întors de curând din Afganistan, după peste 6 luni de veghe și încordare în îndeplinirea cu brio a misiunii încredințate. Florica a dat dovadă de un curaj și o dârzenie tipic măiereană, vecină fiind cu casa în care s-a născut marea atletă Maria Cioncan... Florica era singura fată din batalionul bistrițean care a luat parte la misiunea din Afganistan.

Dar s-o lăsăm pe luptătoarea noastră să-și depene câteva gânduri:

„M-am născut în data de 15 august 1990, în comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud, din părinți gospodari Dumitru și Floarea. Am început școala primară în anul 1996, având ca învățătoare

Florica Andronesi

pe D-na Vera Bureacă apoi, ca diriginte în gimnaziu pe dl. profesor Ovidiu Roman, după gimnaziu (2000-2004), am urmat Liceul Economic din Maieru, diriginte dl prof. Al. Pui. Le mulțumesc la toți din inimă. Urmez în prezent Facultatea de Drept și Administrație Publică din Bistrița.

Suntem patru fete surori (Cornelia, eu, Dana și Ancuța). Eu și Dana am făcut parte din cercul „Prietenii muzeului”(dl. prof. Sever Ursa). Fiind amândouă foarte harnice și fiindcă lucram foarte repede, colegii ne-au dat câte un supra-nume de răsfăț: „Furnicuța” și „Albinuța”.

După terminarea liceului, fiind atrasă de haina militară, și de partea frumoasă care se vedea din exterior, precum și ordinea și disciplina militară. Cu mari eforturi depuse și cu ajutorul lui Dumnezeu, am reușit să intru în acest sistem militar mult dorit.

În prealabil, am urmat un curs de 4 luni la Caracal, învățând esențialul. La Caracal am fost înscrși 628 de militari, dintre care 28 militari-femei. La terminarea cu succes a acestui curs am primit gradul de soldat. Am venit la Bistrița, unde domnii comandanți m-au încadrat pe funcția de lunetist.

Am participat ia multe concursuri sportive militare: orientare, pentatlon, duel de foc, patulă, judo, unde am obținut rezultate foarte bune. La judo mi s-a conferit Medalia de Aur, locul I pe Ministerul Apărării Naționale, categoria 52 kg. În urma acestui succes am fost avansată la gradul de fruntaș.

Am ales să particip la

misiuni internaționale, fiind dornică de adrenalină și experiență în același timp. Pregătirea dinaintea plecării în Afganistan a fost și mai grea: timp de 3 luni și o săptămână pe Dealul Cocoșului, poligon la Livezile, precum și la Cincu. După pregătirea din țară am continuat pregătirea în Germania pentru perfecționare. Am plecat câte 30 de oameni de la fiecare companie. Am fost și eu selecționată. La trei săptămâni după ce ne-am întors din Germania, unde am stat două săptămâni, am zburat, în sfârșit, către Afganistan. Ne-am plasat într-un teatru de operații unde pericolele pândeau la fiecare pas. Sarăcia și analfabetismul apăsau greu asupra întregii populații. M-a impresionat până la lacrimi viața afganilor, precum și răutatea talibanilor.

În tot acest timp de șase luni și două săptămâni am învățat multe. Aproape două luni am lucrat și la bucătărie. După ce am ieșit de la bucătărie, am făcut pază și patrulă. La sfârșitul misiunii, domnii comandanți m-au avansat la gradul de caporal și m-au felicitat, alături de alți colegi, pentru eforturile depuse și mi s-a conferit Medalia NATO I.S.A.F., împreună cu o Diplomă, dându-mi-se încurajări pentru o carieră înaltă.

Pe viitor vreau să avansez, să merg la examene și cursuri, să-mi termin cu bine facultatea.

Aștept cu nerăbdare următoarea misiune pe care o va avea bravul nostru Batalion 812 „Șoimii Carpaților”.

Pentru tineretul din Maieru și nu numai, întreaga comportare a Floricăi Andronesi rămâne un exemplu bun de urmat, un act de patriotism curat, dătător de nădejdi noi, o pildă vie de curaj.

Nu ne rămâne decât să-ți mulțumim dragă Florica și să te felicităm din inimă pentru demnitatea și cutezanța, modestia și abnegația cu care îți zidești cu credință viitorul.

Prof. Sever Ursa

Florica Andronesi

Amintiri

Pledșarie pentru prietenie

În amintirea bunului și adevăratului meu prieten, Prof. Hordoan Ionel

Unii sceptici spun ca :”Un prieten adevarat, dar cu adevarat bun, e acela pe care il cauți in zadar.”.

Totuși prietenia a fost considerată,pe drept cuvânt, cel mai frumos și mai nobil sentiment care impodobește existența umana.

Prietenia dintre doi oameni se bazeaza in primul rând pe comunicarea ideala de idei,atitudini și sentimente. Prietenia adevarata dintre doua fiinte umane poate ajunge pâna la confunadrea perfecta a modului lor propriu de a gândi și a actiona în anumite imprejurari date.

Cea mai de seama virtute a prieteniei e egalitatea.

Spunea Aristotel ca :”Prietenia e un singur suflet in doua trupuri.” și „Prietenul e un al doilea EU.”Prieten ne este acela care corespunde intrutotul comportamentul nostru uman și social.

Așa cum era nevoie de elementele primordiale care-i asigura viata omul are nevoie de un suflet apropiat,de un semen al sau in care sa se regasesca pe sine, careia sa i se confeseze, sa îi ceara sfatul și sprijinul, pe care sa il simta permanent alaturi, partaș in aceeași masura, la bucurie și la durere. Tot Aristotel considera ca :”Prietenia este pentru viata lucrul cel mai necesar .” și ca „Nimeni nu poate trai fara prieteni, chiar daca ar stapani toate bucuriile lumii.”

Adevarata prietenie presupune dărurie reciproca, devotament necondiționat, dezinteres fara de profitul strict personal.Pe prieten il iubești fara nici un gând ascuns,meschin,fara ideea preconcepata de a fi rasplatiți pentru afectiunea pe care i-o acordam,fara a pretinde recunoștința pentru un serviciu facut.Prietenia din inters nu dureaza,e cladita fals,ș ubred.

lubirea se poate naște spontan,uneori fulgerator,pe când prietenia se

formeaza cu timpul ,prin practica lucrurilor,printr-o lunga frecventare ,printr-o cunoaștere reciproca, treptata, temeinica și indistructibila. Egalitatea dintre prieteni se bazeza pe sinceritate și loialitate,pe modestie și echitate.

Nimic nu e strain prieteniei,decât aroganta superiorității unuia față de celalalt.Nobletea și farmecul unei prietenii constau in anularea deosebirilor determinate de gradul de cultura,sau poziția sociala.

Daca un prieten a urcat pe o treapta superioara,pe deplin meritata,in complexul vieții sociale,nu trbeuie sa-și renege noul prieten,sa-i provoace sentimentul jignirilor,al inferiorității,al umilirii.

Cu atât va fi mai frumoasa prietenia cu cât cel situat pe o treapta superioara va ști sa fie egal cu acel prieten,la fel de sincer și fidel,purtandu-și raspunderea superiorității fara ostentație,cu simplitate și modestie.La rândul sau celalalt n-ar mai putea fi un adevarat prieten daca ar face cea mai mica concesie invidiei,rivalității,complexului de inferioritate,ci sa-l inconjoare cu dragoste și sa se bucure de o potruva cu el.

Petrarca spunea ca:”Alegerea prietenilor reprezinta o adevarata arta.”Evident ca nu putem fi prieteni cu oricine.Atunci cand pașim la intemeierea unei prietenii sa medităm bine,sa facem o selecție riguroasa in funcție de corespondențele pe care le putem stabili reciproc,de dispensabilitatea manifestata pentru egalitate,virtute adevarata.Uneori o alegere greșita poate fi cauza unei mari nenoriciri, pentru ca falsul prieten,prin atitudinea lui duplicitara,e mai primejdios decât dușmanul declarat.

Un prieten adevarat e un câstig prețios la vieții!Nu trebuie sa ni-l apropiem cu ușurința dar odata câstigat,se cuvine sa-l pastram cu grija.

Nelu I. Vranau

-continuare în pag. 9 -

Parcul Național Munții Rodnei

Parcul Național Munții Rodnei este situat în Grupa Nordică a Carpaților Orientali, cunoscută sub denumirea de Carpații Maramureșului și ai Bucovinei, pe teritoriul județelor Bistrița-Năsăud, Maramureș și Suceava.

Creasta Ineului-vedere de pe vârful Ineu (Fotografie: Ioan Croitor)

Preocupări pentru desemnarea ariilor protejate în Munții Rodnei există începând din anul 1932, când a fost înființată Rezervația Științifică Pietrosul Rodnei (182 ha), iar în anul 1979 aceasta a fost declarată Rezervație a Biosferei. În anul 2000 a fost înființat Parcul Național Munții Rodnei, care este arie naturală protejată de interes național și internațional. În prezent parcul are o suprafață de 46.400 ha. Ce i-a motivat pe acești oameni să-și dorească un Parc Național în Munții Rodnei? Formele de relief, înălțimea, masivitatea, tipurile de roci, marea bogăție floristică și faunistică cu numeroase endemisme și relictice glaciare, peisajele unice, dar și impactul antropocentric tot mai distructiv. Toate acestea au constituit motivele pentru care s-au pus bazele acestui proiect.

Masivul Rodnei apare sub forma unui

horst alcătuit din șisturi cristaline, delimitat de două falii: Rodnei (în sud) și Dragoș Vodă (în nord). Șisturile cristaline intră în alcătuirea a trei pânze: seria de Bretila, de Repedea și de Rebra. Acestea au avut o rezistență la eroziune mai mare, fapt explicat prin altimetrie: Pietrosul Rodnei 2303 m, Ineu 2279 m, Ineuț 2222 m, Laptelui 2172 m. Rocile sedimentare ce înconjoară masivul sunt: marne, gresii, conglomerate, argile și calcare.

Impactul ghețarilor cuaternari a fost destul de evident. Aceștia au contribuit la formarea reliefului glaciare, cu numeroase forme care înfrumusețază peisajul (circuri, văi, lacuri glaciare, custuri, ace, turnuri, piscuri, nișe nivale). Există 23 de lacuri glaciare, mai importante sunt: Iezerul Pietrosului, Tăurile Buhăiescu, Lala Mare, Lala Mică, Știol.

Calcarele, care sunt prezente în jumătatea sudică a Munților Rodnei, a generat apariția unui relief calcaros și carstic, acesta din urmă prin câteva peșteri: Izvorul Tăușoarelor, Jgheabul lui Zalion, Baia lui Schneider; praguri, cascade (Casca Cailor), sau alte forme carstice (lapiezuri, doline, izbucuri),

Cascada Cailor (foto: Ioan Croitor)

În condițiile unui climat rece și umed vegetația este etajată. Pădurile ocupă peste 60% din Munții Rodnei, fiind constituite în principal din rășinoase și fag. Pășunile naturale acoperă 30% din suprafața acestor munți, iar 10% reprezintă stâncării.

Flora micomicetelor cuprinde 390 de specii. Flora lichienilor este reprezentat 248 de specii și 26 de taxoni, dintre care 21 de specii și 6

taxoni pot fi întâlniți numai în Munții Rodnei, iar 6 specii sunt endemite ale Carpaților. Flora casmofitelor este foarte bogată. Sunt înregistrate 1123 de specii de plante superioare. Din categoria speciilor ocrotite enumerăm: floarea de colț (Leotopodium alpinum), ghințura galbenă (Gentiana Lutea), angelica (Angelica archangelica), sângele voinicului (Nigriteila rubra), tisa (Taxus baccata), zâmbru (Pinus cembra). Endemite specifice Munților Rodnei sunt reprezentate de opaițul Munților Rodnei (Lychnis nivalis).

Fauna bogată contribuie la dezvoltarea fondului cinegetic, reprezentat de urs (Ursus arctos), mistrețul (Sus scrofa), cerbul carpatin (Cervus elephus), căpriorul (Capreolus capreolus), acvila de munte (Aquila chrysaetos), capră neagră (Rupicapra rupicapra), lup (Canis lupus), râs (Lynx lynx), jderul de copac (Martes martes), marmot (Marmota marmota). Ornitofauna este reprezentată de specii de talie mare, cum ar fi: cocoșul de munte (Tetrao urogallus), localizat în zona de obârșie a văilor Cormaia și Anieș, cocoșul de mestecăn (Tetrao tetrix), întâlnit în perimetrul culmilor Mihăiasa, Aquila de munte (Aquila chrysaetos), șorecarul comun (Buteo buteo), buha mare (Buho buho). Fauna ihtiologică este reprezentată de: păstăv, lipan, mreana, boiștean, scobar.

În cadrul parcului Național Munții Rodnei mai multe rezervații: Rezervația botanică Poiana cu Narcise din Muntele Saca (5 ha); Rezervația științifică Pitrosu Mare (3300 ha), Rezervația complexă Peștera și Izbulul Izvorul Albastru al Izei (100 ha), Rezervația naturală Piatra Rea (50 ha), Rezervația mixtă Izvoarele Mihăiesei (50 ha), Rezervația complexă Ineu-Bătrâna (0,5 ha).

Prof. Croitor Ioan

Amintiri Pledoarie pentru prietenie

- urmare din pag. 9 -

Înțeleptul legiuitor grec Solon, ne sfătuiește să nu ne facem repede prieteni, dar după ce ni i-am făcut, să nu-i îndepărtăm repede de noi, e mai bine să avem prieteni puțini, dar buni.

Aristotel spunea că: "Nu e prieten, prietenul tuturor". La fel Moliere afirma că: "Amicul tuturor nu-i amicul nimanui" sau „Amicul întregii specii, nu-i amicul meu”. Așadar, e mai bine să ai un prieten bun, sincer, devotat, care te iubește într-adevar, decât prea mulți care-ți sunt prieteni doar cu numele.

Un dicton francez spune cam așa: "Prietenii prietenilor noștri sunt prietenii noștri." Asta nu înseamnă că putem avea un șir nesfârșit de prieteni, chiar și oameni pe care-i cunoaștem mai puțin. Acest dicton pledează pentru o formă generoasă a prieteniei, în sensul că nu putem să interzicem unui prieten să aibă, la rândul său, un alt prieten, dimpotrivă, avem obligația morală să respectăm o altă prietenie, să ne manifestăm simpatia și prietenia față de prietenul prietenului nostru.

Scopul și foloasele prieteniei sunt de ordin sufletesc și spiritual, nu din calcul și interes material.

Prietenia este cea mai umană terapie împotriva apatiei și a singurătății, învinge descurajarea și slăbiciunea izolării, ne dă încredere și elan, satisfacția savârșirii binelui, ne face să suportăm mai ușor durerile și să trăim mai intens bucuriile. Prietenia dublează bucuriile și înjumătățește necazurile. Prietenia hrănește și întreține cele mai frumoase sentimente de generozitate de care e capabilă inima omenească.

Cultivarea prieteniei stimulează și fertilizează universul spiritual, contribuie la instruirea noastră, ne îmbogățește și ne lărgeste universul cultural prin transmiterea reciprocă de cunoștințe pe calea atât de plăcută a conversației intime. Adevăratul prieten rămâne alături de noi când ne

aflăm într-o nefericită situație, face tot posibilul să ne ajute chiar cu sacrificii personale.

Există din păcate și o falsă prietenie pe care nu o putem prevedea. Falsul prieten se eschivează, fuge de lângă noi când se abate asupra noastră un necaz sau o durere, când tocmai atunci avem nevoie de ajutorul lui. Ceea ce-l caracterizează pe falsul prieten: este lingușitor, duplicitar, urmărirea interesului strict personal. Când poate trage un profit, se insinuează pe lângă cel de care-l poate obține, ca apoi, cu lașitate, să-l părăsească fără nici o ezitare, mai ales în momentele grele ale acestuia.

Democrit spunea: "Este ușor să găsești un prieten în fericire, dar foarte greu în nenorocire". De aceea, trebuie să ne alegem ca prieten pe cel ce are dovada de caracter, integritate morală, onestitate și devotament.

Prietenia e o floare rară, care cere să fie cultivată cu grijă și pasiune. Frumusețea și noblețea prieteniei au strălucit în decursul tuturor timpurilor, au iradiat permanent în destinul umanității. Prietenia se contopește cu generozitatea, și e singurul sentiment dezinteresat. Odată pierdută, omul trăiește din amintirea ei luminoasă, în veci negăsită, urmele ei te însoțesc pe toate cărările vieții. Oriunde vei pune piciorul, omule iubitor, te vei regăsi cu prietenia, căci altfel ce am deveni când am ajunge undeva, și am ști că nimic nu ne așteaptă, și am fi siguri că nimeni nu se va mai gândi la noi?

Fericiți cei a căror inimă cunoaște pasiunea prieteniei, căci un prieten credincios este un adevărat leac al vieții!

Consemnat de **Nelu I. Vranau**

CND

Iarna unui bătrân ornitolog

Cu bură și ninsoare!

Sunt nițel mai bine; omăt am lopătat, semințe și grăunțe am semănat pentru păsări de curte, presuri și vrăbiuțe cu virgulițe pe obrăjor subțire, lemne am cărat, am plimbat gălețile după apă până la vecina Corneluța, nouă ne-a înghețat cișmeluța, am urmărit o geană de lumină, ca să prind urma/umbra iepurilor pe nea, da' nițiii!, am încercat câteva imagini, mi-am înghețat orbitele pe ocularele binocului, zgâindu-mă la pițigoii cărbunari, albaștri, suri, codați, mugurari, cocoșari, ciocănituri pestrițe, câteva sute de presuri galbene, triștri (33) de vrăbiuțe cu alunițe, două gaițe, un corb; mă-ntorc pe-aceeași cărare spre vale, pufăi abur gros de trabuc imaginar, în aerul geros, tropăi fâlos, ca să scutur, de pe jambierele confecționate din două șosete cu degetele tăiate, zurgălăii de zăpadă!

La Sfânta Ana!

Spre sfârșit din celălalt an, la Sfânta Ana se aflau păcătosul Ylie, tinerii prieteni din București, Alex și Raluca, plus o droaie de Unguri; printre ei în pădurea îmbrăcată în mătăsurii argintate de promoroacă: pițigoii din multe neamuri (printre ei, unu mai cu moț, de care-mi era dor), gaițe tăcute rupând cu aripa zăpezile căzute pe cetini, un corb nevăzut prin fulguirea de sus, pe arabescuri din crengi de pin negru, o gagică de minor, două ciocănituri cu șase x 2 gheare, (Picoides tridactylus), urme văzute în cercul de bocnă al lacului, o bisericuță albioară, să mă mai duc, (să mai "vin" cald!?) la vară ș-a doua oară?

Iară acasă, cine credeți c-așeptară: mama, Aurelian, presurile de aur, florile dalbe de pe fereastra de la țară, cintezele de iarnă...

Aripi în ianuarie

La mulți ani cu mulțămire!

An Nou Bun, cu dăruire!

Am ieșit pe-un pic de lumină să strig lista. Ș-au răspuns la apel: un șorecar căzând dinspre nord, cu aripile strânse, trei ciori ș-un corb dinspre mägura cu tâmplele ninse, cincii mugurari cu pieptărașele îmbujorate de frig ș-un cârd de botgroși botoși ce se s-anină, se liangănă în vârful mestecenilor și frasinilor de pe Calea Muncelului; apoi prin livezi, printre crengi, pițigoii codați, curați, spălați pe căpșor cu săpun de omăt, cinteze de vară și din cele de iarnă învelite în hăinuțe strălucite, mai jos, spre poale, acolo unde-a ajuns un pic călduricea amiezii, lăsând să se vadă pe sub pojghițe de-argint, fire, frunze, foi, pigulesc alți pițigoii și cinteze, ciugulesc două mierle și cocoșarii cu plastroanele pătate cu budincă ocree de măr putred, țârlăie un ochiu-boului printre grămezile de vreascuri înălțate din podinele clăilor ce se târăie acum cu săniile, presurile și vrăbiile de câmp picorând strohul presărat pe/în urma tălpilor de lemn. Mă vitaminizez și eu cu zece pastile roșii de C₆H₈O₆! Mușuroaiele de furnici au fost dinamitate de-un Pic(amăr) verde, care-a făcut în ele gropi de obuz, cât să-ți bagi mâna pân-la cot! Firuțe de rotunjoară străluminează pe sub tufe și răzoară, iar pe dâmburi, de sub neaua subțiratică din viscolit care s-a topit doar atât cât să iasă un nas de cârtiță s-au ițit fire verzui de iarbă. Asta mi-a amintit, (un fulger într-o sinapsă!?) de-o lecție "Ce se întâmplă sub zăpadă" din vremurile tinereții unui neastâmpărat învătător...

După-amiază, într-o vreme, peste sat s-a așezat un clopot de nori, doar spre asfințit s-a ivit o limbă de lumină. Poate-i semn de vreme bună. Frigul a-

nceput cu degetul să mă împungă, să mă străpungă și-n oase reumă să-mi depună. Măine vor vrea să răspună unui bătrân dascăl și cei 14 scatii din catalogul clasei a II-a!

Prin ger de Bobotează

Zi luminoasă după o noapte geroasă.

Pârâiașele și bălțile s-au pietrificat...instant! Stampe japoneze, broderii românești, danteluțe olandeze, caligrafii măierene, scrieri chirilice, rune, hieroglife, desene poncife. Porțelanuri fine, bibelouri fragile, flori de cristal, tanagrale de gheață...prin lumea de zahăr tos, peisajul făinos și frișcă, nimic nu mișcă! Dar zboară! Mugurari de cristal, botgroși făloși, gaițe șirete cu fireturi albastre, cocoșari, pițigoii, ciocănituri pestrițe urcând pe crenguțe verticale, ca pe invizibile scărițe, același pickamăr verde inspectând, când c-un ochi, când cu altu-n sus, cușmele albe care astupă casele furnicilor, cinteze pitite pe ramuri troienite. O ceată de scatii bâzâie scurt pe deasupra albului preamult. Un corb taie ca un diamant negru sticla cerului din albastru staniol. Și plutești, și te simți mai ușor...prin ger, un înger...

Păsări și neamuri

Midwinter sau Numărătoarea (de iarnă) a Păsărilor Acvatică sau (International Waterbird Census) sau (Wetlands International) întârzâiat(ă)...

Vreme moale, moalcă, câteva gene de lumină prin prisacă, ceată lănoasă pe mägură, chiciură și promoroacă pe firul părăului, pe care-am urcat până sus la izvorul de apă plată! Păsărimă puțină: cocoșari, mugurari, gaițe cu creștet zburliț, alunari, botgroși, presuri și vrăbiile montanus în ocol la unceșu Liviu, un troglodit la noi în grădină. În livadă la nașu Dorel trupe de pițigoii cărbunari se învârt printre crengile oglindite răsturnat în bălțile de omăt topit, iar două ciocănituri pestrițe se urmăresc, urcând cu țopăituri caraghioase pe coaja ridată adânc a nucleului din livada lui ba' Anton Mutu. Pe sub perii lui moș Benedic, fructe învelite în albuș-ghețuș ori coji, ca niște linguri, polonice vegetale din care au ciocănit tot soiul de ciugulitoare. Pe părăul dezghețat și zglobiu nici o urmă de Cinclus, doar buturugi decorative, împănate cu trametes și bucățele congelate de

ghebă pucioasă (Hypholoma f.), cucuruzi de brusture de apă, (Petasites), feriguțe (Polypodium), frunze verzi de rostopască, urzică moartă (maculatum), năpraznic rozaliu, fire mov de nummularia, pături de mușchi, preșuri de lichenăși tubulari (Habar-n-am-us specius). Calc împiedicat pe-un putregai de mesteacăn; sub coaja care se dezbracă, sub presiunea bocancului, se ghicesc paianjeni mărunței, miriapode minuscule, larve de urechelniță, furnici roșii, microscopice. Pentru furnicile din multe mușuroaie, iarna s-au dovedit catastrofală, iar pentru unele albine mortală! Mi-amintesc câteva gânduri din stupina șinului (finului) Onișor, spuse la amiază când am stat cu nasu la intrarea-n locuința lor ș-am zărit prin lacrima frigului, cum, în lumina urdinișului se ridică din aripioara translucidă, poleită, umbra aburoasă, subțirică a sufletelului minuscul ce-a lucrat o viață pentru stup și n-a luat nimic pentru sine! Așa iute vine... înserarea, recea înserare peste Vale!

Ornitho secvențial și fabrica de cristal

Secvențe de iarnă:

- un pânțaruș pe diagonala uliței;
- un uliu porumbar la vânătoare de cocoșari;
- un hidroavion cinclus matinal coborând pe firul apei;
- cocoșari fumurii pe crenguțe ghimpoase;
- șase sticleți pe nuiete tremurătoare de răchită;
- o ceată de unșpe pițigoii codați prin gerul de sticlă;
- două ciocănituri bălțate țupăind printre mușuroaie, scormonind printre frunze și crengi de nuc; ; ciocănituri pe pământ, ca și cum ai vedea cârtița zburând!?
- cârtăit de alunari și cârăit tandru de gaițe, sfârri! Sfârri... ca torsu de mătă;
- patru botgroși cu cioc iveriu și nu albăstrui-oțelit cum îl au la petrecerile din primăvară!
- un cârd de presurile la grânele mamei;
- un corb... pentru... contrast!

Cum se fabrică o vază de cristal natural!

Să vă explic șmecheria! Lăsați sau uitați o găletuță cu apă, afară, în târnaț, verandă, ocol, etc., blalalalala! Așteptați până dimineață, ca ursu cu coada-n apă! Recuperați, cu ochii crăpați de frig, materialul. Aduceți găleata în casă; lăsați la căldură; turnați ușor apă fierbinte peste aisbergul din ea. Veți observa cum, marginea se detașează și în vidără se formează un tronconic (corp geometric inventat de Ylie!) cu baza mare solidă, la gura vasului și gura mică în jos! D-aici e simplu! Goliți o parte din apa topită din banchiză în altceva, preferabil, bocancii pe care tocmai i-ați pus la uscat lângă sobă. Gheața se desprinde într-un calup cilindric, o întoarceți cu josu-n sus, sau susu-n jos? și obțineți un borcan de murături translucid în care, atenție!!!, nu e voie să turnați băuturi calde! Dacă, totuși ați făcut-o, ați pierdut ageasma, dar puteți repeta experimentul!

Ylie & mătăsarii (Bombycilla garrulus)

Un vis împlinit! Mătăsarii au venit!

Armata siberiană, vreo sutăopzăci de de soldați înaripați, în mătăsurii îmbrăcați, au decimat sistematic toți scorușii de lângă școală, dinspre sud spre nord/vest și de sus în jos. Citeam în noul ghid ornitho franțuzesc, cum că moțotații ăștia mănâncă în timpul iernii fructe înghețate și/sau fermentate, mai ales de scoruș, susceptibile să-i facă provizoriu, incapabili să zboare; se pare însă că, această euforie e trecătoare...

Y.Hozo

(Observator federal păsărar!)

Antroponimie maiereana

ELEMENTE LINGVISTICE ȘI MITOLOGICE
CARPATIC-VEDICE CONSERVATE ÎN
SUBMATRICEA
HIDRO-ORO-TOPO-ANTROPO-LINGVISTICĂ
HABITUALA MĂIEREANĂ
(Glose și prolegomene la “Dacia preistorică” a lui
Nicolae DENSUȘIANU)
(1913) (PROIECTUL CĂRȚII CARPATICHE
PELASGO-VEDICE)

8. ANTROPONIMIE ORALĂ ÎN SmM

PORECLE ȘI OCĂRI DE NEAM ȘI DE PERSOANĂ

(partea a II-a, cont. CV nr. 92/2010)

În continuare, vom da deslușiri vedo-sanscritice
pentru unele dintre poreclele enumerate,
încercând o ordine strict alfabetică (cel puțin după
litere).

(1) **ARMANU** = AR+MAN(U) = AR = ”a lăuda, lăudat”
+ MAN(U) = ”om(u), persoană”, conducând la înțelesul
de OMLĂUDAT.

(2) **aBacului** = A + BACI (ului), cu BACI în sanscrită
BACIA, însemnând ca și românescul BACE : “ termen
de adresare cu respect către un bărbat sau om în vârstă
DEMN de respect “, de aici încredințările ce se făceau,
și se mai fac, în

păstorit, pe durata de producere a CAȘULUI, la stână
îngrijirea TURMEI și obținerea BRÂNZEI fiind una
din modalitățile de trai ale OBȘTEI desemnătoare a
BACI-ului. În cazul de față aBACULUI arată că-i vorba
de neamu' descendent, cel puțin, de la un moment dat
dintr-un BACI cu vază în SmM.

(3) **aBĂII** - vezi antroponimul BUIA !

(4) **aBogati** = A + BOGAT(E)I, cu BOGATA la genitiv și
cu corespondent vedo-sanscrit BAGAVAT =
„preafericit”, încât BOGAT/BOGATĂ având o
vechime multimilenară, este foarte plauzibil să fi
desemnat, inițial, starea sufletească generată de o
ÎNALTĂ SPIRITUALITATE atinsă de om (așa cum se
a firmă în textele antice despre
ZALMOLXIS/ZAMOLXIS (cel dintâi făuritor de
teologie teoretică) și despre zalmox/zamolx-ieni, și, la
fel, despre sacerdoții vedo-sanscriți), mai apoi
PREFERICIREA fiind o problemă a acumulării de
avere /averi ! BAGAVAT = „BOGAT/BOGATĂ”,
inițial a fost o STARE de FIINȚARE bazându-se pe A
FI / FIIRE / FIRE, de aceea PREFERICIRE având
numai SPIRITUL, mai apoi a degenerat în BOGĂȚIE
ca STARE de AVERE (materială) bazându-se, ca și azi,
pe A AVEA / AVERE / AVUȚIE, într-un îmbuibarea
trupului îndepărtat de ADEVĂRATUL SPIRIT ce ÎL
FACE pe antropoidul fără păr

OM ! AUM !!! Că avem dreptate, atât în limba română,
cât și în limba sanscrită, ne-o spune vedo-sanscritul
BHAGAȚIA = „ AVERE, BOGĂȚIE” (p. 115/14/) !
AUM !!!

(5) **aCALului** = A + CAL (ului), cu CAL răd. vb.
sanscrită „a se mișca, a se agita, a tremura, a se clătina, a
se urni, a se pune în mișcare, a fi agitat, a palpita, a pune
în mișcare, a se îndepărta, a se întoarce de la”, și a-CAL
= „a pune în mișcare, a mișca (ceva), a agita (ceva)”,
sintetizându-l pe aCAL(ului) ca neamul celor ce se
comportă precum o face CAL-ul, considerând că,
alături de HAJA = CAL (un hinduism!) și de
AÇVIN=CĂLĂREȚ (un vedic!), există în vedo-
sanscrită și substantivul CAL alături de răd. vb. CAL. Și
răd. vb. vedo-sanscrită KAL = „a purta, a căra, a se
încredința pe sine cuiva, a îndeplini, a aproviziona cu, a
trage” este în favoarea existenței cuvântului CAL în
pelasgo-traco-geto-dacă, înainte (muuult înainte!) de
latinescul CABALLUS.

(6) **BANDURU** = BANDU+RU = BAND+URU =
(vedo-sanscrită) BANDHU + (sufixul augmentativ)
URU = „SOCRU, RUDĂ, STRĂMOȘ” + „foarte”
(pentru superlativ), putând avea : SOCRU MARE.
Dacă ar fi și FOARTE, atunci ar fi vorba de UN SOCRU
MARE CERESC / ZEIESC. Chiar și FOARTE SOCRU
ar avea înțeles, deoarece ar fi UN SOCRU ADEVĂRAT
(REAL), FOARTE RUDĂ / RUDĂ DIRECTĂ și UN
STRĂMOȘ FOARTE IMPORTANT. Cum este vorba
despre legătură de rudenie / înrudire și, încă, una foarte

*Soluțiile etimologice, interpretările și trimiterile la mitologia vedică în exclusiv de
competența autorului.*

Redacția !

importantă, a opta pentru un foarte vechi cuvânt
BANDURU = STRĂMOȘ(INIȚIAL) ni se pare
normal, deoarece o ÎNLĂNȚUIRE înfiruitoare
/zalmoxiană de vieți este o specială BANDĂ de legături
ca mulțime de fire ale vieților ce s-au derulat, de la un
anume STRĂMOȘ (-URU ne spune „cel mai
îndepărtat”) la cel ce scrie aceste rânduri, sau la cel ce
le va citi! Avem, astfel un ÎNFIRUITOR INIȚIAL,
conducând din cel mai adânc TRECUT în cel mai acut
PREZENT, BANDURU putând reprezenta, la originile
pelasgo-traco-geto-dace ale limbii române, un
SINONIM cu ZALMOXIS (ÎNFIRUITORUL
SUPREM/SFÂNT).

(7) **Bâjoaia**, cu un sigur existent Bâja de la care să se
facă augmentarea prin sufixul „-oaia”. BĂJA / BÎJA
are corespondent vedo-sanscrit Bija = „Sămânța
plantei” (cf. pag. 120 din „Cele mai vechi
UPANIȘADE”, Ed. Șt., Buc., 1993). Astfel
BĂJOAIA/BÎJOAIA = SĂMÂNȚĂ MARE (de plantă)
. Contextul upanișadic, în care am întâlnit bja, este unul
al FOCULUI (al sacrificiilor prin foc), „deoarece pasajul
din „Brhadaranyaka-Upanișad” ne spune : „ Atunci a
creat din sămânță tot ce este umed : acesta e SOMA.
Totul, oricât de mare, este numai hrană și mâncător.
Soma este hrana, iar FOCUL mâncătorul” (ib. p. 38).
Scriind upanișadic despre FOC, trebuie făcut
important, vedo-carpatic, faptul că în copilăria noastră
părcioiană (de acum 55 de ani), dar chiar și în copilăria
întâi a micuților părcioieni de astăzi, din casele
mamelor țărănci cu 7-8 clase școlare, atunci când
curiozitatea îi împinge pe țăncii abia învățați cu
libertatea mersului, în apropierea sobei încinse de focul
duindu în ea, mama spunea, iar, în prezent, mama
(temătoare că mânuța ar putea atinge puterile
FOCULUI) spune: „Bîîjaaa! Bija, FOCU' !”,
atrăgându-i atenția asupra pericolului iminent.

Avem aici, un moment magic de naștere a mitologiei,
cu dublă participare: generatoarea de psihologie și
limbaj protector religios-mama și receptorul de limbaj
cu trăire specifică a întreg spectacolului protector,
înregistrat subliminar și educațional, în așa fel încât,
copilul, ajuns la faza reflectărilor introspective
conștientizându, va putea povesti cum mama «mă
ocrotea de o ființă rea, care sălășuia în soba sau în
cuptorul cu jar încins, și pe care o striga numind-o
BĂJA/BÎJA». **Iată, o sămânță de FOC, dar și o
BĂJĂ de ... mitologie !**

(8) **BESĂ și niamu' BESĂNILOR** care a emigrat în
anii '70 ai sec. 20 în satul Domnești, com. Mărișelu, j.
Bistrița-Năsăud (Ano Domini 1246). Majoritatea
surselor măierene puneau părăsirea Maierului de către
BESĂNI, pe seama «batjocurii suferite din cauza
polecrei!» Un fecior născut în 1949 din acest neam
(trăitor pe Ulița lu' Gălușcă, între niamu' lu' URDĂ și
niamu lu' HUCI) unul cu 7 clase școlare, muncitor în
carrierele de piatră de la Poiana Ilvei, chiar era tractat și
ofensat, mai ales, în cârciumă, unde, după o zi de muncă
greă la spartul pietroaielor de DACIT (varietate de
granit prelucrată în pomenitele cariere), bându-și
păhărelul de ROM, îl auzea pe colegul său de muncă
Jacob Bazga adresându-i-se unui «coleg» de pahar:
«Hai, mă' ! Bé, să merem!» . Este cazul să afirmăm că
acest nume de neam, conservat în SmM, este unul din
cele mai vechi din spațiul carpato-dunăreano-
hemusian, neamul BESSI-lor fiind cel ce dă seama de
arhaicitatea poreclei BESĂ. BESSII (în elină BESSOI, în
latină BESSI) erau unul din cele peste 120 neamuri de
traco-geto-daci, localizat de documentele antice la Sud
de Dunăre, dar și în Dobrogea/ Scythia Minor, în sec. I
î.e.n., apoi în Dacia carpatică, după al 2-lea război daco-
roman (106 e.n.), datorită împăratului Traian care a
ordonat formarea unei cohorte de soldați BESSI din
organizata romană Moesia Minor, Cohors II Flavia
BESSORUM, fiind puși să lupte împotriva dacilor la
Buridava și la Bîrșești. Părintele prof. D.
STĂNILOAIE scria în anii '90 ai sec. 20 («mărimea și

întinderea acestui popor traco-romanizat, care purta ca
un alt nume și pe acela de BESSI») a jucat un rol însemnat
«în Imperiul roman și apoi bizantin al sec. I-VI», având
o deosebită «răvnă religioasă», poporul beso-trac
întinzându-se «din nordul Carpaților până la sud de
Pind, aproape de Teba și de Atena, ba chiar dincolo de
Bosfor, în Bitinia Asiei Mici » (cf. D. Stăniloaie, «Besii
în mănăstirile din Orient» rev. «Biserica Ortodoxă
Română»(1976)). Besii aveau biserică ortodoxă, la E
de Betleem, în care «neamul BESSI-lor înălța în limba
lor rugăciunile Stăpânului comun», la anul 465 (cf.
Teodor de Petra, în «Patrologia greacă CXLV, col. 505
C)). Numele vechi al s. Domnești era BEȘĂNEU! Iată-l
pe BESĂ la ORIGINI!!!

(9) **BUȘTEA/aBUȘTI** se poate lumina vedo-sanscrit
prin răd. vb. BHUȘ/BHŪȘ (pron. «bhuuș») = «a orna, a
împodobi, a înfrumuseța, ornat, împodobit, decorat
cu», iar dacă ținem cont de forma lungă a verbului
BHUȘTI/BHUȘTYĂMI, îl vom repera chiar pe a-
BHŪȘTI, având aceleași sensuri dar autoproiectate
(conștientizate), în final rezultând «cel ce/cea care
înfrumusețează (având o înaltă conștientă a actului
său)», posibil un «om de gătire/pregătire ceremonială
cultică», dacă avem în vedere vechimea multimilenară
a limbii pelasgo-vedo carpatice.

(10) **BUF și niamu' BUFENILOR** cu importante
proprietăți ÎNTRE ANIEȘE, nu poate avea o poreclă
/polecră onomatopeică! Mai întâi datorită prețioasei
silabe pe care o reprezintă cuvântul, confirmat
lingvistic fiind faptul că cele mai vechi nume în limba
română sunt monosilabice, cum la fel cele mai vechi
hidro-oro-toponime. Unul din cele peste 120 neamuri
de traco-geto-daci («trib») era cel al BUFILOR,
localizat în zona Banatului. Adevărul existenței BUFILOR
în BANAT este perpetuat până nu demult, prin
articolul «BUFENI(Bufani)» din «ENCICLOPEDIA
ROMÂNIEI-Material românesc. Oameni și înfăptuiri»
(p. 137, Ed. Cugetarea, București, 1940, autor Lucian
PREDESCU; reeditare anastatică la Ed. Saeculum &
Ed. Vestala, București 1999), care precizează: « În
Banat, regiunea muntoasă a j. Caraș, locuitorii numesc
BUFENI(Bufani) și «țăreni» pe cei veniți din Oltenia și
așezați acolo în sec. 17 și 18. Pe de altă parte, Bufenii
numeau (tot în sec. 17-18) pe locuitorii vechi români
din Banat, autohtonii, cu numele de «Frătuți». De la
traco-geto-daci, la cărășenii de munte-olteni bănațeni
-zați, la măiereni cu pământ ÎNTRE ANIEȘE dar
viețuind pe Părcioaia, numiți arhaic BUFENI (sau cei
din neamul lui BUF), este suficient pentru cei din SmM
să le semnalăm că POLECRA/PORECLA le este un
extraordinar RENUME, noi în cercându-le-o cu
amnarul limbii vedo-sanscrit prin rădăcina verbală
BU/BHU="a-și păstra individualitatea, a subzista”,
precizată, mai ales de forma a-BU/a-BHU, lăsând
aparatură fonator să se odihnească energetic (legea
minimei acțiuni aplicată în biofizica pronunției din
acustică), prin nașterea consoanei “f/F”!. Desigur, în
această fază pelasgo-geto-dacă, dovedibilă ca
anterioară menționărilor scrise despre anticul neam (nu
trib!!!) al BUF-ilor.

Ar fi cazul ca cei interesați de psihologia de grup să
treacă la treabă, studiindu-le istoria și psihologia de
neam în SmM, spre a confirma faptul că studiindu-le
istoria și psihologia de neam în SmM, se confirmă
faptul că sunt niște individualiști (fapt dovedit și prin
izolarea lor, acolo, ÎNTRE ANIEȘE- unde își aveau cea
mai mare parte din moșie, dar și prin alte fapte ce țineau
de comunicarea cu restul satului ((inclusiv cu cei de pe
Părcioaia))), noi având în vedere cunoașterea lor până
prin anii '70 ai sec. 20), rezistența lor la greutățile
viețuirii pe Valea Anieșului, dovedindu-le
extraordinara individualitate !

- va urma -

Dr. Valer Scridonesi-Călin

Românii și România în străinătate, respectiv străini în România

Tema este între timp recurentă, iar păreriile legate de acest subiect se mișcă pe spații largi, uneori atingând extremele.

Google (știm cu toții că este un motor de căutare în internet), dacă îl întrebi, îți trimite o grămadă de "forumuri", care își propun schimburi de păreri legate de aceasta. Făcând un mic incurs, navigând în spațiile net-ului, se poate observa cu ușurință o anumită nediferențiere de perspective. Una este ceea ce autorul (cel ce abordează subiectul) își dorește ca imagine a românului în străinătate, proiecție care se răsfrânge în mod năvălitor în această imagine, din păcate mai mult dorită decât reală. Cealaltă se hrănește din așa numitele "mituri", imaginea clasică dar și neactualizată a străinilor vis - a - vis de români. Avem, așadar de a face cu două perspective care se află la polurile *bine și rău*. Mai interesant ar fi, desigur, să aflăm acest lucru direct, de la trăitorii de aici, din Vest. Am avea atunci, dincolo de autoironia ori lăudăroșenia noastră binecunoscute, care se hrănesc încă destul de bine din bancurile noastre nemuritoare, o imagine mai obiectivă. Sunt desigur mai mulți factori de care trebuie ținut seama.

Trebuie diferențiat, printre altele, dacă ne raportăm la țările europene de Vest, la țări balcanice, la Continentul Nou ori la Orientul îndepărtat, la Continentul „negru” ori la Noua Zeelanda sau Australia, căci românii au împânzit [nu-i așa?] planeta. În a estima/caracteriza pe alții, străinul își ia ca grilă, se-nțelege, societatea în care trăiește, în funcție de care îți vei primi și tu nota ...la purtare. Pe de altă parte, cred că trebuie făcută deosebirea între românii trăitori în străinătate și cei care își duc traiul între Dunăre și Carpați. Și asta nu dintr-o tendință de "separatism", ci dintr-una bazându-se pe faptul că românul de acasă trăiește mai natural, se mișcă într-un spațiu național real, palpabil și nu virtual, vizualizat prin mass-media, cum este cazul la cel din afara granițelor. [Mai exista o categorie, la care se referea atât de frumos Monica Lovinescu. Aceasta spunea (aproximativ) „România este acolo unde se vorbește românește”]

Sextil Puscariu, marele lingvist român, a scris printre altele și o carte cu caracter autobiografic, *Călare pe două veacuri*; în care s-a aplecat asupra tipologiilor umane pe care le-a întâlnit în țări vest-europene înainte cu mai bine de o sută de ani. Aici, perspectiva este una inversă față de aceea pe care ne propunem noi s-o abordăm. El se referă la perioada universitară, când scriitorul vine în contact cu colegi de studiu din Germania, Franța și mai apoi Austria, creându-și astfel o imagine despre aceștia la ei acasă. Clișeul, care spunea despre nemți că sunt reci, egoiști și distanți este combătut, autorul găsiind atribute care construiesc mai degrabă o imagine pozitivă a acestora, la fel cum francezilor li se mai retează un pic din calitățile lor de oameni deschiși și primitivi, fiind văzuți drept mult mai precauți (până la suspicioși) și mai selectivi în ceea ce privește alegerea prietenilor. Menționăm

că de atunci până astăzi au trecut mai bine de o sută de ani.

Făcând un salt la timpurile noi, al căror început l-am putea fixa la 1990, când porțile înspre și dinspre lume (ne-) au fost redeschise, vom constata că inclusiv în acest timp, relativ scurt, relația român(România)-străinătate a suferit modificări, mai adecvat mi s-ar părea folosirea termenului de *evoluaire*. Anul 1990 a coincis cu cel al ieșirilor în masă. Explicabil, devreme ce atâta amar de vreme fuseserăm închiși. Atunci s-a alterat și imaginea noastră în Occident. Anumiți concetățeni se dedaseră la tot felul de acte descalificabile, începând cu furtul de prin magazine ori cu mâncatul lebedelor de pe un lac într-un parc vienez, până la practicarea înșelăciunii de tip *alba-neagra*, care se pare că găsiise teren fertil în țări precum Spania ori Franța. Paralel cu aceștia - nu avem voie s-o trecem sub tăcere! - mai era o categorie de români pe care situația economică precară din țară îi „obligase” să lucreze în străinătate, ei comportându-se altfel normal, civilizată. Din păcate, presa scrisă și audio-vizuală, reține în primul rând *brizantul* (ca să nu-i zicem *răul, negativul*) iar o imagine odată compromisă, greu mai poate fi reparată. E drept că nici înainte vreme renumele nostru în Occident nu era tocmai de invidiat. Romanul *Craii de curte veche* (Mateiu Caragiale) așază în față un citat din Raymond Poincaré, care nu ne pică tocmai bine, dar poate fi văzut și cu o ușoară detașare, lejeritate: „Nous sommes ici aux portes de l'Orient, où tout est pris à la légère”.

Românii au ieșit așadar peste granițe. Mulți dintre ei, mânați de nevoile materiale, au căutat să câștige acolo bani. Mult mai puțini au fost cei care au ieșit la început în scop pur turistic, acela de a face cunoștință cu Apusul. Acest lucru se va întâmpla abia mai târziu, odată cu o apariția unei categorii a populației care va cunoaște bunăstarea. Despre accepția român/străin în SUA ori Canada, o să-i lăsăm pe alții să scrie; cel mai nimerit ar fi s-o facă ei înșiși.

În 2006 apare cartea *Mozaic românesc** a lui Richard Müller-Schmitt, întâmplător prieten de-al semnatarului acestor rânduri. Cartea oferă impresiile acestuia de călătorie, în două etape, 1992 și respectiv 1998. Este interesant de văzut aici cum „reacționează” un om născut și format în Germania la impactul cu România și cu românii. Numește aspectele negative fără reținere, dar și cu multă finețe, și nu uită să scoată în evidență și aspectele pozitive (chiar dacă ele nu sunt abundente) care îi rețin în mod plăcut atenția. Un atu ai cărții este acela că autorul ei dispune de o cultură care tinde înspre enciclopedic, iar notațiile/observațiile acestuia se ridică deasupra unor mărghinute, spontane și oarecum superficiale, cum se întâmplă să mai auzi/citim. Chiar dacă vremurile pe care cele două societăți le-au parcurs - una democratică (Germania

federală) și cealaltă dictatorială - s-au deosebit fundamental, omul este așezat de autor deasupra politicului și geograficului, relația om-om este deasupra a orice. Acesta este semnul sub care este scrisă *Mozaicul românesc*. Cărți referitoare la România și românii la ei acasă au mai apărut după 1990, perspectivele din care autorii au privit tema fiind diferite. Jumeiage-le între localități din România și Franța au dat roade efective. Orașul Basancon, de exemplu, cu care Bistrița este înfrățită, cultivă în acest sens o relație intensă și continuă. Au loc schimburi culturale, francezi și români leagă prietenii, au loc chiar căsătorii ...internaționale, românii sunt văzuți mai nou și în postura lor de cetățeni ai Europei. Francezii nu (ne) mai sunt exotici ori mari „domni” cum ni se păreau (unora dintre noi) la începutul anilor 1990, lucrurile s-au așezat, zic eu, destul de bine. (Lăsăm afară aspectul politic, de care nu vrem noi aici și acum să ne ocupăm, de pildă teme precum aderența la *spațiul Schengen* ori cea a romilor, încă de mare actualitate în Franța, Germania ori Italia...).

În general, imaginea noastră în Occident este, aș zice eu, aproape saivată, la un pas de una normală. Nu cred că trebuie să îți ascunzi apartenența națională, dacă ești român trăitor într-o țară vesteuropeană. Trebuie însă diferențiat între românii care vor să se integreze în țările gazde și cei care își duc viața precum multe alte minorități aflate în aceeași situație, bunăoară turcii din Germania. Aceștia formează o societate destul de închisă, limba de comunicare este pentru majoritatea cea turcă, șansele copiilor acestora de a reuși să ajungă la o școală mai bună fiind astfel din fașă oarecum înăbușite. Mai trebuie pus la socoteală și faptul că ei au o cu totul altă educație confesională, ca și populația provenită din țările arabe din Franța, de altfel. Trebuie menționat că nici în Franța și nici aici, în Germania, minorităților naționale nu li se oferă șansa frecventării școlii în limba maternă, cum eram/suntem noi obișnuiți cu cele din România (maghiară și germană).

O să punem aici punct și virgulă. Vom continua într-unul din numerele viitoare.

Damaschin Pop-Buia

Ostfildern, februarie 2011

***Această carte a apărut în România în traducerea d-lui Damaschin Pop - Buia și a d-nei Cristina Delia - Balaban într-o ediție îngrijită și prefațată de di. ilie Rad, în anul 2006, la editura Excelsior din Cluj-Napoca.**

Redacția

CUPA LICEELOR LA STREET-DANCE

Didactica Nova

Bistrița, 12 februarie 2011

Black Bandits

Cupa Liceelor la Street-Dance a ajuns la cea de-a cincea ediție, provocând și anul acesta tinerii liceeni să urce pe scenă și să se întrecă în cadrul celei mai mari competiții de street-dance a anului.

Ca și în anii precedenți, Cupa Liceelor la Street-Dance a reunit pe scenă tineri talentați, pasionați de dans și dornici de a primi aplauzele publicului, nume celebre din showbiz-ul autohton și dansatori deja consacrați.

Etapa locală a concursului a debutat sâmbătă, 12 februarie, la Bistrița cu Sala Polivalentă arhiplină în urale și aplauze. Toată lumea, de la trupa de hip-hop *Fentăm Terra* până la grupurile școlii de dans *In Action* s-au străduit și au reușit să facă spectacol încă de când s-a dat startul la ora 17⁰⁰.

Cele șase trupe ale liceelor participante s-au întrecut atât în coregrafii cât și în deprinderile dezvoltate după multe ore de muncă. Atmosfera a fost

asigurată de micile intervenții ale grupurilor școlii de dans *In Action* dar și de galeriile trupelor participante care au fost premiate pentru "gălăgie". După mai bine de trei ore de muzică și dans Cupa Liceelor la Street-Dance s-a încheiat.

Trupa *Black Bandits* formată din elevii *Arman Ionuț* (cls. a X-a), *Hădărău Emilia* (cls. a X-a), *Nedelca Dorin* (cls. a XI-a), *Avram Aurelia* (cls. a XII-a), *Sîngeorzan Ancuța* (cls. a X-a), *Ureche Lenuța Cristina* (cls. a XI-a), *Arman Alexandru* (cls. a IX-a) a reprezentat cu succes pentru a doua oară Grupul Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru. Aceștia au câștigat premiul special

oferit de juriul concursului.

Se cuvine să aducem mulțumiri conducerii Grupului Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru, d-nei directoare *Cristina Hădărău*, d-lor directori adjuncți și primarului comunei Maieru, d-lui *Vasile Borș* pentru sprijinul acordat.

Prof. Adriana Dumitru

Grup Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru

PREOTUL IOAN REBREANU DIN CHIUZA /4/

Publicăm acum scrisorile/inedite/ primite de către preotul Ioan Rebreanu de la profesorul blăjean GAVRIL PRECUP, în număr de două.

Trebuie spus că preotul Rebreanu corespundează cu trei personalități din familia Precup: cu prof. Blăjean Gavril, cu Anton Precup, fratele lui Gavril, care era preot în Chiuza și apoi în Rebrisoara /dovadă biletul adresat lui Rebreanu din 14/6/1886/ și cu Dr. Emil Precup, fiul lui Anton și, firesc, nepotul blăjeanului Gavril. Corespondența cu ultimul amintit, Emil, o va continua fiul lui Rebreanu, Vasile, preot și el, absolvent, cu doctorat la Budapesta.

Ion Rebreanu cu Anton și cu Gavril sunt vecini de sat, sate foarte apropiate, Piatra, și Chiuza, situate pe malul drept al Someșului Mare, aproape de Beclean. Aceștia au fost colegi la Gimnaziul năsăudean, cu mare diferență de vârstă între ei: Rebreanu absolvă în anul 1882-83, Gavril, în 1885-86, iar Anton, în anul 1876-77/1/.

Despre Gavril Precup a scris, având grijă să-i cultive memoria și meritele, nepotul său, dr. Emil Precup, pe când era director al Liceului "Petru Maior" din Gherla, o monografie ce apare în anul 1936, iar în Anuarul jubiliar al liceului, pe anul 1928-1929, publică articolul celui "care a stat, a muncit două decenii alături de profesorul Blăjean, prozatorul și publicistul Al. Ciura".

Gavril Precup s-a născut la 8 noiembrie 1865, în satul Piatra, județul, pe atunci, Someș. Tatăl său era Isaiu Precup, cantor, învățător și notar comunal în Nimigea de jos, iar mama, Veronica Pop, era fiica cantorului Bisericii di Jos, din Rebrisoara. Au fost cinci frați, Gavril fiind mezinul familiei.

Face școala la Năsăud, mai întâi cea Normală, condusă de către dir. Cosma Anca, apoi liceul, pe care îl absolvă în anul 1886, cu calificativul "maturu eximio modo". În anul 1886 se înscrie la Facultatea Teologică Romano-Catolică din Budapesta, urmând, tot aici, și Litelele. Este exmatriculat datorită unei banale întârzieri, și mai

mult datorită "ținutei sale românești!". Continuă cele două facultăți la Cluj, obținând în anul 1893 licența în limba română și limba latină.

Este profesor la liceul din Blaj până la 1 martie 1919, când Consiliul Dirigent îl numește Director general pentru învățământul secundar din Ardeal. Șeful Resortului Cultelor și al Instrucțiunii Publice fiind Dr. Valeriu Braniște, iar secretarul general Dr. Onisifor Ghibu.

Scrie puțin, spune scriitorul Al. Ciura, dar are o bibliotecă "asortată". Colaborează la Enciclopedia Română a Astrei, Sibiu 1898-1904, coordonată de către Dr. Cornel Diaconovich, dovadă adresa Asociațiunii nr. 361/5 april prin care i se aduce "mulțumită și recunoștință pentru prețioasele servicii"/4/. A redactat manuale școlare /Abecedar, Ortografia/ și Educația la români, Blaj, 1909.

A fost succesorul lui Augustin Bunea la președinția "Societății Meseriașilor" din Blaj. Același scriitor Al. Ciura îl numește "român înflăcărat, cu îndârjirea de odraslă a grănicerilor". Când s-a arborat steagul național pe Catedrala din Blaj, cu inscripția "Acum se va bate ceasul, Carpații se-nfioară", era bănuț drept făptaș de către autorități, dar dosarul rămâne "neisprăvit".

La moartea compozitorului Iacob Mureșianu, cu origini rebrisoarene, ca și el, după mamă, 25 mai 1917, ia Blaj, G. Precup rostește un discurs înflăcărat, care se încheie cu spusele lui C-tin Brâncoveanu: "Facă Dumnezeu ce-o vrea, / Nu mă las de legea mea". Moare la 7 septembrie 1921 în Cluj, având alături pe omul politic Iuliu Maniu.

Cele două scridori invederează marea lor prietenie, ce durează întreaga lor viață. Scrisorile încep cu adresarea "frate", care spune totul. Îi cere un ajutor bănesc ca unei rude foarte apropiate, fac, prin scrisori, schimb de informații, sau îi procură cărți valoroase acestui pasionat de cultură, care a fost preotul Ioan Rebreanu.

Frate Ioane,

Eu sosind în Chiuza am dat la Poșta de două epistole, datate din Sibiu, în care un coleg al meu, Fodor, îmi scrie cu multă amărăciune mișelile ortodocșilor: nu m-au votat, frate, fiindcă avui un concurent ortodox, dar cu mult mai slab. Astfel, după ce timpul e înaintat tare, după multă sfârâmare de cap, am aflat că va fi mult mai bine dacă pe mâine voi pleca în persoană la Blaju. Tu știi de năcazul tatii, chiar acum n-am parale, de aceea vin a te ruga prietenește ca să aibi bunătatea să-mi împrumuți tu 15 florini pe vreo săptămână ori două, sau voi cere de la Moldovănuț /5/ și ți-i aduc când vin, sau atunci mă duc la Dees /Dej/ la Mihali /6/ și voi lua de la banca "Someșana"; la tot cazul te asigur că nu vei avea neplăceri cu mine, mai bine orice să fie. Bunăvoința mă voi năzui să ți-o răsplătesc. Rugându-te încă o dată, rămân al tău amic.

25.VIII.1892

Carte de vizită, Gavril Precup

Frate Ioane,

Prețuita-ți scrisoare din 15.III.a.c. mi-a cauzat multă bucurie și, fără voie, m-a transpus în trecut reamintindu-mi acele zile bune, ce le-am petrecut împreună. Nu mai puțin m-a transpus în țara mea, de care așa sunt de departe și, oricum, frate Ioane, e bine când omul se află între ai săi. Dar soarta a vrut așa să fie!

E un veac de când nu ne-am văzut; tu de atunci te-ai făcut stăpân deplin la ce îți gratulezi. Cred că vei fi îndestulit în mijlocul familiei tale, văzându-te în plenitudinea puterii. Numai să fii sănătos, atunci toate-s bune.

Eu încă nu mă pot plânge de trai rău. Muncesc cât pot pe calea spinoasă, dar frumoasă, a dascăliei. Timpul trece cu iuțeala fulgerului. Carnavalul a fost plin de baluri și

ION POENARU

-continuare în pag. 14 -

PREOTUL IOAN REBREANU DIN CHIUZA /4/

-urmare din pag. 13 -

petreceri, care sunt mai dese aici ca-n Năsăud. Au trecut toate și iată-ne în Post.

Eu încă sunt tot fecior și poate va mai trece mult nămol pe Târnave încă până o fi ceva. În mijlocul veseliei însă am avut și supărări, despre care cred că ai auzit: moartea doamnei Negruț și mult mai târziu cădea la pat și Dr.Negruț /7/. Judecă că s-au conjurat toate contra atâtor familii de un timp încoace. Slavă domnului, Emil e pus pe picioare, s-a întremat binișor și, zău, că a fost cu un picior în groapă, așa cred că în curând va fi iarăși restaurat. Soacră-sa e tot aici.

Fată de promisiunea ce mi-ai făcut, îți pot da deslușirile următoare: La tipografie poți căpăta Evanghelia tipărită la București, cu litere latine, foarte frumos lucrată, legată în piele roșie, cu cruce și aurită și cu două coaie la sfârșit și cu preț de florini 10; iar Orologerul, legat în pile verde sau roșie, cu auritură destul de frumoasă, în preț de florini 3,80.Ce se ține de firme, armenii de pe aici stau în legătură cu Govora /.../. Procentele stau în raport cu prețul comandai.

Între studenți e liniște. Mitropolia e tot văvuvă /vacantă/ și poate așa va fi încă mult. Nu se știe chiar nemica. Chețan e balaur, are un fecior zdravăn, trăiește foarte bine în familie, îl cerețez des.Emil Viciu încă e bine, el e mare sfântoc. Te salută ambii.

De Paști cred că ne revedem, vreau să

merg spre casă. Timpul pe aici e admirabil. Cum de n-ai competat /concurat/ pentru Mintiu? Mi-i dor mult de prietenii de acolo, de-abia aștept să vă văd. Cu astea, salutându-ți și familia, te îmbrățișez cu dor, al tău, Gavril.

Blaj, 20.III.1894.

BIBLIOGRAFIE

1. Raportul al XIV-lea. Programa a VIII-a.
 2. Dr.Emil Precup – Prof.G.Precup – 15 ani de la moarte, 1936.
 3. Al.Ciura – 1876-1936, prozator și publicist; Gavril Precup în Anuarul Lic."Petru Maior" din Gherla, 1928-29, p.174-176.
 4. Dr.E.Precup- op.cit.
 5. I.Micu Moldovan /Moldovănuț/- canonic și prof.în Blaj/1833-1915/
 6. Teodor Mihali -1855-1934, om politic, memorandist, fondator al bancii "Someșana", din Dej.
 7. I.Fekete-Negruțiu- canonic de Blaj.
- Scrisorile, în original, sunt în posesia autorului.

ION POENARU

Traduceri

O seară de iarnă

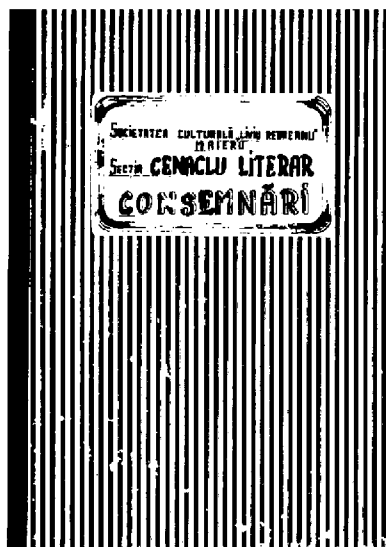
Într-o seară, timp de iarnă pentru pat
Într-o seară de iarnă târzie
Am auzit o pasăre cu un piept roșu
Ce cânta de pe poarta grădinii.

Ea și-a mișcat capul cu ochiul său negru,
strălucitor
Și a cântat în aer umed
Și o stea a coborât dintr-un cer galben, pal
Și apoi a rămas liniște.

Traducere de
Hădărău Cristina Denisa
cls.aV-a C
din Rhymes For Annie Rose Shirley Hughes
Red Fox

Cenaclu

Când amintirile...

Vine o vreme când vrând-nevrând apelăm ia sertarul cu amintiri, cei care le mai avem. Vorba unui confrate mai bătrân:

-- „Știi ce mă deranjează mai mult odată cu ieșirea la pensie? Nu neapărat bătrânețea ci posibilele ei efecte și faptul că de-acum încolo sunt sigur că nu voi mai fi...”

În ideea rememorării optimiste a unei vremi la fel de actuale ca și azi, după cel puțin treizeci și cinci de ani, ba, poate, mai sincere și dezinteresate ca oricând, am descoperit și recitat cu emoția firească a întoarcerii în timp, primul semn autentic (procesul verbal nr. 1) al existenței unui cenaclu literar, la Maieru – datat – 15 octombrie 1973.

Cenacluul purta numele marelui Rebreanu, ei nu era un „mofft trecător”, ci mai degrabă o manifestare sinceră, liberă, cu un iz de frondă chiar.

După cum atestă și coperta dosarului, acest cenaclu era o secție a Societății Culturale „Liviu Rebreanu”. Grupul respectiv cuprindea la acea vreme categorii și vârste diferite: intelectuali maturi și cu experiență: domnul profesor Sever Urșa – amfitrion și mentor în toate, președinte ai acestei societăți; tineri dornici de afirmare, entuziaști și veșnic doritori de a cunoaște și trecut și viitor în egală măsură: regretatul și inegalabilul coleg și prieten Radu Telceanu, trecut la cele veșnice mult prea devreme, Vasile Crăciun, Titus Cărbune, Larion Cărbune, Iacob Naroș ș.a. sau mai tinerii pe atunci, Alexandru Rațiu, Raveca Vranău, Lenuța Domide ș.a.

Ca persoană desemnată să țin evidența acestor ședințe ale cenacluului, să le încredințez într-un fel neuitării, conturând pe fiecare autor, critic sau simplu participant într-un mod aparte, de-abia acum, după atâția ani pot să-mi dau seama de greutatea acestei răspunderi. Un singur cuvânt nelalocul lui ar fi schimbat mult sau poate totul. Sincer, mă bucur să constat că nu eram prea pătrunși de propaganda epocii, nici nu ne „cenzuram” între noi, și nici nu ne lăsam cenzurați.

Pentru ca această reînțoarcere în trecut să fie autentică, am crezut de cuviință să reproduc întocmai întreg primul proces verbal nu numai pentru datare ci pentru sinceritatea intervențiilor, seriozitatea și lipsa de „tendințe” din partea participanților.

Așa cum spun documentele, cenacluul a durat peste șapte ani. Activitatea lui s-a diversificat prin prezentări de autori: „Iustin Ilieșiu” – medalion literar prezentat de domnul Sever Urșa (22 octombrie 1976); „Ioan Alexandru” – prezentare generală de Iacob Naroș (21 februarie 1978) și „Marin Sorescu” – micromedalion literar prezentat de domnul profesor Sever Urșa (14 martie 1978). Existau și momente plăcute adiacente cenacluului: s-a prezentat muzică folk de către studenții noștri de la Cluj (22 octombrie 1976); audiții Mircea Vintilă ș.a. Vasile Crăciun crease chiar **Fabula cenacluului** (semiparodie după Topârceanu) – parțial păstrată.

S-a hotărât ca cenacluul să aibă loc în fiecare lună în prima zi de luni.

Întâmplarea sau destinul face ca existența cenacluului în timp să fie aproape

Astăzi, 5 octombrie 1973, orele 18, a avut loc deschiderea lucrărilor **CENACLULUI LITERAR „Liviu Rebreanu”** din cadrul Societății culturale cu același nume, din comuna Maieru. Cenacluul nostru este o secție a Societății Culturale „Liviu Rebreanu” din comună, continuând tradiția vechiului cenaclu cu același nume.

Din partea conducerii societății are cuvântul profesorul **SEVER URȘA** care arată că acest cenaclu continuă tradiția vechiului cenaclu patronat de marele și apropiatul nostru romancier Liviu Rebreanu. Înaintașii noștri măiereni, din perioada anilor 1927 – 1935 purtaseră în gând și suflet intenția înființării unei societăți literare. Ca un semn de omagiu închinat acestora amintește nume ca cele ale lui Iustin Ilieșiu, Dumitru Vranău, Emanoil Cobzalău, Cosma Barna, Aleodat Coruțiu, Ovidiu Barna și mulți alții care au mărturisit că au învățat să scrie aici. Bazându-ne pe o asemenea tradiție frumoasă putem fi siguri că vom avea aceleași satisfacții ca și cei de dinaintea noastră ducând mai departe peste ani făclia creației aprinsă de marele Rebreanu pe aceste meleaguri și lăsată nouă pentru luminare.

TELCEANU RADU, care este și conducătorul cenacluului spune că ștăfeta acestor bravi înaintași va trebui dusă mai departe și insistă în special asupra sarcinilor cenacluului literar, sfera lui de cuprindere precum și asupra unor probleme de metodă, apelând la o literatură realistă, o literatură ancorată în realitățile contemporane. Atmosfera de lucru se va caracteriza prin principialitate în sensul major al artei, adică să se susțină idei adevărate, să se discute cu curaj, dezinteresat, cu seriozitate, să se evite intențiile de demoralizare și intimidare, să existe o atmosferă de înțelegere reciprocă și colaborare încât ceea ce este bun să triumfe. În încheiere urează succes tuturor membrilor cenacluului cerând sugestii, unele propuneri din partea membrilor și a invitaților pentru o cât mai bună organizare și desfășurare a ședințelor de lucru.

Se dă citire planului de activitate al cenacluului extras din planul anual al Societății din care cităm câteva forme atractive ca: întâlniri cu vechii membri ai fostului cenaclu, publicarea unor lucrări, organizarea de seri literare cât și a altor activități precum și informarea presei locale asupra acestor activități.

În această primă ședință de lucru vor citi poezie Alexandru Rațiu și Vasile Barna, proză Vasile Crăciun.

ALEXANDRU RAȚIU citește următoarele poezii:

- În adâncul tăcerii.
- Turme.
- Povestea mea.

CĂRBUNE TITUS apreciază activitatea poetului Alexandru Rațiu. Are unele rețineri în privința poeziei „Turme” și solicită poetului să explice semnificația „tălângilor” în această poezie.

ALEXANDRU RAȚIU explică sugestia tălângilor prin legarea lor de pământul nostru, semnificativa legănare a turmelor și implicit legătura noastră, a tuturor cu trecutul îndepărtat.

VRANĂU RAVECA arată în intervenția sa că e foarte greu să-și exprime părerea despre fiecare poezie în parte, totuși remarcă faptul că universul poeziilor nu e materializat prea clar, asta constituind însăși esența poeziei. În privința tălângilor le vede cu sens de simbol – dar de drumul înapoi, regretul plecării. Apreciază totuși că Rațiu e pe un drum bun în creația lui.

Iacob Naroș

-continuare în pag. 15 -

Cenaclu

-urmărire din pag. 14-

VRANĂU IACOB arată de ia început că poezia modernă nu o prea înțelege prin faptul că unii poeți moderni disprețuiesc poezia clasică pe care dânsul o socotește ca adevărată poezie valoroasă. Apreciază totuși poeziile citite subliniind faptul că în orice situație criticile aduse nu trebuie să dăuneze creației, nu pot supăra pe nimeni, deci, nici pe autor.

CĂRBUNE LARION arată că ideea de a multiplica poezia este bună. Poezia „În adâncul tăcerii” o consideră plină de imagini sugestive („pe o flacără în zori, sădesc în adâncul tăcerii gândiri”). Sfârșitul poeziei este impresionant „Lemnul vaietă a melodiei”.

ALEXANDRU RAȚIU intervine arătând că apropierea adevărată între poezia sa și cea a lui Blaga de către **NAROȘ IACOB** este cu totul deosebită. Blaga cântă belșugul pe când în poezia „Povestea mea” e prezentat arhaic „lanul purtat de fiecare”.

SEVER URSA arată că două dintre poezii sunt publicabile „În adâncul tăcerii” și „Turme” și că poeziei moderne nu ne putem opune. Pentru el poezia „Turme” reprezintă transhumanța acestora. Imaginea „dincolo de zare” din strofa a doua i se pare cam gratuită. Semnul brazilor de aici, ne dă continuitatea noastră milenară. Poezia „În adâncul tăcerii” ne îndeamnă la... „tăcere”. Ideea se limpezește în strofa a treia „vaiete de lemn din arbore legenda”. Propune spre tipărire cele două poezii și încheie spunând că poezia modernă trebuie să fie acceptată, înțeleasă, fiind o formă nouă de exprimare.

TELCEANU RADU concluzionează păreri, observă unele note dominante – copaci, ierburi, turme, tălângi, zori, rouă – legate de spațiul montan. Valoarea unei poezii cu alte sfere ne-ar da o imagine mai concludentă a poeziei lui Rațiu. Dacă poezia lui Rațiu este respinsă înseamnă că nu este înțeleasă. În poezia „În adâncul tăcerii” remarcă o anumită sensibilitate. Nu este de acord cu unele probleme de ordin lingvistic, gramatical, „turmele cresc în tălângi și ierburi de clopot, clopote de iarbă”, repetiția cuvântului „clopot”. Strofa a doua este proliscă prin dezacordurile din punct de vedere gramatical: „Ele se nasc din sunet de metal / împânzindu-le lăna cu triste felinare, / ce noaptea onsoțesc în sunet de caval / cu doină de turmă dincolo de zare”. Cere explicații („În lână doine cu fluier alergii...” – Cine alergii?).

ALEXANDRU RAȚIU răspunde că poezia modernă are o mare putere de abstractizare neavând importanță mijloacele gramaticale.

TELCEANU RADU răspunde că avem voie să abstractizăm dar nu avem voie să renunțăm la logica limbii.

ALEXANDRU RAȚIU replică printr-un vers din Sorescu „un pantof, două pantoafe”.

TELCEANU RADU recomandă lărgirea sferei de creație, teme inspirate din realitățile contemporane și îndeamnă la lectură din poezia clasică.

CRĂCIUN VASILE citește în continuare proză scurtă:

- „Foxterierii” – schiță cu 81 de propoziții într-o frază.
- „Blănăreștii”
- „Grimase”

ALEXANDRU RAȚIU arată că îl surprinde reușita prozei lui Vasile Crăciun, creează tablouri, sintetizează „ironia literară”. Aceste proze scurte („pilule”) pot fi publicabile. În „Foxterierii” prescurtarea întreprinderilor „poate fi omagiată, existența lor merită a fi discutată”. Despre „Grimase” critică plecaciunea în fața șefului.

VASILE CRĂCIUN explică „Foxterierii”, termenul, lămurind confuzia antevorbitorului cu privire la însăși esența prozei (Niță e șoarece de birou și nu foxterieri).

SEVER URSA arată că toate prozele sunt reușite. „Foxterierii” trebuie citită ca să poată fi gustată pe deplin. Apreciază genul satiric ca fiind de mare viitor în literatură. Trebuie să se urmărească o țintă precisă, proza de acest gen trebuie încurajată. Invită la scrierea de epigrame și fabule și remarcă în încheiere că autorul este stăpânit de un puternic simț al umorului.

CĂRBUNE LARION remarcă faptul că Niță nu știe face pe „A” cu mâna dar are încredere în mașina de scris. Personajul e bine prins, fără fizionomie, atotștiutor, tip „șervețel”. Apreciază acest gen de proză.

TELCEANU RADU arată predilecția autorului pentru proza scurtă, care este un bun cunoscător al limbii ținând cont că este dificil de a scrie asemenea proză. Remarcă câteva „perle” care dau colorit: „jicnire”, „dupiu”, „oară”, „ceiace”. Termenul „plafonat” din „Blănăreștii” poate fi schimbat.

VASILE BARNA citește trei poezii:

- „În țara mea.”
- „Încrustație”
- „Unde ești...!”

NAROȘ IACOB arată că universul poeziei acestuia este străbătut de un lirism interior. Ceea ce este de remarcat în poezia „Încrustație” este universul popular reprezentat prin porți și încrustațiile acestora. O astfel de poezie trebuie încurajată ținând cont de simplitatea dar și de sinceritatea și spontaneitatea unor imagini izolate.

VRANĂU RAVECA Mediul poeziei e fost bine ales dar versurile sunt cam facile, ele trebuind să nu ofere totul de-a gata, să ne pună în situația de a medita adânc. În poezia „Încrustații” remarcă creatorul anonim. Poezia patriotică trebuie să însemne iubire față de plaiul natal. Nu acceptă angajamentul final spunând că trebuie apelat la suflet, la gând.

SEVER URSA arată că scopul serii a fost deja atins, mărturisește că a fost răsplata pentru el ca fost dascăl să-și vadă elevii creând. Poezia „Încrustație” i se pare bună, nu este de acord cu versul „a plămădi plămădă” care ar trebui schimbat.

TELCEANU RADU recomandă puțină încifrare a poeziei, o transmitere a ei în mod deosebit. În altă ordine de idei cere propuneri și sugestii pentru ca activitatea cenaclului să se desfășoare cât mai bine.

TELCEANU IOAN propune ca materialul ce se citește să fie multiplicat și răspândit pentru un studiu prealabil.

VRANĂU IACOB cere ca anunțarea ședințelor să se facă prin afișe și invitații și să se stabilească o perioadă de timp lunară între două ședințe.

CĂRBUNE TITUS propune să se discute și alte aspecte, prezentarea unui poet, diverse comunicări și altele.

SEVER URSA propune să se colaboreze cu cenaclul din Sângeorz – Băi și se oferă să prezinte o comunicare în ședința următoare despre Andrei Mureșanu.

TELCEANU RADU stabilește ca dată a cenaclului viitor prima săptămână a lunii noiembrie și propune ca secretar al cenaclului și colaborator direct pe tovarășul Iacob Naroș.

Naroș Iacob

Lazăr Avram, Memoria inimii

Recenzie

„Nu știu ca vreodată, în zăburile noastre istorie – poate numai în vremea ocupațiilor străine -, sufletul oamenilor să fi fost atât de răvășit ca în ziua de astăzi. Cum deschizi televizorul, bârfele, injuriile, delatările, dezinformările, denigrările apar ca niște pete maligne pe obrazul resmnat al poporului român. Cred că un străin, dacă ar pricepe toate cele, ne-ar declara, pe loc, fie bolnavi, fie nebuni!” Lazăr Avram, *Memoria inimii*, pag.20

Lazăr Avram, în cartea sa, încearcă și reușește să evoce, să aducă la lumină crâmpie din existența sa, care într-o oarecare măsură i-au marcat, au lăsat o dâră puternică în personalitatea lui. Această lucrare a fost făurită, având un scop bine fixat, acela de a reface drumul formării unui om, drum care a fost marcat atât de suferințe, cât și de coborâșuri, în care au existat și s-au întrepătruns bucurii și dezamăgiri, împliniri, dar și regrete.

Memoria inimii, o carte memorialistică, este împărțită în două părți, care prezintă deosebiri evidente, în ceea ce privește modul în care autorul alege să se destăinuie.

Prima parte, *Semințele albastre în căutare de cer* adună un număr de pagini cu o puternică amprentă lirică. Lazăr Avram dorește și, consider eu, chiar reușește, într-un mod remarcabil, să aducă la lumină, din lada prăfuită a amintirilor, un mănunchi de convingeri, de incertitudini, de impresii, de destăinuiri. Toate aceste trăiri ies la iveală, sunt salvate prin mijloace poetice, deoarece, asemenea lui Nichita Stănescu, scriitorul are convingerea că poezia este singura care poate atribui cuvântului nuanțele infinite ale gândului și vibrațiile nepalpabile ale inimii.

Această primă parte, nu îmbracă forma canonică a unei poezii, ea este mai degrabă sub forma unor cugetări fără elemente de prozodie. În spatele limbajului metaforic, lectorul interesat și înzestrat cu răbdare poate găsi ascuns firul vieții profesorului Avram, care își are începutul la Maieru, „cuibul visurilor” lui Rebreanu. Acest loc inconfundabil este numit de autor acasă, un cuvânt atât de simplu, dar în același timp cu o extrordinară încărcătură spirituală. Maieru, acel leagăn de trăire și simțire autentică și pură, i-a marcat copilăria și întreaga viață, prin faptul că aici a avut ocazia de a cunoaște oameni nemaipomeniți, care l-au învățat să fie OM.

Satul natal este un loc spre care se întoarce întotdeauna pentru a se încărca de energie pozitivă, pentru a-și reîmprospăta forțele.

Poezia creată în această primă parte redă cu fidelitate muzica interioară a lui Lazăr Avram, poezia care poate fi percepută și înțeleasă numai cu ajutorul sentimentului, deoarece ea, poezia presupune trăire și tensiune a sufletului. La fel ca Blaga, scriitorul nostru nu dorește să reveleze misterul existenței, ci îl ascunde sub masca poeziei și a metaforei. Prin metafora revelatorie, autorul revelează un mister esențial pentru conținutul faptuluiși asigură o potențare a acestuia.

A doua secvență a cărții, *Zig-zag printre amintiri* este un buchet de anecdote, în special din vremea în care era student la Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești. Este o parte epică, în care este burmărit fluxul memoriei involuntare (procedează asemenea scriitorului francez Marcel Proust), autorul face salturi de la un *personaj* la altul. Toate aceste persoane evocate de autor i-au marcat într-un anume fel existența, fie că au fost oameni de știință sau de cultură, fie că au fost simpli oameni de la țară. Șirul anecdotic începe cu matematicianul Ion Necșulescu, un adevărat profesor, care i.a fost și naș, autorul numindu-l OM MARE, în tot ceea ce a făcut, în tot ceea ce a întreprins.

În aceste povestioare, este folosit un limbaj simplu, cu termeni uzuali, scriitorul nu se sfiește să reproducă anumite cuvinte licențioase, dar totul se păstrează în limitele unui bun simț lingvistic, unele dintre aceste povestioare au o puternică tentă comică.

Apar episoade în care se dorește să se evidențieze umorul de calitate al petroliștilor, episoade comice precum cel cu colegul Bota Doniză, la internatul de la Sângeoz-Băi. Tot o ironie fină se poate observa și atunci când vorbește despre foștii săi colegi de facultate, Bugh și Neluță, care lucrează la Tribunalul Bistrița și care pot fi asemănați cuplului Farfuridi/Brânzovenescu din comedia lui Caragiale.

Mulți dintre eroii acestor povestiri sunt oameni simpli din satul natal ai autorului, aceștia apar mai ales cu porecele lor, după cum se știe în Maieru nu există om care să nu aibă o „ocară”. Se remarcă frizerul Pupăză, ale cărui povești l-au fascinat pe copilul Avram, acesta numindu-l în carte „povestitor înfocat și îndrăcit”. Cultura populară, tradițională, cu aport imediat la locul natal poate fi muza scriitorului în travaliul pentru această carte.

Unele povestioare creează ambianța universitară specifică acelor ani, iar perspectivă din care sunt narate acele fapte este cea a studentului, ei prezintă faptele exact așa cum le-a perceput în acea perioadă a vieții sale, de aceea, în prefața cărții, autorul spune că aceste pagini sunt lipsite de orice intenție răutăcioasă.

O carte care ne poate oferi anumite modele de viață, ne arată oameni puternici, cu aspirații social-valorice și religioase. Un exemplu în acest sens este și Simona Iris Vlad, „pentru care timpul n-a mai avut răbdare”, o ființă care toată viața ei a slujit cu o tiranică pasiune frumosul (literatura și pictura), este amintit romanul *Copăcioaia*, care după spusele autorului este o minune după *Ion și Moromeții*.

În final, ne putem da seama că modelul de urmat este cel biblic („cu Dumnezeu înainte”) acesta împletindu-se cu cel al firului de iarbă din cultura populară.

Prof. Birta Anton

Grup Școlar „Liviu Rebreanu”, Maieru

**Născuți
în perioada
decembrie 2010 – ianuarie 2011**

Bumbu Ionela Alexandra
Sidor Darius-Vasile
Ureche Cristina-Andeea
Roman Ancuța
Ureche Vasiie-Cristian
Chisăliță Vlad-Emanuel
Ometiță Timea-Aura
Naroș Estera
Bârta Larisa-Victoria-Vasilica
Ureche Alexandra-Ioana
Hoha Nicoleta-Virginia

Să crească sănătoși și înțelepți!

**Căsătoriți
în perioada
decembrie 2010 – ianuarie 2011**

Lorințiu Aurel cu Ilieșiu Maria
Ometiță Ioan-Ioachim cu Pop Emilia-Ionela
Pârlea Cifor cu Timu Maria
Mihali Ioan cu Varvari Lucreția-Maria
Boldiș Bogdan-Ionuț cu Gălușcă Gaftoana-Maria
Boșca Ioan cu Olari Mihaela-Aurelia
Croitor Ioan cu Denkovik Ivona

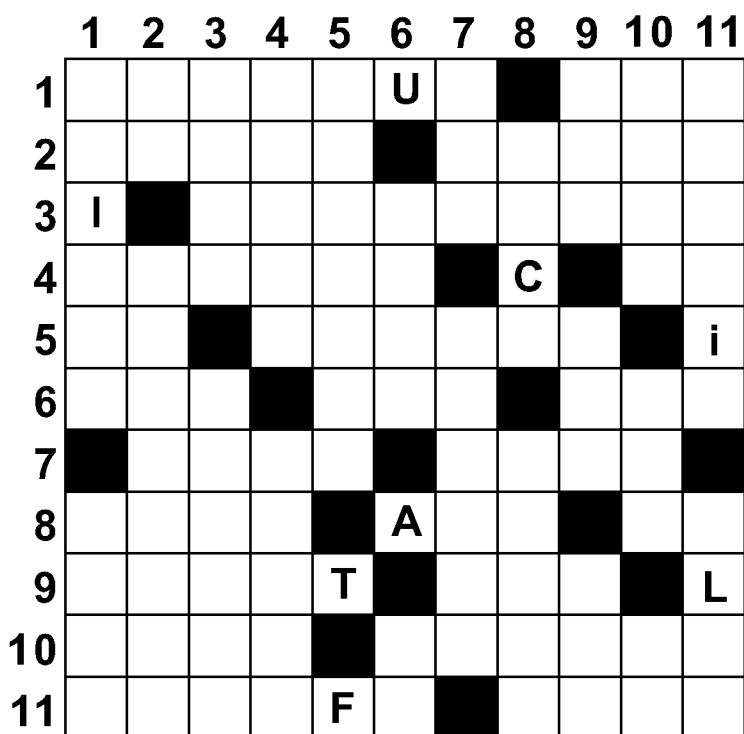
Casă de piatră!

**Decedați
în perioada
decembrie 2010 – ianuarie 2011**

Timiș Matroana – 56 ani
Ureche Augustina – 87 ani
Buia Aurel -87 ani
Candale Oltița – 42 ani
Ureche Lucreția – 80 ani
Cărbune Mihăilă – 88 ani
Sidor Lazăr – 85 ani
Avram Docea – 88 ani
Ureche Lucreția – 83 ani
Negrușier Aurelia – 71 ani
Partene Dumitru - 66 ani
Croitor Ioan – 68 ani

Dumnezeu să-i odihnească!

Rebus

ORIZONTAL: 1) Umanist olandez (1466-1538), care la tema noastră - Viața - spune: "Ce este viața? Un fel de comedie continuă, în care oamenii, costumați în mii de chipuri deosebite, apar pe scenă și își joacă rolurile, până când regizorul, după ce i-a făcut să-și schimbe din când în când costumul și să apară când sub mândra purpură a regilor, când sub zdrențele dezgustătoare ale sclaviei și ale mizeriei, îi silește în fine să părăsească scena" - Măsura lui Cuză! 2) Filozof grec (427-347 î. Hr.)

care atenționează: Noi trăim nu cum vrem, ci cum putem" - Descoperitoarea Gerovitalului (Ana, 1897-1988). 3) Comună în județul Galați, având 5,260 de locuitori în 1995. 4) Scriitor și om politic roman (105-43 î. Hr.), autorul reflecției: "Viața e condusă de noroc, nu de înțelepciune" - O jumătate de atom! 5) Ursa Sever - Scriitor și om de stat roman (4-66) părintele maximei: "Nimic nu-ți va ajuta atât de mult să fii moderat în toate lucrurile ca frecvența meditației asupra scurtimii vieții și asupra nesiguranței acesteia; în tot ce faci gândește-te la moarte" 6) Obținut (strâns) dintr-o culegere. - Măsuri de greutate - Intră prin zid! 7) Vârf de deal în județul Bacău - Culoarea cea mai slabă de la jocul de poker. 8) Insulă din antichitate - Localitate în Luxemburg - Leonte Filipescu. 9) Ofițer și om politic egiptean (1918-1981), asasinat de un membru al grupării extremiste "Frăția musulmană", participant la lovitură de stat din 1952 care a înlăturat monarhia din Egipt și a proclamat republica - Se încrucișează la război! 10) Vale pitorească în NE Italiei (Veneto) - Prozator roman (62-113) care precizează: "Ce este atât de limitat, atât de scurt, ca viața cea mai lungă a omului?" 11) Poet ungar (Sandor, 1823-1848) care și-a închinat viața și opera idealurilor revoluționare ale Revoluției de la 1848-1849 din Ungaria - Teoretician social și economist german (Karl, 1818-1883) care subliniază: "Experiența arată că cel mai fericit este cel care a adus fericirea celor mai mulți oameni".

VERTICAL: 1) Filozof grec (341-270 î. Hr.), care la tema noastră se exprimă gnomic în felul următor: "Ascunde-ți viața" - Fabulist grec, cu următoarea învățătură: "Cine

EXISTENȚIALĂ

pățește se instruieste". 2) Rele! - Orator grec (436-338 î. Hr.) cu următorul sfat: "Nu ajuta și nu apăra pe nimeni într-o faptă urâtă, căci vei arăta și tu că ești în stare să faci la fel cu cei pe care îi sprijini" 3) Siglă pentru "All American Football Conference" -Scriitor francez (Léon, 1867,1942) cu următoarea sentință: "Un critic drept și ager are datoria de a pune în lumină ceea ce înfrumusețează și îmbogățește" 4) Înaltă tensiune! - "De...." expresie juridică latină cu înțelesul "cu ușurință, fără dificultate". 5) Chimist francez (Charles, 1863-1929), membru de onoare al Academiei Române (1925). 6) Eroina piesei de teatru "Steaua fără nume" de Mihail Sebastian - Paneș Iosif. 7) Curent alternativ! - Poet tragic grec (525-456 î. Hr.), cu replica, din Agamemnon: "Cine nu este invidiat nu este vrednic a trăi". 8) Abreviere pentru "Spion Sean Cloud Camera" - Mitropolit al Țării Românești (Ivireanul, 1650-1716) cu următorul fragment de predică: "Să-i facă ajutor la nevoia lui - aproapei - cu dragoste curată și fără fățarnicie, de a nu avea putere cu bani cu altceva, măcar cu un sfat bun, sau cu un cuvânt de mângâiere". 9) A rotunji butucii la capete - Impus la inele! Pusă la zid de amorul artei. 10) Scriitor și om de stat român (234-149 î. Hr.) care zice: "Viața omenească e aproape ca fierul. Dacă o întrebuițezi, se uzează, dacă n-o întrebuițezi, o distruge totuși rugina" - Purtător de cuvânt! - Unsoare de gătit! 11) Mitropolit al Ardealului (Valeriu, 1921-2011, decedat de curând) - scriitor și teolog român de seamă -Afluență la mare pe plajă!

DICȚIONAR: CAPU, ERUL, OTEN, AAFC, SSCC, OLI

MACAVEI AL. MACAVEI

Ecouri de la Balul bobocilor

Redactor-șef: **ICU CRĂCIUN**
Redactori: **Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa**

Nr. sponsorizat de **Consiliul Local Maieru**

Corespondenți externi: **Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)**

Precizare: **Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.**

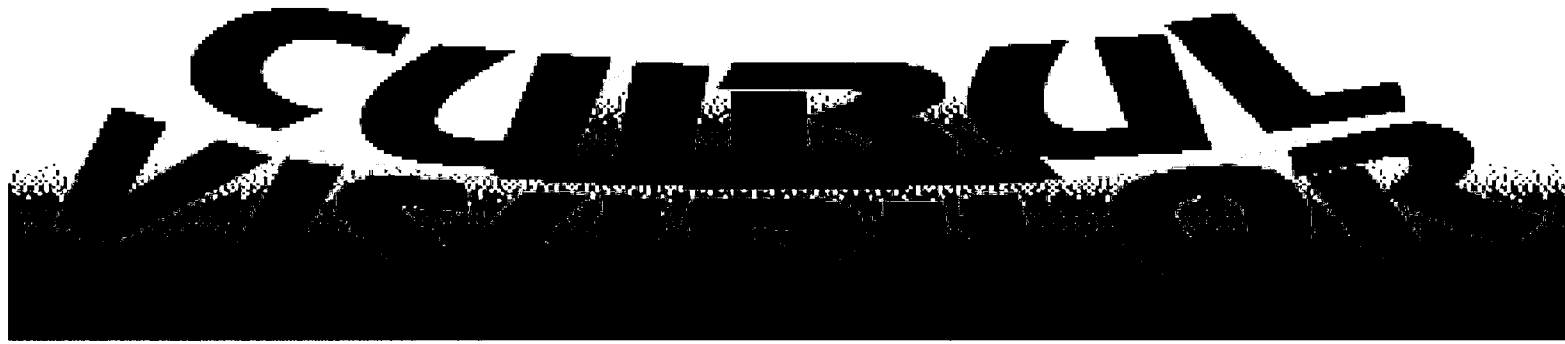
Adresa redacției: **Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD**

Machetare: **Icu Crăciun**

Tehnoredactare computerizată și tipar: **IMPRES srl Bistrita, str. N. Titulescu, nr. 18, tel/fax: 0263 238027, 223201 ISSN 1224 - 643**

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂȘAUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVI Nr. 3 (97) *** MAI 2011 *** 12 PAGINI *** 1 leu

Mini-micro eseu

Unde ne sunt Tradițiile ?

Cândva, viața țaranului a curs lin printre malurile sigure ale tradițiilor și obiceiurilor, ale miturilor și poveștilor, ale doinelor și bocetelor, fiecare om având locul său precis în colectivitate. Sufletul îi era deschis ca cerul deasupra satului său, care includea un întreg Univers, fiind, în sens propriu, un axis Mundi. A auzit, desigur, că dincolo de dealuri există o altă lume, că drumurile duc uneori spre orașe îndepărtate sau spre alte țări cu alte graiuri, dar sufletul său a pornit rareori spre acele zări. Fiindcă viața sa doar aici era întreagă și numai aici merita să o trăiască. Atunci, în acele timpuri, s-au zămislit adevăratele comori ale folclorului literar românesc.

Trebuie să spunem că județul Bistrița-Năsăud are motive să se mândrească cu câteva nestemate nepereche: cloplul cu păun și pieptarul cu ciucuri, opincile (care și azi continuă să se confecționeze la Runc), teatrul din Șanț care a generat o specie aparte a teatrului folcloric: teatrul nescris. Să nu uităm că, potrivit ultimelor cercetări în domeniul folcloristicii, "Miorița" nu s-a născut în Vrancea (cum credeau V. Alecsandri și A. Russo), ci la poalele Ineului rodnean (cf. Adrian Fochi).

Iar "horea cu noduri", cea pe care rapsodul Grigore Leșe o crede lăpușană, tot aici s-a născut. Rapsozi ca Nastasia Costin (Breaza) sau familia Purja (Târlisua) dovedesc cu prisosință acest lucru.

În ultimele decenii ale pârâlnicului veac XX, însă albia parcă a fugit de sub apă și numai bunul Dumnezeu

a pus termopane. Ba chiar lifturi în casele puternic drapate cu "Răpirea din Serai" sau cu tigrii bengalezi (Vezi și casele tip "vapor" de la Ciceu Mihăiești).

Ne-am obișnuit să vorbim despre tradiție. La singular. Ea nu există. Și nici nu a existat. Nu a fost niciodată o singură tradiție, ci mai multe. Tot ele, tradițiile, s-au transformat în timp. Lent, dar sigur și ireversibil. Cultura populară caracterizează omul și trebuie să-i răspundă nevoilor imediate. Arta populară s-a construit pe șabloane, pentru că omul simplu a fost mereu învățat să respecte regulile comunității în care a trăit. Variațiuni în creația populară materială sunt puține și, de obicei, fiecare element are semnificația proprie. Motivele tradiționale formează un limbaj și prin fiecare creație se spune ceva anume.

România a rămas mult în urma țărilor din Europa de Vest din cauza evenimentelor istorice care nu au avantajat dezvoltarea culturii așa-zis "înalte". Dar oare, această "rămânere în urmă" n-a fost una benefică? De aceea n-am ajuns încă în situația țărilor de Europa de Vest, nevoite azi să reînvețe: polca, mazurca sau waltzerul! Marii noștri creatori s-au inspirat tot din cultura populară. Criticii au supralicitat. Și bine au făcut. Pe Eminescu l-au lăudat că s-a inspirat din genialitatea omului simplu și l-au transformat în emblema. Avem nevoie de embleme pentru a răspunde pozitiv la "raportul în fața lumii culturale".

Trist, dar adevărat. Ce ne-am face fără Eminescu? Și ce ne-am face fără Brâncuși? El s-a inspirat din arta Gorjului. Iar arta Gorjului și a altor județe e acum prezentă doar la muzee și mai puțin în realitate. A mai rămas și în câteva sate, dar în cele mai multe cazuri doar pentru că oamenii sunt mândri de geniul lor. Asta au aflat însă de la oamenii de cultură, care au prelungit forțat viața unui muribund: tradiția. Nu e departe ceasul în care nepoții noștri vor putea admira un costum popular doar la

muzeu!

Și unde e autenticitatea? S-a păstrat în câteva locuri. Din diverse motive. De obicei s-a păstrat în acele sate unde electricitatea a ajuns mai greu. Sau unde transporturile nu s-au putut face din cauza drumurilor inaccesibile. Ca în Munții Bucovinei. Aici și oamenii au avut un cuvânt decisiv, pentru că s-au opus schimbării mai mult decât alții. Și acum se mai construiesc în orașele bucovinene case din lemn. Dar asta se întâmplă pentru că lemnul a rămas cel mai accesibil material de construcție pentru omul de rând. Iar tehnica tradițională este genială, simplă și singura care îi apără pe oameni de frigul iernilor cu temperaturi de -30 de grade Celsius.

Tot în părțile nordice ale țării, oamenii merg duminică la biserică, unii îmbrăcați în costume populare. Nu-i obligă nimeni. O fac pentru că așa "au apucat", pentru că nu au unde să se ducă duminică și pentru că o cămașă tradițională este și frumoasă, și adecvată. Probabil vor renunța curând la ele, deoarece s-a schimbat clima și în nordul țării. Dar ei și-au modificat tradițiile înaintea celorlalți, prin influențele austriece și ucrainene. Au adoptat ce le-a fost de folos. Același lucru se întâmplă

Mândria de a fi zăgrean, foto Mircea Prahase

acum în restul țării, dar parcă într-un ritm alarmant de accelerat. La început perdelele de Pașcani în locul poalelor și culorile palide la pânzături, în locul roșului aprins și al galbenului solar și al pânzei țesute în casă.

După 50 de ani de regim comunist, care a impus fenomene precum navetismul, urbanizarea, industrializarea și colectivizarea, toate forțate, omul simplu a fost nevoit să se adapteze. Doar așa putea supraviețui.

"Tradiția" despre care se tot vorbește nu mai există. Amurit!

Tradițiile românilor se conservă în noutatea kitsch și se vor tot transforma cât timp satul românesc va rămâne o realitate vie. Faptul că acest sat este marcat de kitsch poate fi considerat însă și un semn bun. Așa spun și etnologii. Înseamnă că țaranul român încă există și a rămas tradițional. Să nu uităm că în urmă cu numai 30 de ani, folosirea paietelor la zădii (de influență vestică) era considerată ca un kitsch, pentru că azi să constituie tradiție pe Valea Someșului Mare și a afluenților. Singurul kitsch care este condamnat de specialiști în acest caz este "tradiționalismul" forțat, deoarece reprezintă încercarea de a reînvia un mort care a fost îngropat cu mulți ani în urmă, devenind o relicvă fosilizată.

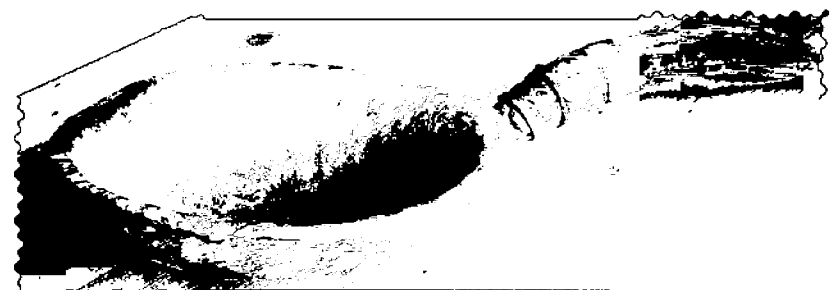
Atunci când este o minciună, "tradiția" devine kitsch".

De fapt, drama adevărată, este aceasta: transformarea țaranului român într-o corcitură (s.n.), distrugerea unui stil de viață vechi de când lumea, printr-un spoi de modernitate (s.n.): difuzorul și televizorul și mai recent internetul: adâncindu-se în schimb sărăcia, prin egalizarea tuturor, în urma colectivizării. Plecarea generațiilor tinere la oraș-acei dezrădăcinați, care n-au reușit nici acum, după cinci decenii, să se integreze, păstrând obiceiuri țărănești într-un mediu de cu totul alt tip, devenind pătura socială ce populează mahalaua de azi a orașelor românești (s.n.) - a venit să completeze distrugerea temeinică a unei clase sociale (s.n.), ce constituia cândva un motiv de mândrie pentru această țară.

Adevăratul țaran român nu mai este (s.n.), el a fost înghițit de o istorie care nu l-a încăput, iar despre renașterea lui acum, în mileniul trei, nu cred, din păcate, că mai poate fi vorba, decât într-o viziune sentimentaloidă

- continuare în pag. 2 -

Cercet. șt. pr. - Mircea Prahase

2011: Ligura lui badea Traian, rămasă-n șură; foto Vițuț Cărbune

știe ce va deveni: mocirlă, sau șipot cristalin de izvor sau poate cascadă. Ritualurile, tradițiile, datinile și obiceiurile care au hotărât modul de viață, sunt din păcate, pe cale de dispariție și numai încrâncenarea și neostoirea unor intelectuali din lumea satului le mai păstrează și valorifică pe aici-pe colo. Folclorul rural se descompune sub ochii noștri, și parcă țaranul nu mai vrea să fie țaran. Se desparte de toate și de tot ce înseamnă tradiție cu o grabă ce pare să recupereze o întârziere de secole, încercând să devină părtaș la viața "domnilor". Ca un adolescent își dezbracă hainele parcă prea strâmte, sau poate prea largi și își leapădă copilăria. Degeaba îi ții calea și încerci să-i explici că acea copilărie însemna Paradisul. Lui nu-i mai trebuie și, dacă nu-i mai trebuie, probabil că are dreptate. Țaranul a fost atins de suflarea Necunoscutului care-l atrage ca un magnet. Chiar dacă a rămas în sat, a lăsat, sufletește, deja în urmă, satul etern privit cu atâta nostalgie de poeți și filosofi.

Țaranul român nu mai are azi nimic din ce-l caracteriza cu un secol în urmă. Și-a pierdut costumul, și-a pierdut ceramica, și-a uitat tradițiile. Și-a pus flori mari, roșii pe cergă, a schimbat culorile casei și de câțiva ani și-

Unde ne sunt Tradițiile ? (mini – micro eseu)

- urmare din pag. 1 -

IERT: 1958 Clasa a V-a A, prof. Sever Ursu

(s.n.), de a cărei autenticitate nu putem decât să ne îndoim.

Despre caracterul țaranului român se vorbește mai puțin. Întotdeauna au existat ierarhii în satul tradițional. Gospodarii au simțit mereu nevoia să-și arate bogăția. Prin vestimentație, arhitectura casei, obiectele din gospodărie, numărul animalelor, întinderea pământului deținut. Iar la târgurile tradiționale de fete, prin numărul banilor din salba viitoare mirese. Salbă care spunea totul despre zestre.

La unele dintre ele au fost obligați să renunțe în comunism. Dar nevoia de ostentație a rămas. Sunt aceiași oameni și urmașii lor. Nu se putea scoate din mentalitatea românului o obișnuință moștenită de la strămoși. După decembrie 1989, oamenii au intrat în contact cu minunatul kitsch viu colorat, înflorat, fosforescent sau fluorescent importat din Turcia și China. Făcături ieftine, prin care pot ieși în evidență cu minimum de efort. Le-au adoptat foarte repede. Era normal să se întâmple așa. Kitschul răspunde nevoilor imediate ale omului simplu. Frumusețea superficială a castroanelor roz de plastic, ornate cu floricele viu colorate, a înlocuit vasele de ceramică. Meșterii lucrează doar pentru necunosătorii "căutători de tradiții", care cumpără orice atunci când vor să se laude cu obiecte autentice de cultură populară. Asta i-a determinat pe români să mai modifice puțin tehnica și ornamentele creațiilor originale.

Dar și acest fenomen a început tot în comunism. Atunci când regimul a găsit de cuviință să încurajeze "tradiția", încercând să evite revoltele. La noi s-a instituit un soi de "comunism naționalist". Un hibrid kitsch-os între stalinism, național-socialism german și legionarism. S-a renunțat parțial la proletcultismul "clasic", punându-se

bazele unuia de fond așa – zis "tradițional". Evident, exagerat. Așa au devenit costumele populare kitsch, pentru a "corespunde" cerințelor platourilor de filmare, iar muzica populară a fost "adaptată" și transformată atât de mult, încât aproape nimic din ce se cântă astăzi nu mai e autentic. Etnomuzicologii au reușit să mai facă unele înregistrări pe teren, conservând în arhive câteva creații populare care să se poată studia la cursurile de specialitate. Restul s-a pierdut pentru totdeauna.

Țăranul român de astăzi știe că muzica populară este cea înregistrată pe discuri, difuzată pe posturile de radio și televiziune locale. Noutățile aduse de fabricanții comuniști de "tradiții" au fost melismele – adică înfloriturile muzicale – și combinațiile de elemente din registre diferite. Cântecul vocal nu era combinat cu instrumentul decât foarte rar. Nu au existat "orchestre" de muzică populară, iar melismele erau specifice doar câtorva zone din țară. "Esteților" li s-au părut însă mai interesante, mai expresive și s-a trecut la producția de serie a kitschului popular. De la melismele comuniste până la cele orientalo-maneliste a fost doar un pas. Făcut după '89, fără ca românul simplu să simtă măcar că este agresat. Să fim bine înțeleși, ne place muzica lăutărească autentică (Dona Siminică, Fărămiță Lambru etc.), ne place muzica orientală de calitate (cea pentru care D. Cantemir "a inventat" chiar o transcriere), dar de aici până la hibridul camilo-struțesc interpretat de un Adrian Copilul Minune sau de Salam este o cale foarte lungă parcursă, din păcate, într-o perioadă prea scurtă de timp.

ă nu uităm și contribuția, mai mult sau mai puțin dezinteresată a unor oameni de specialitate (dirijori, compozitori, aranžori, orchestratori) în impunerea unor anumite zone etnofolclorice în mass-media: Maramureș (prin Frații Petreuș), Banat (Tiberiu Ceia) sau Bihor ("Floricile"), în dauna altor zone etnofolclorice, cel puțin tot atât de autentice.

Așa a "reușit" George Vancu, de altfel un foarte bun șef de orchestră, de a face dintr-un splendid cântec de muncă din zona Năsăudului (interpretat de Maria Butaciu) un șlagăr cu iz maramureșano-bihorean.

Nu au scăpat nici celelalte elemente caracteristice ale culturii românești. Frumos lăcuite, regulamentar ornate, vasele, costumele, dansurile,

covoarele, țesăturile, obiectele de lemn s-au produs artizanal pentru a aduce beneficii comerțului Republicii Socialiste România. Și așa au dispărut generațiile de meșteri cunoscători întra-ale tradiției și s-au născut alte generații de fabricanți de kitsch organizat. Câte ceva a mai rămas totuși prin unele sate izolate spre nădejdea noastră, pentru că, nu-i așa, speranța moare ultima. Și atunci devine firească întrebarea:

"Cine-l poate ajuta pe țaran dacă nu intelectualul, cine veghează asupra sa dacă nu el?" În concertul atâtor instrumente, intelectualul trebuie să cânte doar aria adevărului etern. Suntem bogați pentru că datorăm multe satului, dar vai, suntem săraci, pentru că nu știm încă în ce fel să ne plătim această datorie. Și nu trebuie să facem altceva decât să privim spre rădăcină, spre acei bărbați ce au fost cu adevărat pilduitori dascăli ai nației române. Și totuși, încă nu este prea târziu "ceasul etnografic" indicând ora 23:58! Să ne bazăm însă pe zicala: "Dă doamne mîntea de pe urma românului". Altfel, vom fi nevoiți să ne întrebăm, alături de Vlahuță: "Unde ne sunt visătorii?" Pentru că... vrem sau nu, încă o dată trebuie să-i acordăm credit lui Eugen

AZI: 2011 Clasa a II-a A, înv. Elene Berende

Lovinescu care spunea că departe de a păși în pragul Europei cu mâinile goale, pășim nu numai cu posibilitățile unui suflet original, și ca fond, și ca formă, ci și cu afirmații categorice, solidare între ele, dar diferențiate în cromatica culturii universale.

Cercet. șt. pr. – Mircea Prahase

Cartea

De citit obligatoriu: „Vânătorul de securiști” de Mirel Bran

Profesorul de limbă franceză de la Sângeorz-Băi, dl. Roland Szekely, specialist în istoria jazz-ului mondial, a tradus până în prezent suficiente cărți apărute în țara lui Hugo, toate menite a îmbogăți și înnobi mințile și sufletele românilor. Ultima carte tradusă se intitulează „Vânătorul de securiști” (editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2010, 136 pag., postfață de Gabriei Cojocaru) și este scrisă de românul Mirel Bran, corespondent al ziarului „Le Monde” și al revistei „Le Point” din Paris, fondatorul societății de producție „Tadami Presse” care asigură corespondența despre România pentru canalul de televiziune „France 24” și „Arte info”; de asemenea, Mirel Bran este autorul cărții „Bucarest, le degel” (editura „Autrement”, Paris, 2006), dar și al mai multor filme documentare.

În prefața la ediția românească, Mirel Bran arată că a scris această carte pentru publicul din Franța, dar că ea se adresează și tinerilor români care nu prea sunt informați despre ce a însemnat dictatura comunistă în România. Mărturisesc că atunci când am pornit la lecturarea acestei cărți

mi-am propus să văd ce voi găsi nou pentru mine, cel care am trăit 39 de ani sub teroarea comunisto-securistă de dinainte de '89. Iată ce mi-am notat pe parcursul citirii:

-Corneliu Zelea Codreanu, la 20 de ani, a organizat manifestații ale studenților pentru a apăra proiectul legii „Numerus clausus”, care prevedea limitarea numărului de studenți evrei în învățământul superior;

-din ordinul lui Ion Antonescu au fost exterminați 270000 de evrei;

-cine n-a avut ocazia să citească „Fenomenul Pitești” al lui Virgil Ierunca poate afla detaliat, din această carte, despre metodele inumane, diavolești, practicate de torționarul Țurcanu și oamenii săi; acest Țurcanu, metamorfozat când în victimă, când în călău, avea să redevină, în final, victimă, în funcție de interesele mai marilor vremii ultracomuniste, și executat tocmai de aceia cărora își vânduse sufletul;

-Securitatea română i-a pus la dispoziție celebrului terorist Carlos Șacalul 64 de pașapoarte, 32 de permise de conducere, arme, muniție și explozive, precum și o tabără de antrenament;

-Pretextul de înființare a Serviciului Român de Informații a fost evenimentele de la Târgu-Mureș din

19 martie 1990, orchestrate de foștii ofițeri ai Securității, atunci acele confruntări dintre români și unguri soldându-se cu 5 morți și mai multe sute de răniți;

-legat de fenomenul Piața Universității merită amintite cuvintele lui Ion Iliescu referitoare la studenții care manifestau acolo: „Este o adunătură de golani, n-au decât să fiarbă în suc propriu”, iar atunci când a chemat minerii, același Ion Iliescu, în calitate de președinte al României, le-a spus, referitor la cei care manifestau acolo: „De data aceasta avem de-a face cu adevărați fasciști, dintre care o bună parte sunt drogați. Avem în față o rebeliune legionară și vă cer să restabiliți ordinea în București”; conform statisticilor făcute de Asociația victimelor minerilor, intervenția acestora a făcut în jur de o sută de morți și mai multe mii de răniți;

-această carte ne aduce aminte de faptul că Ion Iliescu, în 1990, i-a interzis regelui Mihai să vină în țară cu ocazia sărbătorilor de Paști, și că România, prin același Ion Iliescu, a fost singura țară din fostul bloc comunist care a semnat un tratat de cooperare bilaterală cu Uniunea Sovietică, după căderea zidului Berlinului.

Și încă ceva: cititorul trebuie să știe că această carte este însoțită de un CD care conține filmul documentar „Vânătorul de securiști”, cu o durată de 52 de minute, realizat de Mirel Bran și Jonas Mercier (avându-l ca protagonist pe Marius Oprea, „unul dintre cei mai lucizi și mai dinamici istorici români ai subiectului pe care îl abordează, **crimele comunismului**”, cum îi caracterizează Stephane Courtois, pe coperta IV.

Icu Crăciun

Lirica

"Incertitudine secundă"

Mă pierd în raza fierbinte a soarelui nocturn,
Mă încălzește luna, acum, în amaiaza mare,
Privesc de sus al meu singuratic turn
? i totu? i parcă sunetul se pierde-n zare.

Aș vrea să văd întunericul, când soarele apune,
Să mă mângâie dimineașă un generos apus,
Să simt zgomotul liniștii, cum sună tot mai tare,
Să-mi văd a mele vise, cum zboară tot mai sus,

S-ajung până la stele, apoi pot să cobor,
Să văd de aproape lumina, apoi, ușor, să mor...

Elena Croitor

E primăvara!

Când primăvara a sosit,
Câmpul tot a înverzit,
Cu flori pomii i-a împodobit.
Soarele cu razele
Încălzește brazdele.
Păsările-n zbor se arată
La cuibul de-altădată.
Tu, iubită primăvară,
Cu tine aduci viașă iara!

Andronesi Gabriela
cls. a V-a A

Singurătate

Caut pe mama în cerul din palma
Și-n cerul din palmă mă mângâie mama cu stele de dor,
Iată pe tata venind pe-al lunii pridvor
În cripta zorilor târzii, mama-l așteaptă la poartă

Ce trist este tata de ani gârbovit..
Pe uliși stinghere pașește smerit,
Pe drumuri de nori, pe drumuri de fum a tatei fantasmă
Cu pasul lui greu de om chinuit

Se apropie de mama și glasul său blând îi spune șoptit:
"Să nu plângi femeie căci sufletul meu după tine s-a stins
Așa cum se stinge un astru bătrân
Căzut din eternul zenit."

Atunci ea-nțelese că el nu e el
Ci e umbra lui tata.

S-a stins tatăl meu, s-a stins mama mea,
Eu încă-i aștept pe vântul din gând să apară odată
Doar, doar adierea lor blândă s-o simt
Trecând-o firavă prin părul-mi cărunț

Ah, setea de mamă, ah, setea de tată
Ca un cușit înfipt între coaste mă-nșeapă
și-atunci cârcit de durere eu strig muribund:
"Oh Doamne, eu cel care sunt al nicicui

Să mor glăsuind în al lumii colind
și la ușa oricui de dor am să cânt
Să m-audă pământul, să m-audă și marea
și valul plângând, că sunt fiul lui mama, că sunt fiul lui tata
Că sunt fiul iubit".

Vasilichi Gicu Vasile

Lirica

Curcubeul

Într-o zi de vară, când copiii se jucau pe afară , au văzut niște culori care zburau în înaltul cerului. Ana, mica fetiță, spune:

-Unde merg aceste culori?
-Nu știu! Hai să le urmăm!

Merg ei ce merg și culorile s-au oprit. Acolo văd că se prind de mână una după alta: **roșu, oranj, galben, verde, albastru, indigo și violet**. Incep un dans nemaivăzut balerinele-culori , un dans spectaculos, pe scena grandioasă a bolții cerești... Așa s-a născut CURCUBEUL ! Din dansul lor curăț, din raze de soare , picături fine de ploaie și multă, multă iubire ...

Petrică, micuțul băiat spune:

-Ce frumos este!
-E incredibil! Spune Ana mirată.

Se uită ei ce se uită și văd că niște zâne micuțe împrăștie culoarea pretutindeni.

Ana și Petrică le întrebă:

-Ce faceți aici?

-Noi dăruim culoarea potrivită celor ce merită. Ne vom prezenta:

-Eu sunt culoarea **roșie** și reprezint iubirea din sufletul oamenilor.

-Eu sunt culoarea **oranj** și reprezint apusul soarelui.

-Eu sunt culoarea **galbenă** și reprezint soarele și lanurile de grâu.

-Apoi eu sunt culoarea **verde**, culoarea naturii revenite primăvara la viață.

-Eu sunt culoarea **albastră** și reprezint apele și cerul senin.

-Eu sunt culoarea **indigo** și reprezint sinceritatea.

-Pe mine mă cheamă **Violeta**, culoarea liliecilor înfloriți.

Zănele își spun povestea ... și apoi se joacă cu cei doi copii. După aceea se duc acasă.

După câțiva ani își amintesc de zâne și se duc la ele. Bineînțeles, nu mai sunt copii sunt doi tineri frumoși care se iubesc. Ei le-au spus zânelor că vor să se căsătorească. Zănele le pregătesc nunta. La nuntă, mirii **primesc aripi** și rămân în lumea minunată a zânelor. O lume de poveste , o lume a culorilor, o lume a viselor copilărești, o lume senină și veselă ca și colegii mei...

Avram Antonia-Adelina,
cl. a II-a, A

Religie

DEMONOLOGIA ȘI EXORCISMUL ÎN ORTODOXIE

Părinții răsăriteni prezintă viața spirituală și, desigur, evoluția istoriei creștine ca pe o luptă continuă între forțele răului, reprezentate de Satana și de cohortele sale de demoni și bunătatea lui Dumnezeu și a celor însuflețiți de puterea sa vie: mucenici, sfinți și îngeri[1].

Patristica răsăriteană accentuează această luptă dintre forțele binelui și ale răului din Univers, motiv pentru care a fost, în mod greșit, acuzată de dualism, inexact identificată cu anumite concepții neoplatonice și chiar în mod stupid asociată cu gnosticismul[2] primitiv[3].

Deci pentru a vorbi despre Biserica Ortodoxă, trebuie să recurgem la un model de luptă, și anume aceea dintre caracterul pozitiv hristologic ai mesajului Bisericii și dorința recalitrantă a vrăjmașului, Satana, de a distruge mărturia Bisericii. Probabil că imposibilitatea Occidentului de a înțelege acest punct de vedere militant al Bisericii se explică prin reacția sa polemică și naivă față de istoriografia ecleziastică răsăriteană, reacția care măsoară istoria Bisericii, printre altele, prin controverse (cum ar conflictul iconoclast și cel arian), și nu prin altceva. Acest punct de vedere dovedește sensibilitatea scăzută a creștinilor răsăriteni față de „marele scandal” al separării și diviziunii creștine, care a preocupat atât de mult pe istoricii Bisericii Occidentale[4].

Fără discuție, Biserica Ortodoxă, tradiția sa patristică și autoritatea biblică pe care se bazează această tradiție, atestă existența reală a demonilor în viața duhovnicească și a luptei dintre slujitorii lui Dumnezeu și uneltirile diavolului.

În cazul subiectelor legate de demoni, este deosebit de tentant, atunci când ne dăm seama că în jurul noțiunii de rău s-a dezvoltat o întreagă „teologie” hidoasă[5]. Acest sindrom este denumit „dracul m-a pus să fac asta” în care comportamentele greșite, dacă nu chiar infracțiunile morale, sunt atribuite nu lipsei de caracter, ci unei entități nefaste care a subjugat voința omului.

Desigur, învățăturile Sf. Părinți ai Bisericii Răsăritene plasează asupra individului întreaga responsabilitate pentru acțiunile sale și, cu siguranță, nu văd puterile diavolești cu ochii avizi de senzațional ai

scenariștilor de la Hollywood, care zugrăvesc portrete ale unor indivizi inocenți, victime ale unor forțe nefaste ce pun stăpânire pe sufletul și mintea lor[6].

În Grecia, acolo unde valorile religioase ortodoxe și sociale tradiționale se lovesc frontal cu ideologiile moderne, noțiunea de demoni este primită cu dispreț de toți, cu excepția cercurilor celor mai religioase. Demonologia (exorcismul) reprezintă trecutul și tot ce este retrograd și reacționar. Slujbele tradiționale de exorcizare, obișnuite în Biserica Ortodoxă, au fost catalogate drept primitive, rezultate ale încercărilor nereușite ale unor părinți neinspirati de a se ocupa de afecțiunile mentale, slujbe care pot fi descrise doar ca o exploatare fățișă a celor bolnavi mental. Așa se face că mulți dintre sociologi și, în special, psihologi și psihiatri au respins în repetate rânduri ideea de demoni și de forțe spirituale rele, considerându-le simple superstiții. Aceasta are o logică dacă ne gândim că la începutul acestui secol s-a dezvoltat o psihologie fără Dumnezeu, care exila adesea forțele spirituale pozitive în același colț întunecat al superstițiilor și ignoranței umane.

Dezmembrarea proceselor mentale, pornind de la o viziune clară și sănătoasă a stării naturale a omului – fie din cauza unor credințe religioase deformate de capitularea completă în fața patimilor și a laturii inferioare a naturii umane, fie din cauza unor tulburări biochimice sau organice – duce, după învățătura Părinților Bisericii din Răsărit, la ceea ce numim astăzi „boala mentală”. Satana și puterile demonice au o influență covârșitoare asupra unor astfel de indivizi, iar viziunile lor psiho-patologice despre demoni sunt în mare parte o consecință a neputinței de a raționa și a gândi în sinergie cu Harul lui Dumnezeu. Afecțiunea mentală, dacă nu are origine spirituală, se manifestă ca dimensiune spirituală. Este deci de mirare că pacienții cu afecțiuni mentale, chiar și cei fără credință religioasă sau care nu provin din familii credincioase, vorbesc adesea folosind imagini religioase și văd, simt influența demonilor?[7]

Demonii se manifestă și își arată puterile și în condiții controlate ale vieții monahale și chiar în cele ale mirenilor mai duhovnicești a căror viață religioasă are o încărcătură spirituală aparte. Puterea lor nu are efectul de

distruge și de dezintegrare a psihicului ca în cazurile psiho-patologice, ne spun Sfinții Părinți, deoarece cel care trăiește viața religioasă, care ia parte la viața tainică a Bisericii și care are un îndrumător duhovnicesc, se află în permanent contact cu forțele constructive și integratoare ale harului, în plus, viața intensă a creștinătății răsăritene a pus totdeauna accent pe două aspecte: *Rugăciunea lui Iisus*, elementul central al așa-numitei tradiții isihastice și *postul*[8].

Evaluând învățăturile Bisericii Ortodoxe privind demonologia din perspectiva psihologică ajungem să înțelegem nu doar că demonii există într-adevăr, ci și că efectul lor asupra comportamentului uman, cel puțin în cazul unui psihic sănătos, poate fi controlat, supravegheat și observat[9].

Așa cum au remarcat mulți istorici care s-au ocupat de istoria diavolului, cea mai mare biruință a Satanei asupra omenirii este faptul de a convinge lumea că, de fapt, el nu există[10].

Nici țara noastră nu a fost ocolită de fenomene sau forme de manifestare a factorilor răului. Chiar recent, începând de pe la jumătatea lui iunie 2005, toate mijloacele mass-media au avut ca temă, de senzație, bineînțeles, o bucată de vreme, cazul „Tanacu”.

S-au grăbit mult cei care au calificat întâmplarea de la Tanacu drept „crimă premeditată” și „omor deosebit de grav”. Hai să stăm strâmb și să judecăm drept.

Nimeni n-a vrut moartea, ci însănătoșirea Irinei. Și-apoi, să nu ne fie teamă și nici rușine să spunem lucrurilor pe nume. Și în spitale, în secțiile de psihiatrie, astfel de bolnavi sunt îmbrăcați în cămăși de forță sau sunt ținuți legați. Și în biserici, când altfel nu pot fi liniștiți, procedeul nu este ceva nou. Unde a greșit părintele Daniel ? A greșit că a legat-o (dacă într-adevăr au fost lanțuri) și nu cu un prosop, o ață, un șnur, ceva moale. A greșit că nu i-a dat de mâncare trei zile, deși după trei zile de post nu se moare. Se știe că nu toate organismele reacționează la fel. Și unde a mai greșit părintele de la Tanacu ? A greșit cel mai mult atunci când nu s-a supus episcopului locului. Și a mai greșit și Episcopia care, hirotonindu-l înainte de vreme, datorită lipsei de

Religie

DEMONOLOGIA ȘI EXORCISMUL ÎN ORTODOXIE

- urmare din pag. 1 -

personal, nu l-a supravegheat îndeaproape, nu l-a îndrumat și ajutat să nu greșească. Trebuia ca Episcopia să-l povățuiască, să-l cerceteze mai des, să-l dea, eventual, în grija unuia mai bătrân și mai cu experiență în mănăstire. Mai ales în mediul mănăstiresc din zonă se știa că părintele era plin de zel, până la fanatism, că se teme de „666”, că acuză pe toată lumea de „masonerie”, că face slujbe lungi și în afara tipicului mănăstiresc, cu de la sine putere. Ciudățeniile despre care se știa în sfera de activitate[11].

S-au adus Bisericii tot felul de insulte, afirmații gratuite și nefondate, s-a vorbit de obiceiuri învechite și perimate, de inchiziție (care nu ne aparține), de întoarcerea la Evul Mediu. Să fie oare aceasta singura faptă pentru care întreaga Ortodoxie ar trebui să-și pună cenușă pe cap, ca în Vechiul Testament? Nicidcum. Au fost multe crime premeditate și care au trecut mult mai neobservate în presă. Aș vrea să cred că furia jurnaliștilor vine și din faptul că Biserica Ortodoxă refuză să devină o instituție pe gustul omului modern, cu liturghii de o jumătate de oră, fără posturi și spovedanii, în care să nu se mai vorbească de iad și de păcat.

În societatea noastră, lipsa de credință și superstițiile sunt la ele acasă. În emisiunile despre cazul „Tanacu”, s-a văzut o mamă care avea de gând să-și retragă odrasla de la mănăstire pentru că acolo se omoară oamenii; un bărbat se întreba dacă să mai meargă ori ba, la spovedit la mănăstire, ca nu cumva să fie crucificat; un alt individ era supărat că de 2.000 de ani Biserica nu se mai modernizează. Și aberațiile nu s-au oprit[12].

Cele întâmplătoare în cazul „Tanacu” au reprezentat un neașteptat proces de lămurire. Aceasta se referă nu doar la dezlănțuirea de ură a unei societăți, majoritar creștine împotriva Bisericii Ortodoxe, cât mai ales, la ce ne putem aștepta din partea unor ierarhi și preoți atunci când demonii (iată s-a îndrăznit în a crede în existența unor „mituri”) „societății civile” se năpustesc asupra turmei „răcnind ca un leu, căutând pe care să înghită”[13].

Concluzii. Este clar că, dacă în mod oficial,

diavolul există și intervine în lume, trebuie să admitem cazurile de posedare și deci practica exorcismului, ceea ce Biserica este obligată să o facă, chiar dacă nu cu mare publicitate ci din vârful buzelor. Funcția de exorcist, limitată din ce în ce mai strict, și exersată în manieră din ce în ce mai discretă, a dispărut chiar, la 15 august 1972, când papa Paul al VI-lea a desființat ordinul exorcistilor[14].

În ceea ce privește ritualul de exorcizare, o reformă consistentă a fost întreprinsă în 1990 de Congregația Cultului Divin. Din 1991 a fost utilizat un ritual provizoriu, cu discreție vecină cu secretul. Scopul mărturisit este acela de a reduce la maximum cazurile de posedare printr-o colaborare strânsă cu medici, psihiatri și psihologi și de a evita fenomenele de sugestie induse de formulele de tipul „Te exorcizez, creatură murdară!”[15] care ar avea ca efect agravarea identificării pacientului cu demonul și l-ar încuraja să-și joace rolul.

A murit așadar exorcismul, din lipsa unui diavol de vânat? Probabil că nu. Papa Ioan Paul al II-lea însuși a exorcizat o tânără în 1982[16]. Diavolul, ca multe alte noțiuni tradiționale, în prezent, cunoaște o mutație. Din ce în ce mai rău văzut în sânul religiilor, diavolul este foarte popular în literatură, folclor, în științele umane și în ocultism.

Lucifer nu este, cu siguranță, decât un biet diavol, care nu se mai află în sfera sfințeniei, redus la un minimum antologic: este un cuvânt, căruia fiecare îi dă sensul care îl vrea. Mai mult ca oricând, este stăpânul iluziei, al aparenței, al minciunii, adică al virtualului care, prin ecranele televizoarelor, al cinematografului și ale calculatorului este pe punctul de a controla întreaga omenire.

Pentru teologul de astăzi este nevoie ca el să treacă dincolo de simpla exorcizare a acestor „demonizați”, să intre în dialog cu ei, să le cunoască ideologia și să le ofere varianta cea mai bună, cea care depășește spațiul ritualistic sec al creștinismului sau cel al canoanelor, văzute ca pedepse, date cu malițiozitate de duhovnici. Oamenii aceștia, și nu sunt puțini, trebuie ajutați și nu poți să-i ajuți dacă nu cunoști crezul și

convingerile lor.

Este nevoie să fie extinsă teologia la dimensiunea unei experiențe care să cunoască și să ofere răspunsuri la toate enigmaticele oamenilor, vorbindu-le pe limba lor. A trecut vremea unei pastorații în expectativă, în care am așteptat la ușa altarului ca omul să vină cu necazul lui, scris pe pomelnic. Este nevoie de o cunoaștere a lumii și a valorilor religioase care bântuie prin ea, dar mai ales este nevoie de o pastorație individuală, o ieșire din spațiul eclezial în zona unde se pare că Dumnezeu a fost uitat și deformat.

[1] Arhiepiscopul Hrisostom de Etna, *Elemente de Psihologie pastorală ortodoxă*, traducere Daniela Constantin, Galați: Biserica Ortodoxă – Buna Vestire, 2003, p. 61.

[2] *Gnosticism* (gr. gnosis – cunoaștere secretă, inițiere): doctrină sincretistă, compusă din elemente ale religiilor de mistere foarte populare în India, Babilonia și Persia, mituri ale filosofiei grecești asociate cu unele idei creștine luate din Evanghelia lui Ioan. Ideea comună a sistemelor gnostice, fie precreștine, paracreștine sau creștine, este dualismul între ființa divină originară, inaccesibilă și o serie de emanații (pereche) rele care ajung în lume și în materie... Există o inegalitate ființială între oameni, deoarece numai cei spirituali, gnostici – nu cei trupești, nici cei psihici – posedă această cunoaștere și deci se pot mântui; A se vedea preot prof. dr. Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă (A – Z)*, București: Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (I.B.M.B.O.R.), 1994, pp. 185-186.

[3] Arhiepiscopul Hrisostom de Etna, *op. cit.*, p. 62.

[4] *Ibidem*, p. 65.

[5] *Ibidem*, p. 73.

[6] *Ibidem*, p. 74.

[7] *Ibidem*, p. 81.

[8] *Ibidem*, p. 82.

[9] *Ibidem*, p. 84.

[10] *Ibidem*, p. 85.

[11] Arhim. Dr. Ștefan Gușă, *Cazul Tanacu*, în „Rost”, Anul III, 2005, nr. 31, p. 41.

[12] *Ibidem*, p. 58.

[13] Preot Mihail, *Cazul Tanacu*, în rev. cit., p. 46.

[14] Georges Minois, *Diavolul*, București: Corint, 2003, p. 106.

[15] *Ibidem*, p. 107.

[16] *Ibidem*

ALEXANDRU DĂRĂBAN

CND

Primăvara unui veteran naturalist

CND

Vremea și sufletul

**De sus ninge, ...din streășină plouă !
Ca vremea de afară mi-e sufletul,
...împărțit în două !
La vârstă, mult iernatic,
La Dor, ...primăvăratice !**

Lopătat omăt greu ca plumbul, îmbibat de apă și metale grele, cu burtoiu îmbibat cu mâncăruri de fasole, sub ochișorii puicilor presuri, care așteaptă să mă îndepărtez num-on-pic, ca să pice ca poamele ciorăști peste grăușorul înțepenit în țărâna acoperită de carpa moaie de nea întărită de frigul de ia orele înserării în beton, sadea!

Apa topită din blănița de ninsoare așezată deasupra stânjenului lemnos s-a scurs printre crenguțe și surcele și-a încheșat materialul de foc în pachete de harțapele! Lemnuțe (ah, ce-mi plac diminutivele!) la cutie! Baxuri seci! De pe crengile și ramele încătușate în solzi de gheață se scurg împreună cu apa vârtoasă, tot soiul de metale reci: argint întărit, zinc subțiat, aluminiu fulguit, argint viu, lapte cromat, plumb limpezit! Moș Ger a agățat la streășina stupilor, sloiuri ciudate, transparente, opace, colorate în care-a închistat fantome; încuiate umbre ale neascultătoarelor naiade.

Pe-un căuș de omăt, o semincioară de stuf, înțepenită între cristale, agită-n vânt tentaculare paiete. Pe deasupra, printre nuietele desenate-n hățși se încruesc pițigoii codați, nesimțți, indiferenți la baletul microscopic. Pe vergile de sus ale prunilor bate darabana o pestrițoaie, iar dintre rudele unei tufe de alun se hlizește o ghionaie verde: hiii, hi, hi!

hiii, hi, hi!

Dinspre poala pufoasă a măgurii s-aude cârâială de alunari și-un trulu-lu, trulu-lu de ciocănitore neagră.

Foto: Ilie Hoza

Într-un tablou de Bruegel, pe ulița aburită, învelită în lapte geros, trei babe înfolite gros, trei siluete negre, groțești umbre sumbre, ținându-se de cot, ca să nu lunece pe drumul de sticlă, coboară la biserică. Cine mai vede azi, turla învâluită în abur tămâios !?

La amiază-n limpede lumină, trei siluete dalbe, cu spatele drept, necocoșat, necocârjat, urcă ulița dinspre sat; au chipul alb, devreme spălat, proaspăt iertat...

Dulce ca mierea e somnul de dimineată

Dulce ca mierea e somnul de dimineată, când, cu visul prins în brață, cu încheieturile topite în așternut și trupul moale ca plastilina, caut cu palmele calde, umbra răcoroasă a frigului sub pernă, iar cu tălpile scoase de sub plapumă, pipăi urma de lut a unui drumeag neînțepit, și când oasele se descleie flasc din învelișul moale, din coconul mătăsoș, de somnoros ai viermelui Bombyx, mai apoi fuiorul melodios al trilurilor abia uitate, îmi curge cald, uleios în pâlnia urechii, acrișor-otrăvitor, încât nu mi-e dor să vin de pe celălalt tărâm și visez balerine-albe-codobaturi, codroși-hornari de funingine, grauri bătuti cu nestemate minuscule peste penajul negru metalizat, alăute-ciocării de culoarea pământului uscat și-a ierburilor umilite, frunzulițe mișcătoare-cântătoare de pitulici, măcălendrii care gâlgâie din gușa roșie, rostogolite perle peste pardoseala de sticlă a încăperilor regale.

Deschid un ochi și văd tavanul crăpat al colibeii, întind o mână și deschid palma ferestrei, împing din pat, un picior în ușă, deschid antenele prin acoperiș și melcul Helix iese șontăc-șontăc la umblare de primăvară! Cu gândurile în spinare...

Triburi din Nord

- continuare în pag. 4 -

ILIE HOZA

CNP Primăvara unui veteran naturalist. Vremea și sufletul

- urmare din pag. 4 -

În Nordul patriei, soare anemic, vreme vântuită, lume puțină, câteva neamuri, câteva familii: un indian din tribul Pană de Vânător (șorecar), țigănite din șatra Corax, (corbi, ciori grive și de semănătură, stăncuțe, gaițe, coșofene), agili cățărați din trupa Dendro (ciocănituri pestrice) gulivici din Ceata Parus (pițigoii mari, albaștri, suri și codați), care au deja probleme hormonale, din hoarda lui Cirlipim Fringilim, doar câțiva botgroși și mugurari, o droaie de presuri din gașca Emberiza, mafia grăului, la mine-n ocol! Pe sol, paianjeni mai mărunți decât bănuții mei, furnici la lucrări ingineresti: tuneluri dinamitate, cupole prăbușite, asigurări subterane. Urme de sioux din tribul Turdus zburat pe sub coroana pustie a merilor. Liniște ca-ntr-o clasă goală! Stau ca gânditorul pe-un butuc roșcat de păr retezat, clipocesc dintr-un ochi și adun frig în genunchi. Întind mâna spre frapiera-buturugă, extrag sticluța și trag câte-o dușcă de lichid cald: compot de mere vitaminizat cu miere și aromă de trei frunze de izmă sălbatică. Soarele cade bruscat: brrrr! Cobor fără parul de frână, un ogaș dezghețat pe alocuri; simt cum cresc câte-un cm. la fiecare pas. Glodul ocru-portocaiu-cafeniu se adaugă sub tălpi, înălțându-mă cât Gulliver! Apoi se scutură ca niște pingele rupte în parcelele cu preșuri de omăt și redevin iarăși Moș Piticot! Asta-i tot!

Strâmbă - Lemne și gândurile lui aiurite

Gimnastica de sâmbătă dimineață, la crepat lemne-n ocol.

Sparg un butuc. Se despică lemnul de fag curat, ca untul tăiat de-un cuțit încins. Pe crengile cu jir, rămaseseră aer, botgroșii stau cu gâtul întins. În măr, presurile zipăie stins.

Sparg un butuc. Lemn pietros de la o tulpină de carpăn călțos. Jumătățile se despart anevoie, ca fibrele de mușchi de pe os. Un pițigoi cărbunar pipăie cu aripa, corzile de harpă ale viței de vie.

Sparg un butuc. Lemn împletit vârtos, de mesteacăn. De sub coaja albă, subțirină, ca hârtia de țigară, care zdrențuiește pe colțeș, se ivește pielea cărămizie, miezul roșcat, inima trandafirică. Aduc butucul prin spate și peste cap. Din tăietura ghilotinei se scură lacrimi de sevă, zamă bună, mirodenie. Ridic ochii, scarpin norii din cap, șterg picăturile de pe frunte să văd ceata de sticleții, care trece prin soare.

Sparg un butuc. Brad. Lemn ușuric, albicios, lucios, drept-bun de draniță, înmiresmat cu rășină, bun de biserică. Troznește în foc. Fiecare pușcătură e o picătură de tămâie care tună! Se sperie forfecuțele de drujbă.

Sparg un butuc. Lemn molicios. Sub coaja dubgită se vede carnea. Pe butucaș, înfănată pe-un lăstar mai trăiește o frunză verde-putredă, lipicioasă. Alnus glutinosa. Arin bun la roți de moară, la ceterne, la stajilă, la rujală, hăat demult căn' pune bună, lâna albă la negreală. Un cârd de scatii trece razant prin gând și coroane de anini.

Sparg un butuc. Sub obrazul grunzos al tăietorului de răcită, pipăi lemnul uleios, lăcuit de sevă. Fluierașe, toiegele cu coaja încrustată pentru alintat spatele iezilor nebunatici, arcuri din ram unduios, câte nu făceam în pruncie. Doi flițigoii codați se dau peste cap prin sălcuțele plângătoare de la Podu' Armanului.

Sparg un butuc. Zboară bucăți de caș până-n târnaț. Putregai de tei. Bun de afumat albinele când furi stupii. În sfredeliturile din bușteanul ciuruit am găbuit viermi grași de rădașcă, pentru suratele ciocănituri, care bat toaca-n orice lemn.

Am nădușit repede, abia-mi trag sufletul, obosesc mereu. Păduricea de pe Măgură răsuflă tot mai greu.

Strâmbă-Lemne și Gând-Trist

Azi, am scris cu securea de nalbă, pe butucii de la Poartă, volumul doi, din gândurile lui Strâmbă-Lemne! Apoi am desenat pe buturugi, c-un toporaș floral, tot felul

Foto: Ilie Hoza

de inimioare zălude. La urmă, am citit din scoartă-n scoartă, rândurile de amor scrise pe fiecare coajă. Satir bătrân și nebun, îndrăgostit de nimfele ascunse sub învelișuri/înveșmântări translucide și crude.

Grămada de lemne, în ploaia uleioasă, o pictură vegetală, o Capelă Sixtină, răsturnată în țărână, picioare și mâini de-a valma, piepturi scobite, bicepsii cu venele pline de lavă, torsuri înălțuite, îmbrățișări de umeri și săni, gambe butucănoase, glezne subțiri ale Diane, alergătoarea de cerbii, torsuri legănate altădată de vânt, șolduri grele și obtuze, umeri lucioși de pe care se prelinge-un sân mirositor a floare de tei înrouată, umeri pietroși de centauri fără frâu, încheieturi herculeene, degete longiline de Parce, ivite din rădăcini, desfrâu verde, trupuri născute din orgia de sevă a giganților ridicați din sămânță punctiformă împreunată cu naiadele Ploi și nimfele zeului Solar.

Amărăciune, bate vântul Gândului prin coroanele prăbușite. Aburi negrești fumegă mugurii sfârșiți de speranță. Colindul mierlelor a murit, flautul grangurului s-a rătăcit, fluierul de ghionoaie s-a uscat și istovit, arcușul Cântărețului a albit de-mbătrânit. Printre cununi despicate și trunchiuri îngenuncheate, doar strigoi din fuioare de frig, cenușă și inimă pierdută.

Arbori curați, însângerăți, tranșați, stânjeniți în șopru ori afară, cu oasele albe, galbene, roșcate sau trandafirii, aruncați în gușa sobelor-crematorii, ca să ne mai scoată încă o dată din iarnă!

Duminica posacă

Duminică posacă cu ierburi năcăjite, buturugi cu pere de pământ pline de spori, petice verzi de grăușor, buchețele de prea-cucernici toporași, lumânărele-gălbenele de podbal, fire de rostopască înlăcrimată, părăluțe pricăjite, nori călțoși de cânepă cu puzderii de fulgi.

Izvorașul desferecat din gheață sfârâie, gălgăie, lălăie, lin, ușor. Albinele zbârâie scurt la adăpătarea lor. Pe-un arc ghimpos de măceș, un măcăleandru mă întâmpină cu vârful aripițelor împreunate sub cioc, într-o elegantă reverență; îi răspund în japoneză, cu mâinile rugate și-o înclinare imperceptibilă de creștet, pe care gușă-roșie o simte și zbârr, pe-o buturugă de măr decapitat. Primele pitulici, mai sfioase, așuei cu inima cât puricele, la o lungime de braț, la o aruncătură de băț, o cojoaică spiralează scoarțele învelite cu mușchi și licheni. Pe coastă, doar eu, domnu' Nimeni!

Coboram spre vatră, o adiere de mână pe umăr, o șoaptă picurată drăgăstos în ureche, care mi-a înfiorat trunchiul până la tendonul lui Ahile și sara s-a luminat dintr-o dată și-n cămăruță a început să amiroasă a ceai de nintă creață, lucrurile s-au răsturnat ca-n copilărie, pe tavan au prins s-alerge greierii, pe pereții cu zugrăveala decojită, păianjeni caraghioși s-au dat în danț, pe leagăne de mătasă, iar fluturii s-au pornit la valț într-un loc prea strâmt, dar înduioșător de cald, din inima lui Pazvante. Sub coastă, doar eu, domnu' Tot!

Duminică cu domnișoara Vera

Prima ciocârlie, Lulula saltă, cocoșari, botgroși, sticleți, gaițe, alunari, laolaltă, cete multe de pițigoii codați, un trio de *Poecile montanus*, alias pițigoiul de munte, se curtează printre crenguțe de prun spinos învelite cu manșoane de licheni galbeni, o ciocănitore bălțată toacă un nuc chinuit, de se roagă săracul c-un ochi milos de cep, la Cel de Sus, albinuțe hămnisite ling polenul de pe căpăcele, floricele de tuse farfara, părăiașe dezghețate, costișe betonate, pante cu zăpadă pe care se văd presărate, farfurioare verdiuci, acolo unde, ierburile înțepă strujacul de cânepă și furnicile mai fac foc în mușuroi. Mățe timide de sălcuță, cerceluși de arin și alun, surzi și muți, la chemarea solară, cu solzii încă nedesfăcuți. Buturugi învelite în hlamide de briofite, salivează tihnite, seve limpezi și amăru. Alte cioate s-au cojit în ultimul hal: oase de lemn, ce vor ajunge țărână. Portița iernii e doar de-un deget întredeschisă, da' are un leț rupt. Mă încred, mai cred, că madam Prima Vera, va să aibă talia îndeajuns de viespe, ca să nu-și rupă crinolina!

Silabe de primăvară

Îndreptat spatele după icniture la butuci. Șontăc-șontăc prin grădină la plantat fire de zmeur, prin livadă la sărutat toporași, părăluțe și gălbenele de podbal pe care vin la prânz luminos, albine de stup, albine sălbatice pitice, din tribul *Halictus*, furnici africane și piei-roșii, muște blănoase, cu trompă, sugătoare de nectar, *Bombylius*, primii fluturi, *Inachis*, ceva bondari incognito. Prin-pe-printre-pestele sub crengi parade și alergări nupțiale la cocoșari înfierbântați, vrăbii casnice, excitate, mierloi frustrați, grauri amorezați, gaițe pufoase și ciocănituri nebune. Într-un porumbar înțepat, învelit în corzile buclate ale unui butuc de viță-de-vie, își fac curte pe ascuns mierloiul și soața gulerată. Codobaturile, presurile se fugăresc, se urmăresc, zboară pe deasupra perechii, prin pajiștile cafenii, picurate cu petice de toporași, cât palma de copilași. Prin tufele de soc pleșuv, măcăieandru își cheamă jumătatea. Pițigoii, se pare, că s-au cumișit; au terminat de se iubit.

Spre sară, după atâtea icnit, pe-o poliță, sub praful verzui, într-un borcănaș rătăcit, cu capacul șiclit de uitare, am aflat îndulcitor pentru ceaiul fierbinte de zmeur stors din câțiva rugii decapitați din grădină. Demult, uitasem gustul lunilor de miere!

Apă nouă

Iau pulsul ploii ascuns sub dranița putredă, din streășina înșirată cu mărgărite. Burlanul - clopot de ploaie, talangă cu limbă lichidă, toacă de tablă - se zgâlțâie ușor, împrăstie jeturi de apă și unde sonore. Picături muzicale fluide, se înalță spre acoperiș, ori se scurg în părăiaș limpid, din gura înverzită de cocleală a buciului metalic, punctate cu zip-zii de presuri galbene cocoțate în vârful măruului lovit de cancerul viermelui *Cossus*, în timp ce suratele vrăbii de câmp țopăie fără sfială printre găini și cocoși. În grădină, lângă gropițe cu jelu de omăt și petice de sălăciță *Ficaria*, ochișorii de ploaie se aleargă pe arcurile ghimpoase de trandafiri prea-apecați de oboseala iernii. Fiecare picuraș coboară pe toboganul vegetal, subțire și lucios, stă o clipă la capătul crenguței ce s-apeacă spre movilițele unde stau ascunși crinii, apoi s-aruncă în căușul săpat de miile de frățeii acvatici născuți din îmbăierea soarelui în zăpadă. Sub liliacul cu nodulețe de muguri, alte picurile au săpat cești albe, pe fundul cărora se văd fire verzi de iarbă, frunzulițe piticoase, timide, crețe de pătrunjel, urzică, nalbă și inima-leului. Poate mâine, grădinița se va dezveli, să vadă și alte minunății, dar se anunță frig, ninsoare și iarnă... pân' la vară!

Mi-am instalat un lighenaș pentru strâns apă oxigenată, sub șuroiul care aduce apă din cer și din streășină. Am pus apa să cânte într-un vas, mi-am spălat obrații unsuroși, părul lipit de țeastă, ochii urdoși în apă nouă, cu miros nedeslușit, de nor, de răcoare pentru trezie, amestecată cu zefir din penele îngerești ale lui Ilie!

Ilie Hoza

ROMANELE LUI REBREANU ADAM ȘI EVA

Primele însemnări manuscrise despre romanul *Adam și Eva* apar în *Schițe* -adică notații ce se încadrează în istoria acestei cărți începând cu 28 aprilie 1909 (*Caiete*, LR, pag. 18). După mai mult de un deceniu - în sept. 1918 - ca urmare a straniei întâlniri de la Iași a lui Rebreanu cu femeia misterioasă purtătoare de umbrelă, autorul va relua lucrul la o variantă mai apropiată de viitorul roman cu titlul *Mirza* (*Caiete*, pag. 35). Tot din această perioadă, apare și artifiul literar "methempsihoza" (*Caiete*, pag. 35), care presupune după Rebreanu, transmigratia sufletului către toate formele de viață. Rebreanu redactează în acest timp două proiecte analitice asupra romanului în cauză, încearcă să le redacteze, nu este mulțumit de ceea ce a rezultat, renunță și revine organizat asupra întregului material de-abia în 1924. Prima variantă a romanului *Adam și Eva* poartă așadar, titlul de *Mirza* (nume notat oblic cu creion roșu în *Caiete*, LR, pag. 318). Acțiunea acestui început de roman este plasată de autor în Chiuză, satul natal al tatălui autorului, în conacul boieresc de acolo, unde un țaran clăcaș se îndrăgostește subit de fata unui conte ungur ca și cum ar fi cunoscut-o într-o altă existență, sub primejdia atragerii unei pedepse severe din partea grofului tată: numele fetei era Mirza, iar pedeapsa - tragerea pe roată. În varianta finală a cărții, Rebreanu renunță la acest capitol (vezi și Andrei Moldovan, *Butelia cu oxigen. Consemnări critice*, pag. 162, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2010). A doua formă embrionară a romanului *Adam și Eva* este schițată în *Caiete*, (LR, pag. 132) și are doar două personaje cheie, Adam și Eva aflate în evoluție de la 7-8 ani până la 70-75 de ani spre a se simți fericiți.

De ce Adam și Eva ca titlu ales? Rebreanu expune teoria methempsihozei potrivit căreia bărbatul și femeia nu pot fi fericiți decât după a șaptea reîncarnare. Calvarul căutării mereu trează stăruie din trebuința de a găsi perechea lui de echilibru. Bărbatul și femeia se caută în vâlmășagul imens al vieții omenești. Un bărbat din milioanele de bărbați dorește o singură femeie, din milioanele de femei. Unul singur și una singură Adam și Eva!

Din *Caiete* (LR, pag. 337) aflăm că Nietzsche și Kant sunt singurii autori din opera cărora Rebreanu a găsit de cuviință să-și extragă motouri. Nu prea se găsește la îndemână totdeauna traducerea motoului așezat de autor la început de roman: "Man muss nicht alles glauben Was die Leute sagen: man muss aber auch nicht glauben, dass sie es ganz ohne Grund sagen," adică: "Nu trebuie să crezi tot ceea ce spun oamenii, nu trebuie însă nici să crezi că ei ar spune-o cu totul fără nici un motiv." (Kant) Orice comentariu asupra acestui moto este deschis și azi la fel ca și acum 85 de ani.

Pretextul romanului Adam și Eva după mărturisirile lui Rebreanu, (vezi *Amalgam*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976, pag. 65-70) e o scenă trăită prin septembrie 1918 la Iași: "Pe strada Lăpușeanu, pe o răpăială de ploaie, am întâlnit o femeie cu umbrelă. Din depărtare m-au uimit ochii ei verzi, mari, parcă speriați, care mă priveau cu o mirare ce simțeam că trebuie să fie și în ochii mei. Femeia mi se părea cunoscută, deși îmi dădeam perfect seama că n-am văzut-o niciodată. Din toată înfățișarea ei înțelegeam că și ea avea aceeași impresie. Am trecut privindu-ne cu bucurie și curiozitate, ca și când ne-am fi revăzut după o vreme îndelungată. Nu ne-am oprit însă, deși am fi dorit amândoi. Umbrela îi alunecase într-o parte. Din figura ei n-am reținut decât ochii și mai mult privirea...". Scena întâlnirii a fost pentru Rebreanu primul caz de acel "deja vu" despre care pocnesc adepții reîncarnării. Întâlnirea de la Iași declanșează pentru

autor alte două episoade biografice: prima, o iubire romantică din tinerețe și a doua, halucinația pe care a avut-o autorul în timpul unei stări febrile, când visa că se îndrăgostește, cu mult timp în urmă, de frumoasa fiică a unui feudal, care descoperind legătura, poruncește ca cel în cauză să fie sfâșiat de câinii de vânătoare, spre disperarea fetei. Romanul *Adam și Eva* crește din istorie interioară și din aceste viziuni interne produse de subconștient și având culoare afectivă, adică visul sensibilizat de boală și amplificat și de vedenii sexuale la doar 14 ani. După mărturisirile lui Rebrenu aflăm că: "stăteam întins pe pat, priveam pe fereastra ce se afla în peretele din față. În fereastră vedeam coroana unui pom

alegerea ce o face asupra probelor la care se supune un încarnat prin actele vieții: viața corporală fiind nestatornică, spiritele se curăță, se perfecționează, își aleg singure probele, genul de probe pentru înaintare în așa fel ca ele să nu fie peste puterile lor și astfel avansarea să nu fie întârziată.

Nu încapă nicio îndoială că Rebreanu îmbrățișează dintru început spiritualismul - credința în existența unui suflet spiritual care-și păstrează individualitatea și după moarte (adică în noi nu este numai materie ci și suflet, spirit). Doctrina spiritistă precizează în plus că, deși pare himeric, se poate comunica cu spiritele.

Se desprinde de la început ideea clară că avem de-a face cu două lumi total diferite, lumea corporală și cea a spiritelor - a ființelor inteligente fără înveliș corporal. Starea corporală nu este pentru spirite decât tranzitorie. Spiritul schimbă învelișul (corpul) cum schimbăm noi o haină, ele părăsesc corpul ce se uzează. Sufletul se degajează din corpul uman și intră în lumea spiritelor. Sufletul ca principiu al vieții materiale, ființa pentru care corpul nu este decât un acoperiș, își păstrează individualitatea și după moarte devenind spirit. Ce este spiritul? O ființă inteligentă a creației care populează universul în afara lumii corporale. El nu este nici material, nici nematerial, este CEVA format dintr-o substanță despre care simțurile noastre nu ne pot da o idee: o flacără, o scânteie care strălucește în funcție de gradul purificării sale, el poate lua orice formă cu ajutorul perispiritului de care este înconjurat. Perispiritul ca înveliș pe jumătate material ce însoțește spiritul după plecarea lui din corp este de natură eterată, natura sa intimă nu este cunoscută. Partea solidă se descompune după moarte, iar a doua urmează sufletul. Ca să înțelegem cartea

trebuie să știm că spiritele trec într-o stare de rătăcire care nu e semn de inferioritate, mai întâi ele rătăcesc neîncarnate și apoi între diferitele existențe corporale. Cele care nu mai au de suferit vreo reîncarnare sunt spirite curate. Și ele sunt ferice sau neferice după gradul lor de curățenie. Interesant e că ele își recunosc existențele anterioare, întocmai ca Toma Novac și chiar greșelile care le îndepărtează de perfecțiune și fericire și au dorința de a avansa mai repede spre cele șapte reîncarnări. Rebreanu se oprește în roman la termenul mai simplu de încarnare - acea stare a spiritelor care primesc un corp, așadar, avem spirite încarnate și rătăcitoare - pe pământ sau pe o alta planetă. Pentru adâncirea acestor noțiuni sunt necesare câteva minime completări aparținând lui Loyd Auerbach care definește reîncarnarea ca o credință filozofico-religioasă după care spiritul supraviețuiește morții trupului pentru a reveni într-un alt corp după un anumit interval, numai la ființele umane. Auerbach susține că o parte a ființei umane rămâne permanent pe parcursul trecerii de la o viață la alta (din cele șapte) dar o nouă personalitate se dezvoltă odată cu fiecare viață în parte. Rebreanu insistă pe ideea că orice ființă umană are în afară de corpul fizic, un ansamblu de structuri invizibile ca o scânteie divină, o picătură de Dumnezeu. Această esență divină renaște după moartea corpului fizic într-un alt corp, plus acele corpuri subtile.

De ce o anumită rezervă față de tema romanului de care vorbim? Posibil o reticență și chiar o ușoară contradicție cu opinia ortodoxă a creștinilor care spune că după moarte sufletele merg în cer, înfern sau purgatoriu, adică ființa umană nu are la dispoziție decât O VIAȚĂ - ceea ce, să recunoaștem cu toții - e prea puțin- de ce atâta osteneală în perfecțiunea umană pentru atât de puțin timp?

(va continua)

Iacob Naros

*Familia lui Petre Elies, garda scriitorului în anul 1887
~ foto 1914 ~ (arhiva prof. Sever Ursu)*

înflorit. Febra creștea sau poate numai inima mea adolescentină se înfierbânta de dorinți tainice... o viziune revenea mereu... un castel și o terasă impozantă cu niște scări largi de piatră albă. Eu, însumi, tolănit pe iarbă, între pomii înfloriți, așteptam parcă ceva, cu inima strânsă".

Un alt fapt real asemănător se petrece la Bistrița, unde Rebreanu frecventa clasa a cincea a liceului german, când sosise în oraș o trupă de teatru ungurească. Tânărul Rebreanu se îndrăgostește de ingenua trupei, o urmărește și o găsește cu altcineva, în acea primăvară se va îmbolnăvi și de friguri. De aici, autorul ajunge să mediteze în jurul marilor întrebări legate de viață și de moarte, de unde venim și unde mergem, ce a fost înainte de nașterea noastră și ce va fi după ce vom muri. Inspiratoarele au fost și scrierile lui Eminescu: *Sărmanul Dionisă și Avatarii faraonului Tia* (fragmente). De asemenea, Gustave Flaubert, prin iustrul model, Salambo, apoi *Legenda cu Vagabondul stelelor* de Jack London, deși autorul nostru mărturisește că n-a citit pe London înainte de a scrie *Adam și Eva*.

În ce măsură respectă Rebreanu entitățile filozofice specifice ale acestui roman, cum înțelege autorul și, mai ales, cum le abordează el, dar și personajele din carte, ne putem convinge încă din partea introductivă intitulată *Începutul*. În dialogul purtat de Toma Novac și Tudor Aleman se vehiculează noțiuni - cheie definitorii pentru înțelegerea întregii cărți: despre moarte, vis, suflet, spirit, methempsihoză, întrupare, căutare, încarnare, cădere, iubire, om, lume, atom, rătăcire, naștere, viață. Mai puțin explicate par referințele directe despre lumea corporală, reîncarnare, stare corporală, perispirit, emanciparea sufletului, extaz, liberul arbitru, puritatea absolută a spiritului. Abordarea acestor entități fundamentale mai concret chiar și la nivel teoretic-informativ ar fi ajutat în mod sigur cititorul de ieri și de azi să se apropie cu mai mult curaj de acest roman și chiar să se implice emoțional mai mult. Liberul arbitru care există pentru spiritul în starea de rătăcire prin

Lirica

Gânduri învărtite

Sufletul acasă mi-a rămas,
cer restrâns în limpezime;
Lumina ne-nserată în pendula unui ceas
bate în coline întinse de suspine.

Icoanele îmi sunt licăr de lumină
trecând prin ochii unor sfinți bătrâni;
Stele împrăștiate se grăbesc să vină
nori să-mi risipească pe umbrele din culmi.

Lumineze-se cerul ce bruma l-a atins,
sufletu-ți rămâie cu mine la izvoare;
Striga-mă-vor copacii pe nume și-n vis,
iarbă fi-voi gata de plecare.

Pasărea ce vine își crește aripile
și așteptările ce spintecă zarea;
Margini de-nserare îmi dezbracă clipele,
prin ierburi grele alunecă cărarea.

Striga-mă-vor arborii pe nume
când voi lumina prin merele grădinii;
Icoana ruginește-n sânge și-n depărtări apune,
în așteptări de vise s-or scutura mălinii.

Umbra tăcerii va colinda o stea,
clipele mă-mbrace cu pământ;
Lutul adoarmă tăcerile sub nea,
cumpenele zilei – șoaptă de cuvânt.

Toate acestea odihnesc în privirea ta,
cuminți ca diminețile mele;
Călător prin zăpada ce-mi scârțâie o stea
și gânduri în jocuri de iele.

Sandu Al. Rațiu

Albatros 14

Hai să fugim,
Înainte sfârșitul privirii
Din ochii tăi

E ziua semiîntunerului latent
Coborât din colonii,
Afară zăpada de nea
Călcată e de câini

Să fugim! Să fugim!
Oroare mi-e de oroare
E albatrosul al 14-lea
De ora patru fix.

Altul de e, nu se știe
Oricum e prea târziu
Ziua destinului s-a terminat

Faceți loc! Stai la rând!
Sfârșitul e undeva pe aproape
Mă uit și plâng
E ultima mea vizită pe Terra.

Albatrosul e plin
De undeva plânge un copil
Mulți au mai rămas pe afară
O, Doamne, ce chin.

Să fugim! Să fugim!
Flăcările vin, suntem pe Terra
Biletul de dus îl avem
Pe biletul de întors stăm.

E sfârșit, e sfârșit...
Albatrosul a plecat
Să fugim, să fugim
Pe undeva pe Terra.

Theodora T. Domide

Didactica nova

Copilul – categorie aparte de consumator media?

La întrebarea: reușește mass-media să influențeze și copilul? Răspunsul din partea majorității cercetătorilor este: „indiscutabil”. Adevărata provocare apare când se pune problema gradului în care mass-media reușește să-l influențeze comparativ cu alte grupe de vârstă. Mass-media ocupă un loc central în viețile sociale și culturale ale tinerilor și copiilor, iar acesta folosindu-se de aceasta popularitate a conturat o abordare distinctă dedicată lor. Tinerii și copiii reprezintă un grup cultural aparte, și lăsând la o parte atributele biopsihologice, pot spune că această categorie are pattern-uri distincte de consum media. Atât mass-media cât și industriile de consum au început să ofere produse de consum pentru copii datorită potențialului mare de consum pe care această categorie îl are. Odată cu această creștere și diversificare a ofertei mass-mediei pentru noul grup țintă identificat, a crescut și interesul cercetătorilor și specialiștilor privind impactul pe care mass-media îl poate avea asupra acestui grup. Impact care poate fi diferit ca intensitate, mai ales dacă luăm în calcul faptul că copiii și adolescenții sunt mai vulnerabili la influențe datorita procesului de dezvoltare prin care trec.

DeLoache surprinde problematica influenței mass-media asupra dezvoltării copiilor foarte mici susținând că reprezentările media simbolice diverse, implică o mai mare complexitate cognitivă decât poate să ofere experiența directă. Așadar, experiența media poate să aibă un impact important asupra copiilor foarte mici deoarece ei nu adaugă la aceste experiențe, aceleași comprehensiune de context a proprietăților de bază ale realității, cum fac adulții. DeLoache a surprins odată cu influența mass-mediei și o serie de riscuri la care se expune copilul din punctul de vedere al dezvoltării: *interferența cu achiziția deprinderilor necesare dezvoltării* (timpul dedicat consumului de media reduce timpul pe care copilul îl are pentru alte activități precum abilitățile motorii și învățarea cu ajutorul jocului și manevrării diferitelor obiecte); *deprivarea de interacțiuni sociale* (timpul dedicat consumului de mass-media de asemenea descrește timpul pe care copilul l-ar putea folosi pentru interacțiunile sociale cu alte persoane, interacțiuni cruciale pentru dezvoltarea sa); *interferența cu învățarea despre realitate* (copiii pot să fie confuzi în legătură cu ceea ce este real și ceea ce nu din ceea ce este prezent în mass-media). Susan McHale a abordat influența mass-mediei asupra proceselor de dezvoltare și interacțiunilor din familie folosind modelul „cepei”. În modelul cepei copilul este văzut în relație cu mai multe straturi de influențe venind din partea mediului, impactul fiecăreia fiind mediat de impactul venit din partea celorlalți. Media înfățișează straturile exterioare, alături de atitudinile culturale și valorile, acestea influențând copilul de la o oarecare distanță.

Gotz M., Lemish D., Aidman A., Moon H., încearcă cu ajutorul unui studiu să vadă care este efectul mass-mediei și a programelor pentru copii asupra lumilor create de copii și a fanteziilor prezente în copilărie. Reușesc cu ajutorul rezultatelor acestui studiu să reducă din influența pe care numeroși specialiști o atribuie mass-mediei mai ales în cazul copiilor de vârstă mică. Rezultatele au arătat că fanteziile construite de copii provin din numeroase surse, atât din experiența lor personală, cât și din surse mediate și exterioare. Media este o sursă centrală în inspirația copiilor, în special formele ei audio-vizuale și în special pentru băieți. Contrar părerilor existente în acest domeniu, copiii doar se folosesc de mass-media ca sursă de creație, creând variante sofisticate și complexe, comparativ cu sursa lor de inspirație. Aceștia sunt foarte selectivi când vine vorba de personajele și informațiile pe care le preiau, ținând foarte mult seama de propriile dorințe.

„Encyclopedia of Children, Adolescents and the Media”, referindu-se la copii puțin mai mari susține că mass-media ca și celelate influențe venite din exteriorul individului ajută la *formarea copilului sau adolescentului*, oferind un model distinct de cel al părinților, folosindu-se astfel de media pentru a înțelege ce este social acceptat. Ajutorul pe care mass-media poate să-l dea copilului sau adolescentului poate să includă de asemenea: ajutor în formarea identității de gen, oferind cu ajutorul mesajelor clare o idee despre ce înseamnă să fi bărbat, respectiv ce înseamnă să fi femeie; referindu-se la adolescenți, autorii acestei enciclopedii spun că media joacă un rol important în formarea identității sexuale, oferindu-i adolescentului bulversat de schimbările fizice și nu numai care au loc în această perioadă, informații despre propria sexualitate și despre comportamentele sexuale potrivite. De asemenea poate ajuta adolescentul să își formeze identitatea etnică, deși informația transmisă este stereotipică, acesta folosește mass-media ca sursă de informație despre etnii, mai ales în condițiile în care nu a fost expus contactului cu persoanele din etnia respectivă.

Unul dintre workshop-urile dedicate studierii efectului mass-mediei asupra copiilor, concentrat în deosebi pe îmbunătățirea măsurătorilor și a metodelor folosite în acest sens, susținea că lipsește din cercetarea din domeniu o privire de ansamblu asupra diferențelor socio-economice și a celorlalți factori de context care pot crește sau accentua influența mass-mediei. Cu alte cuvinte influența mass-media poate fi confundată cu alte influențe venite din mediu, influențe care nu sunt clar determinate și separate. De asemenea cercetările existente, susțin cercetătorii și specialiștii prezenți la acest work shop, nu au surprins mecanismele prin care diferiți factori influențează copiii. Asemenea mecanisme, dacă ne referim la mass-media, pot include: conținutul sau expunerea anumitor forme de media, contextul social și relațiile din jurul copilului cât și experiența cu diferite tipuri de media.

Prof. Birta Anton

Grup Școlar „Liviu Brebanu”, Maieru

Ostorie

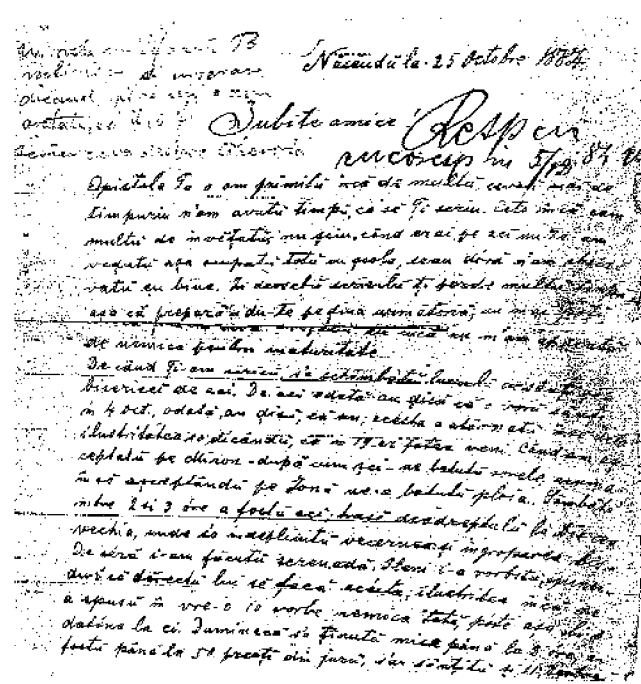
PREOTUL IOAN REBREANU DIN CHIUZA (5)

În anul 1884 Ioan Rebreanu era în anul al doilea la Teologia din Budapesta, unde primește de la elevul năvădean, Alexa Rocnean, aflat în ultima clasă de liceu, două scrisori: prima, Năsăud la 10 septembrie 1884, și a doua la 25 octombrie 1884. Pe amândouă scrisorile notează meticolosul viitor preot: când primește scrisoarea, locul unde o primește și când expediază răspunsul, precizări foarte importante, mai cu seamă că cele două scrisori, în "vârstă" de 127 de ani, au ajuns la noi fără plicuri, încât să se poată valorifica alte înscrisuri pe ele.

Vom publica numai scrisoarea a doua, în ordine cronologică, adică cea din 25 octombrie 1884, pentru că ea oferă relații importante privind Năsăudul: sfințirea Bisericii catedrale și o referire la Societatea de lectură a elevilor gimnaziști, Virtus Romana Rediviva.

Expeditorul scrisorii este Alexa Rocnean, născut în 2 martie 1863 în Beclean, într-o familie înstărită. Este maturizant în anul 1884-1885 (1) și ajunge profesor la Botoșani.

Devine, prin alianță, înrudit cu familia iui

Distorie

PREOTUL IOAN REBREANU DIN CHIUZA (5)

- urmare din pag. 7-

Liviu Rebreanu: Iulius (1886-1947), fratele sriitorului, se căsătorește cu nepoata lui Alexa Rocnean în anul 1912, Maria (Miți) (1884-1952) primind o zestre frumoasă de 30.000 de coroane (2). La gimnaziul din Năsăud, Alexa Rocnean era mai mic cu un an (o clasă) decât Vasile Rebreanu, iar într-o scrisoare către Liviu ia București, în anul căsătoriei cu Iulius, îl numește pe Alexa, "conșcolar de-al meu".

Privind scrisoarea ce o publicăm, inedită, elevul Alexa îi relatează prietenului său, acum student, cum s-a desfășurat sfințirea bisericii catedrale, participanți la eveniment, "una din cele mai rare sărbători ce s-au purtat...de când există acest opid" (3), din Năsăud și din afara lui, notabilitățile locale și străine, în frunte cu episcopul Gherlei Dr.Ioan Szabo, serenada dată de elevi episcopului și vicarului Năsăudului (Grigore Moșil), balul, cât și faptul că s-au "ordinat" 11 preoți absoluți, printre ei fiind și beclenarul Pavel Saivan (4), consăteanul său. Documentele vremii precizează sfințirea a 10 preoți și nu 11 (5).În acest fel, elevul Alexa Rocnean rămâne cel mai tânăr reporter al acestui eveniment năsăudean.

Apoi, spuneam, este importantă scrisoarea pentru "istoria" societății de lectură a elevilor gimnaziului, "Virtus Romana Rediviva", prin informația oferită, care lipsește de la comentarii fenomenului, atât de la Teodor Tanco, cât și de la Traian Pavelea (6). Ultimul amintit, ocupându-se de societățile culturale năsăudene în două lucrări, din 2003 și din 2005, remarcă un gol, în ce privește "V.R.R." în evidențele ei (procesele verbale), ele încetând din 9 martie 1884 "registru rămânând cu foi albe" (pg.47). Presiunile făcute de Siguranța maghiară obligă societatea fie să-și înceteze activitatea, fie să viețuiască în clandestinitate."Din rațiuni politice", spune V.Curticăpeanu (7), după 1890 societatea nu-și mai poate păstra numele, ea devenind simplu "Societatea de lectură".

Scrisoarea lui A.Rocnean arată că în octombrie 1884 există ales un comitet de conducere al societății și că avea hotărârea să desfășoare o activitate normală pe parcursul întregului an școlar. Și trebuie crezut elevul Rocnean, ca pe unul din interiorul fenomenului, atâta timp cât el era în anul școlar 1882-1883 membru în colectivul de conducere al revistei societății "V.R.R.", Muza Someșană (8).

Scrisoarea învederează un anume laconism în expresie, cât și ușoare "scilipiri", cum sunt cele referitoare la capii bisericii, sau la beclenarul, viitor preot (1885), Ioan Boteanu.

Năsăud, 25 oct.1884

Iubite amice,

Epistola Ta am primit-o încă de mult, cevași mai de timpuriu, (dar) n-am avut timp să-ți scriu. Este încă cam mult de învățat; nu știu, când erai pe aici nu te-am văzut așa ocupat totu cu școala, sau doară n-am observat eu bine. În deosebi scrisul îți pierde mult timp, așa că preparându-te pe ziua următoare, nu poți lucra și altceva.Astfel, eu încă nu m-am apucat de nimica pentru maturitate.

De când ți-am scris, s-a schimbat lucrul cu sfințirea bisericii de aici.Odată am zis că o vor sfinți în 4 octombrie, altadată am zis că nu, aceasta a atârnat însă de la Ilustritatea Sa, zicând că în 19 ar putea veni.Când am așteptat pe Miron (Cristea n.n.), după cum știi, ne-a bătut soarele, acumă însă așteptând pe Ion (Ioan Szabo), ne-a bătut ploaia.

Sâmbătă între 2 și 3 ore, a fost aici (episcopul n.n), trase de-a dreptul la biserică veche, unde s-a îndeplinit vecernia și îngroparea bisericii (vechi n.n). De seară i-am făcut serenadă. Ileni (9) i-a vorbit (episcopului n.n) spunându-i-se direct lui să facă....(indescifrabil), ilustritatea (Sa) încă ne-a spus în vreo9 10 vorbe nemica toată, poate așa li-e datina la ei.

Duminică s-a ținut misa până la 2 ore, au fost (prezenți n.n) până la 50 preoți din jur, s-au sfințit și 11 teologi, între ei fiind și Salvanu; nu m-am putut întâlni cu el, nici nu m-am umblat într-aceea; de înșurăția lui încă am auzit când s-a cununat, poate ca consătean așteptam de la el, nu știu cum stă lucrul altcum, căci nici el nu se are bine cu becleneștii intelighenți; altcum, după cum se zice, am auzit, că ei lucrau pentru el.

După misă a fost banchetul de seară.Ilustritatea Sa s-a dus. Noaptea a fost baiu, contopindu-se cu acesta. Eu însă la bal n-am putut sa merg. De-ai tăi (din Chiuza n.n) n-au fost nici unul, din cauza vremii.Mulțimea a fost mare, dacă era vreme frumoasă, era peste măsură.

Luni i.c. am primit de la Boteanu (10) o corespondență, încă de când sunt n-am primit de la el nimica. Mai că poți ghici pentru ce mi-a scris, ce e drept nici mie nu mi-a spus apriat, fără să-i scriu, ce ar fi de înțeles pentru el.A cugetat că mergând eu la bal, voi vedea și pe prietena lui. După cât știu eu, ea n-a fost, n-are nimenea știre de ea. Ce om! Se pare că nu știa cugeta; și în 18 aug. a umblat cu ea prin Beclean, nici unul nu zicea bine de el; am vorbit eu învățătorului (11) despre aceasta. După cum zicea el, n-are lipsă de învățătoriu, nici nu i-a reflectatu nimeni la aceasta, s-ar afla atunci foarte vătămatu.

Vei fi citit în foi (ziare n.n) despre reconstituirea societății noastre: Maniu-președinte, Hârșanu – notar, Precup-vicepreședinte, Telega-bibliotecar, Boțiu-

casariu și Filipanu-controlor (12). Toți sunt țărani, toată alregeria s-a făcut după voia mea și a lui Telega; puteam să fiu ce voiam, m-am ferit însă de orice post, cu greu am scăpat de notariat. Nu știu cum s-a întâmplat că granițerii au amuțit atunci, tonul l-au dat septimanii, care au ascultat ce le-am spus eu prin Telega. Mai târziu s-au trezit și granițerii, nici la domni auzind nu le-a convenit acestora, mare prostie de la dâșșii chiar. De aceea am spus lui Ileni direct să vorbească episcopului.

Sunt sănătos, ceea ce dintre toate doresc mai tare acumă, mi să merg bine cu toate, aștept însă cu nerăbdare ora, deși altcum toți zic că nu e bine ca student, așa mi s-a plâns și Bohățel (13) întreabă și el după N.B. (neidentificat n.n).

Toți își lasă câte ceva pe aici, numai noi nu știm scrie-vom pentru atare lucru.Nu știu tu dacă nu corespondezi cu altcineva pentru așa ceva.Vezi atunci ar avea și Bot (eanu) soție. Te salută, Alecsa.

Aplicat pe marginea scrisorii: Nu aminti lui Bot (eanu) nemica de Salvanu. Bot (eanu) neputându-și realiza planul său în Be (clean) s-a reîntors.

- 1.Raportul al XVI-lea despre Gimnaziul sup.gr. cat.rom.din Năsăud, 1884-85, pg.52.
- 2.N.Gheran – Tânărul Rebreanu, Ed.Albatros, Buc.1986,pg.65-66.
- 3.G.Bichigean- Istoria bisericii-catedrală din Năsăud, Tip.G.Mateiu, Bistrița, 1934, pg.37.
- 4.Pavel (Paul, Paulus) Salvan-n.1859, Beclean, abs.Blaș și Gherla, protopop de Reteag.
- 5.V.G.Bichigean și Protocolul Consistoriului Gherla 1884, 251, f.271.
- 6.Tr.Pavelea- Societăți culturale năsăudene, Ed.Arcade, Bistrița, 2005, pg.47.
- 7.V.Curticăpeanu- Mișcarea culturală românească pentru Unirea din 1918, Ed.Științifică, Buc.1968, pg.31.
- 8.T.Tanco- Virtus Romana Rediviva, voi.II, Bistrița, 1974, pg.26.
- 9.Ileni Mafteiu- n.5 nov.1864, Yagra, viitor medic cercual, cls.a VIII-a.
- 10.Ioan Boteanu – 1857-1939, n.Beclean, absolvent de Năsăud și Budapesta, preot Nușfalău.
- 11.Simeon Moldovan-1840-1921, învățător, memorandist.
- 12.Manu George, Harșianu Octavian, Precup gavrila, Telega Gavrilă, Boțiu Augustin, Filipan Iosif.
- 13.Bohățel Teodor- elev, mai mare cu o clasa ca A.Rocnean.

Ion Poenaru

Rubrica elevului

Primăvara a sosit!

Primăvara-mbălsămată,
A sosit la noi deodată,
Presărând în urma ei
Flori frumoase, ghiociei.

Și mergând peste câmpii,
Desenează-n culori vii,
Dealuri, câmpuri și livezi
Făcând plantele verzi.

Topind zăpada cea mare,
Cu o furie amețitoare,
Alungând norii plumburii,
Care iarna aici au stat,
Aducând fulgi peste sat.

Pârâul fermecător se dezgheață,
Alungând haina lui de gheață,
Murmurând în continuare,
Cu o voce încântătoare.

Bazga Livia Adriana
Clasa a V-a B
Grup Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru

Primăvara

Primăvara-mbălsămată,
A sosit la noi deodată,
Presărând în urma ei
Flori frumoase, ghiociei.

Și mergând peste câmpii,
Desenează-n culori vii,
Dealuri, câmpuri și livezi
Făcând plantele verzi.

Topind zăpada cea mare,
Cu o furie amețitoare,
Alungând norii plumburii,
Care iarna aici au stat,
Aducând fulgi peste sat.

Pârâul fermecător se dezgheață,
Alungând haina lui de gheață,
Murmurând în continuare,
Cu o voce încântătoare.

Bazga Livia Adriana
Clasa a V-a B
Grup Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru

Primăvara cea frumoasă!

Se duce iarna, acuş, acuş,
Și vine primăvara
Cu ghiociei albi și drăguți,
Și vioarele ca de pluș.

Peste câmpii s-a așternut
Covorul verde și-nflorit
Iar soarele a tot vestit:
E primăvară!..de știut.

Iar caleașca ei vestită
Trece printre munți și văi,
Și aceștia își ridică
Cușma în onoarea ei.

Cimuca Ana Maria
Clasa a V-a B
Grup Școlar "Liviu Rebreanu" Maieru

Opinii

DE CE A FOST POSIBIL COMUNISMUL ÎN ROMÂNIA?

Omul nou trebuia să preia sarcina exterminării, cu mijloace noi, care să garanteze o autoregenerare a comunismului. Comunismul a pătruns la noi și a rămas o jumătate de secol, pentru că s-a sprijinit pe slăbiciunile umane. Marx, care de altfel își disprețuia propria persoană, a arătat cât de puternică și de eficientă poate deveni micimea, atunci când arată că diversiunea ei ridicolă este consecința exploatării făcute de câțiva privilegiați ai sorții. Marxismul este, în primul rând, fundamental ateu, și după aceea o teroare. Această idee a unei subversiuni generale și a schimbării totale a civilizației prin foc și fier a reușit să antreneze și să seducă oamenii oboșiți de mediocritatea celor învinși apriori.

Sistemul comunist a profitat colosal de avantajul învingătorului, iar compromisul criminal făcut de Statele Unite și Marea Britanie cu Stalin a permis o acoperire perfectă a expansiunii comuniste în lume.

Atacul comunist a avut ca prim obiectiv regimul proprietății. Marxismul s-a bazat pe teroare și de aici frica oamenilor, care a constituit agentul său principal. Deținerea proprietății a devenit o vină față de cei care nu au proprietate, iar această proprietate devenea pentru marxism consecința exploatării celui care nu are, iar noul sistem politic trebuia să redistribuie proprietatea tuturor, inclusiv celor leneși. Pe defectele și slăbiciunile sistemului democratic și nedreptățile economiei capitaliste, pe mobilizarea mediocrităților și rataților, pe provocarea violenței revoluționare, pe controlul absolut asupra presei, în sfârșit, pe slăbiciunile umane. Tipologia Inchiziției o regăsim în sistemul comunist, cetățeanul este constrâns unei dogme imuabile, pe care este obligat s-o învețe, să o aplice și să o propage, iar această domă este expresia unei ideologii mai presus de critică, ale cărei adevăruri sunt deținute de un restrâns cerc de oameni, inițiați ai puterii, membrii Comitetului Central, deasupra căruia se găsește Stalin sau Ceaușescu ia noi. Politia politică are grijă de păstrarea disciplinei sociale, urmărește, anchetează și atunci când consideră necesar, ucide. Ea își exercită funcțiunea sa principală, aceea de a produce și a întreține teroarea. Tehnicile de manipulare a oamenilor la cote înalte au fost posibile datorită structurilor informative și de spionaj ale marilor puteri. Mai toți liderii comuniști aveau experiență de colaboratori, informatori și torționari ai serviciilor secrete imperiale, de aceea comunismul a fost atât de parșiv. Omul nu contează, este un dispreț absolut față de om, anihilarea individualității și nevoia de a domina masa, toate acestea se găsesc în teza fundamentală a Materialismului istoric marxist, „Nu conștiința oamenilor le determină existența, ci dimpotrivă, existența lor socială le determină conștiința. Cataclismul uman al sistemului comunist a făcut în istorie cel mai mare număr de victime.

Scopul final al comunismului sovietic a fost dominatia lumii prin internaționalism proletar, cu lozincă „Proletari din toate țările, uniți-vă,” pentru revoluția mondială pentru sistemul comunist cu centrul la Moscova. Engels a spus limpede, „Noi proclamăm lupta de exterminare și terorismul necruțător, nu în interesul Germaniei, ci în interesul revoluției.” Toate regimurile comuniste se bazează pe represiunea contrarevoluționară, procese trucate, epurări criminale și foamete, fără excepție.

Sistemul comunist își are originea în marxism, iar temeiurile sale organizatorice se află în performanțele Partidului Socialist German. Singura șansă de supraviețuire interioară a structurii comuniste este centralismul. S-a trecut rapid la soluțiile lui Marx și Engels, aceea ale atentatului, această teză spune că ce nu poate fi zdruncinat prin idei, trebuie eliminat prin violență. Holocaustul nazist a făcut 6 milioane de victime evreiești și 10 milioane alte victime, iar holocaustul comunist a făcut 2 milioane de victime evreiești și 20-30 milioane alte victime.

În „Psihopolitica”, sinteză a unui manual sovietic de psihopolitică, se afirmă de la bun început, „La bază Omul este un animal. El este un animal căruia i s-a dat un lustru de civilizație. Omul este un animal colectiv care se organizează în grupuri pentru a se apăra de primejdiiile mediului. Cei ce îi grupează și îi conduc trebuie, prin urmare, să posedă tehnici specializate pentru a dirija nestatornicia și energiile omului spre o eficiență mai înaltă pentru îndeplinirea scopului Statului.”

Textul se extrage ca un comentariu simplist și brutal din Manifestul Partidului comunist.

La început metodologia terorii comuniste s-a inspirat din experiențele sistemelor dictatoriale anterioare, concentrându-se pe acele instincte care determină supunerea, ordinea și apărarea, eșuând doar în locurile unde s-au manifestat instinctele sociale, în special cel de proprietate. În sistemul comunist, pentru atingerea

obiectivelor, oamenii nu contează, sunt ușor sacrificați.

Cine au fost executanții sistemului comunist? Fațada săracă a acestui sistem ne duce la câțiva evrei utopiști, câțiva ratați români, bulgari, unguri, ceva brute, sau idealști complexați, care formau Partidul Comunist din România în 1944. Adevăratele acțiuni, adică spionaj, sabotaj, boicot, agentura de influență, finanțarea presei de stânga, evaluarea potențialului politic, economic și social al țării, erau toate conduse din URSS, desfășurate cu oameni pregătiți acolo. Baza sistemului comunist din țara noastră ar fi trebuit să-l reprezinte membrii de partid, însă la noi, baza aceasta era foarte subțire și compromisă. Sistemul comunist care se instala în țara noastră nu avea nimic în comun cu evoluția Stângii în sistemul democratic ci era o impunere a dominației totale a URSS asupra României, care trebuia transformată într-un satelit docil și nu într-o țară care și-ar putea construi un stat comunist propriu, printr-o eventuală revoluție socialistă proprie, cum a făcut Nicolae Ceaușescu mai târziu la noi. În Partidul Comunist din România, în 1944, majoritatea liderilor provenea din afara țării, marea majoritate a cadrelor de încredere s-a constituit din comuniști de import, antrenate în activități teroriste și informative pe teritoriul Basarabiei, basarabeni, evrei comuniști, fără să-i confundăm cu populația evreiască a provinciei, minoritari ruși și români renegați. Această grupare a format nucleul aparatului de comandă [să nu confundăm cu aparatul de conducere] care a aplicat programul de comunizare, politic, economic și social. Ei au primit de la instructorii sovietici și au instrumentat mecanismele terorii și au școlarizat noile cadre locale de opresiune.

Ceaușescu n-a vrut să fie marionetă conducătoare, de ales pentru funcția de conducere și și-a asumat funcția de comandă formându-și propriul aparat de comandă, eliminându-l pe cel adus din URSS și preluând imediat comanda directă a acestuia. Primele eșaloane de cadre autohtone ale partidului comunist au fost niște tineri analfabeți, brutali și primitivi, mulți slujind inconștient acea putere comunistă care i-a scos dintr-o adâncă promiscuitate, tocmai aceștia au fost executanții perfecți ai regimului de exterminare, constituind o ușoară pradă pentru noul sistem politic care se introducea în țară. Acest tânăr comunist era un executant docil, iar „originea sănătoasă” a sa însemna nul și doritor de atașament.

Pătrunderea și instalarea sistemului comunist în țara noastră a urmat unui program bine pus la punct. Națiunea română trebuia să fie dusă la o subordonare totală. La 24 august 1944 România era un stat complet descoperit unui învingător.

S-a introdus brutal sentimentul de vinovăție, încă din timpul războiului, propaganda sovietică i-a catalogat pe români fasciști, stat fascist, popor fascist, iar România a atacat mișelește Uniunea Sovietică în cârdășie cu Germania fascistă. Foștii lideri militari și civili ai țării au fost declarați criminali de război, mareșalul Ion Antonescu și alți lideri de până la 23 august 1944 au fost executați. Populația țării trebuia convinsă că instalarea sistemului comunist după război, este ceva normal, este o pedeapsă corectă și meritată și orice rezistență nu are rost.

Sistemul comunist sovietic a avut trei ținte majore. Prima a fost punerea în aplicare a doctrinei marxiste a internaționalismului proletar, prin expansiunea în lume a sistemului comunist. A doua țintă a fost introducerea sentimentului de vinovăție prin distrugerea imaginii publice a sistemului politic democrat în care se trăise înainte, iar a treia țintă era introducerea urii de clasă, adică se producea un conflict deschis între muncitori și clasa dominantă. Acum Partidul Comunist venea și deștepta pe leneșii satelor și mahalagii orașelor, arătându-le cum au fost ei exploatați de țărani proprietari. Muncitorii trebuiau să distrugă propria lor clasă politică.

Lovitura de stat de la 23 august 1944 a produs imediat un gol de putere la București, speculat rapid de comuniști care au preluat portofoliul învingătorului și s-a declarat făptuitori ai „insurecției.” Aliații occidentali au predat partidele politice democrate, Uniunii Sovietice. Comunismul s-a infiltrat în societatea românească prin preluarea și nu distrugerea simbolurilor autorității. Justiția a fost prima atacată, prin ea urmând să se aplice programul de epurare politică și drept urmare bazele Dreptului s-au distrus prin indivizi nepregătiți, slugi politice ale comuniștilor. Ne aducem aminte de acei siniștri „acuzatori publici”, împuterniciți cu o autoritate nelimitată. Legile date sub controlul sovieticilor au distrus în câțiva ani Constituția democratică din 1923. Au fost formate comitete de întreținere, care erau celule comuniste în care activau, în majoritate, activiști din afara unității respective. S-a dezvoltat sistemul muncii de lămurire, care avea la bază șantajul, sentimentul de vinovăție, denigrarea societății românești și anumite promisiuni materiale și politice.

Folosirea terorii s-a făcut datorită închiderii totale a spațiului românesc între anumite limite prevăzute de metodologia sovietică a gulagului. Se urmărea persistent, cu orice mijloace, modificarea esențială a mentalității colective, sau cel puțin a majorității locuitorilor țării. Populația în marea ei majoritate, a primit ocupația sovietică cu resemnare. Armata a fost epurată și dezorganizată prin ruperea ierarhiei și anularea legilor sale interne. În mecanismul terorii, subversiunea a jucat un rol important, prin folosirea mijloacelor de informare în masă, presa, radioul, televiziunea. În România a existat o spirală a tăcerii prin care se va prăbuși mentalitatea democratică atât cât mai era, în mentalitatea supraviețuirii prin orice compromis. În țara noastră implementarea sistemului comunist a reușit pentru că a fost preluat de majoritatea românilor ca o formă naturală a evoluției lor istorice, iar această consecință „istorică” se vede și astăzi în persistența mentalităților comuniste, din păcate, la 20 de ani după revoluție. Oamenii inteligenți de la noi, creștini și partizani ai unui sistem de valori, se smulg din această farsă sinistă a comunismului, însă vor mai fi sute de mii de oameni, chiar milioane, incapabili de transformare, de aceea am ajuns unde am ajuns. La noi în țară sunt mulți oameni creați de partidul comunist, scoși din promiscuitate, aduși la oraș și făcuți activiști sau burocrăți ai statului comunist, iar fără acest stat comunist ei nu mai au nimic, poziția lor socială era creată și dirijată de partid și de aceea ei rămân comuniști convinși toată viața lor. La noi în România, ceea ce este mai grav, a fost adaptarea naționalismului la comunism, adică s-a ajuns să se lege automat și logic valori reale, ca patriotism, independență și integritate teritorială, ordine socială, de elementele superficiale ale dogmei comuniste. Ceaușescu a simțit și a speculat din plin faptul că, odată și odată, naționalismul tradițional românesc se va confrunta și opune brutal comunismului sovietic. Problemele naționaliste în context comunist, au salvat regimul de un conflict politic care astfel s-a amânat pentru un timp, producând cea mai puternică și spectaculoasă diversiune din istoria românilor.

Acel impresionant fenomen al rezistenței armate din munți, la care au participat mici grupări de militari, legionari și oameni ajunși la disperare de teroarea comunistă, a fost izolat și fără o bază economică, toți acești români fiind eliminați de comuniștii români. Gestul acestor patrioți rămâne în istorie prin exemplul jertfei personale.

Principala formă de rezistență sub regimul comunist de la noi a fost creștinismul nostru ortodox și supraviețuirea structurilor culturale. Biserica Ortodoxă a fost singura instituție, tolerată de statul ateu, care a propagat altă învățătură decât învățătura marxist-leninistă, materialist-ateistă a oficialităților statului și partidului comunist Biserica Ortodoxă a păstrat în permanență unitatea de neam, de credință și de simțire românească, ea a asigurat păstrarea neatinsă a identității noastre naționale. În urma recensământului din 1992, configurația confesională a țării noastre are următorul aspect, ortodocșii sunt 87%, din populația țării, romano-catolicii 5%, reformații 3,5%, greco-catolicii 1%, sectarii sub 1%.

La noi Nicolae Ceaușescu a fost un lider paranoic, fără o gândire filosofică elementară, în mijlocul unui grup de arierari, în care familia sa avea primplanul, cu prozeliti din mediul social marginal. Comunicarea intrastructurală a constituit un eficace mecanism al rezistenței, oamenii se întâlneau la un pocher sau remi, la o cafea, se vizitau reciproc, se strângeau în grupuri mici și amicale, de încredere, se schimbau informații și purtau vigilența grupului. În familiile intelectuale, păstrarea tradiției francofone a pus umărul la supraviețuirea valorilor democratice puse în istorie de Franța. „Perestroika” și „glasnostul” au pus în derută aparatul de represiune din România comunistă, pentru că ele veneau din centrul sistemului comunist. Posturile de radio „Europa liberă” și „Vocea Americii” au menținut moralul adevăraților români.

La noi în țară există și acum un raport de vasalitate între cetățean și stat, care după cum se vede nu pare dispus să dispară. Așa că vom avea și în continuare deosebite probleme politice, economice și sociale în NATO și Uniunea Europeană. Corupția este tipică genului de stat pe care îl avem, acest stat birocratic și bugetar, care dirijează direct și pe ocolite energiile populației către neobosita sa alimentare cu resurse pe care le risipește fără o vizibilă evoluție. Totdeauna în fruntea corupției este clasa politică. Degeaba Statul proclamă de la megafoane principiile democratice și acordul pentru piața liberă, dacă dirijează în continuare toate procesele într-o singură direcție, acel Buget care a devenit de-acum, marele ștab al unor buzunare.

Dan Popescu

Antroponimie maiereană

ELEMENTE LINGVISTICE ȘI MITOLOGICE
CARPATIC-VEDICE CONSERVATE ÎN
SUBMATRICEA HIDRO-ORO-TOPO-ANTROPO-
LINGVISTICĂ HABITUALĂ MĂIEREANĂ
(Glose și prolegomene la "Dacia preistorică" a lui Nicolae
DENSUȘIANU)
(1913) (PROIECTUL CĂRȘII CARPATICE PELASGO-
VEDICE)

(cont. din CV 95-96/2011)

*Soluțiile etimologice, interpretările și
trimiterile la mitologia vedică țin exclusiv de
competența autorului.*

Redacția!

(11) **aBODI/BODEa/Bodia**, ca și **BODale și BODălău**, avându-l pe **BOD** ca rădăcină, vor putea să-și dovedească arhaicitatea, dacă le-o deschidem cu cheia mitologică vedică **BODHI**, reprezentând **ARBORELE SACRU/ARBORELE ȘTIINȚEI/POMUL CUNOȘTINȚEI**. Iată-i pe "copăcioși, arboroși", adică pe cei **ÎNALȚI și SFINȚI și ȘTIUTORI/CUNOSCĂTORI**. La **VEDICI**, **ARBORELE SACRU** era **SMOCHINUL**! Cine crede că ne-am îndepărtat de **SPAȚIUL CARPATIC**, să nu uite că **VEDELE** au avut circulație orală, mai întâi, aici, apoi în spațiul himalaiano-hindus. Vremile acelea neolítico-pelasgo-carpato-vedice, aveau organizare sacerdotală care făcea posibilă oralitatea **VEDELOR ARHAICE**, deci circulau asemenea baladei-colind "**MIORIȚA**" (cea cu peste 1000 variante, 7 numai la Maieru!), asemenea cântecului strămoșesc "**TOMA DZALIMOȘ**", asemenea "**Meșterul-ului Manole**" (iată-l pe Emmanuil-ului Iisus-istic!), asemenea "**Iliadei**" și "**Odissei**" (culese din spațiul carpato-danubiano-pontic, la ordinul lui Pisistrate, de un grup de elini conduși de tracul **ONOMATOCRIT**, hotărând autorul fictiv **HOMER** ((de aceea era orb și de aceea și-l revendicau 7 polis-uri)), ca să ascundă neînregistrarea ca autor a poporului pelasgo-traco-carpatic!). **Oralitatea Vedelor Arhaice a contribuit, esențial, la CARTAREA INIȚIALĂ A SPAȚIULUI CARPATIC, și în general al VECHII EUROPE (în sens maria-gimbutas-ian)**. O foarte lungă oralitate (de durată milenii), servită de sacerdoțiu și de ucenicii lor, nara sacru/sfânt vedic despre o anume, acum, unitate teritorială, esențial, masive muntoase, în care sălășuiau **ZEI, ZEITE, SEMIZEI, SEMIZEITE, DEMONI** (zeități decăzute, arhaizate, uitate, treptat-treptat dispărând) etc, dar și

oamenii de cult-cei ce-și perpetuau cultul printr-un sistem de inițiere a celor chemați întru sacerdoțiu, practicând și sacrificiul **FOCULUI** în forme, de noi, bătute prin ceea ce s-a conservat din **CARTAREA ORALĂ A SPAȚIULUI CARPATIC** (restângându-ne la acesta), prin hidro-oro-topo-antroponime!!! O anume unitate cultică, esențial muntoasă, se memora oral, precum se face și astăzi, în spațiul himalaiano-hindus, de către cei ce se specializează în teologia bazată pe **Vede (VEDAS, în sanscrită)**. **SE MEMORAU SUTRE** (echivalentele versetelor din "Vechiul Testament" și "Noul Testament", sau ale surelor din "Coran"), începând și sfârșind cu mantra sacră "**AUM**" (pron. Om/OOMM!). Procedura a fost aplicată asupra unității cultice pomenite. De exemplu, munții **RODNA**, care au cartat oral zona muntelui **OM-ului**, 2134m) cu mantra **AUM/Om**, care anunță startul în recitarea **SUTRELOR**. "**AUM! !! ÎN OCEANUL DE LAPTE** (vezi mulțimea de hidro-oronime ce dau efectiv simultaneitatea vedică **GLAPTA** (acum, **GALAȚI**)) cu cea română actuală **LAPTE**, ca într-un dicționar geografico-geologic!) **SE ODIHNEȘTE/DOARME VIȘNU/ VIȘINIU** (vezi **VIȘ((ĂU/EU))+ INIU ((INĂU/ INEU/ INIEU))** v.râu **VIȘĂU/VIȘEU și VF.INEU/INIEU!**). **CEL CE DOARME A RE PAT COSMIC ȘARPELE PRIMORDIAL/ADICEȘA/ CEȘA** (vezi muntele și vf.-ul **CIȘA!**). **CEL CE DOARME** (în Oceanul Primordial de **LAPTE**) **pe ȘARPELE PRIMORDIAL ESTE FIUL** (vezi hidro-oronimele **PUTREDA!**)/ **PUTRA lui VIȘNU. FIUL/PUTRA** (un avatar al lui **VIȘNU!**), **CARE DOARME PE CEȘA/ CIȘA SE NUMEȘTE I-N-I-U** (vezi vf.INEU/INĂU/INIEU!) **INIU ARE PERECHEA SA VIȘ** (vezi râul **VIȘEU/VIȘĂU!**) **ÎMPREUNĂ CU CARE VEGHEAZĂ LA CONSERVAREA ECHILIBRULUI CREAȚIEI UNIVERSALE** (vezi **VIȘNU/VIȘINIU - Zeul Vedic al CREAȚIEI UNIVERSALE!**)... **AUM!!!!**"
Asemenea decriptări am mai întreprins în munții **SUHARD**, vecinii de **SOMEȘ Mare** ai Munților **RODNA**, și aici având

cartare orală vedică cu start **AUM/Om**, prin Vf. **OMU** (1932m). Suntem convinși, după cunoașterea examinată a hidro-oro-toponimelor, că avem o narațiune sacră de tip vedic ("**AUM!+SUTRE**"), în toate masivele muntoase unde s-a conservat mantra sacră **AUM/Om**. **Paranteza vedică, de mai sus, are rostul să atragă atenția ca porecla din SmM(11), care aparent straniu, s-ar putea traduce cu vedicul SMOCHIN (SFÂNT), în vedo-sanscrită BHODI = "smochin". Cum să existe smochimi, în CARPAȚI???** **RĂSPUNSUL** ni-l va da **CARTAREA ORALĂ-VEDICĂ** pe care am precizat-o mai sus, conservată de milenii de populația carpatică trăitoare în Spațiul Carpatic, prin generațiile care au înregistrat în scris cartarea orală, în documente, pe hărți și, tot oral, la fața locului, prin țărani și păstorii perpetuând habitatul **VECHII EUROPE**. Așa, apelul nostru la documente cartografice, ne scoate în cale **VEDICII MUNȚII AI SMOCHINULUI (SFÂNT)**, ca **MUNȚII BODOC/BODOCULUI** (Vf. **BODOC**, 1193m), cu creasta cuprinsă între (Vf.) **SEMERIA** (861m) în S și **VF.S-M-O-C-H-I-N-E-I** (Vf. **SMOCHINULUI**, 1190m) în Nord, cu o ușoară "oblicitate" S-NE. Marcajul lor hidronimic este făcut, în V, de pelasgicul râu **OLT**, iar la S și S-NE de **KRIȘNAITUL RÂUL NEGRU**, care face ca Munții **BODOC/ SMOCHIN** să fie o graniță S-Centru-NV pentru Depresiunea **BRAȘOVULUI**. Vecinii din Vestul Munților **BODOC/SMOCHIN** sunt munții **BARAOLT**, la rândul-le, foarte oralizați și cartăți vedic, **BHARATA** = "țara, teritoriu spațiu" conducându-ne la Munții **ȚARA OLT**, care cuprinde toponimul și hidronimul **BARAOLT**, **KRIȘNAIT**-ul toponim și hidronim **VALEA CRIȘULUI**, vedicul hidronim **DUCA** (în vedică **DUKHA** = "durere, suferință," sfinte) afluent al **BARAOLT**. La Sud de munții **BODOC/ SMOCHIN**, se află importanta așezare **CUCUTENIANĂ Ariușd**, și toponimul **BOD** al aceleași teme **BODHI/SMOCHIN**-ul **SACRU**. În "**RIG-VEDA**(I,24,7)" este înfățișată pentru întâia oară tema **ARBORELUI COSMIC**, precizat în "**Katha - Upanishad**" (VI,1) ca "smochinul etern cu rădăcinile în sus și crengile în jos". Cum, în vedica, **BODHA** = "**ILUMINAREA, TREZIREA Spirituală**", a sosit momentul să "**vedem**" **BODHI/SMOCHINUL SACRU!** Mai întâi, precizăm că ne aflăm în foarte vedic **KRIȘNAITA** zona a **DEPRESIUNII BRAȘOVULUI** (Râu **NEGRU/KRIȘNA**, top. **HARLE** (HARI **KRIȘNA**)), **MOACȘA** (**MOKȘA/MOKȘAH** = "aspirația spre eliberare"/"eliberare" spirituală), **BOD/ SMOCHIN**, **BUDILA** (Înțelept, vedic/RIȘI propovăduind **ILUMINAREA SPIRITUALĂ**), **SITA** (Buzăului) - **IUBITA SFÂNTĂ** a **EROLUI RAMA** din vedica epopee sacră "**RAMAYANA**", **SĂRĂMAȘ** (top. de la **SARMA-CĂȚEAUA SFÂNTĂ** credincioasă **Zeului INDRA**), **BRAȘOV** (**BRAȘHIVA** - un **RIȘI** din **VEDELE ARHAICE**) etc, toate acestea **ELEMENTE VEDICE CARPATICE**, la mica distanță de a **MUNȚII BODOC** (top. **BODOC**, Vf. **BODOC**, Vf. **SMOCHINEI/ SMOCHINULUI/ SMOCHIN**). În mitologia vedică arhaică, **Zeul KRIȘNA/CEL NEGRU**, după ce și-a încheiat misiunea în lumea umană (**KRIȘNA** este al 8-lea avatar, și ultimul, al **Zeului Creației Universale-VIȘNU**) s-a așezat sub **SMOCHINUL/BODHI-ul SACRU** ca să se contopească cu **Oceanul Primordial**. **Unde putem vedea, la propriu BODHI/SMOCHINUL Sacru???** În **HERALDICA ORAȘULUI BRAȘOV**, a cărui **STEMĂ** are în ea un **SMOCHIN** (chiar din cel al spațiului **VEDO-HIMALAYANO-HINDUS!**) cu **RĂDĂCINILE ÎN SUS și cu GIGANTICA COROANĂ ARBORICOLĂ ÎN JOS**, așa cum este descris în citata "**Katha-Upanishad**"!!! **RĂDĂCINILE SMOCHINULUI/ BODHI-ului SACRU** sprijină o coroană regească/princiară de Aur. Iată de ce sașii îl numeau **KRONSTADT**, iar la 1234 era însemnat **CORONA**. Totuși **KRON** este forma scurtă a lui **KRONOS** prin care **pelasgo-tracii** l-au numit pe **ZALMOXIS / ZAMOLXIS/NOEH/TARTAROS/ TATAROS!** Așa **aBODI/BODEa/BODia** din **SmM** ne-a silit să facem o excursie carpatică vedică în zona cu cea mai mare densitate de vedic **BOD/BODHI**, spre a-i face pe cei din neamu' **BODI** să-și simtă arhaicitatea pelasgo-vedică a

poreclei de neam măierean. A nu-i uita pe **BODALE** și pe **BODĂLĂU!**

(12) **BOROIU/BOROIA (și BORI!)** de la arhaicul românesc **BOREASĂ**, cu corespondentul vedo-sanscrit **BHARASE** = "soție" (prin oficiere sacră), în sanscrită existând și **NAVASTI** = "nevastă"!!! Nici "nevastă" nu-l avem din slavă!

(13) **BICA** (apărând și atunci când mamele măierene, nemaștiind ce să facă pentru a-l opri pe copilul plângăcios îl ocărau/ocărase "Mai taci, odată, mă, **BICĂ**, ce ești!"). În **vedo-budismul arhaic, BHIKKU** desemna "**călugăr**". Desigur, nota peiorativă/ironică/ușor batjocoritoare se datorează faptului că sensul arhaic s-a pierdut în negura mileniiilor ce s-au scurs de la vedismul carpatic. **Cine se înoiește că a fost VEDISM ORIGINAR CARPATIC**, apoi **HIMALAYANO-HINDUS**, va trebui să ne răspundă la întrebarea: "Cum de se află, în bazinul **SOMEȘ-ului Mare** (al **SOMEI!**), oronimul **DL.BRIȘTEI** (471m) (între top. **Mireș** și **Mocod**, j.BN, la 7 km SE de vedica-ramayanica localitate **SITA!**)???" Să nu se creadă că-i o cartare de la misterioasa **BRIȘCĂ** (denumire "tolerată" pentru cuțit), deoarece-i lângă vedica **SITA**, pelasgicele hidro-toponim **ILIȘUA** și toponim **TĂRLIȘUA**, uluitorul pelasgo-carpatic **SPERMEZEU**, vedo-sanscritul **ȘENDROAIA** (vedicul **Zeul ȘANDRA/ CHANDRA/CIANDRA - Zeul LUNII** ((în altă ipostază decât **SOMA**)), la origine), pelasgo-sumero-tracul **ZAGRA** (și, la fel, **BICHIGI!**) - ajunsul până în Mesopotamia Iranului de azi, vedicul vf. **ȘURILA** (de la **SURYA**-zeul arhaic vedic al **SUARELUI/SOARELUI**) etc, **TOATE** sub **PRIVIRILE ÎNGĂDUITOARE ALE MAMEI MARI/ MAMEI ZEILOR/**

Muzeu cuibul visurilor, începuturi
(arhiva prof. Sever Ursă)

CIBELEI căreia carpaticii pelasgo-neolitici i-au dedicat un întreg **MASIV MUNTOS - Munții CIBLEȘ/ȚIBLEȘ**. Lângă toate hidro-oro-toponimele pelasgo-vedice înșirate mai sus, se află, **acum (dl) BRIȘTEI**, atunci în oralitatea cartării **pelasgo-neolitico-vedice, BRIKȘU/BRIKȘU**, care era/reprezenta **ULTIMUL STADIU AL DEVENIRII CA BRAHMAN - preotul vedic brahmanic, ce trebuia să se inițieze în ȘTIINȚA SACRĂ, a identității dintre BRAHMA** (Zeul Sufletului Universal - **DIVINITATEA IMPERSONALĂ ȘI ABSTRACTĂ** simbolizând **ESENȚA UNIVERSULUI - ABSOLUTUL COSMIC** ((din care orice ființă, animal sau plantă, deține un **SUFLET INDIVIDUAL - o particulă ĀTMAN**) și **UNIVERS**. În faza a 4-a a inițierii, ultima, viitorul preot brahman (după ce a trecut prin **SCHIMNICIE/ RECLUZIUNE, NOVICIAT DESĂVĂRȘIT, VANAPRASHA** ((**PUȘNIC IN PĂDURE-VANA**))) devenea un **PUȘNIC, RĂTĂCITOR PRIN LUME - UN CERȘETOR PEREGRIN (B-R-I-K-Ș-U)**, cu semn distinctiv un toiag triplu (**TRIDANDA**), după care devenind **BRAHMAN** avea 3 îndatoriri principale: (a) îndeplinirea sacrificiilor către **Zei**, (b) **STUDIUL VEDELOR (VEDAS)** și **REVELAȚIA LOR**, respectiv (c) îndeplinirea beneficiilor (pentru oameni). S-ar putea ca **PROST** să fi fost inițial **PRASHA/PUȘNIC**, ceea ce ar putea explica expresia ("popa prostu"), inițial, ("popa prasha/GOPA PRASHA"), ulterior pierzându-se sensul înalt, în

- continuare în pag. 11 -

Dr. Vaier Scridonesi Călin

Antroponimie maiereana

- urmare din pag. 10 -

creștinism, rămânând doar PROST, cu atât mai mult cu cât au început luptele cu paganismul!

(14) CAUTEȘ/CAUTIEȘ (vezi ANTROPONIMIE VEDO-SANSKRIT MĂIEREANĂ, antroponimul ANCHIDIM!)

(15) CAGELU/CAGIELU, forma arhaică pelasgo-traco-dacă a lui CAIER/

CAIERU (documentat în rev. "Cuibul visurilor" în cercetarea "ISPITA DACICĂ LA MAIERU - Întemeierea mitico-lingvistică a toponimului MAIERU").

(16) CALICU/CALIC, vedo-sanscritul KALIKA = "sărac în/ lipsit de păr pe cap", apoi "sărac în/ lipsit de mijloace materiale"/. KALIDA = "chel, calviție, calic".

(17) CĂRNU, nu va fi tratat plecând de la cunoscutul defect din anatomia înfățișării, deoarece ca poreclă de neam îl consideram foarte vechi, pelasgo-vedic, datorită existenței în mitologia vedică a lui KARNA/CARNA - FIUL CEL MARE AL ZEULUI SURYA (al SUARELUI/SOARELUI), frate vitreg al solarilor frați preferați PANDAVA, cum demonstrează, cu eleganța științifică, DUMÉZIL în "Mit și epopee" (p.87, vol.I, II, III; Ed.ST.BUC., 1993). KARNA/CARNA era cel dintâi fiu al lui SURYA, un FIU ARHETIPAL. ARE și documentare ptolemaică la Nicolae DENSUȘIANU (p.CIII, 681,683, în /6/). Între feciorii Le CATRINII CĂRNULUI, unul avea prenume SOLAR, DUMITRU, cu MITRU de la vedicul MITRA - Zeul arhaic al SOLARITĂȚII SPIRITULUI ȘI AL LUMINII, ca STĂPÂNUL DIVINAL ZILEI.

(18) CARP, rădăcina lui CARPAT/CARPATI (redat de scriitorii antici în formele Carpathes și Carpatis), cu echivalent vedo-sanscrit comun KARPAȚA = "stofă de lână, stofă de bumbac", revelând faptul foarte important legat de materia prima - lâna provenind din munții care ocroteau turmele, atunci când pelasgo- traco-dacii am utilizat lână la confecționarea hainelor călduroase. Un neam de daci erau CARPII, fapt important în susținerea înțelesului lui KARPATA. Iată că porecla CARP, existentă în SmM, conserva, de fapt, un neam de daci- CARPII, fiind al 3-lea neam de daci ce s-a conservat prin porecle în SmM. Dacă ne vom situa pe poziția că utilitară "stofă de lână" aparține mirenișului, deci nu cultului pelasgo-vedic carpatic, reperele vedic-mitologice SFINȚESC CARPAȚII, cu atât mai mult cu cât în zona LADAKH/TRANSHIMALAYA vedică, avem prezent TOPONIMUL K-A-R-P-A-T (vezi antroponimul OLTIȚA-OLT!). În Munții SUREAN/ȘUREAN/SURIAN/AISOARELUI(SURYA), ocrotitorii

SARMISEGETUSEI, există argumentele VEDICE conservate în sensul

SACRALITĂȚII numelui CARPAT, prin oronimele (vârful 2012m, munte, culme), hidronimul și stâna CĂRPA, deoarece vedic sacru KRPA(pron.CĂRPA), ne informează DUMEZIL (ib.p.135), desemna ÎNVĂȚĂTORUL/PRECEPTORUL DIVIN, cel ce i-a educat pe solarii frați PANDAVA (eroii principali din "Mahabharata" (Yudhisthira, Bhima, Arjuna, Nakula, Sahadeva). Așa, pelasgo-vedo-dacul CARPAT este ÎNVĂȚĂTORUL DIVIN/CERESC (vedic cultic metaforic, deoarece, tot vedic, dar semantic înseamnă MILOSUL DIVIN/CERESC).

(19) DURGAL, cu corespondent vedo-sanscrit DURGA (Durga, Inaccessibilă, Inabordabilă)/Devadevi (Zeita Zeilor)- ZEIȚA RĂZBOIULUI, uneori identificată cu PARVATI - soția Zeului ȚIVA/ȘIVA ca o ipostază războinică a soțului ei divin, încât DURGAL = RĂZBOINICUL/INACCESIBILUL/ INABORDABILUL! Mai vezi "a zdrobi", în DICȚIONAR MĂIEREANO-VEDIC SANSKRIT!

(20) GĂGEA/GĂGIA, vezi GAJA (hidro-oro-toponimele)/GAYA/GAIA/GAEA/

GEEA/GEA/Zeita pelasgo-tracă, născută din Divinitatea Primordială HAOS, personificând-o pe MAMA Universală a Zeilor și a Oamenilor, respectiv Zeița PĂMÂNT. Așadar, cei din niamu'/GĂGENILOR/GĂJENILOR sunt PĂMÂNTENII SACRI/SFINȚII, dar erau cei credincioși în GAJA/GAIA/GEEA sau născuți din EA.

(21) GOGA are legătură cu GOGAION/KOGAION și cu GOG-un substituit creștin anti ZALMOXIS/ZAMOLXIS, foarte subtil teologizat teoretic. În acest context, GOGHENII/GOGENII ar fi "credincioși în TATĂL CERESC" ACEL DINTOTDEAUNA!

(22) LUPAȘ = LUP+AS, aparent, neimportant declinand/adjectivând de la LUP! Dacă cucutenizăm puțin în sensul arheologic al... LUP-ului, în spațiul VECII Europe neolítico-pelasgic, atunci vom pune în joc MIRAREA ȘTIINȚIFICĂ, când analizăm VASUL CUCUTENIAN (de acum peste 6000 de ani) policromatic, dând pe partea exterioară alergarea desfășurată a unui L-U-P, imaginea având o dinamică artistică a mișcării demnă de o capodoperă! Vasul este unicat și a fost adus la lumină, în secolul 20, prin săpăturile efectuate în V-A-L-E-A L-U-P-U-L-U-I (azi

înglobată în municipiul Iași)!!! De aceea, vom consulta rădăcina verbală vedo-sanscrită L-U-P! AFLĂM că LUP (sanscr.) = "a rupe, a strica, a se agăța de, a cădea asupra, a se năpusti asupra, a face să dispară, a pustii, a face să se rupă, a face să se desfacă, a separa, a face să se abată de la, a face să dispară; șterpelit, suprimat, anihilat; a încălca, a fi pustit" etc. Cine nu recunoaște, acțional, calitățile LUPULUI și ale HAITEI de LUPI?! Lupășeni mărieni n-au de ce să regrete supranumele lor dat de porecla LUPAȘ, decât dacă niamu' lor are comportare LUPEASCĂ, fapt de care ne îndoim!

(23) MĂRICEA/MĂRICIA, cu corespondent vedic MARICI (marici = "lumina") - semizei personificând în grup LUMINA, așa MĂRICENII = LUMINAȚII.

(24) MĂRȘU are cheie semantică sanscrită prin răd.vb. MRȘ/MRÎȘ = "a analiza mental, a reflecta, a examina", conducând spre GĂNDITOR/ ÎNVĂȚĂTOR! Mai există o posibilitate prin răd.vb. MRȘ/MÎRÎȘ = "a îndura, a tolera, a ierta, a scuza, a accepta, a suferi, a permite să, a pune să ierte, a suporta cu răbdare", fapte ce-l ilustrează pe ÎNDRUMĂTORUL/IERTĂTORUL. Dacă se corelează cele două seturi de sensuri acționale, atunci MĂRȘU l-ar desemna pe "cel ILUMINAT".

(25) MITRAȘ și MITROFAN, se vor decripta prin MITRA+AȘ, respectiv MITRO+FAN, în ambele cazuri apelul la Zeul Vedic MITRA-zeu arhaic din grupul ADITYA (sanscr. aditva = "divin") socotiti paznicii lumii. Între ei, MITRA era ZEUL RAZELOR SOLARE, astfel personificându-l pe SUVERANUL DIVIN AL SOLARITĂȚII SPIRITULUI LUMINII, fiind considerat STĂPÂNUL ZILEI, alături de VARUNA - STĂPÂNUL NOPTII. PERECHEA MITRA-VARUNA era considerată OCROTITOAREA sentimentului religios și PEDEPSITOAREA PĂCATULUI. Așa, MITRAȘ desemnează un convertit la CULTUL LUI MITRA, respectiv MITRAIC!

(26) MITROFAN de tratat separat de MITRAȘ, datorită particulei - PHAN/FAN/PAN, în vedo-sanscrită răd.vb. PHAN/PAN = "a fi demn să admire, a se bucura de, a fi fericit pentru", în termeni actuali, MITROFAN este chiar "UN FAN AL LUI MITRA"! Cum aceeași răd.vb. înseamnă "a lăuda, a elogia", corelarea celor două seturi de sensuri ne conduce spre MITROFAN = CREDINCIOSUL PRACTICANT AL CULTULUI ZEULUI MITRA (AL RAZELOR SOARELUI).

(27) MIHAI (măiereni pronunță MNIHAI) ar putea avea sensul/înțelesul arhaic de UDĂTORUL/CEL CE STROPEȘTE, deoarece MIH(răd.vb. sanscr.) = "a arunca cu apa pe, a arunca cu apa spre, a pune să stropească, a stropi cu urină, a urina, a ejacula". Forma lungă MIHAYAMI chiar îl conține pe MIHAI în verb!

(28) MĒCIU = ME+CI (+U) = ME ("a schimba, a face troc")+CI ("a aduna, a colecționa, a culege")+U = "cel ce schimbă/ face troc cu ceea ce a cules/ adunat", adică UN (FEL) DE NEGUSTOR de la începuturile comerțului.

(29) MŪCEA poate fi încercat cu răd.vb. sanscrită MUC = "a dezlega, a slobozi, a lăsa liber, a elibera, a lăsa să plece", conducând spre ELIBERATORUL. Nu ne vom feri a atrage atenția că secrețiile nazale nestăpânite, tot despre un fel de ELIBERATOR dau seama, în înțelesul semantic al MUCilor. Optăm pentru sensul înalt al înțelesului de ELIBERATOR, tocmai, prin arhaicitatea cuvântului!

(30) MARCU, MĂRCOAIA se vor putea lumina semantic prin răd.vb. sanscrită MARC = "a suna, a răsună, a lua, a păgubi, a răni" conducând la "cineva care ia obligatoriu, fără voința celui de la care se ia, fiindu-i cunoscută acțiunea, adică UN FEL DE V-A-M-E-Ș. Sensul ni se pare plauzibil, cu atât mai mult cu cât, MARK este documentat printr-o inscripție dacică, de pe un vas dacic din BURIDAVA, din sec. I î. d.Hr., din timpul regelui TIA/THIA - MARK/MARC.

(31) HAGEA = HA+GEA = HA + GEEA, căruia aplicându-i înțelesurile răd.vb. HA = "a abandona, a părăsi, a lăsa, a evita, a se abține de la, a scăpa, a neglija, a se detașa de" și toate aplicate GEEI, rezultă un NECREDINCIOS pelasg în CULTUL GEEI (Zeita pelasgă a PĂMÂNTULUI), sau unul precreștin ori creștin.

(32) HRINCĂ se poate descifra cu răd.vb. HRI(hri) = "a se rușina, a fi rușinos sau modest, a roși, a-i fi rușine de cineva/de ceva; rușinos, pudic, modest", apărând sensul de RUȘINOSUL/MODESTUL.

(33) OTIC (vezi antroponimul OTIC, în ANTROPONIMIE -VEDO- SANSKRIT - MĂIEREANĂ!).

(34) PÂNCOAIA era în anii '50 ai sec.20 o persoană feminină locuind pe marginea/malul SOMEȘ-ului Mare, la confluența lui cu părau' BUHOAII, vis á vis de niamu' de peste BUHOAIA și de peste uliță, al BOROIULUI. O femeie masivă, puternică, ce se ocupa cu muruitu' cu lut/argilă de COLNIC al noilor case proaspăt preștite. Aparținea niamului PRĂHA de țigani (nu rromi, ca acum!), din zona numită SU'COASTA, între care cel mai sus locuia într-o căsuță niamu' lu' ADAM.

Tratarea vedo-sanscrită a poreclei PÂNCOAIA ne aduce

informații lingvistico-mitologice excepționale, fiind direct legate de Zeul VEDIC KRIȘNA (CEL NEGRU) - ultimul avatar al lui VIȘNU-Zeul vedic al CREAȚIEI UNIVERSALE, din vremile pelasgo-vedo-carpatică când KRIȘNA avea CULT servit sacerdotal în ZONA VEDO - CARPATICĂ A C-R-I-Ș-U-R-I-L-O-R (Cel NEGRU, CEL REPEDE, CELALB, fiecare după CRIȘ-ul!). Celor mirați, le vom picura un detaliu în sufletul arhaic: în INDIA actuală alături de numele propriu KRIȘNA există și foarte frecventul antroponim C-R-I-Ș-A-N (Crisham)!!! IATĂ vedica "Bhagavadgītā" = "Cântarea DOMNULUI" - poem cuprins în "Mahabharata" (VI,25-42), esențial un dialog filosofico-religios între KRIȘNA și ARJUNA/LUMINOSUL (sanscr. arjuna = alb, luminos) - Zeul ZORILOR (în muntii CERNEI există un oronim Vf. ARJANA (1512m). Din "Bhagavad-gīta" aflăm că "KRIȘNA/Hrsikesa/ a suflat/în/SCOICA DIVINĂ/Pancajanya" (pron.

PANCAIA) (Bg.-gīta, I, 15). IAT- o pe PÂNCOAIA cu înțelesul vedo-sanscrit religios de SCOICA DIVINA (a Zeului KRIȘNA).

(35) PRĂHA/PRÎHA = PRĂ/PRÎ+HA = PŔ (sanscr.)+HA (sanscr.) = PR ("a satisface, a îndeplini o speranță, a umple, a sufla în scoică, a umple cu aer, a împrăști, a umple cu un sunet+HA ("a lansa, a arunca înainte, a sări înainte, a cădea într-o anumită stare, a țopâi", furnizând înțelesul sinteză SUFLĂTORUL ÎN SCOICĂ în spectacol (în fața auditoriului), dacă facem corelarea sensurilor subliniate din cele două seturi. Faptul că cele două porecle PÂNCOAIA și PRĂHA corelate, în actul vieții aceleiași persoane, sunt corelate și în semantica vedica este tulburător, dar și confirmator asupra valabilității metodei noastre comparatistice între limba română arhaică și limba vedo-sanscrită. AȘA, avem direct o propoziție arhaică românească: <P-R- Ā-H-A P-Ā-N-C-O-A-I-A> /<P-R-Ī-H-A P-Ā-N-C-A-I-A> = <"Suflătorul în SCOICĂ (SUNĂ din) SCOICA DIVINĂ">, fapt ce îl făceau înainte de a începe lupta EROII DIVINI din "Bhagavad-gītā"! MONUMENTUL LINGVISTIC ORAL MAI DĂINUIE, și azi, în amintirile acelor măiereni care cunosc malul SOMEȘ Mare perpendicular pe malul de BUHOAIA, unde viețuia PÂNCOAIA din niamu'PRĂHA, sau unde în niamu'PRĂHA exista PÂNCOAIA. Pe cei ce viețuiesc, azi, în SmM, mai trebuie să-i bine informăm că, prin prăhă, măiereni desemnau și mai desemnează o stare medicală precară, în care o persoană e podidită de boli de piele ("are prăhă"), fapt ce contrastează cu decriptările noastre romano-vedice, fără să ni le poată combate, având în vedere milenii ce s-au interpus în conservarea comorii lingvistice.

(36) PITUC ni se va destăinuși vedo-sanscrit, dacă apelăm la DYAUS PITAR = "CERUL PĂRINTE", cea mai veche ZEITATE/DIVINITATE a INDIEI ARICE/ARIANICE, preluată din panteonul autohton PREARIC al civilizațiilor HARAPPA și MOHENJODARO, de pe cursul inferior al IND-/INDUS-ului, cele contemporane cu CIVILIZAȚIA CARPATICĂ TURDAȘ-TĂRTĂRIA (cu similitudini culturale dovedite de artefactele arheologice, esențial ceramice dar și osteologice). DIN DYAUS PITAR, vechii elini (de fapt pelasgo-elinii) l-au luat pe DYAUS/CERUL, pe care l-au transformat în ZEUS generând mitologia Zeilor Olimpicieni. În schimb, latinii au făcut din DYAUS PITAR, DIU-PITER/IUPITER/ JUPITER, cu DIU- PITER = CERUL PĂRINTE. NOUĂ, ne-a rămas PITAR = <"Cel ce ne Dă Pâinea Noastră cea de toate zilele"> adică TATĂL CERESC / PĂRINTELE CERESC, cei din SmM, conservându-l prin porecla P-I-T-U-C!!!

(37) PRALEA = PRĂ+LEA = PRĀ (sanscr. "a umple")+L(E)A = PRA + LA (sanscr. "a obține", la modul dezirabil), rezultând cel ce umple (dorind s-o facă) UMPLĂTORUL. În sanscrită, mai există verbul pra-LAP = "a vorbi, a conversa, a vorbi cu usurință, și spontaneitate; a trâncăni, a flecări." încât sensul FLECĂREȚUL/ SPOROVĂTORUL/GURALIVUL, tot, despre o stare de saturație/umplere, dă seama.

(38) PĂCALEA/PĂCALEA = PĂCĂ/PĂCĂ+LEA (sanscrit "pacea")+LEA, adică IMPACIUTOAREA/PAȘNICA. În mitologia populară românească, există PĂCA (PAFA) - asociată cu cei ce pipau/fumau - obicei drăcesc susținut de Mama DRACULUI cu care era asociată PĂCA! Să fie vorba de PACEA adusă de PIPAPĂCĂ!?

(39) PUI, vezi ANTROPONIMUL PUI!

(40) PUPAN = PU + PAN = PU (sanscr.) + PAN (sanscr.) = PU ("a purifica, a curăța, a filtra, a lumina mîntea, a vrea să

- continuare în pag. 12 -

Soliloc în ziceri înțelepte

LUMINA CĂRȚII

Despre măriia sa cartea și despre rosturile ei adânci s-a scris și se va scrie încă mult, chiar dacă puterea electronicii pare să-i înăbușe întâietatea. „Cine știe carte are patru ochi” spune o vorbă din popor, referindu-se la omul cu învățătură. Cărțile mari vor trăi veșnic. BIBLIA este o carte a cărților.

Te poate plictisi o carte, dar nu-ți poate pricinui niciun rău.

Am mai spus-o și cu alte prilejuri, printre atâtea cărți-buruieni se găsesc și cărți-iarbă de leac.

Sunt cărți care nu meritau a fi scrise.

„O carte bună înlocuiește o prietenie, în timp ce o prietenie nu poate înlocui o carte bună”(Vasile Conta). Uneori vedem biblioteci luxoase, de fațadă, dar proprietarul recunoaște că nu le-a citit. . .

Nicolae Iorga ne sfătuiește să recitim: „Cărțile citite numai o dată sunt ca acei cunoscuți cărora nu le întorci vizita”.

Câtă dreptate are colegul meu nășăudean, profesorul Grigore Marțian, într-un recent articol publicat în cotidianul „Răsunetul” (15 mai 2011) când grupează opiniile unor mari personalități în privința valorii lecturii. Poate telepatic, gândeam amândoi la celebrul îndemn al cronicarului Miron Costin: „că nu este alta mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”.

Noțiunea și cuvântul „carte” intră în nenumărate locuțiuni ale limbii noastre. Din lanțul acesta desprindem câteva.

„Ai carte, ai parte”, dacă ai știință de carte, reușești mai ușor în viață; „Cum scrie la carte”, așa cum trebuie, cum se cere, corect, reglementar; „A da (a juca) cu

cărțile pe față”, a-și arăta deschis gândurile și intențiile, a nu ascunde nimic; „A juca o carte mare”, a întreprinde ceva riscant; „A juca ultima carte”, a întrebuița cele din urmă mijloace; „Om ai cărții (de carte)”, om căruia îi place să studieze, să citească, să citească; „A se pune pe carte”, a se ocupa serios de învățat; „A spune(a vorbi) ca din carte”, a vorbi înțelept, a face caz de erudiție, a fi pedant.

Una din cele mai îndrăgite îndeletniciri din tinerețe mi-a fost aceea de bibliotecar. Am fost bibliotecar în zece biblioteci vreme de 62 de ani. În prezent, sunt bibliotecarul propriei mele biblioteci. . .

„Habet sua fata libeli”, cărțile își au destinul lor, spuneau strămoșii latini. Vestii dascăli nășăudenii ne-au convins că cititul unei cărți implică un adevărat ritual. De la ținutul cărții în palmă, la deliciul și fiorul răsfoirii, apoi la lectura propriuzisă și întocmirea notelor de lectură este un adevărat drum inițiativ.

Calculatorul, internetul, alte mijloace tehnice ne ajută, cu siguranță, dar nu pot înlocui cu totul citirea clasică.

Cuvintele lui Sadoveanu conturează o concluzie: „Sunt cărți și cărți. Unele sunt destinate pieirii chiar de la început, că nu-s lumină din lumina umanității. Altele sunt destinate să supraviețuiască atât cât va fi om trăitor sub soare, în acestea se cuprind aspirațiile și idealurile, acestea sunt moștenirea noastră cea mai bună”.

ION DELAMARGINĂ

Antroponimie maiereana

- urmare din pag. 11 -

purifice)/ PURIFICATORUL INIȚIAT+PAN ("a se bucura de, a fi fericit pentru, a fi demn să admire"), rezultând un tandem PURIFICATOR - PURIFICAT, ceea ce îl susține dublu pe PUPAN CA PURIFICATOR INIȚIAT. În niamu'PUPAN a existat o tradiție a BĂCIEI/BĂCITULUI, și cum BACIUL era SUFLETUL/SPIRITUL acțiunii turmelor la stână, făcând CAȘUL și BRÂNZA, un stravechi pelasgo-traco-daco obicei de PURIFICARE trebuia, cel puțin psihosocial-spiritual, să fie cunoscut și practicat de PUPANUL BACI/BACIULPUPAN.

(41) PIȘTĂU = PIȘ + TĂU = PIȘ (sanscr."a zdrobi, a lovi, a măcina, a pili, a distruge, a face rău, a vătăma; zdrobit, macinat, vătămat, distrus") + TA(U). Iată-l pe PIȘ+TA, un PIȘTA MAI MARE, PIȘTĂU-1! Așadar, DISTRUGATORUL (zdrobitorul, lovitorul/batăușul, măcinătorul, cel ce face rău, vătămătorul etc)! Și cu amintiri din istoria recentă, desemnarea fiind mult milenară!!!

(42) PRUPA, vezi, mai sus, DOCUMENTAREA istorico-lingvistică a SmM și P-R-U-P-A din startul la ANTROPONIME ORALĂ ÎN SmM! PRUPA = VITEJIE/VITEAZUL.

(43) PUTREA, vezi, mai sus, hidro-oronimele PUTREDA/PUTREDU! PUTREA/PUTRA = FIUL (Sfânt/Divin).

(44) Rățoi, vezi antroponimul RAT/RATIU!

(45) SOLOMON, de la SOLOMONAR/ȘOLOMONAR/(ZGRIMNITEȘ) - "vrăjitori populari în tradițiile populare românești socotindu-se investiți cu puteri divine/supranaturale"/ "oameni care ar avea știință de a conduce norii încărcăți cu grindina pe unde doresc" (/44,p.163). PROBLEMA SOLOMONARILOR conduce spre un proces de zeificare a sacerdotului și este una precreștină, dacică (/24,p.552), ulterior fiind trecuți, între forțele malefice, de credințele creștine populare, atunci când mase mari de oameni au făcut cunoștință cu traducerea târziu ale "Vechiului Testament". ZGRIMNITEȘ = Z/S + GRI + MINT + EȘ = Z/S + GÎR (sanscr. "a chema afară la, a invoca; a anunța, a proclama; a lăuda, a recita; a relatea, a spune, a învăța versuri") + MINT/MINV (sanscr. "a cinși, a onora") + EȘ, în mod subtil, corelarea de sensuri conducând spre PREOT/SACERDOT/OFFICIANT CULTIC.

- va urma -

Dr. Valer Scridonesi-Călin

Rebus

RĂBDURIE

ORIZONTAL: 1) Scriitori moralist englez (Samuel, 1821-1904) care la tema noastră, răbdarea, spune: "Sunt oameni, care din cauza lipsei modestiei luptă viața întreagă cu greutatea imaginare, în timp ce alții care sunt poate mai puțin dotați reușesc să ajungă departe în viață numai prin răbdare, bună dispoziție și stăpânire de sine" - Vers. 2) "Critical sacru" al literaturii române (George, 1899-1965) care afirmă: "Tactul rău înțeles duce la formarea unor mondeni cu însușiri negative, preocupați de ceea ce trebuie să evite, de teama de ridicol, iar nu de largirea contactului lor cu viața". 3) Poet german (Heinrich, 1797-1856), autorul baladelor: "Lorelei", "Cei doi grenadiri" ș.a. - Arici! - Creație de vârf! 4) Localitate în Maroc - Mare poet tragic grec (497-405 î. Hr.), din opera căruia ("Ajax") am extras replica: "Tăcerea aduce femeilor stimă" 5) Grafician și arhitect polonez (Jan, 1928), deținător a mai multor medalii de aur obținute în Polonia, Franța, Italia - Negație categorică. 6) Ser! - Partidul Unității Naționale Române - Început de temă! 7) Episcop din Formiae, martirizat sub Dioclețian (sec. IV). - Urmărește adversarul până îl pune la pământ! 8) Unitate bănească în Iran (pl.) - Confirmă o egalitate de termeni! - Gen! 9) Neg! - Filozof grec (c. 50-138), autorul reflecției: "Mai bine ca întemeiat pe adevăr să învingi o părere, decât întemeiat pe o părere să te învingă adevărul". 10) Scriitor francez (Paul, 1610-1660), părintele maximei: "Dacă n-am avea deloc defecte, n-am simți atâta plăcere observându-le la alții" - A vorbi de rău (Mold.). 11) Oraș în India centrală, mare centru al industriei textile (bumbac) - Umanist olandez (1466-1536), autorul recomandării: "Cu cei în vârstă trebuie să vorbești respectuos și în puține cuvinte; cu cei de aceeași vârstă prietenos și cu blândețe".

VERTICAL: 1) Poet și dramaturg german (Fridrich, 1759-1805), poate cu cea mai profundă cugetare la tema noastră, și anume: "Sufletele mari rabdă în tăcere" - Poarta sărutului. 2) Scriitor belgian (Maurice 1862-1949) din a cărui înțelepciune o redăm pe următoarea: "Adevăratul înțelept nu este cel ce vede, ci cel ce văzând departe iubește adânc pe oameni". 3) O altă denumire a străvechii cetăți Troia - Scriitor japonez (1753-1829) cu următoare recomandare: "Sacul răbdării trebuie cusut" 4) Extrem de repede, cât ai zice pește! - Râu în Slovacia, afluent al Dunării - Rele! 5) Geniul muzicii

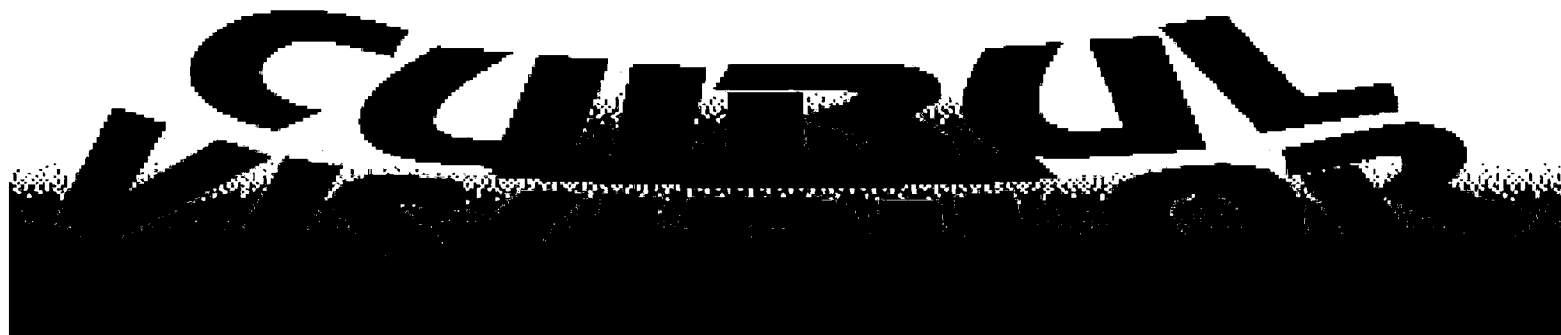
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1										I	
2											O
3											
4											
5											R
6											
7											
8											
9											
10											
11								R			

românești (George, 1881-1955) - Golf și cetate antică (azi, riune) în insula grecească Lesos. 6) Soarele gol! - Pârâu din jud. Neamț, tributul râului Bistrița - Capul poporului! 7) Hîrdău (reg.) - Mare dramaturg francez (Jean Baptiste, 1639-1553), care atrage atenția cu următoarea replică: "Cu lupii înveți să urlî". 8) Jumări de ouă (reg.) - E tot o apă! 9) De la egal la egal! - Scriitor și om politic roman (Marcus Porcius, 234-149 î.Hr.) care precizează: "Răbdarea este cea mai mare dintre virtuți". - Pigmei din reg. Rwanda, culegători și vânători. 10) Supa satelor! - Filozof german (1820-1895) cu următoarea precizare: "Adevărul și eroarea ca și toate categoriile legice care se mișcă în antagonisme polare, au valabilitate absolută numai pentru domenii foarte limitate" 11) Autorul epopeilor "Iliada și Odiseea". Mitropolit al Țării Românești (1650-1716) cu următorul segment de predică: "Că răul a se face este lesne, iar a se desface iaste cu nevoie".

DIȚIONAR: ITO, ELME, IPEL, IERA, OANT, SAF, TUA.

Dezlegarea careului din nr. trecut: ERASMUS-OCA-PLATO-ASLAN-I-FRUMUSITA-CICERO-C-ON-US-SENECA-I-ROD-RAS-USA-CAPU-CAR-ERUL-AHN-LF-SADAT-ITA-L-OTEN-PLINI-UPETOFI-MARX.

MACAVEI AL. MACAVEI

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVI Nr. 4 (98) *** IULIE 2011 *** 12 PAGINI *** 1 leu

Rebreniana

Două scrisori inedite - Emil Rebreanu

Despre Emil Rebreanu s-a scris mult, dar nu destul, atâta timp cât marele Perpessicius spunea că merita însuși o biografie. El este de două ori erou: erou al primului război mondial și erou (prototip) al romanului "Pădurea spânzuraților" scris de fratele său Liviu Rebreanu. Scriitorul recunoaște în mărturisirile sale de după 1932, că a lucrat după "modele vii", însă precizează și "coeficientul major de ficțiune investit în operă" (V. Fanache). Adevărat este faptul referitor la "modele vii", că Tiberiu Rebreanu, fratele său cel mic, relatează că lui Liviu i se pun la dispoziție fotografiile și scrisorile primite de familie, scrisorile lui Emil, "poate o sută", la care se adaugă vreo douăzeci și cinci ale lui Liviu.¹

Cercetătorul și editorul lui Rebreanu, N. Gheran, în *Opere vol.V. Buc 1972, Ed. Minerva. pune, la un loc, pentru înțelegerea operei Pădurea spânzuraților, și implicit a prototipului eroului Apostol Balaga, epistolele lui Emil Rebreanu care-l pun în lumină în raport cu familia lui: mama, Livia, Miți, Liviu, Iulius, cât și cu iubitele sale întâlnite în localitățile (multe) în care a adăstat mai mult sau mai puțin timp.*

Câteva date biografice ne sunt strict necesare pentru Emil, până la data când ajunge el în localitatea Cătina, aflată între Gherla și Cluj.

Se naște la 17 decembrie 1891 în satul Maieru (Năsăud) fiind al cincilea din cei paisprezece copii ai învățătorului Vasile Rebreanu și ai Ludovicăi (n. Diugan). După școala la Maieru, trece la Năsăud și apoi la Bistrița din clasa a doua de liceu. Înainte de-a termina clasa a treia, este eliminat din toate școlile de stat, "în urma unui conflict între elevi cu substrat național". Rămâne trei ani acasă și începe peregrinările prin multe localități între Rodna și Cluj, îndeplinind munci mărunte pe lângă notari, ori primării: Zombor (1908), Măgura Ilvei (1909),

ajutor de notar pe lângă colegul și prietenul lui Liviu, Alexa Candale, post vacant prin plecarea lui Liviu în București, Pata (1910) lângă Cluj, Nușeni (1913) lângă Beclean, Bocșa (1913), Cătina (1914).

După exmatriculare, își continua clasele de liceu la Turda, Șimleul Silvaniei (cls.V - VI), Năsăud (cls. VII - VIII), fiind la 10 ani de la înscrierea în clasa I, tot la Năsăud. La terminarea liceului Emil avea 22 de ani.

Peste tot, se pare, unde ajunge, va avea o mică sau mai mare idilă (poveste de dragoste), încât, după scrisori, editorul, N. Gheran amintește pe: Reghina Hangea (Măgura Ilvei), Anuța Slăvoacă (Ilva Mare) - sora Letiției Slăvoacă (Miron), iubirea și prietena de-o viață a scriitorului Liviu Rebreanu, Virginia Dumitru, fiica preotului din Runcu Salvei, Ema Bicsok (Nușeni), Cornelia (Neli, Nelica) Dănilă (Cătina), Elena (Titii) Haliță - fiica vicarului din Năsăud, Lucia Pletosu - fiica protopopului Grigore Pletosu (Bistrița), fost profesor în Năsăud. Interesant este că din cele șapte, amintite, doar două nu sunt fiice de preot.

Despre notarul din Cătina, maghiar, și despre familia lui, n-are cea mai bună imagine: "notarul e prost, (...), un semidoct idiot (...), cu câteva clase țivile - un nemeș scăpătat, ajuns notar (...) femeia lui - o osândă în miniatură. Fata! Minte toată e a tatălui ei. Aceștia îmi sunt azi stăpânii".²

Se pare că la Cătina (Katona) întâlnește marea lui iubire, fiindcă este singura pe care o cere în căsătorie. În albumul fetei, Cornelia (Neli, Nelica) Dănilă este marcată data de 26 aprilie 1914. Ei îi trimite Emil Rebreanu 15 scrisori, cu accente de lirism, puternică pasiune, dar și deznădejde uneori, între 13 iunie 1914 și 31 august 1915.

În noiembrie 1914 protopopul Ieronim Dănilă refuză să-i acorde mâna fiicei sale Nelica, care se va căsători cu preotul Dr. Liviu Stupineanu.

Am insistat puțin asupra iubirii pentru Cornelia Dănilă de la Cătina, pentru că suntem în posesia a două scrisori, inedite, ale lui Emil Rebreanu din perioada Cătina, obținute prin bunăvoința dlui profesor Liviu Cornel Cristurean din Dej, scrisori existente în "arhiva" familiei Sale, familie din care făcea parte și destinatarul scrisorilor. Este vorba de două scrisori, tip carte poștală - ilustrată, datele 14 iulie și 22 iulie 1914, adresate "Draguței Dșoare Laurica Părăscan", în localitatea Țaga (Czege), lângă Gherla, și semnate: Emil Rebreanu, jurist, și având formula de adresare: "Buna mea prietenă". După cum vom vedea mai departe, cele două frumoase: Claudia (Nelica) Dănilă și Laura (Laurica) Părăscan sunt verișoare. Laura (Laurica) se pare că se găsește "între cei doi îndrăgostiți: Emil și Nelica", care este "visul visului meu". Li cere Laurei (căreia îi cunoaște bine familia) să intervină "ca să se întoarcă iar armonia care ne-a părăsit".

În scrisoarea din 22 iulie oftează că "Seninele zile de odinioară nu se mai reîntorc în grădina N." (Nelicăi n.n.), completând: "Dta nu mai vii să le aduci".

Toți au făcut-o și suntem obligați s-o facem și noi remarcând scrisul frumos, caligrafia și de multe ori expresivitate în limbaj.

Laura Părăscan (1896 - 1967) a fost fiica preotului David Părăscan (1869 - 1917) și a Valeriei (1876 - 1961), născută Rusu, fata preotului din Țaga.

Claudia/Nelica/ Dănilă

David face liceul la Năsăud, fiind în clasa a IV-a când poetul George Coșbuc este maturizant.³ Precizăm acest fapt, pentru că în casa popii Părăscan era întreținută, spun nepoții, povestea descinderilor poetului aici, adus de la gara din Gherla cu "birja cu cocișu". După o zi, ori două, ospătat cu vin și pește de Țaga, poetul făcea drumul întors la Gherla, cu aceeași trăsură cu cai a preotului David.

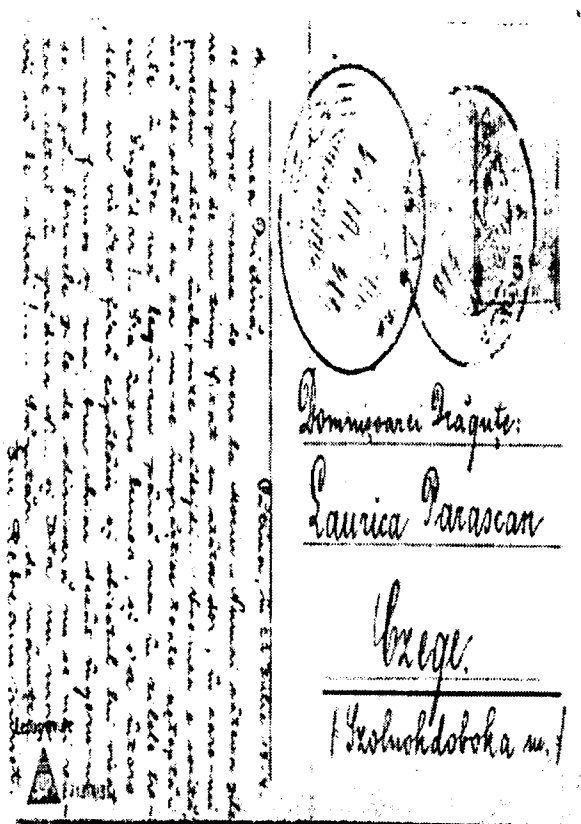
Bunicul Laurei, Vasile Rusu din Țaga, preotul, a avut trei copii: Cornel - jurist în Gherla, Aurelia - preoteasa în Cătina, și Valeria - mama Laurei, preoteasa în Țaga. Sora Valeriei, Aurelia, este căsătorită cu preotul Ieronim Dănilă și au două fete: Letiția și Cornelia. Cornelia, Nelica, este verișoara Laurei și marea dragoste a lui Emil Rebreanu. Mamele lor fiind surori.

Laura Părăscan nu se va căsători, rămânând cu imaginea că tânărul student în "iura", Emil Rebreanu, a iubit-o și pe ea, încercând să se regăsească în personajele feminine ale cărții "Pădurea spânzuraților".

Profesorul Liviu Cornel Cristurean este nepotul Laurei, destinatarul celor două scrisori, și ca atare posesorul unor documente importante de familie, regretând și Domnia Sa că suficiente scrisori și fotografii s-au risipit în cei aproape o sută de ani trecuți.

Interesant este și faptul că tatăl său, Alexandru Cristurean, a fost învățător în Cătina, și a locuit la

- continuare în pag. 2 -

Rebreniana

- urmare din pag. 1 -

Două scrisori inedite - Emil Rebreanu

aceeași gazdă și în aceeași cameră în care cu cincisprezece ani mai înainte stătuse Emil Rebreanu. Sigur i s-au povestit multe despre studentul ajutor de notar și despre dragostea lui înflăcărată pentru fata popii Dănilă.

Peste ani, Tiberiu Rebreanu, fratele lui Liviu și Emil, ajunge la Dej la fostul învățător de la Cătina, Alexandru Cristurean, însoțit de fiul acestuia, ce era cadru universitar la Cluj-Napoca, Alexandru Ovidiu Cristurean, culegând date despre Emil la Cătina, cât și despre persoane și familii cu care fratele său a avut legături. Suntem asigurați că cele două scrisori ale lui Emil către Laura Parascan n-au ajuns la Tiberiu Rebreanu, și că ele văd lumina tiparului doar acum prima oară! Se înțelege că universitarul clujean este fratele păstrătorului "arhivei" de familie, Liviu Cornel Cristureanu.

Cătina, în 14 iulie 1914 st.n.
Drăguței Dșoare Laurica Parascan
Cyege, Szolnokdoboka, megye

Imi aduc aminte de un amurg cam târziu de vară și de un chip drăguț de băiată. De seara când am văzut-o

mai pe urmă. Stai numai! Parcă te văd și acum... Ne-am dus pe o cărare din cea mai scumpă grădină câte cunosc și începusem a povesti despre visul visului meu... care azi mi-e atât de străin. Te aștept să vii iară între noi ca să se reîntorcă iar armonia care ne-a părăsit – poate pentru totdeauna. Cred că mă înțelegi... Sărut mâinile Bunicii celei bune, salut pe Cornel/4/ pe care-l aștept să sosească odată/... și-ți sărut mânuțele cu drag,

Em.Rebreanu

Cătina, în 22 iulie 1914 st.n.
Drăguței Dșoare Laurica Parascan
Cyege, Szolnokdoboka, megye
Buna mea prietenă,

Se apropie vremea de mers la Mociu/5/. Numai câteva zile ne despart de un timp fixat cu atâta dor, în care-mi pusesem atâtea închipuite nădejdi... Vremea e sosită, însă de-odată cu ea mi se împrăștie toate așteptările în câte mă legănam până mai în zilele trecute... În zadar!... S-a întors lumea și s-a întors de la un visător fără căpătăiu și obiectul lui visat – mai frumos

și mai bun chiar decât îngeru-mi de pază... Seninele zile de odinioară un se mai reîntorc altul în grădina N... și Dta un mai vii să le aduci!... Sărutări de mânuțe.

Em.Rebreanu, jurist

1. N. Gheran – Liviu Rebreanu, Opere voi. V, București, 1972 p.736
2. Scrisoarea către Miți, Cătina, 24 aprilie 1914, în Opere, vol.V, p.387
3. Raportul al XV – lea despre Gimnaziul superior gr. cat. Românesc p.53.din Năsăud, pe anul șc.1883 – 1884
4. Cornel Parascan-/1895-1926/, fratele Laurei, preot în Țaga
5. Comună lângă Cluj-Napoca
6. Nelicăi, /Claudia Dănilă/

ION POENARU

Reportaj

Bucurie în Poiana Centenarilor

Miez de iulie torid. Ne aflăm într-un loc vecin cu ogrăzile Cerului, la peste 1200 m altitudine, în Poiana Cătunilor, comuna Ilva Mare. O sâmbătă senină. Încă cincizeci de inele s-au adunat în tulpinele arborilor din anul 1960 de când prin efortul Cătunilor s-a întemeiat această școală, semn al dragostei de carte. Mica instituție a început să aibă deja o istorie a ei.

Înainte ei trebuia să coborâm, pe orice vreme, până la școala din Ivăneasa și uneori era periculos prin pădure. Cel mai vajnic luptător pentru înființarea acestei școli din Poiană era Badea Traian Cătuna, cunoscut prin setea lui de carte. Fiind zidar și constructor de case, i-a adunat pe oameni în jurul său și, laolaltă, au ridicat clădirea.

Suntem în fața unui paradox. Badea Traian a umblat la școală doar câteva zile. Iubea însă cu ardore cărțile. Învățase să scrie și să citească de la părinții lui, buni știutori de carte, pe tăbliță de ardezie. Moașa Sofia și moșul Trofim au fost primii și ultimii săi dascăli. Fiind cel mai mare dintre frați, știa să se facă ascultat. "Fără Traian ne-ar fi fost foarte greu" spunea adesea moașa Sofia.

În armată nu l-au luat. Era prea scund. De fapt, pe seama "înălțimii" circulă mai multe glume. Iată una dintre ele. În cadrul unei adunări generale, prin anul 1964, a luat cuvântul și badea Traian. Șefului de la județ i s-a părut că omul nu s-a ridicat în picioare. Dumneata vorbești frumos, dar de ce nu te ridici în picioare?

-Cum să mă ridic că eu atâta-s tăt – strigă badea Traian în hohotele de râs ale celor prezenți.

...O sâmbătă frumoasă așadar, cuprinsă în seninul neverosimil al Cerului și în liniștea înfiorată a munților înconjurători. Totul este curat în clădirea proaspăt reabilitată. Piese de mobilier par abia scoase din cutie. Între timp, se adună multă lume aici la poalele Măgurii Păltinensei. În holul de la intrare tronează portretul în bronz al sărbătoritului. Alături firma: Școala primară, clasele I-IV „Traian Cătuna”. Aplauze prelungite. E prezentă toată suflarea Cătunului. Sosesc mereu invitații. Se adună vreo 250 de suflete. Printre ei, domnul prefect Daniel Florian Cristian, apoi domnul Curteanu, ministru secretar de stat, domnul Vasile Negrușeri, managerul județului, frații Deac, destoinicul primar Alexandru Anca, consilierii și nu în ultimul rând cei 15 copii, principalii beneficiari, în costume naționale, cu învățătoarea lor Anca Acul.

Da, portretul în bronz al lui badea Traian tronează spațiul înconjurător. Sculptorul Ioan Deac-Bistrița, a modelat cu măiestrie fața eroului. Se aseamănă cu o hartă a durerii și mândriei arhitecturale în același timp. Țesătura ridurilor bărbatului centenar par a fi dealurile și munții din jur, izvoarele și vifonițele atâtor anotimpuri, dârzenia și forța învingătorilor. Alături preoții noștri, Dănilă Silvestru și Lupșan Cristian de la Ilva Mare, părintele Daniel de la obștea de maici a mănăstirii de la Ilva Mare, cu trei măicuțe de acolo,

Badea Traian Cătuna la 100 de ani (2002)

împreună săvârșind slujba religioasă.

Au loc apoi câteva alocuțiuni. Domnul prefect, domnul primar, apreciază efortul care s-a făcut în ciuda dificultăților finanțării. Felicită pe toți cei ce s-au implicat în această realizare. Directorul școlii, domnul Ștefan Sasu alături de primar, monitorizează cu excelență programul artistic. Viorica D. Cătuneanu, poeta locurilor, într-un minunat costum strămoșesc, conduce prima parte a programului. Ea însăși ne va "zice" din fluier, la acordeon și muzicuță. A fost și este învățătoarea Cătunilor. Profesorul Pavel Berengea conduce partea a II-a a programului. O variantă veche a obiceiului "Cununa grăului" răsună peste păduri...

Dintre cei peste 30 de verișori, verișoare, nepoți, aproape toți cu numele Cătuna întâlnim pe învățătorul Marin Cătuna. Profesorul Ieronim Ureche rostește un scurt și patetic cuvânt de întâmpinare. Au vorbit cu glasul încărcat de emoție doi dintre foștii dascăli ai școlii din Poiana: Tomi Vaier și Login Berengea. S-a dat cuvântul și subsemnatului, copleșit de emoție și de măreția clipei. Un moment de reculegere pentru fratele meu Victor...

Să continuăm înșurirea neamurilor prezente la

sărbătoare: Viorica, Login, Marin, Cornel, Margareta, Valentina, Aurelia, Ieronim, Mărioara, Trofim, Corneluța, Iacob, Ștefan, Login, Vlăduț, Dănuț, Dorel, toți Cătuna, și alții. Fie ca peste 50 de ani când această școală își va sărbători centenarul să se întemeieze aici la poalele Păltinensei o mică stațiune turistică.

Mărunt la făptură, dar de o forță fizică herculeană și cu o voință de fier ieșită din comun, a trăit peste un secol în cinste, credință și omenie, aici sus în Poiana mirifică a moșilor săi, a strămoșului Dorotei Cătuna, care, și el, trăise 100 de ani (1763-1863). Cu școală atât de puțină, dar cu multă învățătură, cititor pasionat, autodidact, înzestrat cu o memorie fenomenală, se bucura de o autoritate morală de necontestat. Știa cam tot ce se întâmplă prin lumea aceasta. Împărtășea fără istov tuturor cunoștințele sale. Așa se face că a fost primul care a proiectat sistemul apei prin cădere, a pledat pentru aducerea curentului electric, apoi pentru amenajarea drumului Poiana și multe altele. Dintre toate a îndrăgit mai mult meseria de ziditor de case.

Mereu între ai săi, iscusit, curajos și mucalit, se dăruia mereu, părtaș la bine și la greu. La insistența lui i-am făcut rost de manuale: botanică, fizică, istorie, geografie, atlas geografic... Îi plăcea și astronomia. De mirare că niște tineri turiști trecuseră pe lângă casa lui. Era în grădină și citea.

-Ce citești, moșule?

-Cetesc Ziarul științelor și călătoriilor, la care-s abonat de 2-3 ani.

Nu a disperat nici atunci când în ultimii ani și-a pierdut treptat vederea. Caz rar în statisticile demografice, cei opt frați Cătuna au trăit toți peste 90 de ani, în frunte cu badea Traian care a trăit 102 ani. Toți au fost lucizi până în ultima clipă. Cununa lor s-a frânt, abia în 1991, când a murit badea Augustin, tâmplarul, la 98 de ani, al doilea după badea Traian, iar în următorul deceniu s-au mai stins șapte dintre ei. Cei opt frați Cătuna au ținut cu demnitate torța continuității. Generația noastră va duce-o mai departe ca pe o șafetă vie, așa cum probabil se va vedea în partea a doua a filmului „Învățătorii”. Nu i-am auzit niciodată sfâindându-se.

Un scriitor francez, Alexandru Dumas spunea că puțini oameni știu să fie bătrâni. Ceea ce e trist în viața noastră nu e faptul că suntem bătrâni, ci faptul că nu mai suntem tineri. Badea Traian ar fi adăugat: Bătrân ești numai atunci când te temi de bătrânețe. El nu s-a temut. Și iată că se întoarce în școala lui dragă, îmbrăcat în bronzul veșniciei și al recunoștinței urmașilor. Din cei opt, mai întârzie printre noi doar mătușa Augustina, cu cei aproape 98 de ani ai săi, poate cea mai vârstnică femeie de pe valea Ilvei. Astăzi dimineață am găsit-o cântând,

- continuare în pag. 3 -

SEVER URSA

Reportaj

- urmare din pag. 2 -

umblând și chiar glumind. Optimismul acesta este poate, întregul secret al ei.

Ca și în „Cuibul visurilor” rebrenian, Poiana Cătunenilor este locul unde te oprești pentru o gură de viață. (reporter Rian Fărcașu)

Așadar, ziditor și luptător, apărător al rădăcinilor, badea Trăian, n-a avut parte de școală, dar i-a fost atât de dragă învățătura. Un învățat francez, Louis Pascal, referindu-se la astfel de oameni înzestrați spunea: „esențele tari se păstrează în recipiente mici”. La asemenea oameni există o împletire de talente native și abilități dezvoltate cu îndârjirea celui siluit să se autoinstruiască și să trăiască în micul univers izolat al Poienii Cătunenilor.

Aici înțelegi o dată în plus că adevărata măreție și strălucire a bolții cerești nu se poate vedea dintre blocurile unei metropole.

O altă dovadă de dârzenie și curată mândrie românească, badea Trăian și-a păstrat portul până la sfârșitul vieții, cu mândrie, cu încăpățănare chiar.

În portretul de bronz al sărbătoritului, sculptorul Ioan Deac, artist renumit în domeniu, Cătunean și Măierean prin părinți, într-o clipă de sfântă inspirație, a pus în creștetul capului lui badea Traian o casă, un

simbol al statorniciei. „Constructorul de case la o sută de ani” le mai zicea tinerilor: „vă fac o casuță frumoasă, dar să nu vă mutați niciodată din ea”.

Despre neamul Cătunenilor...s-a scris mult și se va mai scrie. În cartea de istorie a județului lui Coșbuc și Rebreanu se va insera o pagină despre locul acesta numit de gazetari când „Poiana de deasupra lumii”, când „poiana centenarilor”, când „vecin cu ogrăzile cerului”, în acompaniamentul fluierului fermecat al poetei Viorica Cătuneanu...

Suntem într-un sat tipic de munte. Carpații au adăpostit primele asemenea nuclee umane menținând peste milenii miracolul dăinuirii noastre românești. Badea Trăian nu s-a mutat în centrul comunei decât pentru scurt timp. Nu l-ai fi putut smulge din rădăcinile lui decât cu măguri cu tot...

În încheiere, îmi exprim întreaga grațitudine pentru acei oameni care prin contribuția lor au intrat în formula acestui eveniment cultural care se va înscrie cu siguranță în cronica localității noastre. Mai întâi se cuvin mulțumiri primarului Alexandru Anca, precum și vrednicilor consilieri ilveni. Aducem omagiu de mulțumire încă o dată sculptorului de renume, Ioan Deac din orașul Bistrița care, cu talentul ce-l caracterizează, a

creat și donat portretul în bronz al lui badea Trăian. A înnobilit spațiul acestui cuib de înțelepciune strămoșească, dar și amintirea părinților săi, fii ai acestor locuri, marcând desigur, acest moment aniversar.

Mulțumim cu profund respect și devoțiune domnului Radu Gheorghe Deac, fratele sculptorului, pentru sponsorizarea lucrărilor de reabilitare a clădirii școlare la jubileul ei de 50 de ani. Iluanii mari, dar nu numai ei, pot fi mândri de asemenea sponsori care și-au dovedit disponibilitatea și generozitatea și în alte câteva acțiuni deosebit de importante ale localității acesteia binecuvântate. Mulțumim echipei de constructori.

De asemenea, felicităm cadrele didactice în frunte cu domnul director Ștefan Sas, și profesorul Pavel Berengea, președintele Astrei Ilvene.

Vita sine litteris mors est (Viața fără învățură este moarte).

Prof. Sever Ursa

Poiana Cătunenilor, 9 iulie 2011

Cartea

Academicianul Virgil Șotropa (1867 – 1954) de prof. dr. Lazăr Ureche

Aceasta este a doua carte publicată de doctorul în istorie, profesorul Lazăr Ureche. Prima s-a intitulat „Fondurile grănicerești năsăudene” (ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001) și spuneam la vremea apariției sale că va rămâne o lucrare de referință pentru tema abordată datorită profesionalismului autorului, calitate întâlnită din ce în ce mai rar la unii istorici contemporani.

Ei, bine, acest studiu monografic (apărut anul acesta la editura „Napoca Star” din Cluj-Napoca) dedicat vieții și operei academicianului Virgil Șotropa are două motivații: în primul rând admiratia pentru omul și istoricul năsăudean și, în al doilea rând, afinitățile comune, deoarece, cu mulți ani în urmă, autorul își dăduse și lucrarea de licență tot despre Șotropa. După cunoștințele mele, aceasta este a doua monografie dedicată unui academician năsăudean, din cei peste 20 câți a dat școala din Năsăud: prima este cea a domnului Liviu Păiuș, publicată în 2006 la aceeași editură.

Din „Introducere” aflăm exact cine, ce și unde a/s-a publicat o însemnare, o amintire, o prezentare despre acest „om al epocii și al afirmării românilor din Transilvania, pentru care și-a pus în valoare întregul său potențial moral și intelectual”. (p. 8). Întinsa investigație științifică a autorului este demonstrată în întâiul capitol intitulat „Ascendenții”, de unde aflăm că viitorul academician a provenit din trei generații de preoți cu rădăcinile în comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud. De aici am aflat că măiereanul Iacob Șotropa (bunicul) l-a văzut pe Napoleon Bonaparte „călărind în fruntea generalilor săi. În drum spre Rusia” (p. 13), iar Anastasia „Susana”, una dintre fiicele sale, a fost căsătorită cu Florian Porcius, deci tatăl lui Virgil, Alexandru, a fost cumnat cu academicianul rodnean, iar acest Alexandru Șotropa l-a cunoscut bine pe Avram Iancu, fiind coleg de liceu și prieten cu patriotul revoluționar (până și temele și făceau împreună), dar și pe Ioan Pușcariu, Alexandru Papiu Ilarian și alți mulți membri ai „Societății de citire a literaturii române”, conduse de Alexandru Bohățel. În creșterea Revoluției de la 1848, măiereanul Alexandru Șotropa era bine cunoscut în rândurile fruntașilor români. Oricum, în timpul Revoluției, atât el, cât și Florian Porcius sunt prinși în Maieru, „legați în fiare și escortați spre Năsăud”. Curajoasa mamă a lui Alexandru, Susana, i-a urmat cu o căruță până la Cluj, încercând să-și elibereze fiul și ginerele. Cei doi au fost închiși în Cetățuia Clujului timp de 18 săptămâni, perioadă în care au fost „scoși pentru a fi martori oculari la executarea câtorva soți de suferințe, ultima dată fiind

a preotului lutheran Stephan Ludwig Roth”. După eliberare, cei doi au plănuit să fugă în munți la oștile lui Avram Iancu, motivul renunțării la acest plan vi-l las dumneavoastră să-l descoperiți citind această carte scrisă și cu sufletul de dl. Lazăr Ureche. Deși și-a dorit să ajungă preot la Maieru, Alexandru Șotropa a rămas înalt funcționar regesc la Gheorgheni până în 1870 (p. 23). Aici s-a căsătorit cu Ana Csanyi, o româncă cu numele maghiarizat; vor avea doi copii: primul a murit când nici nu împlinise 3 ani, iar al doilea, Virgil, viitorul academician, s-a născut la 5 decembrie 1867. După un an și o lună, mamă-sa moare la vârsta de 24 de ani. Alexandru Șotropa se va stabili în Năsăud în 1871, unde se va recăsători, iar cu cea de-a doua sa soție va avea încă doi fii: Emil Șotropa, viitor farmacist și Victor Șotropa, care a urmat o carieră militară (p.27). Tatăl său s-a stins din viață în Năsăud la 26 iulie 1889, la vârsta de 65 de ani (p. 28).

De Maieru a fost foarte legat prin rudeni, dar și prin proprietățile moștenite de la părinții săi (p. 30).

Trec peste perioada instrucției și educației lui Virgil Șotropa (la Năsăud, Bistrița, Cluj – student fiind a primit bursă ca descendent de grănicer al localității Maieru -, Budapesta), dascălii renumiți pe care i-a avut, prietenia cu poetul George Coșbuc, precum și peste capitolul III „Treptele afirmării profesionale”, perioadă când a lucrat ca ziarist la „Gazeta Transilvaniei” și a pregătit drumul memorandiștilor, etapa astristă și revenirea ca profesor la Năsăud, pentru a ajunge în anul 1898, când la vârsta de 31 de ani, s-a căsătorit cu Roza Goldschmidt; din păcate, din cauza unei boli cronice a trebuit să se pensioneze în anul 1913 (p. 53).

Mai trebuie adăugat faptul că de numele lui Virgil Șotropa trebuie legată „înființarea a două instituții culturale (...) în Țara Năsăudului: Muzeul Năsăudean și Subdirecția Năsăud a Arhivelor Statului”, dar și a renumitei reviste istorico-culturale „Arhiva Someșană”.

În capitolul IV, dl. dr. Lazăr Ureche îl înfățișează pe academician în calitate de arhivist și continuă cu prezentarea operei istorice, lucrările sale de sinteză, lucrări ce tratează epoca anterioară militarizării Țării Năsăudului; un subcapitol important este acordat lucrărilor privind înființarea graniței militare năsăudene (1762 – 1851), dar și a celor care se referă la perioada ulterioară desființării regimentului de graniță.

În capitolul V, autorul (printre multe altele) trage concluzia că Virgil Șotropa este „o personalitate emblematică a Țării Năsăudului”, căreia i-a dedicat 60 de lucrări de specialitate publicate, ce însumează aproximativ 3000 de pagini, fapt pentru care a fost îndreptățită alegerea sa ca membru onorariu al Academiei Române în 1943 (p. 153).

Capitolul VI prezintă bibliografia operei lui Virgil Șotropa și o selecție a articolelor de presă, ceea ce demonstrează dragostea împătimită pentru trecutul istoric al acestui colț de țară al amândurora: autorului cărții și al celui despre care acesta a scris.

Cartea se încheie cu anexe ce cuprind fotocopii după scrisori olografe ale academicianului sau ale unor oameni de seamă adresate lui. Ca de obicei, nu lipsesc indicele de nume și de localități cum îi stă bine unei lucrări științifice scrise de un specialist în domeniu, dl. prof. dr. Lazăr Ureche.

Icu Crăciun

Cartea

Eveniment literar la Măieru

Cu recent apărutul volum de proză, Icu Crăciun urcă o treaptă semnificativă în bresla scriitoricească, din cea locală, județeană înspre cea regională având ca țintă mult visată – Clujul - Meca tinereții noastre din totdeauna. Cartea se numeste ingenios: *Povestiri cu personaje dubioase* și a apărut la prestigioasa editură - Casa Cărții de Știință, Cluj - Napoca, 2011, într-o colecție atractivă: „Scriitori Transilvăneni”, seria Proză și într-o prezentare grafică de excepție.

Încă de la început ne frapază titlul, inspirat și incitant ales, dar și derutant pentru unii. După dicționar, aflăm că *dubios* înseamnă nesigur, îndoielnic, suspect; spre surprinderea multora înțelesul nefiind atât de negru, de condamnat: a fi dubios - vor răsufla câțiva usurați - nu e totuna cu a fi ticălos.

În funcție de aceste considerente și personajele din cartea lui Icu Crăciun pot fi privite cu simpatie, însă nu toate. Dacă luăm în atenție câteva personaje, pentru mine, Pavel Scuturici din povestirea *Pantofii* e angelic și prozaic în același timp, dubios de inofensiv. Pavel Grama din narațiunea *Scrisorile* nu e atât de dubios pe cât ne-am aștepta, în schimb, consoarta lui, Hortensia e duios de dubioasă. În schimb, d-l Ionescu din *Povestea d-lui Ionescu* e diabolic de dubios.

Așadar, „dubioșii” din cele 14 povestiri adunate în volum se poziționează singuri pe o așa-zisă scară a „dubioșeniei umane” în funcție de gândurile și acțiunile lor. Astfel că d-l Benevol din *Argumentele d-lui Benevol* e din cale-afară de dubios și tot așa, urcând, ajungem la nenorocitul de Nicolski din *Moartea controversată a d-lui Nicolski* care, deja ajunge la stadiul de lichea.

Referitor la toponimia și onomastica volumului, autorul se folosește de arealul larg și bogat al zonei Năsăudului întocmai ca și Rebreanu, fictiv și încrucișat. Astfel că însoțim lumea peșterii a cărții în acțiune de la Zagra până la Bârgău, de pe Ilve până la Telciu și de la Cobășel până la Năsăud având ca axă primordială valea Someșului Mare. Repere mai vechi și mai noi cum ar fi cimitirul *La Paltin* sau *Cotul cu fum* - ș.a. actualizează acțiunea povestirilor cu discreție și nuanțat: numele de persoane sunt cât mai neutre și mai simple ca și caracterul lor.

Nu în ultimul rând, lexicul uzitat de autor dă culoare și farmec aparte limbajului

prin acel amestec alambicat, bine dozat între cuvintele arhaice, locale, pline de miez și alteie noi. Din peste treizeci de asemenea cuvinte amintesc doar câteva mai pitorești cum ar fi: *nezăhăit* - netulburat, *râzar* - strângător de haine vechi, *buiac* - nestăpănit, *a murui* - a murdări, *copârșeu* - sicriu, *târnaț* - gang țărănesc, *bujală* - căldură mare, *a sfădi* - a certa, *a mâlcezi* - a vătăma, *prașcău* - fecior, *a pritoci* - a schimba apa, *suhă* - poftă, *îmblăcit* - bătut, *șafără* - șireată ș.a. De cealaltă parte parcă pentru a contracara pe cele neaoșe și a înnoi limba, întâlnim cuvinte ca: *grizonant*, *emaciat*, *inexorabil*, *mizantrop*, *șantaj*, *concupiscentă*, *sindrofie*, *lubric*, *insignifiant*, *cabotin*, *poltron*, *propensiune*, *apostazie*, *proepinent*, *scrofulos*, *fan* ș.a. O categorie aparte o constituie următoarele: *laibăr*, *pilangiu*, *grițari*, *hăizaș*, *sclept*, *șfetăr*, *fădulă*, *fain* ș.a. când sunt folosite peiorativ, ele dau pregnanță textului, exemplu: *a lua inima cuiva în leasing*.

Nu lipsite de interes sunt și unele expresii de pomină locale ca: *a sta implantat ca boul în produh* - a rămâne blocat, *a-l apuca suha* - a-l apuca pofta, *a se poda* - a se potrivi, *casa de parade* - casa de oaspeți, din față ș.a. Antonimia capătă în povestiri valențe neașteptate, comice: *supraponderală și slabă și uscată ca o pănușă*. Se remarcă și forme originale, măiestrit alăturate ca: *Hebe și chelnerul soios ca slujitor al zeiței minore*, *aghiesmat*, *parkinsonist* ș.a. Autorul creează prin lăptăria din sat un loc matcă - de întâlnire și schimb de vești întocmai ca Marin Preda în *Moromeții* - celebra poiană a lui locan, ceva din umorul sănătos, optimist, dintr-o bucată se regăsește și în prozele lui Icu Crăciun, ba pe deasupra, și o doză puternică de ironie țărănească vicleană.

În încheiere, merită amintit și faptul că Icu Crăciun are și confirmarea oficială a seriozității sale ca prozator, fiind membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Cluj, ocazie cu care îl felicităm sincer și-i dorim să-și sporească numărul cărților publicate până acum și de ce nu, să ne surprindă cât de curând și cu marele roman cu care se pare că va bate la ușa afirmării depline și pe plan național.

Prof. Naroș Iacob

O/A NOUA CARTE A SCRITORULUI ICU CRĂCIUN

La Editura „Casa Cărții de Știință” din Cluj-Napoca, a apărut în primăvara acestui an o/a noua carte a scriitorului Icu Crăciun. Momentan, opera sa însumează patru cărți de publicistică literară („În căutarea Graalului”, Editura „Clubul Saeculum”, Beclean, 2003; „Întoarcerea la clasic”, Editura „Clubul Saeculum”, 2007 „Izbăvirea prin cultură”. Editura Grinta” din Cluj-Napoca, 2008; „Scrieri incomode”, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2008), o carte de reflecție și maxime (scriitorul și le autointitulează „reflecții și reflexii”) cu titlul „Gânduri pentru prieteni”, Editura „Remus”, Cluj-Napoca, 2000. Doua romane: „În spatele călărețului”, Editura „Clubul Saeculum”, Beclean, 2005, „Pești și parașute”, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2008 și doua cărți de proză scurtă „„Mitingul”, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2009 și prezentul volum care constituie subiectul acestei cronici, „Povestiri cu personaje dubioase”, adică în total 9 (nouă) cărți.

Pentru romanul „Pești și parașute” a fost onorat cu premiul III la Concursul național de proză „Liviu Rebreanu”, iar în momentul de față este proaspăt membru al Uniunii Scriitorilor din România, asociație de creație la care unul din primii săi președinți a fost scriitorul Liviu Rebreanu.

Despre cel mai recent volum al său, „Povestiri cu personaje dubioase”, specialiștii în domeniu s-au pronunțat, în unanimitate, că este cartea deplinei maturități creative a scriitorului nostru Icu Crăciun.

Așadar, prin volumul „Povestiri cu personaje dubioase” Icu Crăciun s-a depășit pe el însuși. Cartea este alcătuită din 15 povestiri (editura i-a scăpat la numărătoarea de la cuprinsul cărții o povestire – „Vecinii”, p. 149-158). Scriitorul își intitulează bucățile literare ca fiind povestiri, noi le-am cataloga drept nuvele, pe cele mai multe.

În prima povestire „Pantofii” se narează povestea vieții unui personaj dubios – Pavel Scuturici – pensionar, semiratat, trântitor cu toți cunoscuții, fără a spune nimic esențial, cu stereotipii verbale („vezi că-ți iei nasul la purtare”, „nu-ți permit”, „lasă-mă în pace”, „Poftim educație” etc.), certăreț, creștin practicant, candidat etern la Primărie pentru funcția de consilier sau de primar (însă nu-l votează nici măcar toate rudeniile sale). România a ajuns țara second-hand-urilor, din toate punctele de vedere. Însă o adevărată „industrie textilă” a prins viață cu baloturile de haine vechi din Occident. Pavel Scuturici își cumpără o pereche de pantofi pentru morți, care pe o vreme rea îl dau de gol, dezlipindu-i-se călcâiele. În loc de compasiune este întâmpinat cu bațjocură, iar scriitorul concluzionează „năicând și niciunde, încurcă lume nu au fost și nu vor fi compătimiti”. (p.15).

În povestirea cu conținut fantastic, intitulată „Povestirea domnului Ionescu”, autorul îl perindă de la vârsta de 2 ani până la aceea de 60, când moare, pe dl.

Ionescu, pe care îl pogoră în Iad, deoarece era mincinos, invidios, calomniator. În Iad păcătoșii își executau pedepsele, fiind repartizați pe căprării. În căprăria a șasea (Încăperea a șasea) erau repartizați calomniatorii. Aici dracii au ajuns de-a dreptul să învețe, luând lecții de la oamenii păcătoși, de la calomniatorii, de felul cum să se comporte pe Pământ pentru a sădi sămânța minciunii, invidiei, pizmei în rândul oamenilor. La fel se petrec lucrurile, în Iad, cu privire la femeile infidele, unde drăcoaițele iau lecții de la femeile păcătoase în ale curvăsăriei. Scenele sunt de tot hazul dar și de un tragism nemaipomenit.

În „Scrisorile” naratorul ocupă un loc central alături de un cuplu alcătuit din conveniență: ea, Hortensia, o fată binecrescută, rafinată, cu fața mereu destinsă și visătoare; el, Pavel, „nu era un tip șarmanț”. Totuși, Hortensia era în vârstă și cu un trecut nu tocmai imaculat atunci când s-a căsătorit. Adversitatea dintre soacră și noră nu putea să

lipsească, fiind redată cu o măiestrie impresionantă. Aflată într-o stațiune balneară, Hortensia compune două scrisori, una pentru soț și alta adresată naratorului, scrisoare în care își prezintă toate ofurile, frustrările și nemulțumirile față de soț și soacră. La plasarea în plicuri le inversează: naratorul primește scrisoarea adresată soțului, iar soțul a primit scrisoarea naratorului. Hortensia a fost pusă în fața faptului împlinit. Cititorului îi revine curiozitatea.

În povestirea „Argumentele domnului Benevol” se confruntă două personaje putrenice, ca două pietre tari de moară, ce stăpâneau același imobil: jumi-juma. Patronul Timaru, om fără scrupule, și avocata de succes Tilea. În afaceri, Timaru era „ferm și semeț”, cu aceeași deviză necruțătoare, simplificatoare: „ori vinzi benevol, ori fortuit” de unde i se trage și proclama de „D-l Benevol”... Pentru el nu exista varianta de refuz la negocieri. Astfel ca să-și atingă scopul antrenează o șatră de țigani ca și chiriași în jumătatea lui de imobil care îi fac zilele fripte avocatei, un adevărat supliciu, încât îl caută ea pe Timaru să-i ofere jumătatea sa de imobil, la jumătate din prețul inițial al imobilului. Povestirea este condimentată și prin căderea în păcat a avocatei cu un instalator care o frecvența seară de seară. Poate că este și reacția de răzbunare pe soțul avocatei, Iuliu Mihalache, curvar de meserie.

„Nevoia de certitudine” este o povestire marinărească în care scriitorul Icu Crăciun excelează prin prezentarea (descrieri de locuri și portretizări de oameni) pe care nu le-a văzut niciodată și cu care nu s-a întâlnit niciunde, dar care sunt atât de veridic redade, de convingător și sugestiv prezentați de parcă ar fi înaintea cititorului. Dar oare sugestia sau sugerarea nu este esența artei literare?! Și aici finalul este cel puțin dubios. Soția îi lasă mașină în port, la îndemână. El se abate pe la o pipiță, ea știe. Se sună pe celulare, el anunțând că se îndreaptă spre casă, ea îi cere să claxoneze, el este în imposibilitate. După demascare, oare vor divorța sau nu? Paginile povestirii vă vor răspunde.

În „Înmormântarea bătrânului Cazimir” este prezentat ceremonialul înmormântării la țară (pe Valea Someșului) cu o finețe, detalieri, succesiune cronologică a procesiunii înmormântării, pagini de literatură românească la nivel de vârf, precedate de o documentare științifică asupra fenomenului de către autor, atât din punct de vedere popular cât și din punct de vedere bisericesc, încât ele vor rămâne de referință.

Prin „Solitar” se face o confesiune „pentru iertarea păcatelor mele”, înaintea Marii Judecăți, cum precizează chiar scriitorul, săturându-se de modestie, recunoscându-se ca fiind plicticos, „nu sunt modest, nu pot să fac pe

- continuare în pag. 5 -

Macavei Al. Macavei

O/A NOUA CARTE A SCRITORULUI ICU CRACIUN

- urmare din pag. 4 -

cordialul generos, nu mai tîmăiez și nu mai menajează pe nimeni. Trage și câteva plezne confrăților de breaslă, care se cred și se văd mari, dar în realitate sunt mici, ca valoare și talent literar.

În povestirea „Șantajul”, un fost activist de partid, Eugen Pașcu, se crede mare crai pentru trecut și prezent. Un vecin al său, Nicu Târnovan, pișicher tupeist și profitor de meserie, îl face „tată” pe prietenul său – activistul – la o vîrstă la care nu putea să fie decât bunic și să schimbe pampersi la nepoți. Însă pișicherul îl determină să plătească pensie alimentară până la majorat, la unul din cei 3 copii ai săi, deoarece îl determină să se crede „tată” copilului.

În povestirea „Mister delicat” se prezintă cu finețe, profunzime uimitoare, stadiul de degradare a femeii (sau femeilor) căzute în patima băuturii, de parcă nimic n-ar mai păstra din ceea ce se cheamă feminitate. Îmbrăcămintea caraghioasă, gestică de handicapate, stare familială și socială distruse, avut prăpădit, totul se varsă în paharul de rachiu. Nimic nu-i scapă autorului, fiecare caz în parte: Doamna K (asistent medical), Doamna M (cu soț bețiv. Nu se știe dacă soțul a viciat-o pe ea sau ea pe soț cu stigmatul alcoolului), Doamna S (complet căruntă), Doamna P (văduvă fără busolă), Doamna U (cea cu pînțelecele rotofei), sunt destine irosite și o viață familială distrusă, toate pe altarul iui Bahus. Ele nu mai păstrează nimic din feminitate, una din frumusețile vieții și farmecele existenței umane. Ele, bețivele, au pierdut totul. Autorul concluzionează, pg. 114: „Încă nu s-a inventat nume pentru acest fel de trai”.

În nuvela psihologică „Vedere din Veneția” se împletesc destinele nefaste a două vieți nefericite: un copil de 14 ani, suferind de o boală incurabilă, ai cărui părinți au rămas fără speranță și sens de a mai trăi și un profesor (George Capală) de biologie, neiuubit de loana, prietena sa, își pune capăt zilelor. Întrebat fiind autorul de ce s-a sinucis George Capală n-a vrut să răspundă. Noi lansăm trei ipoteze – poate că cititorul găsește pe a patra, și anume:

mustrele de conștiință că l-a plesnit pe elevul bolnav, dragostea neîmpărtășită a loanei, dar mai ales conținutul de text, de pe verso-ul vederii din Veneția rămasă necitită. Ipotezele pot fi combinate sau singulare ca să dăm peste cea reală.

„O crimă la țară” este povestea tristă a unei fete handicapate, surdo-mută, Irinuca Someșan, asasinată într-un mod odios de către Maxim Albu. Maxim Albu junior a fost abuzat sexual de mic de către tatăl său; cu Tomiță Păvălean au format un cuplu de homosexuali. Sfârșitul fatal al Irinucăi a fost surprinderea nelegiuirii celor doi homosexuali, fapt pentru care a fost ucisă.

Rivalitatea, ostilitatea, ranchiuna dintre doi vecini care nu se înghit defel (Sebastian Nechiti vs. Ioachim Todașcă) este redată cu o risipă de amănunte semnificative savuroase. Scena sacrificării unei găini din trei încercări, găina care nu era a lui ci a vecinului, este de tot hazul. Cităm:

„- Ce-ai făcut, măi competentule?”

- Doar nu ești orb, ai văzut

- Am văzut, am văzut, numai că mi-am omorât găina mea.

- De ce dracu' nu repari gardul?”

Un bătrîn pensionar din povestirea „În stațiune” vine pentru a treia oară la o stațiune de munte: este mai slab, mai bătrîn, împăcat cu soarta, mulțumit, liniștit, cu nepotul său cel mai drag. Slăbiciunile trupului, reumatismul și aritmiile inimii nu-l opresc de la, poate prima și ultima idilă a vieții sale. Totul este redat cu atîta savoare, detalii semnificative, persuasiune încât te îndeamnă (pentru cei căsătoriți) să-ți înșeli nevasta, măcar o singură dată, pentru a trăi acele clipe unice și sublime ale unei iubiri fulgerătoare, efemere și ireversibile.

Povestirea „Cum s-a schimbat numele satului” este o veritabilă legendă privind schimbarea numelui de Cetate în Nușeni, circumscrisă unui pom fructifer: nucul.

Povestirea „Moartea controversată a lui Alexandru

Nicolschi, este un bun prilej pentru autorul cărții de a face legătura între data incertă privind decesul torționarului securist Alexandru Nicolschi și adevărata țară a neamului românesc, din timpul comunismului, aceea de a se turna la Securitate unul pe altul, toată lumea pe toată lumea. Frate pe cumnat, soț pe soție și invers, ca să nu mai vorbim de colegii se serviciu. Numai așa se poate explica timpul îndelungat al unui regim dictatorial abuziv și torționar de aproape o jumătate de secol din România perioadei comuniste.

În concluzie, despre cea mai recentă carte a scriitorului Icu Crăciun și, în genere, despre opera sa se pot creiona următoarele:

Descrierile de locuri și portretizările de oameni-locuri pe care n-a pășit și nu le-a văzut în realitate niciodată; oameni pe care nu i-a întâlnit niciunde – sunt atât de uimitor redade și redați, convingător și sugestiv, încât îi vezi și parcă îi pipăi, iar ei te urmăresc (mental) mult timp și după ce ai închis filele cărții.

Icu Crăciun este culegător de fapte inedite, întâmplări ciudate, personaje dubioase (bătrînul Călejanu, Mărșă, Ciobica s.a.m.d. – au existat în realitate) pe care apoi le încarnează – a nu se crede că le fotografiază – în personaje autentice, vii. Coșbuc intenționa să facă o epopee a satului românesc, scriitorul Icu Crăciun poate intenționează să facă un fel de saga a omului contemporan al locurilor unde își duce traiul el însuși.

Icu Crăciun ia o mână, un picior, ochii impresionabili ai celor pe care îi întâlnește, întocmai așa cum făcuse și mărturisise cândva Rebreanu, le toarnă într-un crezuiet propriu, alcătuiind tipuri autentice, chiar și personaje dubioase, care vor dăinui mult în literatura română. Are, sub acest aspect, o deosebită dexteritate și apetență, ceea ce denotă vigoarea talentului său literar.

Macavei Al. Macavei

Povestiri cu personaje dubioase

(Ed. Casa Cartii de Stiinta, Seria Scriitorii Transilvaniei, Cluj-Napoca, 2011) de Icu Craciun

Scriitorul Icu Craciun, aflat la a 9-a carte, scoasa la editura de prestigiu care înainte publica doar lucrările de doctorat, Casa Casii de Stiinta, seria Scriitorii Transilvaniei, vine sa demonstreze o adevarata maiestrie in proza scurta. Este membru al U.S.R., cu recomandari din partea celor mai buni autorii cum sunt: Al. Vlad, Ioan Negru, Ion Muresan, Cornel Cotutiu si altii.

Cartea "Povestiri cu personaje dubioase", cuprinde esentialul si cateodata fantasticul lucrurilor umile. El gaseste punctual care n-a trecut altora prin minte, fiind observator, vorbind simplu si convingator despre unele personaje, cu o vibratie adanca, punand mult sentiment in personajele umile. Aparitia acestei carti, ma duce gandul la romanul de larga respiratie, ucinicia facandu-si-o cu romanul "In spatele calaretului"-2005; sau valumul "Mitingul"-2009, volum de nuvele in care piesa de rezistenta este "Butucul", piesa care te misca si care te convinge prin complexitatea ei, si anume ca "Dumnezeu poate fi nedrept cu unii semenii". Volumul cuprinde 15 piese intre schita si nuvela. Capacitatea de condensare a timpului si personajelor este exemplara. Spre exemplu "Pantofii" vorbeste de cotidianul zilelor noastre, despre magazine second-hand de imbracaminte si incaltaminte din localitatea Teaca, unde sunt cinci magazine de acest fel. Personajul este Pavel Scuturici, un pensioner care, care are "gusturi daca sunt la un pret redus", necasatorit, pedant si dornic sa fie in asentimentul multimei. Este celibatar, traieste singur si "singuratatea de cand ii lumea si pamantul, nu te lasa sa fi stapan pe tine" (pag. 9). Gaseste metehnele acestui personaj, cu o finete de psiholog, precum: "Un musafir oricat de ales ar fii, daca nu se da dus, de la un timp in put picioarele" (pag. 9)

Acest Pavel Scuturici, si-a facut program din vizitarea acestor magazine, este de al casei. Intr-o zi isi cumpara pantofi, de altfel foarte aratosi. Intro zi fiind in piata mare, in dreptul moldovenilor care au de toate cele trebuincioase unei gospoderii, ca un facut i s-au desfacut talpile pantofilor cu toc cu toc. Sta profund dezorientat cu talpile in mana. Se gandea ce v-a spune celor carora s-a laudat ca a dat 600 mii lei pe ei. Desigur ca exagera. Suporta bascalia hatrilor. Un tanar imbracat in costum de blugi s-a apropiat de el a lua o talpa si a sfartecat-o in fata privitorilor adaugand: "Eu am fost in

Franta, pantofi din acestia se pun la morti, sunt doar din carton spre hazul si bascalia multimei" Cineva i-a dat o pereche de slapi ca sa poata veni acasa.

2. Povestea domnului Ionescu

"Dintre toti, Necuratul ii admira si ii iubea cel mai mult", isi incepe autorul povestirea. Ii creioneaza portretul "Inca inainte de a se naste, cele doua surori gemene si experimentate, invidia si minciuna, se impuiasera in toate celulele sangelui sau notoriu, circuland cu tupeu prin retele de vene si artere ca la ele acasa. Astfel ca nici nu implinise doi ani si, daca dadea un part defensiv, intrebat cine viciase atmosfera, micul om mintea ca o gazeta, cu toata pelticia lui, senin si imperturbabil, punand vina pe unul din fratii sai mai mari". Necuratul, nu intampina nici cea mai mica obiectie din partea marelui Belzebut.

Domnul Ionescu, era convins ca poate manipula cel putin jumătate din comunitatea in crare traia. Placerea lui era sa-ti descopere un cat de mic viciu, pe care, mai apoi, sa-l trambiteza si sa-l amplifice in diferite cercuri numai de el fragventate. Iata deci, despre cine vorbeste autorul. Moare la 60 de ani, iar in curtea cea mare a ladului sta la rand cu demnitatea lezata. El stia ce-l asteapta, gratierile fiind excluse. In lad, nu exista nici un firicel de apa, doar caldura devoratoare. Dupa prezentarea macabra a iadului autorul conchide: "In lad niciodata nu iti este foame, in schimb setea te omoara. In prima sala erau vanatorii si pescarii. Langa ei, erau cei ce pacatuisera numai cu gandul, care erau batuti la ore fixe cu vergi ascutite si taioase. In camera a doua, erau puse cazanele supravegiate de un impelitat tanar, care ii vorbea de rau pe Mamona, fratele Satanei.

Incaperea a sasea, era talpa ladului, unde nu era nici un pasnic, doar cazane cu smoala, calomniatorii, pretendentii la glorie cu pedepse cumulate. Sala de alaturi era ocupata de cazane prinse in suruburi pentru ca erau incinse cu smoala, dezvoltand temperature satanice. Aici erau depusi criminalii. Adulterii aveau in alt loc rezervat, si erau randuiti in cazane separate; parte femeiasca si parte barbatesca. Cate un suflet feminine, trimetea bezele provocatoare unor masculi feroce, semn ca, deprinderile nu se uita niciodata. Dincolo de sectorul infidelilor, urma un pustiu fara margini, unde te puteai ratacii, pentru ca in lad, nu exista puncte cardinale,

centrul si circumferinta sa te poti orienta"

Cat priveste pe domnul Ionescu, odata cu scurgerea anilor, intrase in manualele diabolice de ciclu primar, fiind citat ca un clasic viguros. Citind cartea, gandul ma duce la Dante Alighierii (1265-1321), cu monumentală sa carte "Divina Comedie", cu prima sa parte "Infernul" unde Dante este insotit de poetul Virgiliu. Dupa ce infernul, este prezentat in noua cercuri, la Icu Craciun, cercul al noulea o reprezinta Talpa ladului cu atrocitatile domonice specifice iadului, unde la Dante isi ispasesc pedeapsa cei mai mari tradatori ai lumii; Iuda- tradatorul lui Iisus Hristos, Brutus si Casius – tradatorii lui Cezar. La Icu Craciun, Talpa ladului este ocupata de tradatorii si neispravitiile zilelor noastre, lucrul pentru care cartea se citeste cu folos, incantare si placere, pentru ca autorul sublineaza ca, "chiar si aleile iadului sunt pavate cu bune intantii, deocamdata necunoscute si ne vazute din cauza spurcaciunilor si mizeriilor nenumarate de la inceputul lumii". Toate povestirile cuprinse in acest volum, 15 la numar, prin constructie atrag cititorul si scriile in fond au ceva din morala crestina, lucru pentru care cartea se poate considera un indreptar de morala, intr-un timp in care, politicienii incep si isi sfarsesc discursurile cu sintagma crestina "Asa sa-mi ajute Dumnezeu". Dante si Icu Craciun, acestora le-a gasit vesnicia pe talpa iadului, respectiv in cercul noua din infern. Referitor la cartea "Povestiri cu personaje dubioase" de Icu Craciun, si gandindu-ma la celelalte povestiri, imi aduc aminte de cartea de debut a domniei sale, "In cautarea graalului", Ed. Saeculum, Beclean 2003, in care scriitorul publica "Lumea pe dos si umorul negru", si asi incheia citandu-l: "Pana sa se ajunga la nivelul de civilizatie de astazi, au existat de-a lungul istoriei, oamenii cu obiceiuri care, privite din ochii contemporanilor nostrii, ar putea sa para ciudate, daca nu de-a dreptul absurde, desi la vremea lor pareau cat se poate de firesti, de naturale"

Asadar Icu Craciun, este un scriitor care prezinta firescul zilelor noastre, firescul prin "personaje dubioase", ceea ce demonstreaza maturitate si maiestrie si un veritabil exercitiu pentru romanul pe care il astept.

Sandu Al. Rațiu

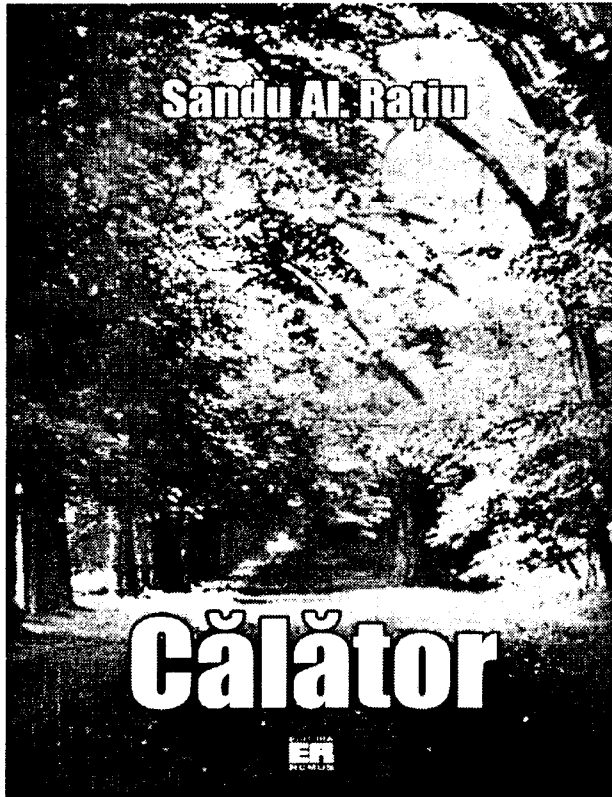
Cartea

„Călător” de Sandu Al. Rațiu

După ce a publicat o carte de eseuri pe teme mistico-religioase, intitulată „Absidele tăcerii”, Sandu Al. Rațiu, intelectual de formație teologică, revine la dragostea lui dintru începuturi: poezia, oferindu-ne volumul „Călător”, tipărit anul acesta la editura „Remus” din Cluj-Napoca și prefațat parcimonios de poetul și traducătorul Mircea Ivănescu.

Poemele din acest op au fost scrise între anii 1975-1995, bună parte dintre ele fiind publicate în presa vremii. Încăpățânat ca o iarnă care nu se dă dusă din Țara Năsăudului, poetul nu a renunțat la maniera clasică de a scrie rimat și plastic, astfel că puține din creațiile sale, cuprinse aici („Cumpăna luminii”, „Lumina de gând”, „Cumpăna”), sunt alinate la versul alb, procedeu specific mai tinerilor săi confrăți, care dintr-o frondă nedisimulată au renunțat la zorzoanele lirice asemenea avangardiștilor de dinainte de 1947 cantonați într-o existență doldora de anxietăți nepotolite, adevărați iconoclaști, sancționatori de clișee ori canoane (să nu trecem totuși cu vederea „Oda” lui Eminescu sau poeziile unor Nichita Stănescu și Marin Sorescu).

Sandu Al. Rațiu ne propune o reîntoarcere la începuturile edenice ale inocenței, ale neprihănirii pastorale, lucru pe care evident doar lirica îl poate surprinde atât profund, fără a fi un paseist tipic sămănătorist („Pastel”,

„Doină”, „Semnul pădurii”). În general, poemele sale sunt apolinice, tonice, însetate de viață, înobilează și descrețesc fruntea, te inițiază într-o trecere liniștită, fără regrete, în lumea umbrelor. Lumina, pădurea, izvorul, norii, icoanele și stranele de la biserică (prin care te îndeamnă la credința străbună, astăzi din ce în ce mai secularizată), cerul albastru, păsările, ciobanii sunt pilonii pe care se sprijină majoritatea imaginilor sale poetice. Ecolul tradițiilor și obiceiurilor rurale dau vigoare și forță acestor creații scrise la poalele Măgurilor măierene unde până și sfinții „coboară și deshamă caii ca să pască norii din colina zării”. Evocarea bobului de grâu (care moare pentru a încolți în primăvară asemenea jertfei lui Isus și învierii Sale), a bobului de rouă, „a vinului care mustește în butuc” este, de fapt, chemarea sa la primordialitate, la Vârsta de Aur a antichității.

Chiar dacă nu respectă întotdeauna ritmul versurilor rimate sau dacă par, uneori, a fi confuze, poemele lui Sandu Al. Rațiu au farmec și încântă cititorul dornic de împrăștierea amintirilor și a reveriilor copilăriei, ajungând în urma lecturării mai pregătiți, mai senini și mai mulțumiți în a accepta întâlnirea finală cu destinul.

Icu Crăciun

Lirica

Și lumina ce va-nmuguri
In cele patru colturi,
Și mă mai rog
Si pentru mine
Care nu sunt decât amurg
Si uneori dimineată.

Peisaj rustic

De după. umărul muntelui,
Creasta de cocos a soarelui
Vestește lumina.
Singură-i pădurea
Printre copaci,
Copacii singuri printre ramuri.

In fiecare cuib
Se repetă începutul lumii.

Romantică

Fluide treceri printre ramuri,
Ramuri rupte peste val,
Se tânguie deasupra cerul
Ca o doină din caval.

Durerea zilei care pleacă
Fluturând aripa frântă
Se îneacă în paharul
Din care beau aroma sfântă.

Dac-aș fi un nor de dor
Preanăscut din ploii toride,
Din brațul verii-aș face hat
Pentru iubirile candid.

Eminescu

Nume de dimineată,
Nume de seară,
La mijloc pe umerii neamului,
O amiază de poezie
Ca o sărbătoare
Fără sfârșit.

Viorica D. Cătuneanu

Nevoia de armonie...

lubesc copiii pentru că sunt sinceri, nu și pe cei care nu cunosc niciun fel de limite...

lubesc tinerii care știu să se îndrăgostească, nu i pe cei ce rănesc inimi...

lubesc bătrânii pentru că știu să dea sfaturi înțelepte, nu și pe cei care uită să tacă...

lubesc florile pentru că sunt gingașe, nu și cele oferite în numere pare...

lubesc ploaia când știu că pentru ceilalți e semnul unei zile proaste, nu și pe aceea provocată de minți omenești din dorința de a-și depăși condiția...

lubesc soarele că-i neostenit în alergare și-i încălzește pe toți, buni sau răi, nu și pe-aceia care-l rănesc prin injurii...

lubesc animalele pentru că nu se plâng de criză, dar nu și pe cele ce înclină spre acest statut în ciuda rațiunii...

lubesc românii care aduc onoare patriei mele, nu și pe cei care după câțiva ani de occident se prefac c-au uitat limba maternă...

lubesc oamenii care știu să trăiască frumos nu și pe cei care au uitat...

lubesc măiereni pentru hărnicia și perseverența lor, nu și pe cei rușinați să spună de unde au plecat...

lubesc pe toți cei ce știu să iubească, iubesc și pe ceilalți, întrucât aceasta este cea dintâi poruncă...

Aurel Deac

Soliloc

în ziceri înțelepte

Prietenia

Prietenia este unul dintre cele mai nobile sentimente. Ea, prietenia, se întemeiază pe simpatie, respect și atașament reciproc care se stabilesc între două persoane.

Prietenia este și o legătură care se stabilește între grupuri sociale, popoare, etc., pe baza unor aspirații comune.

Spicuiem câteva cugetări despre prietenie cu sentimentul că culegem doar câteva flori din uriașa și sfânta grădină a limbii. Mulți înțelepți au încercat să definească esența noțiunii de prietenie. Falsitatea unei amiciții nu merge prea departe. „Nu poți avea în același timp și prieteni și lingușitori” (Plutarh, 50-125). Bucuria omului e omul. Între ei, oamenii, se înfiripă prietenia. „A iubi și a fi iubit, iată taina fericirii” (Bosuet, 1627-1704). Să fim, dar, cu băgare de seamă că „vrăjmășia acoperită mai mult rău aduce” (Miron Costin, 1630-1691), „prietenia unui om mare este o binefacere a zeilor. E bine să te înduioșezi de nenorocirea prietenului tău, dar e mai bine să-i vii în ajutor la necaz” (Voltaire, 1694-1788).

„Prieteni din ziua de azi sunt ca pepeni verzi: trebuie să-i tot alegi până dai de unul bun” (Gui de Pirog, 1529-1584). Câtă nevoie avem de o prietenie adevărată, curată, sinceră! „Prietenul la nevoie se cunoaște” spune o zicere înțeleaptă românească. „Adevăratul prieten este cel care te sfătuiește de bine, nu cel care îți laudă nebuniile (Anton Pann, 1739-1874).

În dese cazuri prietenia ține doar atât cât ne merge bine: „cât timp vei fi fericit, vei avea o mulțime de prieteni, dar în vremuri de restriște vei fi părăsit” (Ovidiu, Tristele). „Un prieten adevărat trebuie să suporte slăbiciunile prietenilor săi”, spune Shakespeare. Adăugăm că prietenia adevărată și sinceră presupune să luăm parte la soarta celuilalt, în mod obiectiv și fără nici un interes. Până la sacrificiu!

Un proverb francez vorbește de prietenia în lanț: „Les amis des nos amis sont nos amis” - Prietenii prietenilor noștri sunt prietenii noștri. Iar un proverb românesc conținând o anumită doză de umor, specific, spune: Ferește-mă, Doamne, de prietenii că de dușmani mă păzesc eu”, iar Nicolae Iorga completează: „Ferește-te de prietenia dușmanului și de dușmănia prietenului”.

Ion Delamargină

Cartea**Mihail Stan - Ghid ortografic, ortoepic și de punctuație**

Editura Art Editorial, București, 2011

Lucrarea de față este o prezentare analitică a sistemului ortografic, ortoepic și de punctuație a limbii române și urmărește să înlesnească înțelegerea, acceptarea și însușirea lui. Ea are un scop fundamental practice, încearcă să dea răspuns nedumeririlor și ezitărilor în legătură cu felul scrierii într-o situație sau alta. În același timp, lucrarea semnalează și discută punctele critice ale sistemului ortografic, care sunt de obicei și cauze ale rezervelor față de unele norme sau greutăți în deprinderea capacității de a scrie corect.

Pe lângă faptul că lucrarea are un caracter practic, ea are și unul sincron, deoarece sunt precizate, explicate justificate și dezvoltate normele în vigoare, sunt descrise normele ortografiei actuale. Lucrarea ia în considerare ortografia oficială, reprezentată de indicațiile normative ale DOOM2, care elaborate de Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan- Al. Rosetti”, aduce completări, nuanțări și modificări lucrărilor normative anterioare.

Datorită faptului că analizează sistemul ortografic din perspective facilitării efortului de deprindere a normelor și pentru că folosește un ansamblu de cercetări lingvistice, lucrarea poate fi considerată una de lingvistică aplicată. Acest din urmă caracter nu o transformă într-o carte de uz didactic, nici nu îi interzice încercările de elucidare a unor chestiuni de ordin teoretic, rămase fără rezolvare sau cu anumite rezolvări nesatisfăcătoare.

Lucrarea poate interesa pe oricine vrea să cunoască ortografia limbii române, dincolo de normele codificate și de soluțiile directe ale cazurilor concrete din DOOM. Ea se adresează însă, cu precădere, celor ce învață pe alții și celor care, prin profesia lor, își răspândesc scrisul în mase ori răspund de corectitudinea formală a mesajelor scrise multiplicat. În intenția ei de a-i ajuta pe toți aceștia, de a ajuta învățământul limbii române, lucrarea se străduiește a fi accesibilă.

Într-o epocă în care abundă dicționarele de tot felul, publicul larg ignoră studiile consacrate ortografiei, socotindu-le competența specialiștilor și prefră soluțiile directe ale cazurilor concrete, care i se par mai comode și mai expeditiv. Punctul acesta de vedere câștigă teren și în școală. Avantajele preferinței amintite sunt însă de cele mai multe ori iluzorii.

Rățiunea lucrării o dă nevoia unei analize mai insistente și mai convingătoare a sistemului ortografic, ortoepic și de punctuație actual, care să demonstreze necesitatea cunoașterii directe a normelor aplicabile.

Prin natura ei, ortografia a provocat aproape întotdeauna controverse, insatisfacții sau rezerve, rezistență și de ce nu chiar opoziție. Este foarte probabil ca deprinderile și convingerile personale potrivnice constângerilor oficiale sau nonconformismul rău înțeles să fie generate și susținute de insuficiența cunoaștere a sistemului ortografic, dar mai ales a motivațiilor lui. Se poate presupune că o indicație normativă cunoscută și din unghiul funcției sale, al logicii ei interne, al substratului ei lingvistic câștigă teren și putere de convingere.

Există un moment în procesul de învățare a ortografiei, variabil în timp după dificultatea faptului în raport cu capacitățile intelectuale ale elevilor, când devine posibil și, în același timp, necesar un mod superior de cunoaștere, atunci când stăpânirea normelor se manifestă nu numai sub forma respectării lor, ci și sub aceea a înțelegerii esenței lor. Abordarea învățării ortografiei impune celui ce o face spre beneficiul altora o asemenea cunoaștere, la un nivel mai pretențios decât cei accesibil elevilor.

În concluzie, cartea de față este diferită de toate cele apărute anterior atât prin numărul problemelor ridicate, prin mărimea puterii lor de cuprindere și prin adâncimea analizei lor, cât și prin modificarea multor puncte de vedere.

Profesor Anton Bârta

Note de călătorie**Drumul la Cannes**

În landurile Baden-Württemberg și Bayern (Bavaria) elevii se bucură în fiecare an de vacanța de Rusalii, de două săptămâni. Structura anului școlar difera, în Germania, de la un land la altul. Și bine ca-i așa, ca altfel, cind sosește vacanța (în copilăria maiereana ziceam „cu trenul din Franța”) pe autostrazile de aici, de aglomerate ce sint, mai mult s-ar sta decit s-ar circula. Si ce uraste mai mult soferul decit cuvintul „Stau”, sinonimul francezului „bouchon”, ori al italianescului „coda”?

În Bundesrepublik Deutschland exista nici mai mult nici mai puțin de saispzeze astfel de structuri geografico-administrative, asa-numitele landuri, cu un grad ridicat de autonomie (federalism). Cele doua din Sud, mai sus numite, numara impreuna populatia intregii Romanii. Se stie ca, alaturi de masina, concediul se afla la loc de cinst pe o lista a prioritatiilor populatiei. Este vremea in care se iese din cotidian, se respira alt aer, se face cunostinta cu alte mentalitati si, mai ales, se iese din mrejele stresului adunat peste an. Statisticele spun ca, intr-o ordine a preferintei, nemtii aleg ca tara de vacanta, dupa spatiul german (aproape de 40%: cei care ramin aici, ori nu vor sa renunte la un standard cu care s-au obisnuit, ori socot ca tara in care traiesc dispune de suficiente resurse turistice – lucru foarte adevarat, de altfel – pentru a ramine intre granitele autohtone. Italia detine locul al doilea, urmata de Turcia (nu-i de mirare, devreme ce aici locuiesc milioane de imigranti veniti din Asia Mica), Spania (cu Mallorca, unde turistii germani se simt ca la ei acasa), tarile scandinave si, undeva intre 3 si 4%, se situeaza Franța, care, dupa cum se stie este la nivel de continent, numarul 1 al turismului. Francezii nu pleaca de acasa, ei isi fac concediile in spatiul national, care dispune de tot ce-si viseaza un turist: mare, ocean (mareea), muntele (urcand pina la inaltimi ametitoare), Provence, care este de un pitoresc aproape unic, castelele nenumarate de pe Loara, regiunile Bretagne si Normandie, fara sa mai vorbim de Paris, care in lunile de vară de-abia mai poate respira de atitia turisti.

Desi cele doua tari vecine duc o politica europeana asemanatoare si ca, fara indoiala, sint partenerii europeni cei mai apropiati, cultivind relatii strinse atat sub raport politic cit si sub cel economic si cultural (francezii propuneau lin 2009 chiar infiintarea la Paris a unui minister comun al culturii, proiect care a ramas deocamdata in suspensie) cred ca oamenii, nemti ori francezi, inca sint in cautarea unei optimizari de comunicare, care inca mai are de suferit din cauza trecutul istoric care i-au indepartat. Tendinta este inasa una pozitiva, iar daca francezii ar vorbi si alte limbi inafara de cea materna, cele trei, patru procente pomenite mai sus ar creste simtitor. Iar daca acestia ar

vorbi si germana, cum se intimpla mai ales in Spania dar partial si in Italia, cifra turistilor germani in Franța precis ca s-ar dubla.

Stimulat de redactorul-sef al publicatiei noastre, domnul Icu Craciun, m-am hotarit sa scriu citeva rinduri despre recentul concediu petrecut la Cannes, in vacanta de Rusalii, care tocmai se termina aici. Mai bine zis, despre drumul inspre Cannes.

Stiind noi ca traseul va fi mai mult decit incarcat, ne-am sculat cu noaptea n cap gindindu-ne ca astfel vom evita aglomeratia. Acesta avea de urmat urmatoarele puncte: Stuttgart-Schaffhausen-Zürich-tunelul Sankt Gotthard (17 km, ca lungime al treilea din lume!)-Como-Milano-Genova-Monaco-Nisa-Cannes, adica aproape 900 de km intinsi pe spatiul Germaniei, Elvetiei, Italiei si Frantei.

Ne-au fost suficienti doar citiva km pe autostrada A 81, care duce de la Heilbronn la Singen, pentru a realiza ca nu numai noi am gindit astei, cu sculatul la ora 4 a diminetii, ci si multe alte mii, incit la un moment dat puteai pune pariu ca am pornit, ca intelesi, cu totii la aceeasi ora inspre tari sudice. Cita vreme inasa traficul auto curgea, totul era in regula. La mai puțin de doua sute de km parcursi ne intimpinau vamesii elvetieni, care faceau semn de libera trecere. Cumparam in graba vigneta (primind restul de la 40 de euro in franci elvetieni). Incepe Elvetia, incep si tunelurile. Pina la destinatie vom trece prin mai mult de o suta. Unele, de citeva sute de metri, altele trecind fiecare de mai multi kilometri. Dupa ce lasam in urma Zürich-ul, orasul plin de bănci si bancheri, cu un nivel de trai deosebit de ridicat si traiul extrem de scump, ne asteapta muntele, pe care il vom infrunta, ca de atitea dati de pina acum. Imi aduc aminte de remarca fiicei noastre pe cind avea sub zece ani, la prima trecere dinspre Zürich spre Zug (alt oras de pe traseu): „parca aim fi la Maieru”, la care eu, maierean nscut si crescu intre maguri, completam in gind, da, dar mai degraba pe Anies ori pe Cormaia. Inaintind in altitudine constatam ca pe dealuri pasc vitele (in Germania cea puternic industrializata, lucrul acesta este o raritate!), ca asezarile omenesti parca ar fi „agatate” de munte, totul ca intr-o carte de basme. Imi sta pe buze, Valea Aniesului nu mai poate fi termen de comparatie, in schimb nu-mi iese din cap intrebarea, pe care mi-am pus-o si in Italia si Franța: cum au reusit oamenii astia sa construiasca la asemenea altitudine si sa asigure infrastructura, cu tot ce implica ea? Cind mergeam prin Franța (pina prin anii 2000) observam cu mirare abia stapinita cum prin Alpii Maritimi, veghea, pe stinci uriasc cite un castel ori o capela...Si tot cam asa si prin localitatile de-a lungul

Mediterranei pe linga care se trece de la Genova incolo.

Ne apropiam relativ incet de „temutul” tunel Sankt Gotthard si ne rugam, in gind si cu voce, sa nu avem „Stau” prea lung. Prin dreptul lacului „Vierwaldstättersee”, a carui apă avea o culoare neadevarat de albastra, ne-am oprit, ocazie de indreptare a coloanei vertebrale si de masurat din priviri frumusetea peisajului.

Ruga noastra cu Stau-ul nu a ajutat deloc, inainte de Gotthard avind aproape 10 (zece) km de circulatie de tip „stop and go” dar si de stat efectiv. Ne-a costat rabdare, nervi si aer de calitate proasta. In sfirsit, ajungem in fata tunelului si rasuflam usurati, stiind ca in tunel circulatia, reglementata la 80 de km/ora si o distanta de 150 intre vehicule, in mod normal, trebuie sa decurga bine. 17 km. Punem climatizatorul masinii pe „circular” (aerul se misca doar in interiorul masinii, la o temperatura de 20 de grade) pe masura ce inaintam, temperatura exterioara creste, atingind valori de pina aproape de 40 de grade! Pe o asemenea distanta sistemul de aerisire din tunel (tunel construit la inceputul anilor 1980) nu prea reuseste sa faca fata. Nu e de mirare ca se intentioneaza o revizie totala a acestuia, prevazuta pe perioada 2019-2021, cind circulatia va fi probabil dirijata inspre tunelul San Bernardino, paralel cu Gotthard -ul. Nici nu vreau sa-mi inchipui ce cozi uriasc vor crea masinile in fata acestuia cind afluenta de masini va fi cel puțin dubla fata de cel din ziua de astazi...

Asta am simtit-o de fiecare data: Inainte de tunel, de obicei este greu sa descoperi un petec de cer prin pedeaua deasă de nori, virfurile muntilor isi arata inca haina de zapada. Asadar Nordul. La iesire din Gotthard, care leaga cantoanele Uri si Tessin, te izbeste lumina plina, soarele, temperatura aerului fiind cu 5-6 grade mai ridicata, iar la prima statie de benzina, unde mai toata lumea face o pauza, elvetienii nu mai vorbesc germana ci italiana. Cred ca daca nu o rupi cu italiana si o dai pe romaneste, sansese de a fi inteles sint destul de mari (inca nu am facut experimentul).

In general imi face placere sa conduc masina. Mai puțin daca este aglomeratie. Insa cind traseul este plin de curbe, cu multe urcusuri si coborisuri, cu nenumaratele tuneluri, si destul de multe restrictii de viteza din pacate nu prea mai ai cum sa admiri peisajul. Pe o astfel de ruta, cel aflat linga sofer este net avantajat.

- continuare în pag. 8 -

Damaschin Pop-Buia

Note de călătorie

Drumul la Cannes

Cu toate acestea, tot mai ciupesti, pe ici pe colo cite ceva.

Mai in jos, pe traseu, ne astepta Lugano - după Zürich și Geneva, al treilea centru financiar elvetian -, acest oras minunat, asezat pe mai multe coline și mai ales daruit cu lacul care îi poartă numele și care se arată în toată splendoarea-i și poate fi admirat și de cei care sint doar în trecere pe aici, autostrada afindu-se la o altitudine considerabilă. Ei, de aici pînă la italieni nu mai e cine stie cit. Amiriștirile ma trag in sa de mina si-mi spun ca, de obicei, si la granita care urmeaza se cam asteapta. Chiasso-Como nu se dezmente, masinile stau in „coda” lunga si uite-asa mai pierdem inca o ora. Sotia remarca: „Asa de mult nu am mai asteptat in nicunul din anii trecuti”, iar eu nu pot, din pacate, decit sa confirm. Trecem pînă la urma si de hopul asta, pe linga niste vamesi care mai opreau din cind in cind cite o masina, dirijind-o pe dreapta.

Ok, imi zic. Cel puțin aici, in Italia, limita de viteza este cu zece km mai sus decit ia elvetieni, adica de 130 km/ora, plus inca vreo zece care ar intra la toleranta, pot sa mai recuperez poate o ora, incerc eu sa ma autoconsolez. Entuziasmull mi se mai clatina un pic cind ajungem pe centura orasului Milano, dar inaintam, vad, destul de bine. Urmeaza o portiune unde mergem chiar bine de tot, 150 km/ora. Ajungem la Genova, apare marea, si, odata cu ea, sub piele o gidilitura placuta, de emotie a revederii se instaleaza furis. La inceput timid, iar pe masura ce inaintam paralel cu Mediterrana, nerbdarea impactului cu apa marii creste tot mai simțitor. Admiram nu numai marea ci si arhitectura cladirilor, si aici „agatate” pe toate dealurile ori cocotate pe tot felul de stinci. Domina un galben al

peretilor caselor, iar acoperisurile, de un caramiziu sters, sint - spre deosebire de cele din Germania, unde acestea sint inainte si de obicei mansardate, locuibile - joase, cu un unghi de cadere aproape insesizabil. Da, stiu de unde imi erau cunoscute casele astea: din Provence, acel tarim minunat din sud de Lyon pînă inspre Côte d'Azur. Cind trecem peste localitatea Imperia, din regiunea Liguria, care ma fascineaza si tenteaza de fiecare data cind trec pe linga ea, ma trezesc din nou, ingaimind: „Aici trebuie sa venim o data”, dar stiu ca o sa mai lasam Italia deoparte, anul trecut in Toscana (zona dealtfel cu o natura superba) avind parte de o surpriza mai puțin placuta, in privinta locuintei de care am avut parte.

San Remo, da, aici am fost in urma cu 11 ani, pe vremea cind o marca germana valora mai bine de o mie de lire. Ce vremuri...Trecem pe linga el. Nu ne mai despart decit citiva km de Franta. Dupa puțin, lasam in urma si Ventimiglia si, intre doua tuneluri, citim pe o tabla de hotar „France”. Ma uit la ceas si constat ca am facut deja mai bine de 13 ore! Trecem pe linga Monaco, unde nu ne-am mai repezit de mai bine de cinci ani. Desigur ca e frumos, cum se vede atit de des si la televizor. Vorba unui prieten, care in urma cu si mai multi ani ne-a insotit intr-o iesire de la Cannes la Monte-Carlo: „Aici se vede ca fiecare metru patrat e lucrat”, observatie perfect acoperita. E drept ca metrii acestia patrati sint acolo drastic masurati. Altfel o lume aparte, cu o viata extrem de scumpa, care lasa cu mult in urma Zürich-ul elvetian amintit la inceputul rindurilor noastre. Nu oricine isi permite sa dea 38 de euro pe un kg de rosii, nu-i asa? Asta numai in trecere fiind spus.

Ei, de aici pînă la destinatia noastra nu mai e decit o aruncatura de bat. Mai platim o data la unul din multele locuri de „péage”, aruncind niste monede intr-un fel de „cotărți” electronice (chiar ca aveau forma de cotărți, recipientele alea de colectare a taxelor de stradă). Se zareste Suquet-ul din Cannes, falnic precum

il stiam din alti ani. Iesim de pe autostrada, ne uitam la orizont, in directia marii. Insulele Sainte-Marguerite si Saint-Honorat sint la locul lor. Cap Esterel, unde se ajunge pe vestita „Corniche”, ne face cu ochiul. Ii spunem ca acuma sintem prea obositi, dar vom mai vedea noi, de miine incolo. Saint Tropez si Antibes sint alte doua destinatii din zilele ce vor urma. In rest mare si soare, aici, conform statisticelor, 300 de zile pe an stralucesc soarele; nu degeaba „La Côte d'Azur”. In hotel, in a carui parcare subterana am intrat de la bun inceput, mai miroase parca a atmosfera de „Festival du Film”, icheiat cu vreo doua-trei saptamini in urma.

Descarcam lucrurile din portbagaj. Ma uit la ceas: mai mult cu patru ore decit in alti ani! In Germana o vorba spune „Ende gut, alles gut”. Si mai este una care te indeamna la „positiv denken!” (gindeste pozitiv!): esti in vacanta! Linga palatul Filmului, unde in fiecare an se transmit imagini de la festivalul international, si unde Cristian Mungiu ne-a facut, prin filmul sau, mai cunoscuti, in urma cu citiva ani, sint amenajate tot felul de figuri confectionate din placaje colorate, imitind actori celebri, in scopul fotografierii. Pe una dintre acestea citesc „Souriez, vous êtes à Cannes”. Si chiar ca nu pot decit sa surid...Vacanta abia incepe!

Damaschin Pop-Buia
Ostfildern, 26.06.2011

Religie

Și n-a fost o zi ca aceea...

10.1 „Și n-a mai fost nici înainte nici după aceea o astfel de zi” (los. 10.14). Altă problemă de care mulți s-au poticnit este oprirea soarelui (los. 10.12-14). În text se relatează cum Iosua, fiind în lupta cu 5 împărați ai amoritilor, la un moment dat a strigat „oprește-te soare asupra Gabaonului și tu lună asupra Văii Aialonului!”. Și soarele s-a oprit și luna și-a întrerupt mersul, până ce israeliții au dobândit izbândă.

În Cartea Dreptului se spune: „soarele s-a oprit în mijlocul cerului și nu s-a grăbit să apună aproape o zi întreagă”. Cartea Dreptului fiind o culegere mistică, de poezii, obiceiuri presărate cu imnuri religioase, unii soun că e un limbaj poetic. Textul ne spune că soarele s-a oprit. În original „oprește-te”, are și sensul de „stai liniștit”. Cum putea soarele să se oprească? Ce ar fi urmat dacă ar fi stat liniștit?

Newton a demonstrat că pământul ar putea fi incetinit fără ca locuitorii lui să simtă un șoc. Herodot, istoricul grec, trăitor înaintea lui Hristos cu 480 de ani, ne spune că preoții egipteni, i-au arata o desriere a unei zile lungi. Scrierile vechi chineze vorbesc de o zi lungă în timpul domniei împăratului Yeo, care a fost contemporan cu Iosua. Amiralul Palmer (sec.20) a descoperit în Mexico un document care, spune că soarele s-a oprit pentru o zi, în anul „celor 7 iepuri”, care corespunde cu anul în care Iosua a cucerit Canaanul. Iată deci că, vechile scrieri ale egiptenilor, grecilor, chinezilor, mexicanilor și evreilor, vorbesc despre o zi lungă. Alta, este confirmarea matematică.

Astronomii, au cercetat să vadă dacă a fost acea zi despre care se vorbește în Cartea Iosua. Astfel prof. american Totten, a luat echinocțiile, eclipsele, tranzitele și mergând cu calculele de la prezent, înapoi la solstițiul de iarnă a zilei lui Iosua, a găsit ca acțiunea s-a petrecut într-o zi de miercuri, iar calculând invers de la creație spre Iosua, acțiunea a căzut în zi de marți. El a demonstrat că, în istoria lumii, a fost introdusă o zi, care nu este alta, decât ziua dublă a lui Iosua.

Cercetătorul W. Maunders de la observatorul regal Greenwich, prin calcule a stabilit nu numai dată, ci și timpul zilei când fenomenul a avut loc. Domnul Harold Hill, președintele companiei Curtis Engine din Baltimore, și consultant în programul spațial publica:

„cred că unul dintre cele mai uimitoare lucruri pe care le are Dumnezeu pentru noi azi s-a petrecut recent cu astronautii.” Ei controlează cum va fi poziția soarelui, a lunii a poziției planetelor în spațiu peste o sută de ani. Noi trebuie să cunoaștem aceste ca să nu lasaam un satelit să se lovească de ceva și astfel să fie scos din orbită. Noi trebuie să fixăm orbita în funcție de poziția satelitului și de poziția planetelor. Cu ajutorul calculatorului electronic, s-au măsurat veacurile înainte și înapoi. Deodată s-au oprit. Calculatorul da un semnal roșu, ceea ce însemna că este o greșeală, ori la informațiile introduse în el ori la rezultatele comparate cu standardele. Șeful operațiilor găsește o zi lipsa în scurgerea vremii. Tăcere. Din grup unul religios a zis: pe când eram la Școala Duminicală, ni s-a spus despre o oprire a soarelui. Au adus o Biblie și la cap. 10.12-14 au citit textul. Au mers cu calculatorul la vremea arătată și au găsit-o. Timpul scurs pe vremea lui Iosua era de 23 de ore și 20 minute. Biblia spune „... aproape o zi întreagă”. Trebuiau găsite 40 minute. Cel cu Școala Duminicală, își aduce aminte că profesorul, preotul sau păstorul, le-a zis că tot în Biblie, se afirmă că „soarele a mers înapoi.” Desigur că, l-au crezut bolnav, că și-a ieșit din minți. Luând însă Sfânta Scriptură au găsit la 2 Regi 20.8 - 11 „Și Domnul a dat cu 10 trepte înapoi umbra din locul în care se pogorâse, pe cadranul soarelui lui Ahaz” (20.11). 10 trepte, sunt exact 40 de minute. 23 de ore și 20 de minute din Iosua, cu 40 de minute din 2 regi, fac ziua lipsa întreagă. Cosmonauții, au trebuit să scrie în jurnal, ziua lipsa. Calculatoarele electronice adevăresc Biblia. Iată deci că, într-un veac al necredinței, Dumnezeu pe cale de știință, își demonstrează adevărul Cuvântului Sau. Minunate pot să fie căile Domnului! Iată deci că Sfânta Scriptură, din Izvorul Revelației, ne oferă încă o dată acest superb dialog al filosofiei cu religia și știință. Decoperirea acelei zile, despre care în Iosua se spune „și n-a fost o zi ca aceea”, ne face să înțelegem și demonstrează cum se întâlnește gândirea și cunoașterea și credința pentru că „Frica de Dumnezeu este începutul științei” (Pilde 1.7).

Prof. Sandu Al. Rațiu

Distorie

O inițiativă a învățătorilor măiereni în perioada interbelică

La data de 20 aprilie 1921 a fost înființată în comuna Maieru Cooperativa „Furnica” condusă de învățătorii comunei. Cu ocazia bilanțului încheiat la 31 decembrie 1922 a rezultat un venit net de 65.120 lei și 92 bani. Aceste frumoase rezultate s-au datorat numai printr-o „muncă încărcată și idealistă”, luându-se acest exemplu și de alte sate „s-ar fi putut ajunge acest spor” și se constată cu „durere că în câte sate românești din acest județ ajunge venitul net al comerțului în alte mâini, căci numai bine nu ne vreau”. Tot în această comună s-a înființat în anul 1922 și o bancă populară numită „Ineul” cu un capital de 40.000 lei. Aceasta era un îndemn și pentru alte comune și „luminători ai poporului”.

Cooperativa a fost supusă unui control din 19 până în 25 februarie 1923 de domnul Pârvan Stelian, controlor al Centralei Cooperativelor din București. Toate au fost în „bună regulă”. Președintele Cooperativei „Furnica” a fost Ioan Barna, iar consilier-contabil Silviu Coruțiu. Membrii Consiliului de administrație au fost: Demetriu Boșca, Constantin Partene, Ignat Pop Buia, Nechita Sidor, Andrei Istrate, Romulus Hangea și Alexandru Mureșan. Consiliul de cenzori era compus din Vincențiu Ilieșiu, Mihail Gălușcă și Teodor Avram.

(Articol descoperit de Alexandru Dărăban în „Gazeta Bistriței”, 1923)

Geografia sentimentale

Iubiri din Bucovina tinereților mele

Mai întâi am iubit o stea. Asta se întâmpla cu multi ani în urmă. În nopțile răcoroase și înmiresmate de vară ne făceam lungi declarații fierbinți și, cu toate că distanța dintre noi era enormă, dialogul era mediat de greieri. Clipitul ei straniu și prietenesc făcea ca dragostea mea terestră să capete amplitudinea marilor aștri. Și, lucru ciudat: era atât de mică, încât, atunci când o ridicam în palmă spre a-mi apropia buzele de ea, se rătăcea hoștește printre suratele ei care, de fiecare dată, se amuzau copios de nedumerirea mea. Ca la un semn, toate sclipeau intens mărindu-și strălucirea! Probabil așa se amuză stelele. Povestea asta s-a repetat seară de seară până când, într-o zi (ziua sufeream nespuse de mult pentru că numai ea mă putea vedea) vanitatea mea s-a răzvrătit. A urmat prima noapte în care greierii s-au culcat supărați. De atunci ea îmi trimite câteodată, printr-o rază unduitoare un zâmbet cald, iar eu leg de aceeași rază-poștaș câteva flori sălbatică de câmp între care ascund un greiere. Se întâmplă uneori să-mi facă o mare bucurie: în curcubeul unor zile de vară, după ploaie, introduce culori aidoma celor pe care le au florile trimise de mine. Deși nu o văd, o bănuiesc ascunsă în fuiorul policrom al curcubeului desenat pe azurul nemărginirii.

Apoi am iubit un șarpe sau mai bine zis o șerpoaică. Cum am ajuns să mă apropiu de ființa asta rece nu am înțeles niciodată. Un lucru este cert: iubirea mea a fost atât de fierbinte încât reptila, la un moment dat, s-a încălzit pâna la sufocare! Îmbinarea asta neobișnuită între dogoarea sentimentului meu și frigul ei predestinat, mă face să cred că dragostea, în cele din urmă, este doar o suavă autosugestie, în care ambii parteneri se complac. În nopțile lungi și geroase de iarnă străbăteam un drum anevoios prin pădure pâna la locul unde ea, șerpoaica, hiberna. Odată ajuns, mi se înfășura alene și cu grație în jurul grumazului. Căldura trupului meu o înviora, îi reanima simțurile ei de fieră. Nu de puține ori îmi era și frică pentru că înlănțuirea ei mă sufoca, împiedicându-mă să respir! Atunci o mângâiam prelung, cu blândețe și numai așa mă eliberam din pasionata ei îmbrățișare care, de altfel, nu avea nimic erotic. Era preludiul, mereu același, plimbării prin pădurea înlemnită de ger spre casa mea.

Cabana de lemn ne primea cu căldura învăluitoare a lemnului de brad. Motanul meu negru se cuibărea într-un fotoliu, făcându-se colac, cum numai mâțele știu s-o facă. Devenea brusc și suspect dezinteresat de ceea ce

se întâmplă în jurul său, deși, totdeauna l-am suspectat că trage cu ochiul. Șerpoaica se unduia delirant de grațios pe blana de vulpe din fața bibliotecii. Era locul ei preferat. De acolo îmi arunca, din timp în timp, priviri scurte, din ochii ei tulburători, cu pupila verticală, care îmi străbăteau trupul ca un fulger. De cele mai multe ori eu îi citeam cu glas domol povești din 1001 de nopți. Uneori îmi făcea impresia că nu mă ascultă, preferând să-și aranjeze inelele cu o cochetărie alarmantă ce prevestea mai degrabă un atac.

Apoi urmau, și asta de fiecare dată, scene de dragoste demențiale pe care mi-e greu să le descriu. Era mai degrabă o luptă exacerbată, dar sublimă, între două ființe care, având anatomii diferite, încercau să atingă curcubeul. În cele din urmă – finalul nici nu putea fi altul – totul se termina cu o stare infinită de euforie. Euforia epuizării sau poate a împlinirii. Cumplită reptilă!

Clipele acestea se scurgeau revoltător de repede și, totuși, de fiecare dată, îmi lăsau un gust amar în suflet. O fi și motivul pentru care dragostea noastră a ținut atât de puțin...

Sorin Trelea, cercetător științific, Iași

Natura

Vara unui moș voiajor (I)

Semne de punctuație ornithologică

Printre lucrări, la spart buturugi, la plantat prunii și făcut alte nebunii, un punct cântăreț, codroșul din grădină, câteva virgule galbene, de cânărași Serinus pe o sârmă, semne de exclamare, codale la codobaturi pe acoperișuri, dialoguri nazale de capîntortură pe costișă, cârlige de întrebare pentru lăstuni, pe cerul de cerneală diluată, puncte, puncte verzi, fain alinate pe mlădițele de vișin, ca o suspensie de ascultare la un cântecel pierdut de cuc; prin urzicile strălucite lipiciose se mișcă, se plimbă acolade verzi de șopârle carne, mă joc c-un bărbătuș Lacerta, îmbrăcat în solzi de malahit, pe coaja unei răchiți lovită de moartea putregaiului; prin văzduhul lucios aplaudă-n apostrof, câțiva fluturi codița-rândunicii. La porțiță, două cotofole, ca două mori stricate, fără ocupație, turuie-vuruie, fără nici un semn de punctuație! Secvențe de Mai

Aceleași păsările mărunte ca ridurile de pe frunte plus un cuc și-o pitulice fluiertoare! Paime de vânt răcoros! Flori subțirele, clătinate, petale străvezii: păștițe, păpădii, măcriș iepuresc, părăluțe veșnice perenis, frăguțe, veronici, urzicuțe, usturoiță, rostopască, trăistute de păstor, trifoiște, coroniște galbenă, măzărliche roșie, morcoveți, călcăie de broaște, ciuboșele de cuc. De mâine la școală mă cam duc! Socul ciuntit din grădină înaltă drept spre stele, buchete de frunze cănoase, mălinul așteaptă timid, îngenucheat de frig, o mângâiere solară, lalele multicolore, tremurate, iar pe dâmbul din Poderei, flăcări albe de pruni, meri și peri, ning petale albe, amestecate cu firimituri de fulgi făinoși trimiși de Vântoasa-Bucătăreasă dinspre Nordul cel Rece și Întunecat! O bucățică din Nordul Inimii îngheață încet, încet, în păcat!

Ornithologie eminesciană

Cu mâine zilele-ți adaogi... cu...

...Pitulici fluiertoare, grauri rătăciți, lăstuni răciți de frigul maialului, în rest populații zburătoare rezistente (codobaturi, codroși, presuri, sticleți, cinteze, mierle, cocoșari), navală de bondari la urzicuțe albe și păpădii, sticleți eleganți, cântăreți, pe crengi de păr înflorit, în bătrânul păr, care, tu crezi că nu mai poate, dar, care, în realitate, în nespusa Domnului Bunătate, din neștiute seve, s-a învelit în flori albe; pe alte crenguțe, de măr, buburuze de flori roșii...

Cu ieri viața ta o scazi...

... care seamănă uimitor de bine, cu năsturașii din față de la bluzița Ioanei... alb-trandafiriu!

Și ai cu toate astea-n față...

...Verde cafeniu, câmpul, dealul, verdiuc pe la poala pădurii, verde exploziv acolo, unde glia e mai grasă, pe lângă apa șiurolului, care îngrașă rădăcinile și face un lărgișor covor verde-mătăsoș, ușor curgător, care însoțește de la deal la vale, firul de izvor.

De-a pururi ziua cea de azi...

...Pe pâna catifeleoasă, care se împrietenește cu malul pâraiașului și pe care se pictează, dorinute galbene, călcăie portocalii, măzărichi sângerii, covoare, taburete, plăpumioare, ori alte așternuturi de mușchi pentru făcut dragoste, ori stat pe gânduri, alcătuite din vegetale necunoscute, neobișnuite, neatînse, nemirosite, nepipăite, neașteptate, negândite. Cântec greieresc, matinal și vespéral de cintezei, urcat în crengi de măr, la vreo optzeci de centimetri de nasul meu! Criiit, criiit, griiit, griiit, măi, derbedeu!

Helicopterul de păpădii

Câmpul galben s-a făcut alb, din lampioane de păpădii, din parașute de puf, floricele puricioase de secărică, urzici albe, covorașe de părăluțe, brazde cu spiculețe de pătlăngină subțire, lanuri cu mărunțele de traista-ciobănelului, flori de pruni scutate și de măr suflate cu rozalii. Pe părătarul acesta alb, fircălituri cu brăie galbene de picioru-cocoșului, coroniște și scipeți, picurile albastre de vinețică Ajuga, picături ciudate de sângerică (Sanguisorba minor), lacrimi violete din floricele de iarba lu' Tatin și sălvioară, apoi, de azi, au început să răsară fire de fliscu-cocoarei (Geranium pheum), crețișoară, frăguță. Bondari grei băznâie zgomotos din bimotoare minuscule, fluturi azurii au început să circule, o întreagă debandadă entomologică prin pajiștea gătită pentru banchete de vară. Grauri aiuriți aterizează prin ierburi după groaze de insecte, gaițe la sfadă, ciori la stradă, un corb ce alunga un uli hoțș, un cuib de pițiguș călugăraș palustris, un ciocăntoroi maior ce numele pe coajă, și-l scrie, câteva pitulici sfârâitoare trililue, cocoșari câțiva, șase lăstuni puțini, fâse parașutate, presuri și cinteze pe numărate, au trecut vremile când păsările erau pe nenumărate.

Dau legănat, de mă stropesc pe spate, din cădelnița cu apă, pe stratul de ceapă și firșoarele de cureci căzute ofilit pe bulgării asprii de hlei, de strigă pământul:

- Mai bei, mai bei?!

Văzduhul serii se-mbracă rotund în cântec de grelușei și izvorași Bombina, în țipăt cald de cucuvea.

Dex:

părătar ♦ covoraș care se pune pe perete;
a fircăli ♦ a mazăgăli, a cotozî, a strica lucrarea altuia;
fircălitură ♦ mazăgălitură;
a băznâi ♦ a băzii;
cureci ♦ varză;
hlei ♦ glod, lut, pământ galbân;
greluș ♦ greier;

Colonia Lăstunică

De parcă ar fi știut, de parcă ar fi vrut, luni au apărut primii sfrâncioci; doi bărbătuși roșcați, pirați întârzâiați, în livada brigadirului, spre aripa veche a școlii. Dinspre fațadă, spre răsăritul la care se uită bustul lui Iustin, dincolo de Someș, am zărit grangurul. Lăstunii au găsit în răpa material pentru casa lor de lut și zidesc nebunește, cu coada ușor înfurcată proptită în perete, cărămizi rotunde peste buline rotunde într-un căuș adăpostit sub unghiul din acoperișul primăriei. Dar și alte case cu suflete înalte se mândresc cu asemănătoare cuiburi; pe Valea Caselor, la Ionică Buia, două perechi lucrează c-un zel de oțel, la Sandu Pârlea, deasupra terasei de la etaj e val mare, mortarul moale nu se prinde de peretele neted de rigips, de nu înțelege nimic aviația zburătoare, la tanti Lena e singurătate și renovare, la streașina învățătoarei Ioana se vede sub streașină o jumătate de ceșcută, la casa de lângă podul care ține drumul de fier, patru locuințe se usucă la soare; după cum văd că mișcă zidarii, cred că și pe Purcioaia se ridică un cartier estival, iar pe Anieș, sunt bătrân de nu mai țin minte, dar știu că la casa Vranău, cea placată cu ceramică, era un rând cu vreo douăzeci de apartamente sub draniță, mai încolo, peste drum de școala veche, unde un dascăl a tras chiulul și copii de-o ureche, erau încă vreo zece cânițe de tină și trei de rândunică, iar mai sus, la cabana lui Teo, la valea Secii, puii de lăstun mi se uitau în halba mică, acu' nimic! La Ilua-Mică, unde-o călcat trenu' o furnică, un brâu de garsoniere îmbrățișează strâns turnul bisericii! Colonia Lăstunică, de vreo cizeci de locuințe este tolerantă. Orice credință este înaltă când este vorba să-ți crești puii, pe care să-i treci peste lumea cealaltă, pe unde va, prin Africa!

Desculț prin danțuri de ierburi

Danțuri albe de păpădii despuiate de ploaie, jocuri aeriene de puf prin văzduh, balerine albe care se destrăbălează și dansează, așa, fără nimic pe ele, par flori de colț, iar printre ele, stele din picături de apă, calc desculț prin iarbă, mă spăl de păcate, mă gădilă la talpă, mă doare la nalbă, mersul aiestă mă înalță. Pajiștea e răcoroasă, ușor dureroasă, când înțeapă, poteca însă, e uimitor de caldă, ca un perete lutos de cuptor, când mă lipeam de el, în copilărie așteptând colacul scos pe lopata de lemn fumegătoare, iar pe streptele aflate sub umbra merilor infoliți de frunze, drumul îmi iese printre degete, e rece și alunecos, lipicios, mi se pare că mă afund într-o groapă, tot mai jos, la doctorul Luth, cel care vindecă tot, în spatele bisericii!

Despre lăstuni, pot să zbor, e mai ușor decât să scriu și să șterg la nesfârșit înnegrite file. La coborâre, nu-mi ies din fire, fără șenile, aproape că zbor, sunt Ares, am între degetele de la piciorul drept un fir de trifoi, iar pe tendonul stâng, măi, Ahile, o frunză de brustur s-a lipit, fără de știre, de mine!

Dex:

strepte = trepte, scări;
doctorul Luth = groparul.

Învățător Ilie Hoza

Antroponimie măiereană - continuare din numărul anterior -

ELEMENTE LINGVISTICE ȘI MITOLOGICE CARPATIC-VEDICE CONSERVATE ÎN SUBMATRICEA HIDRO-ORO-TOPO-ANTROPO-LINGVISTICĂ HABITUALA MĂIEREANĂ

Glose și prolegomene la "Dacia preistorică" a lui Nicolae DENSUȘIANU (1913) (PROIECTUL CĂRȚII CARPATICE PELASGO-VEDICE)

(46) **SUCI** are înțeles direct în vedo-sanscrită, deoarece **SUCI** (sancr.) = **PUR** în sens divin/sfânt/sacru. Acest tandem de cuvinte arhaice românești îl aflăm în munții LĂPUȘULUI prin doua hidronime: râul SUCIU (aflat Lăpuș) și afluentul aceluiași râu Lapus PURu, venind de pe partea opusă, nu departe de confluența SUCI-ului cu Lăpuș-ul. Pe râul SUCIU se află două toponime SUCIU, unul de Sus, celălalt de Jos. În zonă, arheologii au scos la lumină civilizația SUCIU (din per.bronzului mijlociu - sec.15-14 î.e.n), aici conservându-ni-se **ELEMENTE DE DICȚIONAR PELESGO-VEDO ROMÂN: SUCI = PUR**. Despre SUCI mai putem pomeni în SUCIDAVA = CETATEA CELOR PURI (întru credința), ca și în SUCE/SUCI - AVA = MULTIME DE OAMENI PURI (întru credința). DESPRE PUR (deja traducându-l pe pelasgo-vedicul SUCI), putem vorbi hidro-ronimic în partea SE a Munților SUREAN/ȘUREAN/ȘURIAN/SURYA/SOARELUI, în partea lor NE având, din nou **ELEMENTE DE DICȚIONAR PELASGO - VEDO ROMÂNESC** prin perechea de cuvinte LOMAN = PLES (OM CHEL)! Cei care se gândesc la meseria de SUCI, nu greșesc deoarece în străvechimea ei, confecționarea cojoacelor și a peptarelor era o artă ce se transmitea numai celor aleși și doveditori că nu trădau sacralitatea ce trebuia înregistrată ornamental (Soare, Luna, numerologie, Pomul VIETII, rituri solare, lunare, agrare, pastorale, astrologie, astronomie, dialog Cer - Pământ, arhitectură, scriere secretă etc), pe fiecare exemplar confecționat și înzestrat cu ocrotire magică. De aceea, SUCI = PUR, întru CREDINȚĂ și pricepere!!!

(47) **ȘUCIOAIA**, prin SUCIOAIA, vezi SUCI!
(48) **ȘÂNDILARU/ȘINDILARIU**, vezi hidronimul Valea ȘÂNDILARULUI/ȘINDILARULUI, în DOCUMENTAREA ISTORICO - LINGVISTICĂ a SmM!

(49) **TAMAȘ**, antroponim și poreclă cu corespondent vedo-sanscrit TĀMAS/TAMA ca Zeul arhaic vedic personificare divină a ÎNTUNERICULUI/ REPAUSULUI/ INACTIVITĂȚII/ STATICITĂȚII STRUCTURII, unul din cei 7 fii ai lui DĀKȘA (Cel Capabil; DĀKȘA (sancr.) = FORȚĂ/ RAȚIUNE/ CAPACITATE) - Zeul Forței Divine de Creație.Cei 7 fii ai lui DAKȘA erau: KRODHA, = MÂNIA, TĀMAS = ÎNTUNERICUL, DAMA = STĂPÂNIREA DE SINE, AÇVA = CALUL, ANGIRES = ÎNȚELEPCIUNEA, VIKRITA = BOALA și KARDAMA = MURDĂRIA. Vom remarca arhaicitatea limbii române din SmM, și prin KRŌDHA = MÂNIA. la Maieru omului mănios (cazul unei stări îndelungate) i se spune, arhaic, om crud!Cum DAKSA este Părintele lui TĀMAS/TAMA, vom analiza ved. vb. sanscr. DAKȘ = "a fi capabil, a fi puternic, a acționa rapid, a fi de nădejde, a se face capabil, a-l face (pe altul) capabil, a se face puternic, a-l face (pe altul) puternic, a fi util, a crește, a spori, a merge repede)". Nu se poate să nu remarcăm calități acționale desemnate asupra/prin/pentru rădăcină arhaică DAK!Prin răd. vb. TAM = "a fi înfricat, a fi obosit, a leșina, a se sufoca, a se înnașuși, a fi istovit, a pieri, a fi perplex sau paralizat; a-și opri respirația, a deveni nemișcat sau țeapăn; (cauz.) a sufoca, a opri răsuflarea", ne vom convinge de ÎNTUNECATELE calități TAMAS-ice generând verbe vedo-sanscrite de o bogăție

lingvistică inegalabilă. Iată-l, așadar, pe TĀMAȘ = ÎNTUNECATUL. Vedicitatea carpatică a lui TAMĀ/TAMAȘ poate fi demonstrată oronimic în Munții CARPAȚI, foarte aproape de SmM, pe DEALURILE NĂSĂUDULUI, prin DI.TĀMAȘ (1018m) însemnat, pe unele hărți, DI.TĀMĂIEȘ, situat la N de top. FELDRU. A 2-a denumire sacralizează/sfințește tămăia, introducând-o în familia lingvistică a Zeului vedic TAMA/TĀMAS, ca element cultic structural/inertial. VEDISMUL CARPATIC cel mai pregnant TAMASIC se află în CARPAȚII MERIDIONALI, între Munții Făgăraș la Vest, Munții Piatra Crai la EST, Țara Bârsei la Nord și Munții Iezer-Păpușa la S-SV, ca MUNTELE TĀMAȘU MARE, cu: Vf. TĀMAȘU Mare (1735m), Capul TĀMȘULUI(1507m), (vf.) TĀMĂȘEL(1644m)/TĀMAȘU MIC, muntele TĀMĂȘEL (1347m - 1402m), stâna TĀMĂȘEL, stâna TĀMAȘ, Curmătura TĀMȘULUI (1482m), (Vf) CIOCĂNEA (1658m), respectiv hidronimul BĂRSA TĀMAȘULUI (TAMAȘ, nu TĀMAȘ!).

(50) **TRANCA** se poate încerca vedo-sanscrite prin răd. vb. TRANK-TRANKH = "a merge, a se duce", cum la fel și răd. vb. TRINKH, rezultând CEL DUS/ CEL PLECAT/ DUSUL/ PLECATUL.

(51) **TUNSU, niam traitor pe BUTIANA PÂRCIOII**, despre care Bătrânul DONIZĂ ȚONCAN/CIONCAN (din niamu'HRINCĂ), supranumit "OMU' CU DOUA MINȚI", stins în anii '75 ai sec.20 la vârsta de 93 de ani, povestea că se trage din MARAMUREȘ, unde capu' de familie, fiind greșitor, în obștea căreia îi aparținea, a fost pedepsit de dăcicul SFAT AL BĂTRÂNILOR CU TĂIEREA PLETELOR DACICE, ce se mai păstrau în MARAMUREȘUL DACILOR LIBERI și-n secolul 20. Așa, TUNSU, de rușine, a emigrat în MAIERU, trecând peste munții RODNA, stabilindu-se prin căsătorie în BUTIANA (cea cu densitatea cea mai mare de porecle/polecre din întreaga SmM, având în vedere suprafața și numărul de familii ((Știopu, Popăs, Fătu, PRUPA, Negoț, Vlădică, Bucea, Păcalea, Tunsu, Pocaitu', Isac, Mutu'Le Anchilini etc)). Dacă ne facem că nu știm ce înseamnă TUNS/TUNSU, atunci vom afla vedo-sanscrite prin răd. vb. TUN = "<" a încovoia, a îndoi, a curba, a învinge">. Iată ce făcut DACICUL SFAT AL BĂTRÂNILOR DIN SĂPÂNȚA MARAMUREȘULUI, pedepsindu-l pe acel nevoit, apoi, să emigreze și, ca TUNS/INCOVOIAT/ ÎNDOIT/ CURBAT/ ÎNVINS, să pună bazele niamului TUNS-ului di pie BUTIANA PÂRCIOII.

(52) **TURCU și TURCA** (celebrul oabei al CAPREI din sărbătorile de iama) n-au nici o legătură cu otomanii (care niciodată n-au putut călca în ARDEAL!). Este ceea ce vom afla dacă apelam la răd. vb. vedo sanscrite TUR = "<" a iuți, a grăbi, a accelera"> încât TURCA urmarită în jocul ei este IUȚITĂ/GRABITĂ/ ACCELERATĂ (în limbaj științific), iar TURC/TURCU devine CEL IUTE/CEL GRĂBIT! Nu ar trebui să se numească TURC cel ce stând ascuns sub veșminte/poalele TURCII o face să prindă viață IUȚIND-O/GRĂBIND-O/ACCELERĂND-O???! Până și expresia "<"E ca un TURC! Nu te poți înțelege cu el"> are aceeași proveniență din JOCU TURCII, discuția cu mântuitorul/ purtătorul TURCII fiind tabu, spre a se îndeplini magia ritualului!

(53) **TURCA**, vezi TURCA!
(54) **URDĂ** (că și Valea URZI/URZĪ; de fapt, Valea URDZI!) se desfacea vedo-sanscrite prin răd. vb. URD = "a se bucura, a fi vesel, a se juca, a măsură; bucuros, vesel", furnizându-ne CEL BUCUROȘ/VESEL/VOIOS. Mai putem lua în calcul pentru Valea URZI/URDZI, planta USTUROI SĂLBATIC - LEURDA dăcică, menționată în LISTA LUI DIOSCORIDE, având în vedere că în spațiul bărgăuan al localității RODNA este menționat păraul LEURDEI ("Monografia comunei RODNA"), Liviu Păiuș,2003), cu măiereana Vale a URZI aflându-se prin apropiere. Căderea prefixului "LE" din LEURDA este una de

evoluție, ca și înlocuirea lui DZ cu D, apoi cu Z. Și în cazul poreclei URDĂ, a putut avea loc o evoluție lingvistică de la LEURDĂ.În perimetrul moșiilor măiereane, LEURDĂ creștea spontan în ȚURANĂ (pe locurile lu'MORGÂN și MĒCIU), cei din SmM numind-o AI DIE CĂMP, prin anii '60 ai sec.20, când o mai recolta pentru ZAMĂ unu' di-a lu' AMERICANU' (umblat prin USA/SUA, înaintea de al 2-lea război mondial). Totuși, cei din SmM nu aveau știința cuvântului LEURDA? În cazul că porecla URDĂ are proveniența păstorească, de la produsul lactat numit URDĂ, cine-i cunoaște tehnologia de obținere, și cine-i cunoaște gustul când URDĂ este proaspătă, spre a o spiritualiza, va trebui să recitească sensurile răd. vb. vedo-sanscrite URD, hotărându-se, imediat pentru attributele sintetizate și pentru produsul oieresc vizat.

(55) **VĂNTĂU/VANTĂU = VĀNT/VĀNT+ĀU** este pregătit pentru abordare vedo-sanscrite, dacă apelăm la răd. vb. VANT = "a divide, a împărți; a despărți, a separa, a distribui", rezultând CEL CE ÎMPARTE/DESPARTE/SEPARĂ/DIVIDE/ DISTRIBUIE. Că era așa, părcioienii care aveau/ creșteau oi (isipenii, zdrobăienii, vânătuani, giuncănenii, prupanii, cucenii, ciucălauanii, ciorcienii, bărtenii etc, toți acei ce-și dădeau oile în paza păcurariului AGUSTIN a lu' VĂNTĂU (mai la capătul vieții BACI RENUMIT ((cu îndoită-i CUȘMA pe creștet semănând izbitor cu MARELE REGE DECEBAL!)), toamna, prin anii'60 ai sec.20, la întoarcerea BOTEIULUI din munte împreună cu păcurariu' AGUSTIN, aveau o zi petrecută în GRĂDINA LU' BAIIOCHIM VĂNTĂU, împreună cu OILE și CU PĂCURARIU' LOR! În acea zi, fiecare proprietar de oi, cu oile încredințate în primăvară păcurariului AGUSTIN, discută cu păcurariu' și hotărâu împreună câte OI îi datorează pentru îngrijirea oilor peste primăvară-vară-toamnă, adică ce SIMBRIE i se datorează, socotită după numărul oilor încredințate, eventual si al celor lipsă (cauze diverse: lup, urs, boală, cădere în prăpăstii, furt, etc.). Acolo în grădina lu' BA IOCHIM VĂNTĂU (tatăl lu' AGUSTIN), păcurarul AGUSTIN ÎMPĂRȚEA/DESPĂRȚEA/SEPARA/DIVIDEA/DISTRIBUIA BOTEIUL DE OI, DUPĂ PROPRIETARUL fiecărui grup de oi încredințat în primăvară. Urma ca să-și negocieze SĂMBRIA cuvenită, ordinea negocierilor fiind apriori stabilită de numărul descrescător, cu plecarea de la proprietarul cu cel mai mare număr. După negocierea cu proprietarul dintâi, cu bătutul palmei-semn de înțelegere, din grupul lui de oi, păcurarul AGUSTIN SEPARA/DESPĂRȚEA DE GRUP cele câteva oi simbrie, alese pe sprânceană, trecându-le în STAORU'SĂMBRIE (un fel de grădinuță în grădină). Apoi, altă SEPARARE/DESPĂRȚIRE a oilor de sămbrie de la proprietarul al doilea, cel dintâi părăsind GRĂDINA ÎMPĂRȚIRII/ DESPĂRȚIRII/SEPARĂRII/DIVIZĂRII/DISTRIBUIRII = GRĂDINA LU' V-Ă-N-T-Ă-U!!! Bătrânul IOCHIM a lu' VĂNTĂU (care s-a stins, cu o bătrânețe foarte grea, sub 90 de ani), în anii studenției noastre clujene (1965 - 1970), ne spunea că, acolo, în spatele gajdurilor sale, pe grădina ce duce până pe COASTA lu' Zdrobău și până pe COASTA lu' Sfarăilă, de cand se știe, toamna, după ce se mai făcea pe hotarul satului "lăptile acru die oaie, să diespărțau oile din BOTEIE, fiecare ducân'u-și-le acasă pintu iama". Așa, a apucat, iar când feciorul AGUSTIN s-a făcut păcurari, grădina lu'BA IOCHIM a rămas să îndeplinească menirea relatată, deoarece, treptat, extinderea proprietăților cu case n-a mai permis câmpul acela liber, pentru vântănare/RISIPIRE/ÎMPĂRȚIRE! .

- va urma -

Dr. VALER SCRIDONESI-CALIN

Soluțiile etimologice, interpretările și trimiterile la mitologia vedică țin exclusiv de competența autorului. Redacția !

Rebreniana

ROMANELE LUI REBREANU ADAM ȘI EVA - continuare

Rebreanu n-a avut curajul să vorbească mult despre el însuși, cu atât mai puțin despre cărțile sale. În ceea ce privește romanul **Adam și Eva**, considerat de autor ca preferat, într-un interviu din **Rampa**, XVI, nr. 4182, 25 dec. 1931, pag. 9, sub titlul generic: **Un sfert de oră cu scriitorii**, asistăm la următorul dialog:

"- Dar, d-le Rebrenu, îmi permițeți o întrebare, pe care dintre cărțile dv. o priviți ca pe cea mai bună?"

D-I Rebrenu zâmbește îngăduitor parcă: -Am ... desigur, cea care va veni.

-Atunci care dintre cărțile dv. e cea mai iubită?"

-**Adam și Eva**. Acolo trec peste viața de toate zilele, zăgăvesc chipul de-a ne dezlega de trup, e o zbuciumare sufletească pe care am trăit-o intens și care mi-e apropiată...

Dar, iată, ca să vorbești despre o carte iubită, e ca și cum ai povesti cuiva de-o femeie pe care ai ținut-o în brațe altcândva, e necavaleresc." (L. Rebrenu, **Opere**, ediție critică de Nicolae Gheran, voi. 10, pag. 144).

Această afirmație este subliniată încă o dată, câțiva ani mai târziu, într-un interviu apărut în **Facta**, XV, nr. 1452, 28 nov. 1937, pag. 2, sub semnătura lui C. Panaitescu, unde Rebrenu își întărește această preferință, ba chiar își exprimă intenția de a relua romanul: **„Adam și Eva** - e singura carte pe care o am aproape de sufletul meu și dacă aș avea timp aș reface-o" și tot în această idee, mai târziu , autorul mărturisește că: **„Am încercat să reiau Adam și Eva al cărui subiect îmi place foarte mult. Mi-a fost imposibil. În privința asta Mihalache Dragomirescu avea dreptate: opera literară este un corp psihofizic cu o viață independentă. Dacă romanul ar fi fost refăcut, el ar fi fost tot povestea unui om care, după ce trăiește o viață întreagă, descoperă femeia care îi e sortită, și atunci, tot eșafodajul vieții de până atunci e dărămaț" (Jurnal 2, pag. 481).**

Interesantă pare construcția romanului: personajul principal, Toma Novac, tânăr profesor de filozofie la universitate, care se iubește cu o femeie de șapte ori, în șapte vieți diferite, găzduiește a șaptea și ultima întrupare a sufletului în căutarea perechii ideale. Existențele lui interioare sunt rememorate în capitole diferite publicate separat în 1936 (BPT) și un capitol la Milano în 1929 - episodul cu Roma antică.

Întrupările anterioare ale acestuia sunt diferite, din culturi diverse și de vârste variate: 1 - un tânăr păstor egiptean, 2 - un nobil egiptean, 3 - un aristocrat cărturar din Mesopotamia, 4 - un nobil roman, 5 - un călugăr german, 6 - un medic francez din vremea revoluției.

Titlurile capitolelor poartă numele celor șapte ființe feminine care marchează destinul eroilor: Navamalica, Isit, Hama, Servilia, Maria, Yvonne, Ileana.

Morțile cumplite ale personajelor masculine din roman sunt un triumf al ființei dincolo de sine. Chiar dacă sunt jupuiți de vie, torturați și înjunghiați, ghilotinați și orbiți, personajele în cauză, deși mor, au o atitudine ce le detașează de durerea morții, fiind caractere puternice, au orizontul ființei dincolo de moarte. Toate acestea au revelația fericirii supreme printr-un simplu schimb de priviri.

Felix Aderca în **Mărturia unei generații**, 1929, pag. 281-293, apreciază romanul **Adam și Eva** „prin excelența senzațional în idei și metafizică. Efortul d-lui Rebrenu a izbutit acolo unde nu mai izbutise. Cele șapte nuvele din Adam și Eva sunt, poate cele mai vii dintre nuvelele sale, iar scena jupuirii de la curtea regelui indian e - după umila noastră porere - tot ce a scris Rebrenu mai puternic și mai ales, scenă abia egalată de moartea lui Ion. Încadrarea metafizică și teosofică a acestor pagini e încă factice".

Interferențele culturale prezente în roman denotă documentarea scriitorului și apoi ficțiunea. Axis, aristocrat roman se interfează cu Pilat din Pont, într-o călătorie în Palestina. Acesta îi relatează episodul răstignirii lui Isus (Jehosua). Aici, autorul creează o soție a lui Pilat, Claudia, care crede în învierea celui răstignit, ca un semn premonitoriu al creștinismului. Întâlnim în **Adam și Eva** și tipologii din nuvelistică ca: Nigidius - romanul care avea o bibliotecă necițită, ca David Pop din **Catastrofa** - abonat atât la presa maghiară cât și la cea românească, să nu supere nici pe unii, nici pe alții, iar el nu citește nimic.

Adam și Eva a fost publicat de trei ori între anii 1925-1927, până în 1943 însumând șase ediții. În funcție de atâtea apariții să vedem care a fost atitudinea criticii și cum a fost primit romanul și de către cititori.

Eugen Lovinescu apreciază ca onorabil rezultatul încercărilor lui Rebrenu de a se avânta în direcția

- continuare în pag. 11 -

Iacob Naroș

Opinii

POEZIA MILITANTĂ-OCTAVIAN GOGA ȘI GABRIELE D'ANNUNZIO

La începutul secolului XX Europa Centrală și de Est era împărțită între 3 mari imperii-țarist, habsburgic și german. Italia și România se găseau într-o poziție relativ asemănătoare-aveau teritorii naționale sub dominație habsburgică, amândouă statele țineau spre unirea tuturor provinciilor într-un singur stat național. Românii aveau un precedent-Unirea de la 1600, provinciile italiene nu au fost niciodată unite înainte.

Ardealul era provincia românească, regiunea Veneto era regiunea italiană-austriece erau stăpâni, cu o precizare.....Ardealul era sub administrație maghiară- românii erau marginalizați și maghiarizați forțat, școlile în limba română erau puține, "stăpânii luați din drum" ne conduceau destinele....în acest climat...apare un "cântăreț de lege nouă" și anume OCTAVIAN GOGA!

GOGA debutează în 1905.....mai corect, se impune în peisajul protestatar ardelenesc, după cum afirma marele istoric Nicolae Iorga. Ei cântă amarul unui popor oropșit și subjugat de către "pajura cu două capete" , cântă jalea unui popor fără libertate.

În peisajul literar și gazetăresc european Goga ar putea avea, pe alocuri, un singur corespondent-D' ANNUNZIO. O figură de asemenea carismatică, un luptator neînvins pentru libertate, un alt "dinamitar" al Imperiului Habsburgic.

După cum am amintit, O.Goga se impune cu primul său volum de versuri. Toate ușile îi erau deschise, Regina Elisabeta devine unul dintre protectorii săi. Discursurile lui Goga pătrundeau în sufletele românilor, vorbe ca vorbe simple care ajungeau la inimile ascultătorilor.....Le spunea "că sunt de neam împărătesc, și tot pământul rostogol a fost al lor odată...", fără îndoială, cuvântul său zidea.....zidea un vis în inimile românilor din amândouă părți ale Carpaților. Le reamintea românilor că trebuie să fie mândri de trecutul lor bimilenar, că pe aceste meleaguri sunt stăpâni.

Vehemența POETULUI VATES îi aduce furia și răzbunarea autorităților maghiare, este închis la Szeghedin, detenție care va fi amintită în volumul DIN UMBRA ZIDURILOR, dar, așa cum spunea poetul, conștiința unui popor nu se poate închide după zăbrele, dorința de libertate nu se poate distruge...

Poetul este asemănător cu MESSIA, în credința evreilor...este așteptat de către poporul aflat sub stăpânirea canaanitilor. Evreii îl așteptau pe Messia - răzbnătorul robiei lor, românii vedeau în Octavian Goga pe propovăduitorul visului de două mii de ani - România întregită, "de la Nistru până la Tisa". Poetul era conștient de menirea lui, de misiunea sa nobilă de a conduce un popor pe drumul desăvârșirii statului național. El se consideră pe bună dreptate un "mag de lege nouă". Transilvania lui Goga este țărâmul "codrilor verzi de brad și-a lanurilor de mătase..."o țară bogată dar în care "străinii ne fură beșugul", o țară în care "țipătul văduvelor era muiat în sânge".

Fără nici o îndoială, Octavian Goga este poet național, chiar și numai pentru caracteristicile enumerate anterior, asemănător cu Eminescu prin topica și prin marea contribuție la dezvoltarea limbii române. Caracteristica de poet național este prezentă și la D'Annunzio. Amândoi poeții erau conștienți de sorginta latină a popoarelor române și italiene. Amândoi poeții luptau pentru o lume mai bună, amândoi poeții luptau pentru eliberarea popoarelor subjugate de către anacronicul Imperiu Habsburgic. Amândoi poeții cultivau limba populară, specificul rural, viața cotidiană rurală, cu toate datinile și obiceiurile strămoșești pierdute în negura timpului.

După începerea primului război mondial, România a optat pentru neutralitate. În această perioadă, Goga are discursuri captivante, militând pentru intrarea României în război de partea Antantei și trecerea munților și eliberarea Transilvaniei. Acest lucru se va întâmpla în vara lui 1916, dar Aliații nu și-au onorat promisiunile, dușmanii de la sud de Dunăre nu erau anihilați și cu toate victoriile din Ardeal, am fost prinși într-o menșine, cu tot eroismul soldaților, Valahia și Dobrogea au fost ocupate. "Cântece fără țară" e un volum dramatic, "latinitatea urlă din tranșee", românii se refac și zdobesc inamicii la Mărășești, Mărăști și Oituz. Goga dorește să participe la lupte în calitate de soldat, dar generalul Prezan refuză, îi recunoaște marea valoare de cel puțin două divizii, astfel poetul va conduce ziarul "România" și are o

contribuție foarte mare în refacerea moralului românilor din Moldova neocupată. D'Annunzio militează de asemenea pentru intrarea în război a Italiei de partea aliaților. Și italienii sunt înfrânți la început, Caporetto nu poate fi uitat cu ușurință...D'Annunzio se înrolează în aviația italiană și zboară deasupra Vienei aruncând manifeste, are un accident și își pierde un ochi. Nota poeziilor din război e izbitor de asemănătoare cu a lui Goga. Superioritatea culturală germanică, mitul invincibilității germanice se sparge....pentru că "latinitatea urlă din tranșee", ripostează, luptă cu bravură și va învinge.

Ciclul "Laude" publicat între 1908-1913 păstrează o linie tematică tipică pentru D'Annunzio - trecutul glorios al Italiei, marile jertfe din timpul Risorgimento - războiul de unificare al Italiei. Poeziile din timpul RĂZBOIULUI vor fi publicate în diferite jurnale italiene-în special AVANTI și CORRIERE DELA SERRA. Războiul este văzut cu toate monstruozițiile sale, dezumanizarea soldaților este observată atent. Totuși, pentru poetul italian, războiul este un rău necesar pentru înfăptuirea deplină a unificării statului Italian. Trebuie remarcată viziunea lui D'Annunzio despre datoria de onoare a poporului italian de a recăștiga grandoarea și mărirea Imperiului Roman. Pentru el aceasta trebuie să fie esența naționalismului Italian.

De cealaltă parte, Octavian Goga proslăvește patriotismul românesc cuminte, românii nu au pretenția unor teritorii străine-noi dorim numai ce este al nostru. Naționalismul lui Goga este decent și pertinent. Iar România lui Goga este un pământ mirific unde pot conviețui toate naționalitățile alături de majoritatea românească.

Cei doi poeți sunt "suflete tari". Aparțin unei lumi de războinici neînvinși, înarmați cu armele cele mai puternice-vorbele, cuvintele care zidesc vise, cuvinte care creează lumi, vorbe care îndeamnă la luptă, mângâie suferințele, alină durerile!

Pentru români O.Goga este întruchiparea perfectă a spiritului nostru bimilenar, daco-roman. Pentru italieni, D'Annunzio este simbolul luptei pentru libertate și onoare. Temele celor doi poeți se întrepătrund tot așa cum originile noastre și-ale italienilor se întrepătrund - latinitatea este liantul comun.

AVRAM CĂLIN

ROMANELE LUI REBREANU - Adam și Eva

- urmare din pag. 10 -

literaturii de speculație științifică, cu toate unele neajunsuri, d-I Rebreanu „a ieșit cuvințios din speculația filozofică și cu succes din partea realistă a încercării sale”. (E. Lovinescu, *Evoluția poeziei epice*, Ed. Aurora, Buc., 1928, pag. 369).

Perpessicius se arată favorabil cărții în termenii expunerii aparente și subliniază „taina regenerării artistice” pe care autorul le stăpânește definitiv, dar și sancționează „pitorescul lexical” (Perpessicius, *Mențiuni critice*, 4, Editura literară a Casei Școalelor, Buc., 1928, pag. 236-237).

Pompiliu Constantinescu constată că „interesul cărții e mai presus de realizarea efectivă” și considera romanul *Adam și Eva* „o operă de fantezie pură” cu „viguroase evocări de culoare locală”. Pentru critic, romanul este „diversiunea unu mare talent ce s-a încercat să iasă din limitele lui naturale”. (P. Constantinescu, *Mișcarea literară*, Ed. Aurora, Buc., pag. 74-75).

Octav Botetz dă importanță și valoare tablourilor, uneori interesante, alteori reci și monotone (în *Liviu Rebreanu: Adam și Eva*, V.R., nr. 5-6, 1925).

Șerban Cioculescu aprobă poziția generală a criticii, sesizează monotonia romanului și apreciază spiritul mitului născocit de scriitor. (Ș. Cioculescu, *În marginea operei d-lui Liviu Rebreanu, Revista Fundațiilor*, nr. 2, 1936).

Vladimir Streinu recunoaște seria „cărților de cel de-al doilea plan” în rândul cărora așază *Adam și Eva* și nu uită să reliefeze „permanenta putere de înnoire, trecerea la altceva” a lui Rebreanu. (Vl. Streinu, *Liviu Rebreanu, Revista Fundațiilor*, nr. 5, 1946).

Ovid S. Crohmălniceanu în *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. 1, Ed. Minerva, 1972, pag. 292 spune că: „Rebreanu are ambiția de a face literatură analitică, romanul *Adam și Eva* este calea retrăirii iubirii eterne”. În privința esoterismului, îl consideră cam simplist pe autor, apreciază totuși că „spiritul se recompune prin iubire” tinzând spre puritatea absolută. De asemenea, criticul Crohmălniceanu semnaleză că „recunoașterea femeii predestinate are loc de fiecare dată prin simpla întâlnire a privirilor”.

I. Petrovici, mai îngăduitor, spune că: „fluiditatea stilului dobândește pe alocuri o vrajă și un farmec deosebit” (*Opere cit.*, pag. 274).

Petre Pandrea (în *Adevărul literar și artistic*, an XIII, nr. 765, 1934) atrage atenția că: „romanul *Adam și Eva* conține fragmente uimitoare de psihologie a sadismului și un copleșitor sentiment al trecutului”.

Al. Piru precizează că „nivelele din *Adam și Eva* sînt niște adevărate romane concentrate, clocotitoare de pasiune”. (Al.Piru I, *Rebreanu*, București, E.T., 1968).

George Călinescu în „*Istoria literaturii române...*” pag. 631 - 632 și 735 - 736 recunoaște în *Adam și Eva* „informația harnică, sobrietatea și echilibrul narativ, meritul invenției. În concluzie, opera e onorabilă”. Marele critic susține că *Adam și Eva* nici nu este roman, ci un fel de poem metafizic având ca temă - fuga de realitatea tipică și methempsihoza - o veche predilecție a romantismului ca la Eminescu. Despre personaje se afirmă că Toma Novac și Ileana sunt prototipii unei perechi eterne care se vor realiza de șapte ori în seria materială a universului material, până ce uniți într-un veșnicie vor trece în lumea spiritelor „pure”. Aici găsim cea mai sugestivă descriere a romanului *Adam și Eva* de către Călinescu: „o casă cu șapte etaje felurit colorate, cu nume sonore arhaice, cu coloratură exotica”, pe secțiuni: India, compartimentul arheologic Egipt, epoca romană, revoluția franceză și epoca actuală - la noi început de secol plus o altă mai veche, Adeodatus și Maria. Opera lui Rebreanu este apreciată și comparată cu cea a lui Theophil Gautier, Eminescu, Flaubert și Edgar Poe.

Al. Săndulescu sesizează că Rebreanu a creat un tip ideal de

femeie determinat de împrejurări biografice și de structura psihică a autorului. Cuplurile rebreniene sunt sortite suferinței deoarece „*Dragostea nu încetează nici în acest roman să evocă perechea ei tragică - moartea*”. Ileana și cele șase întrupări ale ei din *Adam și Eva* sunt alcătuite din aceeași fibră erotică, ele au vocația iubirii pure fără alte complicații de ordin psihic.

Ion Foti - apare ca recenzent entuziast al romanului *Adam și Eva*, (cf. *Viitorul*, XVIII, nr. 3163, 22 mai, 1925).

„Nu putem încheia pleiada criticii vechi fără a cita pe I. Petrovici care în răspunsul de la Academie prilejuit de Lauda țărânelui român, spune despre *Adam și Eva* că e „o salbă prețioasă de povestiri exotice, așezate pe un fir metafizic, ce face din această operă o încercare ambițioasă și oarecum temerară”. Tot aici se compară cele șapte capitole ca „niște mărgăritarele ale unor povești colorate”.

Critica literară actuală este reprezentată prin: Nicolae Gheran, Andrei Moldovan, Ion Simuț, Gheorghe Glodeanu, ș.a. și are aceleași aprecieri elogioase asupra romanului *Adam și Eva*. De fapt, spiritul critic este una din garanțiile progresului. Aspiranții spre perfecțiune continuă fac ca marile opere să stărnească reacții diferite prin întrebările pe care le ridică. Astfel că, dacă Argehi I-a contestat pe Rebreanu, Iorga I-a contestat pe Argehi. Concluzia e clară: într-o cultură dinamică sunt necesare diverse atitudini.

Încercarea romancierului Rebreanu de a acorda obsesiei erotice o dimensiune metafizică și de a motiva atracția bărbat - femeie ca o finalitate superioară, regăsirea unității originare, a perechii mitice - constituie firul cheie al celor șapte povestiri în ramă. Autorul insistă pe șapte existențe succesive în materializări diferite ale acelorași personaje concretizate în șapte narațiuni centrate în jurul aceleiași teme - a chemării neîmplinite, plasate în epoci diferite istoric.

Cartea de față, prin caracterul ei filozofic este o tentativă cutezătoare de depășire a preocupărilor tipice scriitorului și nu numai o încercare de orgoliu a lui Rebreanu de a crea o operă de fantezie pură. Romanul urmărește, ca și celelalte, viața într-o desfășurare ciclică, într-o ordine oarecum prestabilită. Zbaterăa ființei umane, secretul corelațiilor, a infintelor repetări este de fapt, un mit în forme ascunse ce aparține autorului. Sistemul esoteric al prietenului Aleman pe care Toma Novac îl combatte și este sceptic față de el, spune în esență că această căutare reciprocă, inconștientă și irezistibilă e însuși „rostul vieții omului”; a șaptea moarte cuprinde revelația, a șaptea viață aduce de-abia fericirea unirii cu celălalt suflet.

Mitul methempsihozei, a implicațiilor ei ca model arhetipal al reîncarnării eroilor din *Adam și Eva* e axat pe pe mitul platonician al despărțirii androginului în două jumătăți (bărbatul și femeia) care se caută într-un ciclu expiator de șapte vieți terestre, toate ratate, ca într-a șaptea viață, cele două făpturi să se contopească într-o făptură androgină care-și recăștigă starea de început genuin. Autorul și-a făurit singur o teorie potrivită romanului închis. Așadar, Rebreanu a rezolvat conceptele mitice în plan personal. Androginismul pleacă de la Platon care în *Symposion* descrie primul om creat în formă de sferă care era suficient sieși. Țăiat în două, cele două părți au devenit sexuate, s-au rătatit în lume și au început să se caute reciproc pentru a redobândi unitatea întregului, egală cu fericirea. Rebreanu a limitat methempsihoza la o serie umană, a supus bărbatul la chinuri, lăsând femeia să supraviețuiască.

Prin aceste transfigurări literare ale conceptelor mitice, Rebreanu a creat un roman inedit cu variațiuni pe aceleași teme mitologice - respectiv - căutarea partenerului și întregirea cu acesta într-o făptură unică, unitară și suficientă sieși.

Reîncarnarea la Rebreanu arată că cele șapte vieți se succed

eașalonat, se urcă sau se coboară în funcție de conduită. Punctul forte al reîncarnării este că explică existența suferinței după o viziune cosmică care împarte unora vieți fericite și altora nefericite în funcție de Karma - adică suma acțiunilor și a gândurilor bune sau rele realizate pe parcursul celor șapte vieți. De fapt, această credință veche de când lumea în hinduism spune că după moarte sufletul intră în paradis sau infern, dar aici se stă provizoriu înainte de a se reîntoarce pe pământ. Legea Karmei zice că sufletul reîncarnat se prezintă în noua viață cu un bilanț a ceea ce a făcut în viața de dinainte. După cum au fost atitudinile și acțiunile sufletului într-o altă viață, astfel va fi el în existența în care a intrat, cel cu virtute va fi un virtuos, cel care a făcut rău, va fi tot un om rău.

IDEEA CUPLULUI ARHETIPAL ȘI ANDROGINIC din roman pleacă de la Jung care cartografiază tărâmurile inconștientului colectiv - celebrul transcendent și precizează că „arhetipurile guvernează din adâncuri viața noastră de suprafață (arhetipul e invizibil și aparține dimensiunii ultraviolete a spectrului psihic). Eliade crede că arhetipul pur este transcendent și semnaleză existența un arhetip erotic. Complementaritatea erotică după Jung presupune animus și anima. Androginul își face încercarea în fiecare din noi după genul lui. Imaginea interioară a femeii pe care o deține bărbatul și imaginea bărbatului activă în psihicul femeii pot fi pozitive și negative. Anima de către băiat și animus de către fată trebuie integrate conștient pentru maturizarea spirituală a omului, adică împlinirea și reintegrarea totalității complementarităților erotice, formulate în mitologii sub ideea androginului.

Karma precizează că sentimentul cel mai dominant al oamenilor ar trebui să fie IUBIREA, fiecare avem o Karma, avem și un destin.

Iubesc fără să mă tem? Plătesc pentru greșeli din trecut, dintr-o viață anterioară? Sau sunt răsplătit pentru faptele bune? Cât de liberi ne mișcăm pe traiectoria trasată de către destin? Mai există hazard sau liberă - voință? Întrebări la care încearcă să răspundă parțial - Rebreanu prin romanul *Adam și Eva*.

Începând cu 2012 pământul ar intra într-o zonă de înaltă frecvență care va presupune și adaptarea organismului uman la această frecvență; înălțarea conștiinței cu obținerea de noi posibilități de percepție va defini lumea viitoare ca fiind una a conștiinței și a spiritualității. (cf. G. Dumitru Dulcan, *În căutarea sensului pierdut*, Ed. Eikon, Cluj, 2008).

Ne întrebăm și noi alături de Pr. Arsenie Boca: „*Pentru ce să optăm? Spirit sau materie? Omul îndumnezeit sau animal? Firesc ar fi să optăm pentru o nouă conștiință și o nouă spiritualitate. Oricum, omul viitorului va fi unul SPIRITUALIZAT. Dar pentru asta e nevoie de o nouă conștiință, o nouă spiritualitate.*” (cf. și Jean - Paul Bertrand).

În concluzie, Rebreanu excelează în epica pură, a recreat romanul zolist în spațiul ardelean. De aceea, admirația mea constantă față de marele romancier pomește și de la faptul că a deschis romanului românesc nu un singur drum ci mai multe. A preferat să investigheze mereu alte zone, i-ar fi fost ușor să scrie mai multe romane în genul lui Ion și *Răscoală* unde era la el acasă pe acest teritoriu pe care-l stăpânea deplin. Marele romancier a fost un om de o mare generozitate și demnitate profesională. Cea mai sinceră mărturisire asupra romanului *Adam și Eva* poate încheia apoteotic toate cele prezentate despre el:

„*În orice caz, mie, din tot ce am scris până acum, Adam și Eva mi-e cartea cea mai dragă. Poate pentru că într-însa e mai multă SPERANȚĂ, decât nu chiar MÎNGĂIERE, pentru că într-însa VIAȚA omului e deasupra începutului și sfârșitului pământesc, în sfârșit, pentru că Adam și Eva e cartea ILUZILOR ETERNE.*” (cf. L. Rebreanu, *Jurnal 1*, București, 1984, pag. 19-20).

Iacob Naroș

In memoriam

Cuvinte la "plecarea" unui adolescent!

Suntem atat de obisnuiti sa citim in presa, sau sa urmarim la televizor evenimente care evoca nunti, botezuri, divorturi si, de ce nu, decese celebre. Si, hai sa fim seriosi, in ultima perioada am avut destule, chiar daca nu ne-au trezit cine stie ce sentiment. Asta e menirea mass mediei sa ni le ofere aproape gratuit impanate cu caviar si sampanie frantuzeasca, chiar daca majoritatea dintre noi nu le cunoaste gustul. Fiind in Viena am participat astazi la un asemenea eveniment, inmormantarea arhiducelui Otto von Habsburg, mostenitorul ultimului imparat al Austro-Ungariei. Manifestare grandioasa, tipica rigorii austriece si poate ultima de acest gen din tara lui Strauss.

Gandul meu era in sa acasa, unde dirigintele afla de moartea de neinteles a elevului sau favorit, Gelu Pop. Era baiatul pe care l-am selectionat in clasa a V-a la schi-fond, ca apoi sa faca parte din toate reprezentativele sportive ale scolii. A fost un suflet bland si bun intr-un trup de adevarat atlet.

Revista noastra imi ofera posibilitatea indepartata de a-i evoca cu regret memoria si de a fi cu ganduri de alinare alaturi de familia sa. Sa nu ne uitam tinerii plecati prea devreme la Dumnezeu si sa nu-l uitam nici pe Gelu.

Prof. Liviu Ursa
17 iulie 2011

Rebus AMICALĂ

ORIZONTAL: 1) Cel mai mare orator al Greciei antice (384-322 î. Hr.), discursurile sale (Filipice), caracterizându-se prin polemică vehementă, logica strânsă a argumentației și patos patriotic. 2) Filozof grec (341-270 î. Hr.), care la tema noastră, are următoarea maximă: "Printre toate bunurile pe care ni le pregătește înțelepciunea ca să ne asigurăm fericirea de-a lungul întregii vieți, cu mult cea mai importantă este dobândirea prieteniei" - Scriitor francez (1802-1885) din a căruia operă (Cântecul crepusculului) am cules următoarea tristă constatare: "Niciodată să nu insulti o femeie care cade! Cine știe ce povară îi copleșește sârmanu-i suflet!" 3) Sat component al cumunei Bobâlna - Poet roman exilat la Tomis, care, cu tristețe spune: "Cît timp vei fi fericit vei avea o mulțime de prieteni, dar în vremuri de restriște vei fi părăsit!" 4) Onomatopee pentru porumbel - O măsură negativă a lui Mihai Viteazul, primul unificator al statelor ormănești este "legarea de ..." - Edem! 5) Cete! - Copilul minune al anecdoticii noastre! - "Mare" "lac" în toponimia germană. 6) Oraș din Banat (jud. Timiș, situat pe canalul Bega), centru viticol și de vinificație, având un vin de renume - Diminutiv din Nicolae. 7) Personaj de etnie evreiască, dintr-o cunoscută năvelă de Liviu Rebreanu, cu un sfârșit tragic - Mănăstire din nordul Moldovei, prima ctitorie a lui Ștefan cel Mare, unde este și înmormântat. 8) Coca-cola "familiară" - Chevalier de ... cu următoarea sentință: "Virtutea este o făclie care nu luminează numai pe cel ce o posedă, ci și pe cel care o primește". 9) Scriitor francez (Jules, 1864-1910) din al cărui "Jurnal" am extras următorul text: "Un tată are două vieți, pe a sa și pe a fiului său" - Mabile țărănești (sg.)! 10) Prețul tăcerii într-o manieră aforistică - Istoric grec (50-125) care atenționează: "Nu poți avea în același timp și prieteni și lingușitori" 1) Orator ateniian (436-338 î. Hr.) care ne transmite, prin secole, următorul sfat: "Felul cel mai bun de a te purta cu prietenii este de a nu aștepta rugămintele lor, ci de a-i ajuta la vreme ce de la sine îndemn" - Sex-simbolul în persoană!

VERTICAL: 1) Filosof antic grec (460-370 î. Hr.) care precizează: "Nu ne sunt prieteni toți aceia cu care ne înrudim, ci numai aceia cu care avem interese comune" - Usturoi. 2) Filosof grec (50-138), părintele maximei: "Oricât de curat ai fi din fire, dacă ai a face cu oameni murdari, te pătezi și tu, fără voia ta" - Popor, din a cărui înțelepciune, la tema noastră, am ales următorul proverb: "Avem trei prieteni siguri: tatăl, mama și femeia credincioasă" 3) Istoric și lingvist român din Transilvania (1745-1806) cu următorul sfat: "De împreunare și înțelegerea, și preteșugul, și năravul celor ce cu cuvinte spurcate scârnăvesc urechile cele curate, fugi" - Scriitor și om politic roman (106-43 î. Hr.) care în opera sa "Despre prietenie", zice: "Scoateți respectul din prietenie și-i veți lua cea mai frumoasă podoabă". 4) Măsura lui Cuza - Filosof și om de stat englez (1561-1626) cu următoarea reflecție despre prietenie: "Nu există om care își împărtășește prietenului său bucuriile, fără să se bucure mai mult; și nu există om care își împărtășește prietenului său necazurile, fără să fie mai puțin necăjit". 5) Sever Ursa -

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1							E				D
2											
3											
4											
5											
6											R
7											
8	T										
9											
10											
11				C							

Diminutivul lui Gustav, la suedezi - Compozitor cehoslovac (1914-1988), autorul a concii simfonii, a două cantate s.a. 6) Geograf german (Cari, 1899-1975), unul din fondatorul geografiei botanice și ai geocoologiei - Se obține cu multă greutate pentru a înfrumuseța ținuta femeilor și a ridica calitatea bijuteriilor. 7) Estetician, filosof și scriitor român (1897-1964) care ne transmite prin "Jurnalul" său: "Privește cu interes construcția către lucruri și cu prietenie către oameni" - Porumbar (reg.) 8) Localitate în SE Australiei (Victoria) - Atmosferă (abr.) - Început de teamă! 9) Instrument muzical cu coarde, egiptean și arab - Scriitor și om de stat roman (4 î. Hr. - 66 d. Hr.) care recomandă: "trebuie să înțelegem, să alegem prieteni pe cei care sunt lipsiți de patimi. Nimic n-are să-ți mulțumească întru totul sufletul, ca o prietenie gingașă și credincioasă. 10) Scriitor francez (André, 1869-1951) zice: "imaginația imită, spiritul critic creează" - Rar, în anumite circumstanțe! 11) Fost președinte al Franței (Paul, 1857-1932) care arată: "Prietenia, această formă intimă a fraternității între oameni, trebuie să fie căutată" - Piele de vițel fină și bine tăbăcită.

DICTIONAR: OCU, SEE, COKE, GUS, KAPR, TROLL, DUT, NHIL, EUD

Dezlegarea careului din nr. trecut: SMILES-STIH-CALINESCU-O-HEINE-AR-OM-ITO-SOFOCLE-LENICA-BA-R-LR-PUNR-TE-ELEME-TALONA-RIALI-CA-GN-NG-EPICTET-SCARRON-ULI-AKOLA-ERASM

MACAVEI AL. MACAVEI

Născuți (ianuarie-iulie 2011)

Varzari Andrei - Maftei
Barna Adriana-Paula
Circoman Ionela-Livia
Isip-Rațiu Cristian
Flămând Bogdan-Vasile
Flămând Melisa
Negrușer Maria-Otilia
Ștefan Marius-Florin
Pop Iovu-Andrei
Dănilă Flaviu-Sebastian
Ureche Cornelia-Ionela
Ureche Ioana-Maria
Mihali Elena-Maria
Pop Darius-Ionuț
Ureche Robert-Augustin
Sângeorzan Silviu-Aurel
Istrate Oltița-Maria
Ernszt Mariana-Elena
Bob Diana
Pădure Mitruț-Sebastian
Rauca Aura-Ionela
Mihali Florin-Vasile
Pop Andreea-Elena

Hoha Daniela-Andreea
Caciore Andreea-Elena
Hoza Ioan
Pui Răzvan-Vasile
Hădărău Andrei-Tiberiu
Andronesi Dragoș-Ionuț
Timiș Angelica
Pop Mara-Cristina
Miu Alexandra
Popiciu Marius-Petru
Motofeala Valeriu-Florin
Cârceie Alexandra-Maria
Mihailă Daniel-Ionuț
Avram Florin-Andrei
Hangea Patricia-Ionela
Pop Silviu-Ionuț
Pîrlea Cristian-Andrei
Dumitru Crina
Lorinț Florin-Ionuț

Să crească înțelepți și frumoși!

Căsătoriți (ianuarie-iulie 2011)

Varvari Iacob cu Hangea Maria-Dorina
Moldovan Dorel cu Avram Cristina
Caňdale Ilie-Bonifapt cu Mureșan Dana-Maria
Flămând Ioan cu Zăgrean Ioana
Avram Dumitru cu Lăpuște Camelia
Mureșan Sandu cu Petri maria
Braz viorel-Ironim cu Tahăș Oltița
Motofeala Alexandru cu Ureche Ancuța-Virginia
Grapini Lazăr-Iosif cu Danci Lenuța-Simona
Pop Cristian cu Moldovan Ionela-Irina
Circoman Vaier cu Mănuca Mihaela-maria
Crețiu Iacob cu Hădărău Crina-Reghina
Neamțiu Iacob cu Avram maria
Buta Lucian-Lazăr cu Cărbune Lucreția-Victoria
Rațiu Lazăr cu Avram Lucreția-Cătălina
Sabo Mircea-Călin cu Sidor Anca
Vranău Virgil cu Motofeala Aurica-Maria
Cărbune Larion cu Pop Ana-Maria

Casă de piatră!

Decedați (ianuarie-iulie 2011)

Hoza Ana - 56 ani
Sidor Aristina - 68 ani
Sidor Marțian - 78 ani
Ursa Andrei - 70 ani
Pop Maria - 79 ani
Andronesi Ioan - 85 ani
Cărcu Viorica - 63 ani
Balotă Mărioara - 73 ani
Gălușcă Gavrilă - 71 ani
Andronesi Ilie - 72 ani
Cârceie Maria - 89 ani
Pățitu Constantin - 75 ani
Caňdale Rodica - 61 ani
Mureșan Precup - 74 ani
Boca Vasile - 89 ani
Mureșan Vasile - 86 ani
Gălușcă Emilia - 78 ani
Pop Nastasia - 63 ani
Huci Iacob - 47 ani
Bob Ionel - 81 ani

Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească!

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa

Nr. sponsorizat de Consiliul Local Maieru

Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita, str. N. Titulescu, nr. 18, tel/fax: 0263 238027, 223201 ISSN 1224 - 643

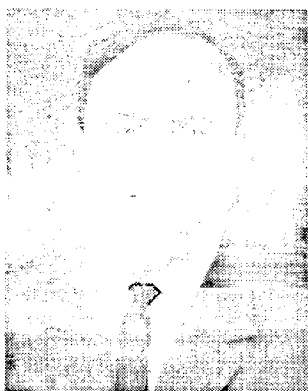
Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XVI Nr. 5 (99) *** OCTOMBRIE 2011 *** 12 PAGINI *** 2 lei

În memoriam

Domnu' Mircea a plecat dintre noi...

La data de 27 septembrie a. c. a încetat din viață profesorul de matematică MIRCEA ȘTEFAN din Maieru.

Un bărbat cu statură înaltă, cu pas măsurat, cu privire învăluitoare și înseninată de o împăcare în adânc, putea fi văzut din când în când pe mica terasă a casei sale în scurtele lui plimbări.

Oamenii mai vârstnici, care îl

cunoșteau mai de mult timp, ori au învățat cu dânsul, îl salutau. În luptă cu o suferință mai veche, la o vârstă destul de înaintată, Domnu' Mircea, căci despre dânsul este vorba, răspundea la saluturile pline de respect ale sătenilor. Unii din cei mai tineri, după răul obicei modern, nu-l băgau în seamă și treceau indiferenți pe lângă el.

Dragi tineri, omul acela a fost profesorul de matematică Mircea Ștefan, dascăl al părinților și bunicilor voștri, intelectualul care a servit satul vreme de patru decenii, având cel mai îndelungat directorat din istoria acestei școli, douăzeci și șapte de ani trăiți cu o pasiune profundă, demnă de suieșul secular al primei școli a lui Rebreanu.

Să-l cunoaștem mai îndeaproape.

Din "Dicționarul personalităților Maierului", lucrare în curs de alcătuire, desprindem azi o efigie în cuvinte, figura distinctă a acestui om al școlii, pe drept cuvânt cetățean de onoare al localității noastre.

Profesorul Mircea Ștefan s-a născut la 7 februarie 1925 în comuna Măgura Ilvei, județul Bistrița-Năsăud. A fost cel mai tânăr dintre cei șapte frați, fiii morarului Vasile și al Minei Ștefan, casnică.

Între 1932-1936 face școala primară la Sângeorz-Băi, după care urmează Școala Normală de Învățători din Năsăud (1936-1940). În cumplitul an 1940, familia este obligată să apuce calea pribegiei și refugiului, în urma răpirii samavolnice a Ardealului de Nord de către horthyști, așa că va continua studiile pedagogice, ca elev refugiat, la Școala Normală "Vasile Lupu" din Iași (1940-1944). Urmează apoi Școala de Ofițeri de Rezervă nr. 6 din Ineu-Arad (1944). A fost și veteran de război, participând la frontul de vest Arad-Ineu, în anul 1944. După o lungă întrerupere cauzată de condiția de refugiat, va urma la Cluj Facultatea de Matematică-Fizică (1952-1955), absolvind-o cu diplomă de profesor de matematică-fizică.

Înainte de absolvirea facultății și a stabilirii sale la Maieru pentru tot restul vieții, a lucrat cu o conștiințiozitate exemplară în mai multe școli din împrejurimi. Astfel, între 1945-1946, îl găsim ca învățător-director la școala primară Săcătuți-Măgura Ilvei, între 1946-1947, învățător-director la școala primară di Măgura Ilvei, între 1947-1948, profesor de fizică la Gimnaziul din Sângeorz-Băi, apoi între 1948-1949, din nou învățător la Măgura Ilvei.

În Maieru a venit în anul 1953, ca profesor de matematică. Va funcționa în această calitate timp de 39 de ani, până în anul 1987, anul pensionării.

Carierea sa didactică, cea care l-a făcut remarcat de consăteni și nu numai, a culminat cu funcția de director al Școlii Generale Maieru timp de 27 de ani (între 1953-1980). Adăugând și perioada de funcționare în calitate de director coordonator pe localitate, se însumează o vechime

neîntreruptă în învățământ de 42 de ani, alături de distinsa lui soție, învățătoarea Lucia Ștefan, fiica preotului greco-catolic Emil Ciurdăreanu din Nimigea. La rândul ei, Doamna Lucia, astăzi pensionară, a deservit Școala Maierului vreme de 42 de ani (1946-1986). Fiica lor, Carmen, elevă eminentă a acestei școli, a devenit un foarte apreciat informatician pe lângă Parlamentul țării, iar nepoata, Lulia, este studentă cu bursă în Franța. Așchilele nu sar departe de trunchi...

Câteva aspecte din bogata activitate a lui Mircea Ștefan vor ilustra o intensă viață de apostolat autentic.

A coordonat, cu rezultate de excepție, acțiunea de alfabetizare din anii '60 în comună. În materie de construcții școlare, a fost mentorul principal al ridicării celor două localuri de școală (în 1960 și 1967).

În afară de profesiunii propriu-zise și a funcției de director coordonator, intelectualul de vocație Mircea Ștefan s-a numărat printre animatorii din linia întâi pe tărâm social și cultural. Cunoscută fiind-i polivalența talentelor sale de dascăl temeinic pregătit, și-a slujit comuna cu un devotament pilduitor. Astfel, încă din 1975, a reorganizat și condus formația corală, care, în timp, a fost distinsă cu numeroase premii și diplome. În mai multe legislaturi, a fost ales deputat al comunei, funcție care i-a dat noi prilejuri de a-și pune în valoare spiritul său gospodăresc și administrativ. S-a ferit, cât a putut, de politică. În acea perioadă (1960-1970), a îndeplinit și funcția de viceprimar, în patru legislaturi.

Semnatarul acestei prezentări îi este recunoscător pentru aportul său în organizarea muzeului local "Cuibul Visurilor", nu numai în calitate de excelent grafician și pictor, dar și prin autoritatea numelui și demnității sale de director într-o perioadă grea, sufocată de politicianism steril. Într-o vreme când unii se împotriveauă față ori pe ascuns menținerii unui muzeu în spațiul școlar, întotdeauna insuficient în cazul Maierului, satul cu cei mai mulți copii din România, directorul ni se alătura în găsirea unor soluții salvatoare.

Limitele și destinația acestei prezentări nu ne permit, și credem că nici n-ar mai fi nevoie, să detaliem în ce constă însemnătatea acestei instituții rurale atât de necesar integrate în raporturile școlii locale ridicate la loc de frunte și prin osârdia lui Mircea Ștefan și a colaboratorilor săi fideli. A asigurat, de asemenea, prezentarea grafică a celor zece numere din varianta școlară a revistei "Cuibul Visurilor" (1967-1976).

Pentru meritele sale multe și temeinice a fost distins cu numeroase premii și diplome, dintre care menționăm: Diploma de merit cu acordarea titlului de "Profesor fruntaș" (1963), građația de merit acordată de Ministerul Educației și Învățământului (1972), Diplomă de merit pentru activitatea desfășurată în învățământ și rezultatele obținute în munca de educație și instruire, acordată de M.E.N. și altele.

Ca o încununare a meritelor și recunoașterii localnicilor, în 1995, cu prilejul festivităților "Zilele Măierene" i s-a acordat titlul de Cetățean de Onoare al comunei Maieru. Chiar dacă așa părea lipsit de modestie, nu-mi pot reprimă mulțumirea interioară că propunerea pentru acest titlu a plecat de la subsemnatul.

Cu o modestie neafășată ostentativ, exigent, corect, ordonat și circumspect, meticolos și stăruitor până în pragul uitării de sine, Mircea Ștefan ne-a oferit modelul de dascăl sui generis, care și-a dăruit energia în varii domenii, făcându-se luntre și punte ca, prin rezultate, școala aceasta cu vedere

- continuare în pag. 2 -

SEVER URSA

Profesorul Lazăr Ureche, apărătorul istoriei, a trecut la veșnicie

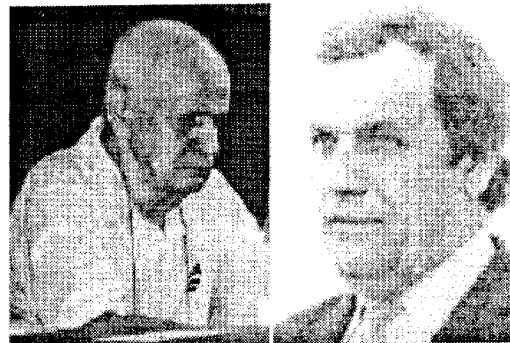
Profesor, doctor în istorie, inspector școlar, metodist, redactor, publicist, editor, președinte Despărțământ Astra Bistrița, și mai presus de toate un mare OM.

S-a născut pe 14.01.1948, la Maieru. A urmat Universitatea „Al. Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Istorie - Filosofie, devenind mai târziu doctor în Istorie al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

De-a lungul vremii a avut preocupări de istorie modernă a României, istoria culturii și cărții vechi românești, istoria Despărțământului Năsăud al „Astreii”. Cu o vechime de 40 de ani în activitate, ca profesor la Maieru (1971-1974), muzeograf la Muzeul Județean Suceava (1975-1976), muzeograf la Muzeul Județean Bistrița-Năsăud (1976-1989), profesor și director la școala din Livezile, profesor la Școala Generală „Ștefan cel Mare” Bistrița (1994-1995), profesor la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” Bistrița (1995-1997, după care iar din 2008), inspector de specialitate la I.S.J. Bistrița-Năsăud (1998-2008). S-a evidențiat și prin lucrări semnificative: „Emil Boșca-Mălin, Telepatie și hipnoză în închisorile comuniste. Studiu introductiv, note și comentarii”, de Lazăr Ureche, Edit. „Glasul Bucovinei”, Iași, 1995, „Fondurile grănicerești năsăudene”, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001, Activitatea revoluționarilor transilvăneni refugiați în Bucovina (1848-1849), în File de istorie, IV, Bistrița, 1976, Situația învățământului românesc din Bucovina în perioada administrației militare austriece, în Suceava. Anuarul Muzeului Județean, IV, 1977, Solidaritatea românilor din nord-estul Transilvaniei cu Războiul pentru independența națională a României, în Muzeul Național, IV, București, 1978, Bursierii Fondurilor grănicerești năsăudene în perioada existenței districtului românesc al Năsăudului, în Marisia, IX, Târgu Mureș, 1979, Despărțământul Năsăud al „Astreii” (1881-1914), în ASTRA - 125 de ani de la înființare, Edit. Academiei, Sibiu, 1987, Carte românească veche în județul Bistrița-Năsăud (sec. al XVII-lea) - Catalog -, în File de istorie, VI, Bistrița, 1989, Cazanica lui Vaarlam în județul Bistrița-Năsăud, în Marisia, XV-XXI, Târgu Mureș, 1992, Fundații și fonduri particulare administrate de către Fondurile grănicerești năsăudene, în Revista Bistriței, VI, Iași-Rădăuți, 1993, The Frontier Funds from Năsăud, în The Austrian Military Border, Iași, 1994, Virgil Șotropa (1867-1954), în Studii și cercetări etnoculturale, II, Bistrița, 1996, Delegații oficiali ai județului Bistrița-Năsăud la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, în Bistrița. 90 de ani de la Marea Unire, Edit. Barne's, Bistrița, 2008. A fost redactor și secretar de redacție al anuarului muzeului județean Bistrița-Năsăud File de istorie și coordonator științific al Anuarului Asociației profesorilor de Istorie din România. Filiala Bistrița-Năsăud. Peste 20 de ani a fost președinte al Despărțământului Bistrița al Astreii unde a unit efortul mai multor intelectuali bistrițeni în acțiuni comune astriste. Cele mai consistente acțiuni astriste le-a trăit împreună cu membrii Astreii năsăudene, fiind prezent la sesiuni, simpozioane, invitații și întâlniri cu personalități, sesiuni de comunicări, lansări de carte, dezveliri de monumente și plăci comemorative, adunări generale anuale, întâlniri cu astristii de peste Prut și cu membri Societății culturale „Limba Noastră cea Română” de la Chișinău.

Ultima carte lansată a fost „Academicianul Virgil Șotropa”, editura „Napoca Star”. În Cuibul Visurilor, în fața profesorului său, Sever Ursa, dr. Lazăr Ureche, cu modestia sa, declara „Este dificil, aproape indecent să vorbești despre propria ta carte. Volumul reprezintă un vis mai vechi, academicianul Virgil Șotropa a avut o contribuție deosebită la înființarea unor instituții de cultură, ca Arhivele Naționale, de exemplu.” De astăzi, despre ilustrul profesor Lazăr Ureche vor vorbi generații întregi de elevi, oameni de cultură, apropiați. După o grea suferință, în urma unei boli necruțătoare, dascălul a plecat să se odihnească un pic. A fost un Om de o rară modestie, un învățător al istoriei pe care l-au prețuit toți elevii, un documentarist care s-a luptat pentru apărarea istoriei. De acolo, de Sus, unde v-ați întâlnit cu bravii noștri înaintași năsăudeni, cu academicienii istoriei, să aveți grijă de partia noastră, domnule profesor. Vă vom purta mereu în amintire pe Calea Vieții.

MENUȚ MAXIMILIAN

Elevii și dascălii măiereni

ALIN V. BONTAȘ – măiereanul cu doctorat în Germania

Fost elev al Grupului Școlar „Liviu Rebreanu” din comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud, cu studii continuate în Cluj-Napoca (liceul și Universitatea „Babeș-Bolyai”, apoi masterat în specializarea filozofie franceză și, din 2002, înmatriculat doctorand cu frecvență pe o perioadă de patru ani, cu bursă, ca asistent universitar al d-lui prof. univ. Andrei Marga), dl. Alin V. Bontaș a obținut în anul 2004 o bursă postuniversitară de documentare pentru definitivarea lucrării de doctorat în Germania la Universitatea „Johann Wolfgang Goethe” din Frankfurt am Main; aici, în anul 2011, își va lua doctoratul cu magna cum laude cu lucrarea „Franz Rosenweig's Rational Subjective System: The Redemptive Turning Point in Philosophy and Theology”, lucrare de 324 de pagini, care a apărut în traducerea domniei sale în limba engleză la prestigioasa editură „Peter Lang Publishing” din Statele Unite ale Americii, cu filiale în: New York, Washinton, Baitimore, Berna, Frankfurt, Berlin, Bruxelles, Viena și Oxford.

Cartea beneficiază de o prefață semnată de prof. univ. dr. Paul Mendes-Flohr de la Centrul Minerva Franz Rosenweig din Ierusalim, unde dl. Alin V. Bontaș a făcut cercetări legate de viața și opera acestui renumit filozof evreu de origine germană, care a trăit între anii 1886-1929 și a cărui operă integrală s-a tipărit între anii 1976 și 1984 la editura Martinus Nyhoff din Haga în patru volume („Der Mensch und das Werk”); primul volum conține scrisori și jurnale, al doilea, „Steaua izbăvirii”, al treilea,

opusculele despre credință și gândire, al patrulea, gândirea limbii în traduceri; din păcate, la noi, a apărut doar prolegomena postumă la „Steaua izbăvirii” cu titlul „Cărticica despre mîntuirea omenească sănătoasă și bolnavă” în traducerea d-lui prof. univ. Ioan I. Ică jr. (Humanitas, 1995). După cum mărturisește în „Mulțumiri”, autorul (cunoscător a trei limbi: germană, engleză și franceză, pe care le vorbește fluent) a avut ca profesori univ. îndrumători pe dl. Thomas M. Schmidt și dl. Paul Mendensen, prof. univ. la Universitatea din Chicago, actualmente cercetător științific la „J. W. Goethe” din Frankfurt, dar pasiunea sa pentru acest gânditor (cu opera sa fundamentală „Steaua izbăvirii”, tipărită în 1922) i-a fost insufletă la Cluj-Napoca, încă din anul I de doctorat de către actualul rector al Universității „Babeș-Bolyai”, dl. prof. univ. dr. Andrei Marga, la cursul de religie contemporană din anul 2002.

Datorită multiplelor sale cunoștințe, acumulate în anii de studii din Germania (metafizică, logică, psihologie, etică, epistemologie, filozofia religiei, gândirea modernă evreiască și teologie sistematică), opțiunea actuală a tânărului doctor în filozofie și religie (la 29 de ani!) se împarte între a rămâne profesor la o universitate din Germania sau din S. U. A.; sistemul de învățământ românesc, dar și remunerația nu îl atrag deocamdată să revină în patrie, însă sunt convins că plaiurile natale le va purta în suflet oriunde s-ar afla.

Oricum, dascălii de la școala din Maieru te felicită, dragă Aline, și îți urează multă sănătate și noi succese în activitatea ta profesională.

Icu Crăciun

Lirica

Căderea fântânilor

Fântânile beau apă, dor și tăcere
Îmbătându-se de-a lumii durere,
Cu ochiul lor de sete și uitând de sine
Se văd toate răsturnate în mine.

Fântânile cumpănesc cer de zi și de noapte
Și mă caută cu ochiul lor de moarte,
De marginile mele nu se mai pot ține
Și-ncep să cadă nesfârșit în mine.

Primăvară intrinsecă

Ca un cântec doinit,
O ramură s-a frânt
Pe cer
Și-așa se-ntoarce
Din sud
Încărcată de păsări
Cu aripi de frunze.

Mi-a înmugurit inima
Cât un crâng întreg
Și-n ea, o limbă de cuc
Dă ora exactă
A singurății.

Viorica D. Cătuneanu

Alte vremuri

Nu puteam gândi
În voie.
Parcă mi-era creierul închis
Într-un butoi
cu doagele făcute
din securiști.
Cuvintele mele
erau îngrădite
cu gard
de sârmă ghimpată.
Nu puteam scrie.
Aveam creionul legat,
așa, ca cel de la ghișeu
de unde primești
pe bază de semnătură,
rația zilnică.
Mă simțeam inutil,
ca o oală de lut spartă,
agățată de un țaran
într-un par,
așa,
de speriat ciorile.
Azi situația e alta.
Dar la ce-mi folosește?!

Valer Pop

Recenzii

Teodor Tanco: Viață și Literatură (Autobiobiografica) '85

Când am citit ediția a III-a, revăzută și adăugită, a cărții „Viață și Literatură (Autobiobiografica) '85” (ed. „Napoca Star”, Cluj-Napoca, 2011), am trăit sentimentul că, în multe privințe, destinul d-lui Teodor Tanco se aseamănă cu cel al regretatului Adrian Marino din „Viața unui om singur”. Amândoi, descendenți din familii de intelectuali cu arborele genealogic coborât până în secolul al XVIII-lea, cu viață solitară și refuz total de a adera la vreo tabără literară a regimului securisto-comunist, au slujit cu încăpățănare arta cuvântului, folosindu-se fiecare de propriile unelte (dl. Tanco, doctor în drept, dar istoric literar, prozator și dramaturg recunoscut și apreciat, dovadă premiile primite (al Academiei sau ale Uniunii Scriitorilor din România și Moldova), diplomele de onoare, de excelență, de merit și alte distincții de-a lungul celor 85 de ani, Adrian Marino, filolog, istoric literar, specialist în teoria literaturii, laureat al premiului Herder); precizez faptul că întâiul doctor în matematică din România a fost unchiul său, Paul Tanco, fost director al Colegiului „George Coșbuc” din Năsăud.

Urmas al cătanelor Regimentului II de graniță năsăudean, dl. Tanco a trebuit să cunoască ororile celui de-Al Doilea Război Mondial (în acest sens a se vedea cele trei volume intitulate „Cândva mă voi întoarce acasă”), nedreptățile și umilințele din timpul regimului totalitar (1945-1989), dezamăgirile și neîmplinirile după răscola din decembrie 1989. În perioada regimului securisto-comunist i s-a propus să semneze un angajament cu temuta și apocrifă instituție – Securitatea -, lucru pe care dl. Tanco l-a refuzat din start. Consecințele au fost dramatice: dat afară de la facultate (era asistent universitar), șomer (l-au de zile), indezirabil (mulți ani nu a putut să-și publice scrierile), bolnav, eșecurile familiale, toate acestea nu l-au îngenucheat. Din 1946 și până în prezent, singurul sprijin moral l-a primit din partea fiicei și, evident, din satisfacția publicării celor 50 de cărți până în anul de grație 2010, multe dintre ele cu sacrificii financiare proprii. Iată de ce, dl. Dumitru Micu, în prefața la cartea despre care vorbim l-a numit inspirat, dar mai cu seamă îndreptățit, UN ÎNVINGĂTOR. La rândul său, o prezentare exhaustivă a vieții și operii d-lui Tanco o face în această carte criticul Petru Poantă în capitolul „Linii pentru un portret al scriitorului” (46 de pagini), foarte fin și bun cunoscător al întregii opere al celui despre care scriem aici.

Cine se va încumeta să alcătuiască o ediție completă a tuturor scrierilor d-lui Teodor Tanco va găsi în această carte toate titlurile în ordine cronologică (inclusiv ale edițiilor revăzute sau adăugite), referințele critice la opera sa în alte volume, dicționare, studii și presă, colaborările la presa literară și culturală, informații despre alte studii, comunicări, interviuri, omagieri; un capitol stufos și interesant este „Publicistica generală: culturală, literară, de informație, de opinie, reportaj și cotidiană”, de asemenea în ordine cronologică, începând cu anul 1946 și până în 2010.

Din multele premii și diplome pe care le-a primit dl. Teodor Tanco, sunt convins că una l-a uns la suflet cel mai mult: aceea de Cel Mai Fidel Cititor al Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca (în 2005 și 2010, pentru cei 55 de ani de activitate, respectiv 60 de ani), locul unde i s-au uzat cel mai tare coatele, unde s-a regăsit și a avut cele mai multe satisfacții. LAMULTIANI, DOMNULE TEODOR TANCO!

Icu Crăciun

În memoriam

Domnu' Mircea a plecat dintre noi...

urmare din pag. 1

la lume să se mențină în tradiția frunțiișiei. Fiecare lecție asistată sau oricare altă activitate metodică – și erau cu sutele – se constituiau în tot atâtea dezbateri și vehiculări de experiență, de la vârstnici către cei mai tineri. Fără computere, fără administratori, fără plutonul de personal ajutător, directorul își scria totul în mii de ore din zi și din noapte. Geometrul și grădinarul... Într-o lume buimacă, cu un tineret în parte debusolat de atâtea tranziție, un astfel de dascăl ar putea părea o figură bizară.

Cercetând documentele din ultimii 40-50 de ani din arhiva școlii în scopul alcătuirii unei monografii, găsesc un nou prilej să subliniez și să admir spiritul de ordine și de disciplină, înaltă răspundere și minuțiozitate împinse până la limitele acribeii arhivistice. Și din acest punct de vedere Mircea Ștefan ne-a oferit un model care îmi aduce aminte de zicerea latină: „Verba docent, exempla trahunt” – vorbele învață, dar exemplele pun în mișcare.

Chiar dacă uneori părerile colaboratorilor mai tineri nu erau în consonanță de la început cu ale sale, date fiind deosebirile de

temperament, până la urmă totul armoniza într-o reciprocitate benefică având la bază argumentul de forță al rezultatelor. A știut să îmbine exigența cu suplețea și tactul pedagogic. Cum singur mărturisea: „Nu am făcut niciodată rabat la calitate. Cu ajutorul colectivului de dascăli am reușit să ne situăm mereu între primele școli din județ. Mii de elevi au trecut prin pepiniera școlii din Maieru și s-au realizat. Părinții au învățat să prețuiască școala și pe slujitorii ei.”

Orice s-ar spune, „nemăiereanul” Mircea Ștefan a devenit, ca și alții, unul dintre cei mai cunoscuți măiereni. Faptul că până la urmă și-a făcut casă pentru anii senectuții chiar în inima satului căruia i-a jertfit cei mai frumoși ani ai vieții duce cu gândul la un sincer legământ de fidelitate față de oamenii și locurile acestea îmbrățișate în triunghiul măgurilor străbune.

Îi vom păstra amintirea veșnică... Dumnezeu să-l odihnească în pace!

SEVER URSA

Cartea

Cornel Cotuțiu – "După cinci minute"

Ed. Casa Cărții de știință, Cluj-Napoca 2011, schițe și nuvele

Colecția Scriitorii Transilvaniei

De la debutul la Dacia-Cluj din 1978 cu "În căutarea altui final", cartea terminându-se interogativ cu "Știi ce s-a întâmplat? », s-a întâmplat că au apărut romanele: "Opt zile pentru totdeauna" în 1982, "Șarpele albastru" în 1989, "Ce rămâne" în 2002, apoi volumele de proză spusă "Spate în spate" în 2004, "Veverița de pe Rue Noe" (secvențe dintr-o Canadă proprie) în 2007;

Volumele de publicistică: "Taifas în purgatoriu" în 1995, "Cărăbușii de sub perină" în 2001, "Secura cu rotile" în 2005, "Nexus" în 2006, "Pompa cu iluzii" în 2008, "La noi" în 2010, "La noi" voi.2 în 2011, "După cinci minute" în 2011;

Prezent în multe antologii ca: "Anotimpul cailor" în 2006, "Un copac de sunete" –carte tradusă și în maghiară etc. Este scriitorul care numără 17 titluri de la debut până astăzi,

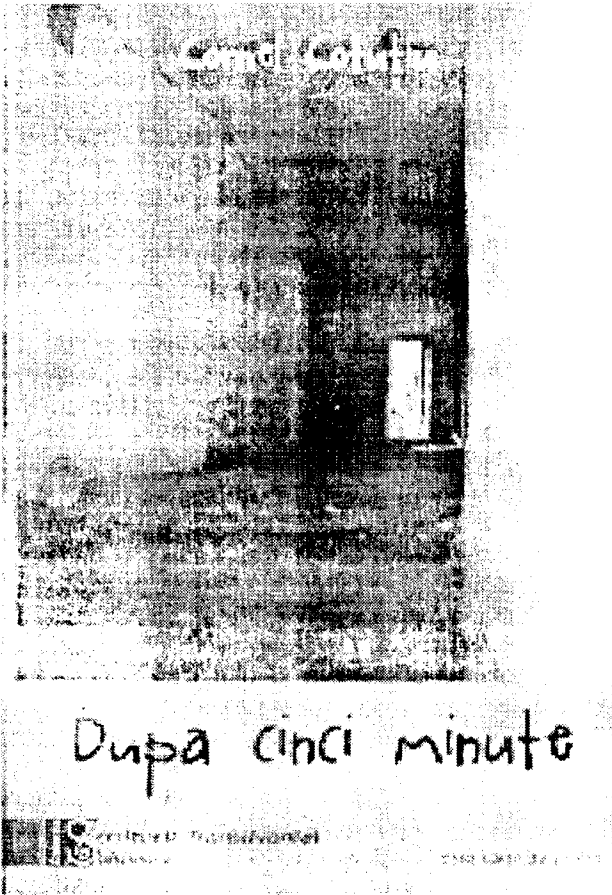
Pe lângă multe premii, are ordinul "Meritul cultural în grad de Cavalier"- Buc.2004. Este membru al U.S.R. din 1990.

Cartea de schițe și nuvele "După cinci minute", apărută la Casa Cărții de Știință, Cluj 2011. Semnificativă este "Cerga".

Aflându-se la Sighetul Marmăției, trage o fugă până la Săpânța, fie chiar din orgoliu câtă vreme veneau aici cei din occidentul Europei. Ajuns la Săpânța, la Cimitirul vesel, unicat în Europa, vede pe un gard singur ca și un om, un țol întins pe un gard vechi, în fața unei case vechi, văruiță într-un albastru intens. Stă multă vreme, nu văzuse pe nimeni dincolo de gard. Când să plece, o femeie îl strigă: "Dom-nu-le!" Țăranca avea un negru al ochilor, la fel ca și Maria. Cumpără cerga cu promisiunea că îi va trimite banii. Țăranca este de acord. Ajuns acasă, o face cadou Mariei, care uimită, bucuroasă stă dezbrăcată pe cergă. Așa au venit pe lume cei doi copii.

Când a venit sorocul, copiii au înmormântat-o învelită în cergă. Autorul își pune întrebarea, cum a fost de acord popa cu o asemenea trăsnaie?

"Între paranteze", prezintă un accident într-o mină; cinci angajați carbonizați. Doamna Nălbaru, trebuie să-și recunoască soțul. Femeia își aduce aminte de puterea ce i-o da îmbrățișarea lui când pleca la

schimb. Îi vede silueta pe perete țipând: "Lasă-mă să trăiesc!"

"Înainte de rest"-doi călători, asemenea colecționarilor "de raze", cu bășici în tălpi de atâta drum, străbat Maramureșul. Oboșiți se întreabă de "restul" drumului pe care îl străbat desculți iar drumul fiind abia la început. Epuizând nuvela te întrebi: Ce se întâmplă cu cei doi în "rest"?

"Un album refuzat"- mișcătoare povestire. Prezintă relația dintre bunică și nepoată. Nepoata care-i va duce meseria (fotograf) și obiceiurile mai departe.

"Un pref ascuns" povestire atrăgătoare și hazlie.

Grigore și Voichița, pentru miracolul pe care Dumnezeu l-a făcut cu Gențiana –fetița lor, au construit o biserică în satul lor, Crăciunel, la sfințirea bisericii, fata rămasă în parcare printre mașini, vede un iepuraș și îl vrea. Nu poate fi prins dintre mașinile parcate în fața bisericii. Procesiunea de sfințire se termină. Grigore tatăl, cu gândul la fetița și iepuraș, este invitat ca și Ctitor să spună câteva cuvinte, își începe discursul cu: "Nu poate fi prins niciun iepurele acesta?"

"Propunere de recuperare", prezintă reîntâlnirea după cinci ani dintre Cristina Cuzaplaș-asistentă la Universitate și Dinu Ciurnă. Un promițător început al unui roman de dragoste, picurat cu remarci cu valoare de maximă ca: "Săracile genii, habar nu au câtă lume avea să trăiască de pe spinarea lor". Subiectul este un seminar pe marginea "Istoriei heroglifice" al lui D. Cantemir. O întoarcere în timp, o întoarcere la 1703 când "...pe vremea ta sentimentele nu primiseră gustul lozincilor".

Așadar, Cornel Cotuțiu are darul de observator, chiar și al lucrurilor mărunte care ne înfrumusețează viața, al urmării nuanțelor psihologice. Titluri care te incită, cum ar fi: "Sandala Fiului risipitor" sau "Albastru" din "Șarpele albastru". Prin aceste titluri, după spusa autorului "O carte se poate edifica prin doar titlul ei, nu mai are nevoie de a-i invoca autorul pentru a-l identifica". Este deci un fin comentator al neobservabilului, cum spunea N. Stenhardt.

Prozele au un limbaj liric, dar de aceeași calitate. Observație fină a lucrurilor mărunte prin care își trece personajele dându-le caracterele și nuanțele psihologice dorite.

În proza scurtă, demonstrează că este un maestru al conciziei și că are darul de a ajunge direct la esența subiectului. Asemenea cărților se pot citi între două trenuri, cu folos și plăcere.

Trebuie să fim mândri de a-l avea pe scriitorul Cornel Cotuțiu, cojudețeanul nostru, atras fiind și de umbra măgurilor măierene. După cum am spus, este scriitorul care are darul și talentul de a ne înfrumuseța viața.

Sandu Al. Rațiu

Cartea

UN CAZ LITERAR: ICU CRĂCIUN ȘI CĂRȚILE LUI

Prezența lui Icu Crăciun și scrisul beletristic în multe privințe este o excepție sau un caz.

Cea dintâi și vizibilă în librării a fost în căutarea Graalului tipărită în 2003. Așadar, debut editorial la 52 de ani. În vreme ce atâția confrăți, după lupte grele pe la edituri, la vârsta acestei dezvăluiri publice sunt oboșiți, șterși, dispăruți din scrisul literar.

Surpriza nici nu ar fi atât de mare, dacă Icu Crăciun s-ar fi oprit la o carte. Una oarecare din cele șapte. Dar el face parte de acum din tagma scriitorilor care are în principal altă profesie, altă indeletnicire.

Aserțiunea e susținută în serie de alte titluri literare: În spatele călărețului, 2005; Întoarcerea la clasici, 2006; Pești și parașute, 2008; Izbăvirea prin cultură, 2008; Scrieri incomode, 2008; Mitingul, 2009; Gânduri pentru prieteni, 2009. Încă în 2007 a îngrijit și editat volumul Scrisori de pe front, a unui semnatar în persoana lui Octavian Hodoroga. Atâtea cărți într-un interval atât de scurt, cu o valoare recunoscută de critică și de Uniune, de parcă nu a mai lucrat altceva în acest timp, îndreptând rostirea sintagmei: deceniul lui Icu! E un caz unic în arealul literar bistrițean (atât de incolor azi).

Timpul ireversibil a mai adăugat un deceniu la viața autorului; profesorul Icu Crăciun în curând va deveni sexagenar. Iar în calendarul literar al celor 2 ani din urmă, s-a mai adăugat un titlu mărturisitor: Povestiri cu personaje dubioase. Acesta atestă apriori calitatea oficializată a prozatorului măierean; este autor al locului, al ținutului de o rară bogăție în proza populară și cultă, gen din care aici au țâșnit elite (Rebreanu) sau ivite mai departe (Creangă).

La apariția acestui volum bun, hotărârea Uniunii Scriitorilor din România de a fi primit în rândurile sale, era adoptată, încă de la începutul anului 2011, pe temeiul celorlalte cărți. Tipărirea volumului Povestiri... este o coincidență cu intrarea lui Icu Crăciun în obștea scriitoricească, primul scriitor măierean din generația post-comunistă care a fost primit în U.S.R.

Volumul recent este un dar ce și-l făcuse autorul sieși pentru ziua aniversară de 3 decembrie 2011.

Și, totuși, Povestiri cu personaje dubioase are rost creditor definitiv în statutul autorului de membru al Uniunii. Reglementările în

vigoare aie Comisiei de Validare prevăd în art. 6 că: „După trei ani de la primire, membrii stagiați pot depune o cerere însoțită de un dosar de activitate literară (cărți, recenzii, premii etc.) prin care solicită titularizarea. Aceasta este acceptată sau nu de CV prin vot”.

Cartea de față, prin meritele ei literare, răspunde condiției din statut și anticipează pregătirea dosarului în vederea definitivării calității de membru cu drepturi depline al U.S.R. În realizarea scopului se argumentează și cu calitatea de redactor-șef al publicației „Cuibul Visurilor”; suficiente pentru a fi titularizat.

Cele de mai sus privesc pe autorul în Uniune și destinul acestei cărți. Interesează însă și fața ei spre cititor, decriptarea din unghi estetic la capătul lecturii. Cartea, repet, este bună, adevărată proză scurtă, adevărate povestiri originale, nu folclor. Acest atribut acoperă întregul cuprins și evidențiază specificul speciei de la scriitură și acțiune până la încheierea și mesajul povestirii în accepțiunea tradiționalistă. Este o proză ardeleană, înscriindu-l pe autor în șirul

- continuare în pag. 4 -

TEODOR TANCO

Cartea

UN CAZ LITERAR:
ICU CRĂCIUN ȘI CĂRȚILE LUI

- urmare din pag. 3 -

premergătorilor: Slavici, Agârbiceanu, Rebreanu, Pavel Dan și până la contemporanul, să zicem, Ioan Groșan – postmodernistul în formă.

Situat în timp istoric, că esențialmente se spune tot despre autor. El aparține inclusiv acelui spațiu geografic și social despre care George Călinescu afirmă că aici în Transilvania s-a născut literatura română; proza modernă o avea în vedere scriind.

Volumul Povestiri cu persoane dubioase cel mai mult își apropie sonorile de Pavel Dan. Îi va aminti cititorului până și niște teme invocate ale prozatorului de pe Câmpie. Proiectatului Ospățul dracului al lui Dan, îi seamănă leit prima, Povestea domnului Ionescu. Povestirea sintetizează substanța epică a unei cărți oricât de mare. Autorul este în temă, și-i merge condeiul strună: calitate ce o conțin toate povestirile din volum. Autorul se dovedește artist. Se știe că Înormântarea lui Urcan bătrânul încheia ciclul Urcăneștilor lui Dan. Sobru și la obiect, apoi identic, își intitulează și Icu Crăciun povestirea: Înormântarea bătrânului Cazimir. Aceasta este altfel de creație, chiar dacă sunt momente de priveghi, descoperiri a altei lumi vii și moarte. Iată o frază din „alaiul mortuar” care arată ce le apropie și desparte: „Cioancă făcuse pereche cu Hogiu, iar Burbulea cu Bălan; cu sfeșnicile în mâna dreaptă și cu pălăriile în stânga, păreau niște figuranți veștejiți, împăcați cu destinul, dând impresia că nu există moarte, aici, pe pământ, decât îmbătrânire; trâmbița chemării încă nu sunase pentru ei” (p. 76). Dar o „risipire” din Rebreanu se revarsă până la Icu Crăciun. Cum e cazul cu titlul Proștii; că numai cu proza scurtă, fără romane, tot „mare” ar fi Rebreanu. Din volumul în discuție, amintesc prima povestire – „Pantofii”: aceeași filosofie a timpului, a sensului, a amănuntului, a utilului și inutilului... Pe alocuri amintește de Slavici care scria cu economie de cuvinte că se terminau paginile. Finalurile! Parcă se terminase și cerneala pentru încă un rând sau cuvânt.

Aceste considerațiuni nu au avut intenția prezentării cuprinsului cărții, au făcut-o alții la apariție. Câteva recenzii am citit și nu am detalii sau alte observații. Mai mult mi-a fost atenția la întregul literar, volumul acesta și celelalte și mărturisesc, volens-nolens, am fost cu ochii pe autor. Scrisul lui Icu Crăciun este în faza de așezare literară, în căutarea locului de întregire, de sporire a acestei lumi ficționale ce își are și ea o ordine de univers și un rost social. Cu atât mai mult că originalitatea, prospețimea prozei autorului inspiră nădejdea continuării travaliului scriitoricesc. El nu a fost supus încă decelării la intrarea în dicționarele domeniului. Este prea recent, tânăr, nou, abia afirmat prozator de perspectivă și puțin trecut prin site și confruntări critice, inclusiv ca membru în U.S.R., ca să știi unde îl găsești intrat și așezat valoric. Ajută mult la „descoperirea” psihologică a autorului propria-i povestire: Solitar.

Pentru cât am reușit să-l cunosc nemijlocit citindu-l, îl simt printre cei mai buni prozatori tradiționaliști nu numai ai locului. Transpare din paginile sale că falia această de literatură, în carte crede și scrie, are încă sevă și trăire, cu apetență la cititor, iar satul arhetipal e departe de moarte, prin ce și cum spune și gândește colectivitatea țărănească, „trâmbița chemării” încă nu a sunat sfârșitul ruralului; nici pentru literatura lui.

Teodor Tanco

Asociații culturale

SOCIETATEA CULTURALĂ
„LIVIU REBREANU” MAIERU

În perioada interbelică au luat ființă în cuprinsul județului nostru câteva societăți culturale. Una dintre ele, și poate cea mai proeminentă, a fost Societatea culturală „Liviu Rebreanu” din Maieru, județul Bistrița-Năsăud.

Pornind de la bogata textură a mărturisirilor de credință ale lui Rebreanu pentru meleagurile copilăriei, toți cercetătorii vieții și operei sale granitice subliniază rostul adânc pe care Maieru l-a avut în devenirea lui ca scriitor.

Faptul că a înființat aici o Societate culturală cu numele său a fost amintit doar de câteva ori, în treacăt, de aceea vom încerca acum să facem câteva precizări de rigoare.

Încă în vara anului 1970, în contextul cercetărilor pentru înzestrarea muzeului local „Cuibul Visurilor”, am intrat în posesia unei bune părți din arhiva Societății studențești „Liviu Rebreanu”, o pagină de vibrantă semnificație culturală ia care se adaugă gestul măierenilor din 5 ianuarie 1927 de a-i conferi celebrului lor consătean titlul de Cetățean de Onoare, dându-i totodată și un loc în inima satului, pentru a-și face o casă...

Într-o epocă de derută politică, dintre două războaie mondiale, un grup de tineri studioși, foști absolvenți ai vestitelor școli grănicerești năsădene, au avut curajul și meritul salutar de a stărni interesul sătenilor, închegând aici „la poalele Ineului cel cu zăpada eternă” o grupare intelectuală care a dat un țel nou popasurilor lor de vacanță în satul lor natal. Cităm din procesul –verbal inaugural, din 5 septembrie 1927: Se hotărăște din partea adunării ca numele acestei grupări să fie Societatea studențească „Liviu Rebreanu” și ca președinte de onoare să fie ales D-I învățător Ioan Barna. Ca membri fondatori sunt declarați următorii: Barna Cosma, Barna Olimpia, Barna Leonida, Ciorba Ovidiu, Ilieșiu Ioan, Groze Eugen, Coruțiu Titu și Avram Alexandru. Menționăm că Societatea s-a înființat sub patronajul Astei locale, Ioan Barna și preotul Iuliu Pop fiind vechi aștrști.

Societatea a funcționat vreme de 8 ani, până în august 1935, când, la inițiativa membrilor –în număr mult mai mare acum- s-a transformat în cămin cultural.

Practic, chiar după această dată au mai avut loc manifestări culturale ale grupării aflate sub conducerea Astei, deoarece înființarea Căminului n-a fost posibilă decât în 20 august 1939.

Apropierea războiului, mobilizarea unora dintre inițiatori, au destrămat îndrăzneța înfiripare a tinerilor măiereni. Prin grija unuia dintre ei, distinsul profesor clujean Olimpiu Barna, s-a cruțat cea mai mare parte din documente. Înmănușiate cronologic într-un album, au fost expuse în sala memorială a muzeului, alături de un grupaj impresionant de fotografii, conferințe, creații literare, două registre de procese verbale, sigiliul oval al Societății, lucrări tipărite, statutul. Toate în jurul încurajatoarei scrisori de răspuns a autorului „Răscoalei”, veneratul patron spiritual, document emoționant care pecetluiește încă o dată, dacă mai era nevoie, viul legământ de fidelitate al său cu pulsațiile ridicării spirituale a „cuibului” din care își luase fantasticul zbor către piscul literelor române.

Sunt consemnate 37 de ședințe de lucru, multe serbări, serate, câteva excursii, culegeri de folclor local. După modelul astrist a fost înjghebată o bibliotecă din fonduri proprii.

Dincolo de slova hârțiiilor îngălbenite de scurgerea a mai bine de șapte decenii se poate intui, la simpla perindare a filelor albumului, noblețea și patriotismul curat care au călăuzit încercările acestui grup de tineri luminați, feciori și fete care abia părăsiseră plugurile și melițele satului spre a se dedica învățaturii. Se adunau duminica în aceeași școală unde în ultima decadă a celuiilalt secol, un alt învățăcel descoperea marea taină a scrisului sub oblăduirea caldă a dascălilor Vasile Rebreanu, părinte, și Alexandru Jarda, poetul măgurilor. De fapt, acești tineri continuau o tradiție mai veche întreținută într-o școală românească bicentenară. La strădaniile părinților de a înființa, încă din 1889, o mică reuniune teatrală, cunoscut fiind talentul de excepție al doamnei Ludovica, mama lui Rebreanu, în interpretarea scenică, se adăugau în 1905, acele ale compozitorului Dariu Pop, pe atunci tânăr învățător în

sat, prieten de o viață cu Liviu Rebreanu, de a înființa o reuniune corală care, pentru acei ani desfășurase o activitate impresionantă.

Scriitorul însuși va nota în schița „Idilă de la țară” o observație privitoare la tradiția de club a „domnarilor” din Maieru: „La Armeanu era clubul intelectualilor satului...”. Cel care și-a zăgrăvit vatra copilăriei în culori luminoase, ca pe o epocă bucolică de sănătate și liniște, a făcut-o și din sentimentul de recunoștință pentru cei care i-au îndrumat primii pași, ațâțându-i fantezia și sădindu-i în ființă iubirea de adevăr și dreptate. În toamna anului 1886 se despărțea dureros de ulița cu fata pădurarului și pleca la Liceul din Năsăud, în căruță, ducând merinde în suflet și crez cel mai frumos proverb al locurilor „Omenie dai, omenie ai”. Va reveni aici „după treizeci de ani de zbciumări”, în 1919, și de aici încolo în câteva veri însoțit de soție și fiică. Popasul cel mai lung și mai rodnic la Maieru fusese tocmai în vara lui 1926. Devenise oaspete de onoare al foștilor ortaci de joacă și abecedar de odinioară. Găsea caldă găzduire și liniștea cuvenită uriașei sale trude nocturne: scrisul la „Ciuleandra” și „Răscoala”. Tinerii emuli erau mândri să-l întâlnească, să se aplece în fața staturii lui de „consul român” și să se lase învăluiti de privirea lui albastră, să-l roage, timizi, să le treacă un autograf pe cartea pe care o purtau în mână, uimiți de triumful lui Ion, a lui Petre Petre și Apostol Bologa. Atunci le-a încolțit ideea unui cerc cu numele scriitorului. Îi adresează o scrisoare rugându-l respectuos să binevoiască a accepta ca cercul lor să primească numele venerat, romancierul, după 5 ianuarie a aceluiași an, 1927, primise cu profundă emoție cetățenia de onoare a celui mai drag sat al său, răspunde prompt, în cuvinte simple, cu fior stăpănit. Scrisoarea lui datată la 6 mai 1928, se adresează învățătorului Ioan Barna, directorul școlii, prieten din copilărie:

„Domnule Președinte de Onoare,

Îmi comunică d. Cosma Barna că, constituind o societate culturală a studenților măiereni, ați binevoit a-i da numele meu. Vă mulțumesc cu toată emoția pentru onoarea ce-mi faceți astfel, în speranța că noua societate, prin activitatea vie ce va desfășura, va deveni foarte curând adevăratul ferment de prosperare culturală a frumoasei comune Maieru în care mi-am petrecut cei mai buni ani ai copilăriei mele. Urându-vă toate izbânzile, vă rog să primiți, Domnule Președinte de Onoare, salutările mele cele mai afectuoase, Liviu Rebreanu”.

Învățătorul Ioan Barna a sprijinit cu seriozitate părintească toate acțiunile inițiate de grupul foștilor săi școlari. Mulți dintre aceștia au devenit intelectuali de performanță, risipiți în toată țara. Unii, deprinși cu meditația și cu scrisul din epoca tânără a Societății, sunt de mult recunoscuți ca poeți, ori publiciști de valoare. Nume ca Iustin Ilieșiu, poetul „sângerărilor ardeleni”, Alexandru Avram jurist eminent, Emil Boșca-Mălin, cunoscut publicist și luptător, autor al unor temeinice monografii ale comunei și graniței năsădene, Emanoil Cobzalău, poet cu o rară sensibilitate pentru „Țara noastră de cetini”, Lazăr Zavaschi, profesor emerit, ori alți devotați ai școlii: Eugen Groze, Silvia și Dumitru Vranău, medicul radiolog de renume Ovidiu Cioarba, apoi Gheorghe Hojda, Leonida Barna, Vincențiu Ilieșiu, Mărioara Partene, Eugen Pop, Viorica Login, Nicolae V. Ilieșiu, publicist și autor al medicamentelor din seria Apilarnil, Pavel Vranău, victimă a atrocităților horthiste, Augustin Cioncan, merită toată stima sătenilor. Aceste nume sunt omagiate de fiecare dată la întâlnirile fiilor satului. Această grupare tinerească, cu atribute de veritabil cenaclu, organiza dezbateri pe teme științifice, elabora conferințe pe înțelesul țăranilor localnici, încuraja creația originală și protesta împotriva războiului ce se pregătea fără să adere, cum am mai spus, la vâlmașagul propagandistic al unor partide antipopulare din epocă. Spațiul nu ne îngăduie citarea unor pasaje din aceste lucrări, adevărate licăriri de patriotism curat, tășnite din dorința de a menține și cultiva cunoștința de neam. Se pregăteau conferințe duminicale ce se

- continuare în pag. 5 -

SEVER URSA

Asociații culturale

SOCIETATEA CULTURALĂ "LIVIU REBREANU" MAIERU - urmare din pag. 4 -

sustineau, liber, în fața sătenilor. Atunci când expunerea era „prea intelectualistă”, unii murmurau și întorceau spatele, iar tânărul lector, îmbujorat de emoție era criticat de colegi pentru „inaccesibilitatea la public”. Data viitoare, expunerea era mai limpede. Programele artistice, foarte gustate de public, se încheiau cu serate dansante la Cassina din Rodna sau din Maieru.

Procesele verbale, convocatoarele, invitațiile, ori alte documente redactate în stilul ceremonios al epocii, ascund o prețioasă investiție de bun simț și inteligentă, bucură ochiul prin grija exemplară pentru scrisul frumos și față de actul cultural care se oficia cu seriozitate. La lumina lămpii de petrol, fără pick-up sau magnetofon, fără să se aștepte controlul vreunui dirigitor, fapt care te ducea cu gândul la cunoscuta frază sadoveniană: „Acolo, în colțul acela de țară, putea să fie cum voia învățătorul”. Acești tineri se angajau în dispute aprinse, căutau căi prin care să-și apropie sufletul oierului dornic „să mai știe ce-i nou prin lumea asta”. Din umbra cuvintelor licăresc idealuri senine, frânturi de meditații asupra condiției tineretului, a dascălului român, chiar dacă uneori șochează juvenila exaltare de ton. Pasaje din cuvântările acestor studenți-căzuși, ori discuții consemnate dau măsura ardorii sufletești și conțin trimiteri la unele realități politico-economice ale vremii, cu toate că articolul 59 din Statutul Societății suna tranșant: „...această Societate nu face parte din nicio grupare politică”, de parcă ar fi cuvinte dictate de însuși Rebreanu. În ciuda unor condiții vitrege, mâna crispată a lui Ioan Barna, caligrafia, în încheierea unei conferințe, aceste cuvinte pe care, la îndemnul unei conștiințe înalte, aveau atunci rost de deviză: „Datoria sfântă ce o avem este ca noi, umila dascălime, să ne ridicăm deasupra acestor neajunsuri, să găsim mijloacele și timpul de a ieși din pereții claselor și de a nu lăsa tineretului nației române pradă analfabetismului, plagă rușinoasă ce coboară țara în ultimul rând față de celelalte țări ale Europei...”.

Cu un instrumentar atât de simplu: un registru-jurnal, altul de intrare-ieșire, un Statut de vreo 60 de articole, ticluite de ei după modelul Astei, cu 5 lei cotizație lunară și ștampila ovală purtând strălucirea

unui nume de mare faimă dar cu acea combustie lăuntrică a dragostei de frumos și de vatră, ațâțată poate și de versurile poetului Iustin Ilieșiu, acest mănunchi de visători au reușit să întemeieze primul Cămin Cultural în comună, acoperiți de lauda lui Rebreanu însuși, mai mândru, poate, de a-i patrona pe ei, măiereni, decât înaltele demnități ce i se încredințau în capitala țării.

Spațiul nu îngăduie să reproducem aici, pentru mesajul său cald, apelul pe care societarii îl adresează, în 9 august 1935, către întreaga comună, ori actul de construire al Căminului Cultural și proiectul superb al clădirii, care, în 1940, trebuia să se identifice prin inițiativa tânărului Nicolae V. Ilieșiu, în castelul grofoaiei Ileana...

Valențele de actualitate, sentimentul înaltei răspunderi în fața obștii pe care le relevă aceste gesturi de dăruire frântă doar de întunecatul Diktat de la Viena, vor rămâne oricând pilduitoare.

De fapt, ei, înaintașii, ne-au stimulat hotărârea reînființării acestei societăți. Cu concursul unor intelectuali măiereni semnatarul acestor rânduri, după multe și întortocheate demersuri, a reușit să convingă organele locale și județene să aprobe reînființarea.

Printre cei dintâi care au contribuit la întemeierea noii formațiuni culturale într-o nouă versiune s-au numărat: înv. Ioan Vranău, prof. Lazăr Ureche, prof. Ana Bochiș, prof. Icu Crăciun, prof. Larion Cărbune, prof. Telcean Radu, Vartic Solovăstru, gospodar, învățător Berende Constantin, Bazga Emil, bibliotecar, prof. Sângeorzan Cornelia, dir. Ștefan Mircea, Lorinț Virginia, gospodină, Voicu Gheorghe. Din generația veche ni s-au alăturat cu multă devoțiune Nicolae V. Ilieșiu, marele apicultor, prof. Silvia și Dumitru Vranău, Maxim Ureche, Mircea Ilieșiu, jurist, poetul Iustin Ilieșiu, apoi alții mai tineri, unii foștii noștri elevi din Maieru: Alexandru Rațiu, profesor, Iacob Naroș, Macavei A. Macavei, Valer Scridonesi, Veronica Bureacă, Titus Cărbune, Eusebiu Hădărău, înv. Doina Ursa, prof. Liviu Ursa, prof. Ofilat Varvari, prof. Alexandrina Groze, și alții.

Societatea culturală s-a reînființat și reorganizat la data de 24 iunie 1972. Erau de față soția și fiica

marelui romancier, doamna Fanny Rebreanu și doamna Puia Florica Rebreanu Vasilescu, împreună cu alte rude ale scriitorului. Au fost prezenți peste 3000 de oameni. În adunarea generală a fost aprobat statutul Societății, al celor patru secțiuni: Secția cultural-științifică (resp. Mihai Roman), secția artistic-sportivă (resp. Prof. Cornelia Sângeorzan), secția etnografie-folclor (resp. Prof. Ureche Lazăr) și secția cenaclu literar (resp. Prof. Radu Telcean). Din consiliul de conducere făceau parte pe lângă conducătorii de secții și următorii: Negrușer Solovăstru, gospodar, Berende Constantin, înv., Vranău Ioan, secretar, Bazga Emil, contabil casier, Vartic Solovăstru. Președinte a fost ales și reales pe toată durata existenței Societății (1972-1985), profesor Sever Ursa.

Pentru noi, strădania tinerească de acum 70 de ani se înscrie ca un adevărat memento, cu care s-ar putea mândri orice localitate. Până și explicabilele limite de concepție, micile stângăcii și animozități inerente ivite atunci în competiția căutării unui țel, pălesc acum în perspectiva gestului de prețuire în timp și rămâne doar simbolul luminos al actului de creație culturală. Fie și o lecție vie de iubire față de valorile perene ale înaintașilor, rostită original în fața tinerilor, mulți la număr, pe care această școală i-a pregătit.

Privită așadar, de la înălțimea răsplătitoare a prezentului, reușita de atunci care nu a fost unică în județ dar care a avut norocul statorniciei, grație, în primul rând blazonului de noblețe al numelui pe care îl poartă, o calificăm ca pe o izbândă temeinică împlinită care ne duce din nou cu gândul la o posibilă a treia ediție a supraviețuirii și reluării ei într-o viitoare festivitate a „Zilelor Măierene”.

În cunoscutul muzeu „Cuibul Visurilor” se păstrează întreaga arhivă documentară a ambelor ediții ale Societății respective. De ce și-a întrerupt activitatea această veritabilă instituție culturală? Din cauza ingratitudinii și a lipsei de susținere a unor reprezentanți ai organelor județene și locale chiar în preajma centenarului Rebreanu (1985)!

SEVER URSA

Correspondență din Germania

Scriitori români în Germania:
Ovidiu Nimigean, Liliana Corobca și Michael Astner

Cartea din urmă a prietenului meu bun, Ovidiu Nimigean (crescut în Ilva Mica și format la liceul nasaudean și mai târziu la universitatea ieșeană), romanul „Rădăcina de bucsau” apărută la Editura Polirom în 2010 și premiată în repetate rânduri, m-a impresionat într-o asemenea măsură încât am numit-o, chiar în timpul lecturii, una a „generației noastre”. Am regăsit aici, pe lângă savoarea cititului, un univers cu care ne-am identificat atâția dintre noi. Critica din țară, în mod legitim elogioasă, a găsit în ea, sub raport tematic, două coordonate: pe de o parte destinul unei mamei nou-născute, care stă să se ducă într-o plecare definitivă, iar pe de altă parte căsnicia pe cale de desfacere, despărțirea de „cealaltă jumătate”. Totul pe fondul unei crize existențiale a intelectualului. Romanul dispune, fără discuție, de resurse care trec dincolo de radiografierea unui individ ancorat într-o societate postdecembristă românească, cu tot ceea ce ține de aceasta, inclusiv rădăcinile, apartenența acestuia la perioada „predecembristă”. Personajul poate fi proiectat însă într-un general universal valabil, dincolo de granițe administrative ori politice, de limbă ori de mentalitate.

Într-o convorbire telefonică, avută cu mai multe luni în urma cu autorul, întrebam dacă nu se întreprind demersuri în sensul organizării de lecturi, în Germania (în limbajul actual, „marketing”). Trăisem această plăcere în urmă cu mai puțin de un an, aici, la Esslingen, unde, într-o seară de neuitat, s-a citit din proza lui Mircea Cărtărescu. Iată că această ocazie se ivea acum, la sfârșit de august (mai precis pe data de 26), când O. Nimigean era invitat să citească în

„Künstlerhaus” (Casa artiștilor) din localitatea Edenkoben, situată la cca. 150 km de Stuttgart. Înștiințat de desfășurarea evenimentului, m-am grăbit să ajung la timp, vineri după-amiază fiindcă trebuia să iau în calcul și timpul suplimentar datorită traficului supraaglomerat de la început de week end.

Despre event s-a publicat atât la nivel de internet cât și în presa scrisă locală. Manifestarea era finanțată de Ministerul pentru cultură din landul Rheinland-Pfalz, iar managera era Corina Bernic, germanistă, persoană plină de calitățile necesare unei astfel de funcții. Alături de Ovidiu urma să citească prozatoarea Liliana Corobca (Republica Moldova) din romanul „O zi în paradis”, deja tradus în limbile germană și italiană. Arta fotografică era și ea prezentă printr-o expoziție aparținând lui Michael Astner, și el germanist de formație ieșeană. Galeria fotografică ilustra instantanee ale orașului lași din zilele noastre, localitate care putea fi luată drept reprezentantă a orașului românesc postdecembrist. Ca și în Esslingen și aici desfășurarea a cunoscut același parcurs: s-a citit din creațiile autorilor, un fragment de dimensiuni mai mici în limba originală, limbii germane rezervându-i-se un pasaj ceva mai întins, pentru a introduce auditoriul în atmosfera propriu-zisă a cărții. În cazul lui Ovidiu Nimigean lectura în germană a fost preluată de Michael Astner, care a asigurat, în mare parte și funcția de interpret în timpul discuției create cu publicul (pe spații mai mici, această responsabilitate mi-a fost desemnată și mie și nu ascund faptul că am făcut-o cu multă plăcere). În timpul dialogului creat după lectura propriu-zisă (dintr-un pasaj în care Liviu, personajul

principal, trăiește din plin o manifestare a crizei existențiale, pe care nimic nu o mai poate stăvili) O. Nimigean a luat în apărare o literatură care se opune comerțului, care luptă în a scoate la iveală adevărul fundamental al existenței, a unei scrieri totale și dezinteresate. În jurul acestei problematice au apărut o serie de întrebări care și-au găsit mai apoi răspunsul, pe parcursul serii, una cât se poate de interesantă, dezavantajată oarecum de vremea capricioasă (ploaie torențială și vânt) care a restrâns numărul celor care urmau să vină la eveniment. De altfel, O. Nimigean a ținut să sublinieze, de la bun început, că dacă vremea atât de neprielnică nu i-a întors din drum, înseamnă că în sală se afla „la crème de la crème” a iubitorilor de literatură din zonă. Cuvinte de laudă și aplauze a cucerit și proza Liliane Corobca, iar expoziția de fotografie a lui Michael Astner mai poate încă fi admirată până la mijlocul lunii octombrie. Meritos este - trebuie s-o subliniem - și rolul de promovare a culturii românești în spațiul german a Corinei Bernic, foarte bună cunosătoare nu numai a limbii germane ci și a oamenilor trăitori în aceste locuri. În ceea ce privește Edenkoben, o localitate mică, dar însemnată din punct de vedere cultural, arată într-adevar edenic, înconjurată de nesfirșitul viței de vie, cultura care îi face cunoscuți pe locuitorii din Rheinland dincolo de granițe, vinurile lor bucurându-se de mare succes.

Ostfildern, 24.Sept. 2011

Damaschin Pop-Buia

ASTRA

Sub patronajul Astei, SOCIETATEA CULTURALĂ "LIVIU REBREANU" MAIERU

Astra a favorizat și încurajat întemeierea unor societăți și formațiuni culturale locale de tip astrist, în deosebi în rândurile tineretului studios.

În perioada interbelică au luat ființă în cuprinsul județului nostru câteva societăți culturale. Una dintre ele, și poate cea mai proeminentă, a fost Societatea Culturală "Liviu Rebreanu" din Maieru, județul Bistrița-Năsăud.

Pornind de la bogata textură a mărturisirilor de credință ale lui Rebreanu pentru meleagurile copilăriei, toți cercetătorii vieții și operei sale granitice subliniază rostul adânc pe care Maieru l-a avut în devenirea lui ca scriitor.

Faptul că s-a înființat aici o Societate Culturală cu numele său a fost amintit doar de câteva ori, în trecut, de aceea vom încerca acum să facem câteva precizări de rigoare.

Încă în vara anului 1970, în contextul cercetărilor pentru înzestrarea muzeului local „Cuibul Visurilor”, am intrat în posesia unei bune părți din arhiva Societății studențești „Liviu Rebreanu”, o pagină de vibranta semnificație culturală la care se adaugă gestul măierenilor din 5 ianuarie 1927 de a-i conferi celebrului lor consătean titlul de Cetățean de Onoare, dându-i totodată și un loc în inima satului, pentru a-și face o casă...

Într-o epocă de derută politică, dintre două războaie mondiale, un grup de tineri studiosi, foști absolvenți ai vestitelor școli grănicerești năsăudene, au avut curajul și meritul salutar de a stârni interesul sătenilor, închegând aici „la poalele Ineului cel cu zăpada eternă” o grupare intelectuală care a dat un țel nou popasurilor lor de vacanță în satul lor natal. Cităm din procesul –verbal inaugural, din 5 septembrie 1927: Se hotărăște din partea adunării ca numele acestei grupări să fie Societatea studențească „Liviu Rebreanu” și ca președinte de onoare să fie ales D-l învățător Ioan Barna. Ca membri fondatori sunt declarați următorii: Barna Cosma, Barna Olimpia, Barna Leonida, Ciorba Ovidiu, Ilieșiu Ioan, Groze Eugen, Coruțiu Titu și Avram Alexandru. Menționăm că Societatea s-a înființat sub patronajul Astei locale, Ioan Barna și preotul Iuliu Pop fiind vechi aștrști.

Societatea a funcționat vreme de 8 ani, până în august 1935, când, la inițiativa membrilor –în număr mult mai mare acum– s-a transformat în cămin cultural.

Practic, chiar după această dată au mai avut loc manifestări culturale ale grupării aflate sub conducerea Astei, deoarece înființarea Căminului n-a fost posibilă decât în 20 august 1939.

Apropierea războiului, mobilizarea unora dintre inițiatori, au destrămat îndrăzneța înfiripare a tinerilor măiereni. Prin grija unuia dintre ei, distinsul profesor clujean Olimpiu Barna, s-a cruțat cea mai mare parte din documente. În mănunchiate cronologic într-un album, au fost expuse în sala memorială a muzeului, alături de un grupaj impresionant de fotografii, conferințe, creații literare, două registre de procese verbale, sigiliul oval al Societății, lucrări tipărite, statutul. Toate în jurul încurajatoarei scrisori de răspuns a autorului „Răscoalei”, veneratul patron spiritual, document emoționant care pecetluiește încă o dată, dacă mai era nevoie, viul legământ de fidelitate al său cu pulsațiile ridicării spirituale a „cuibului” din care își luase fantasticul zbor către piscurile literelor române.

Sunt consemnate 37 de ședințe de lucru, multe serbări, serate, câteva excursii, culegeri de folclor local. După modelul astrist a fost înjghebată o bibliotecă din fonduri proprii.

Dincolo de slova hârtiilor îngălbenite de scurgerea a mai bine de șapte decenii se poate intui, la simpla perindare a filelor albumului, noblețea și patriotismul curat care au călăuzit încercările acestui grup de tineri luminați, feciori și fete care abia părăsiseră plugurile și melitele satului spre a se dedica învățaturii. Se adunau duminica în aceeași școală unde în ultima decadă a celuiilalt secol, un alt învățăcel descoperea marea taină a scrisului sub oblăduirea caldă a dascălilor Vasile Rebreanu, părinte, și Alexandru Jarda, poetul măgurilor. De fapt, acești tineri continuau o tradiție mai veche întreținută într-o școală românească bicentenară. La strădaniile părinților de a înființa, încă din 1889, o mică reuniune teatrală, cunoscut fiind talentul de excepție al doamnei Ludovica, mama lui Rebreanu, în interpretarea

scenică, se adăugau în 1905, acele ale compozitorului Dariu Pop, pe atunci tânăr învățător în sat, prieten de o viață cu Liviu Rebreanu, de a înființa o reuniune corală care, pentru acei ani desfășurase o activitate impresionantă.

Scriitorul însuși va nota în schița „Idilă de la țară” o observație privitoare la tradiția de club a „domnarilor” din Maieru: „La Armeanu era clubul intelectualilor satului...”. Cel care și-a zugrăvit vatra copilăriei în culori luminoase, ca pe o epocă bucolică de sănătate și liniște, a făcut-o și din sentimentul de recunoștință pentru cei care i-au îndrumat primii pași, ațâțându-i fantezia și sădindu-i în ființă iubirea de adevăr și dreptate. În toamna anului 1896 se despărțea dureros de ulița cu fata pădurarului și pleca la Liceul din Năsăud, în căruță, ducând merinde în suflet și crez cel mai frumos proverbul al locurilor „Omenie dai, omenie ai”. Va reveni aici „după treizeci de ani de zbuciumări”, în 1919, și de aici încolo în câteva veri însoțit de soție și fiică. Popasul cel mai lung și mai rodnic la Maieru fusese tocmai în vara lui 1926. Devenise oaspete de onoare al foștilor ortaci de joacă și abecedar de odinioară. Găsea caldă găzduire și liniștea cuvenită uriașei sale trude nocturne: scrisul la „Ciuleandra” și „Răscoala”. Tinerii emuli erau mândri să-l întâlnească, să se aplece în fața staturii lui de „consul român” și să se lase învăluit de privirea lui albastră, să-l roage, timizi, să le treacă un autograf pe cartea pe care o purtau în mână, uimiți de triumful lui Ion, a lui Petre Petre și Apostol Bologa... Atunci le-a încolțit ideea unui cerc cu numele scriitorului. Îi adresează o scrisoare rugându-l respectuos să binevoiască a accepta ca cercul lor să primească numele venerat, al romancierului, după 5 ianuarie a aceluiași an, 1927, primise cu profundă emoție cetățenia de onoare a celui mai drag sat al său, răspunde prompt, în cuvinte simple, cu fior stăpânit. Scrisoarea lui datată la 6 mai 1928, se adresează învățătorului Ioan Barna, directorul școlii, prieten din copilărie:

„Domnule Președinte de Onoare,
Îmi comunică d. Cosma Barna că, constituind o societate culturală a studenților măiereni, ați binevoit a-i da numele meu. Vă mulțumesc cu toată emoția pentru onoarea ce-mi faceți astfel, în speranța că noua societate, prin activitatea vie ce va desfășura, va deveni foarte curând adevăratul ferment de prosperare culturală a frumoasei comune Maieru în care mi-am petrecut cei mai buni ani ai copilăriei mele. Urându-vă toate izbânzile, vă rog să primiți, Domnule Președinte de Onoare, salutările mele cele mai afectuoase. Liviu Rebreanu”.

Învățătorul Ioan Barna a sprijinit cu seriozitate părintească toate acțiunile inițiate de grupul foștilor săi școlari. Mulți dintre aceștia au devenit intelectuali de performanță, risipiți în toată țara. Unii, deprinși cu meditația și cu scrisul din epoca tânără a Societății, sunt de mult recunoscuți ca poezi, ori publiciști de valoare. Nume ca Iustin Ilieșiu, poetul „sângerărilor ardelene”, Alexandru Avram jurist eminent, Emil Boșca-Mălin, cunoscut publicist și luptător, autor al unor temeinice monografii ale comunei și graniței năsăudene, Emanoil Cobzalău, poet cu o rară sensibilitate pentru „țara noastră de cetini”, Lazăr Zavaschi, profesor emerit, ori alți devotați ai școlii: Eugen Groze, Silvia și Dumitru Vranău, medicul radiolog de renume Ovidiu Cioarba, apoi Gheorghe Hojda, Leonida Barna, Vincențiu Ilieșiu, Mărioara Partene, Eugen Pop, Viorica Login, Nicolae V. Ilieșiu, publicist și autor al medicamentelor din seria Apilarnil, Pavel Vranău, victimă a atrocităților horthyste, Augustin Cioncan, merită toată stima sătenilor. Aceste nume sunt omagiate de fiecare dată la întâlnirile fiilor satului. Această grupare tinerească, cu atribute de veritabil cenenclu, organiza dezbateri pe teme științifice, elabora conferințe pe înțelesul țaranilor localnici, încuraja creația originală și protesta împotriva războiului ce se pregătea fără să adere, cum am mai spus, la vâlmășagul propagandistic din epocă. Spațiul nu ne îngăduie citarea unor pasaje din aceste lucrări, adevărate licăriri de patriotism curat, tășnite din dorința de a menține și cultiva cunoștința de neam. Se pregăteau conferințe duminicale ce se susțineau, liber, în fața sătenilor. Atunci când expunerea era „prea intelectualistă”, unii murmurau și întorceau spatele, iar tânărul lector, îmbujorat de emoție era criticat de colegi pentru „inaccesibilitatea la public”. Data viitoare,

expunerea era mai limpede. Programele artistice, foarte gustate de public, se încheiau cu serate dansante la Cassina din Rodna sau din Maieru.

Procese verbale, convocatoarele, invitațiile, ori alte documente redactate în stilul ceremonios al epocii, ascund o prețioasă investiție de bun simț și inteligență, bucură ochiul prin grija exemplară pentru scrisul frumos și față de actul cultural care se oficia cu seriozitate. La lumina lămpii de petrol, fără pick-up sau magnetofon, fără să se aștepte controlul vreunui for diriguitor, fapt care te ducea cu gândul la cunoscuta frază sadoveniană: „Acolo, în colțul acela de țară, putea să fie cum voia învățătorul”. Acești tineri se angajau în dispute aprinse, căutau căi prin care să-și apropie sufletul oierului dornic „să mai știe ce-i nou prin lumea asta”. Din umbra cuvintelor licăresc idealuri senine, frânturi de meditații asupra condiției tineretului, a dascălului român, chiar dacă uneori șochează juvenila exaltare de ton. Pasaje din cuvântările acestor studenți-căzuși, ori discuții consemnate dau măsura ardorii sufletești și conțin trimiteri la unele realități politico-economice ale vremii, cu toate că articolul 59 din Statutul Societății suna tranșant: „...această Societate nu face parte din nicio grupare politică”, de parcă ar fi cuvinte dictate de însuși Rebreanu. În ciuda unor condiții vitrege, mâna crispată a lui Ioan Barna, caligrafia, în încheierea unei conferințe, aceste cuvinte pe care, la îndemnul unei conștiințe înalte, aveau atunci rost de deviză: „Datoria sfântă ce o avem este ca noi, umila dascălime, să ne ridicăm deasupra acestor neajunsuri, să găsim mijloacele și timpul de a ieși din pereții claselor și de a nu lăsa tineretul nației române pradă analfabetismului, plagă rușinoasă ce coboară țara în ultimul rând față de celelalte țări ale Europei...”.

Cu un instrumentar atât de simplu: un registru-jurnal, altul de intrare-ieșire, un Statut de vreo 60 de articole, ticluite de ei după modelul Astei, cu 5 lei cotizație lunară și ștampila ovală purtând strălucirea unui nume de mare faimă dar cu acea combustie lăuntrică a dragostei de frumos și de vatră, ațâțată poate și de versurile poetului Iustin Ilieșiu, acest mănunchi de visători au reușit să întemeieze primul Cămin Cultural în comună, acoperiți de lauda lui Rebreanu însuși, mai mândru, poate, de a-i patrona pe ei, măierenii, decât înaltele demnități ce i se încredințau în capitala țării.

Spațiul nu îngăduie să reproducem aici, pentru mesajul său cald, apelul pe care societarii îl adresează, în 9 august 1935, către întreaga comună, ori actul de constituire al Căminului Cultural și proiectul superb al clădirii, care, în 1940, trebuia să se identifice prin inițiativa tânărului Nicolae V. Ilieșiu, în castelul grofoaiei Ileana...

Valențele de actualitate, sentimentul înaltei răspunderi în fața obștii pe care le relevă aceste gesturi de dăruire frânte doar de întunecatul Diktat de la Viena, vor rămâne oricând pilduitoare.

De fapt, ei, înaintașii, ne-au stimulat hotărârea reînființării acestei societăți. Cu concursul unor intelectuali măiereni foști membri ai Astei semnatarul acestor rânduri, după multe și întortocheate demersuri, a reușit să convingă organele locale și județene să aprobe reînființarea.

Printre cei dintâi care au contribuit la întemeierea noii formațiuni culturale într-o nouă versiune s-au numărat: înv. Ioan Vranău, prof. Lazăr Ureche, prof. Ana Bochiș, prof. Vasile (Icu) Craciun, prof. Larion Cărbune, prof. Telcean Radu, Vărtic Solovăstru, gospodar, învățător Berende Constantin, Bazga Emil, bibliotecar, prof. Sângeorzan Cornelia, dir. Ștefan Mircea, Lorinț Virginia, gospodină, Voicu Gheorghe. Din generația veche ni s-au alăturat cu multă devoțiune Nicolae V. Ilieșiu, marele apicultor, prof. Silvia și Dumitru Vranău, Maxim Ureche, Mircea Ilieșiu, jurist, poetul Iustin Ilieșiu, apoi alții mai tineri, unii foști noștri elevi din Maieru: Alexandru Rațiu, profesor, Iacob Naroș, Macavei A. Macavei, Vaier Scridonesi, Veronica Bureacă, Doina Urșă, Titus Cărbune, Eusebiu Hădărău, înv. Doina Urșă, prof. Liviu Urșă, prof. Ofilat Varvari, prof. Alexandrina Groze, și alții.

Societatea culturală s-a reînființat și reorganizat

- continuare în pag. 7 -

SEVER URSA

SOCIETATEA CULTURALĂ "LIVIU REBREANU" MAIERU

Sub patronajul Astei,

la data de 24 iunie 1972. Erau de fața soția și fiica marelui romancier, doamna Fanny Rebreanu și doamna Puia Florica Rebreanu Vasilescu, împreună cu alte rude ale scriitorului. Au fost prezenți peste 3000 de oameni. În adunarea generală a fost aprobat statutul Societății, al celor patru secțiuni: Secția cultural-științifică (resp. Mihai Roman), secția artistic-sportivă (resp. Prof. Cornelia Sângeorzan), secția etnografie-folclor (resp. Prof. Ureche Lazăr) și secția cenaclu literar (resp. Prof. Radu Telcean). Din consiliul de conducere făceau parte pe lângă conducătorii de secții și următorii: Negrușer Solovăstru, gospodar, Berende Constantin, inv., Vranău Ioan, secretar, Bazga Emil, contabil casier, Vârtic Solovăstru. Președinte a fost ales și reales pe toată durata existenței Societății (1972-1985), profesorul Sever Urșa.

Pentru noi, strădania tinerească de acum aproape 80 de ani se înscrie ca un adevărat memento, cu care s-ar putea mândri orice localitate. Până și explicabilele limite de concepție, micile stângăcii și animozități inerente ivite atunci în competiția căutării unui țel, pălesc acum în perspectiva gestului de prețuire în timp și rămâne doar simbolul luminos al actului de creație culturală. Fie și o lecție vie de iubire față de valorile perene ale înaintașilor, rostită original în fața tinerilor, mulți la număr, pe care această școală i-a pregătit.

Privită așadar, de la înălțimea răsplătitoare a prezentului, reușita de atunci care nu a fost unică în județ dar care a avut norocul statorniciei, grație, în primul rând blazonului de noblețe al numelui pe care îl poartă, o calificăm ca pe o izbândă temeinică împlinită care ne duce din nou cu gândul la o posibilă a treia ediție a supraviețuirii și reluării ei într-o viitoare festivitate a "Zilelor Măierene", tot sub patronajul ASTREI.

În cunoscutul muzeu „Cuibul Visurilor” se păstrează întreaga arhivă documentară a ambelor ediții ale Societății respective.

De ce și-a întrerupt activitatea această veritabilă instituție culturală? Din cauza ingraturii și a lipsei de susținere a unor reprezentanți ai organelor județene și locale chiar în preajma centenarului Rebreanu (1985)!

La Maieru se fac demersuri pentru reluarea Societății Culturale "Liviu Rebreanu" și există șanse de reorganizare a acesteia. Prezenta lucrare a fost publicată sub o formă prescurtată în "Dicționarul Culturii și civilizației populare a județului Bistrița-Nasaud", vol. I, Țara Năsăudului, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, coordonator Ioan Seni, cuvânt înainte de acad. Dumitru Protase, Ed. Napoca Star, 2010, pag. 915-918.

SEVER URSA

Distorie

RAPORT

despre examenul de vară a câtorva școli populare din Districtul Năsăudului [1]

Cu ocazia vizitei canonice a Domnului Vicar s-au ținut totodată și examenele de vară în fiecare comună din tractul vicarial. Fiind subscris de așa noroc a face o excursie cu această ocazie prin unele comune și a fi martor la examenul acestor școli, cuget, cum că nu va fi de prisos a relata în privința asta despre toată starea acelor școli, ca așa de o parte învățătorii, încât se ține de dânșii, acei care s-au silit a corespunde chemării lor, să capete impulsul de a lucra și pe viitor la cariera lor tot cu aceeași diligență, iar aceia care au neglijat datoriile lor, să se exciteze în dânșii îndemnul de a-și amenda erorile în viitor. Voi începe, dar în ordine, cum s-au ținut examenele în acele comune, unde am fost de față.

Maieru, o comună foarte populată, 1800-1900 suflete, lângă Someș și poalele Carpaților, locuitorii trăiesc mai ales din economia vitelor și din lemnărit, cu care dacă ar ști înțelepțește a se folosi, le-ar aduce un venit nespun de mare, însă până când cu pădurile lor, pentru care au servit dânșii, moșii și strămoșii lor cu arma, fa c speculă jidanii, aceste lipitori, și până când ei transportă lemnele din pădurile lor proprii pe seama altor străini, care-și îngroașă punga cu averea lor cu un preț bagatelă, câte 12 florini până la Satu-Mare, - până atunci numai de compătimit sunt acești oameni, care-și au teazarul în apropiere și nu se știu folosi de dânșii.

Școala e bunișoară, însă nu destul de spațioasă; s-ar pofti și mai bună în o atare comună. Cuptorul în școală e rău. Școlari în școală au fost 92, de față la examen au fost feciori 27, fete 14; între numărul sufletelor și numărul școlariilor nu este nicio proporție. Pruncii au frecventat de tot rău școala, așa încât niciunul este care să nu fi absentat. Rezultatul examenului, peste tot, a fost neîndestulător. Învățătorul s-a văzut că nu a pus destulă diligență spre a corespunde chemării sale, deși preparand absolut, totuși aplică mai bucuros metode vechi la citit. Învățământul intuitiv nu s-a propus prin învățător, deși o mulțime de obiecte minunate ale naturii înconjoară această comună într-un loc atât de romantic, împresurat de munți și dealuri cu tot felul de arbori și plante... Între alte defecte s-a observat mai tare modul citirii; acesta pe lângă că a fost necorespunzător, a fost monoton, cu o intonare de tot falsă. Cred cum că fiecare învățător, după ce ajunge cu pruncii la citirea cuvintelor, așa trebuie să dedea pe prunci la intonarea aceluia, precum și vorbesc, așa să le și pronunțe, căci altminterea poate zice oricine când aude pe prunci, cum că învățătorul e din o școală străină. Grădina la școală este corespunzătoare, pomii sunt sădiți și altoiți, însă cam puțini. Grădina însă nu are aspectul unei grădini de școală, căci aceasta ar trebui să servească de mostră; din contră aici domnește mare neregularitate, nu este împărțită cum s-ar cuveni, pomișorii sunt înconjurați de iarbă. Învățătorul trebuie să se silească a-și lucra și ordona grădina școlii după un gust estetic, că așa și școlarii să se dedea la un atare gust. În deșert vom pretinde ca econoamele noastre să-și arunce afară urzicile din grădinuță și să cultive legume bune, în deșert vom pretinde de la economii noștri ca să-și înfrumusețeze grădinile cu tot felul de pomi folositori și să poarte grijă de ei, dacă aceia care au de a crește și renaște generația omenească, aceia care sunt destinați

a îndrepta și a suplini neajunsurile omenești, nu pun destul punctul pe acestea. Aceasta a fost, în general!

Șanț, un loc memorabil pentru șanțurile făcute contra invaziei barbarilor care și astăzi se văd. Numără peste 700 suflete, care asemenea trăiesc din economia vitelor și lemnărit, care încă prea încet se vede cum cade în mâna străinilor. Școala e de lemn, destul de bună și spațioasă, prevăzută cu toate cele de lipsă. Numărul școlariilor înscriși a fost 61, de față la examen au fost feciori 34, fete 11. Rezultatul examenului, pe lângă frecventarea cea neregulată, a fost mulțumitor. Învățătorul – preparand absolut – s-a văzut cum că a pus destulă diligență spre a corespunde chemării sale, pruncii au cea mai mare confidență către dânsul. Puțină reflecție au de a face în privința calculațiunii, la aceasta pe viitor, se așteaptă un progres mai bun... Grădina școlii e cam în stare rea.

Rodna, foarte populată, așezată la poalele munților, memorabilă pentru băile (minele) de plumb și apele minerale ce se află aici. Școala e bună, destul de spațioasă și prevăzută cu toate cele de lipsă. Numărul școlariilor înscriși a fost 85, dintre care 19 repetitori, care numai pe hârtie existau, faptic nu cercau școala. De față la examen au fost feciori 23, fete 34. Rezultatul examenului, peste tot, a fost mulțumitor. Din răspunsurile pruncilor s-a putut conchide cum că învățătorul a corespuns chemării sale. În Gramatica limbii române se așteaptă pe viitor un progres mai bun, putându-se mai cu succes la o atare școală... De laudat au fost cântările conduse de fetițe – meritul îl are domnul paroh local și protopop onorař Clementu Lupșai, care încă de mult de când se află în frumoașă și plină de merite cariera sa păstorească, și-a organizat un cor de fete, care totdeauna în Diminici și Sărbători cânta la Sf. Liturghie... Grădina școlii e destul de mare, pomi puțini în genere nu bine cultivată și ordonată...

Ilva-Mare, o comună foarte populată. Școala e foarte bună, de piatră și prevăzută cu toate cele de lipsă. Numărul școlariilor înscriși 106, repetitori 20, care numai pe hârtie existau, de față la examen au fost 35 feciori și 18 fetițe... Pruncii răi disciplinați, învățătorul se ține tot de lumea veche, școlarii în genere au citit rău și au intonat cuvintele și mai rău, de învățământ intuitiv nici vorbă, peste tot progresul, neîndestulător. Învățătorul nu a fost destul de diligent în oficiul său, se așteaptă pe viitor diligență mai mare, cu toate că lea de 80 florini, în o atare comună, pentru învățător e de tot bagatelă. Grădina, are școala, destul de frumoasă, însă până acum, afară de puțini pomișorii tineri, nu e altceva de cultivat.

Măgura-Ilvei, numără peste 600 suflete. Școala comunei e destul de spațioasă, însă delăsată, cu o tablă veche și rea, un cuptor-platin construit de mâna unui maistru care se vede, cum că numai lemne și butuci i-a trecut prin mâini, nu însă fier; scaune, deși în locul acesta e țara bradului, sunt toate rele. Numărul școlariilor înscriși 47, repetitori pe hârtie 20, de față la examen feciori 15, fete 16. Pruncii au frecventat de tot rău școala. Precum aici, așa și în celelalte comune, am observat cum că Gramatica română se propune de tot falsă. Învățătorii au propus, știe Dumnezeu, de la început puțin,

și aceea rău, au învățat două genuri, neutru l-au lăsat afară, apoi în terminologie auzi o varietate mare, unul zice convocat, altul sonanta, apoi altul vocala etc. Se recere, dar, ca învățătorii să pună mai mare punct pe Gramatica limbii române, aceea să o propună să o studieze și să o propună cumsecade. Rezultatul examenului, peste tot în măsura împrejurărilor, a fost binișor, pruncii au fost puțini dedați a cugeta, de la calculare s-a luat numai adaugerea și substragerea. Lea de învățătorului e de 50 florini, e desigur mai puțin decât a păstorului de vite.

Poiana-Ilvei, numără peste 700 suflete, are școala bună și prevăzută cu cele de lipsă. Numărul școlariilor înscriși 80, repetitori pe hârtie 39, de față la examen feciori 27, fete 26. Aici prin străduința inspectorului școlar și a comunei s-a văzut cum că pruncii au frecventat, peste tot semestrul, binișor școala, însă nu mult s-au procopsit. Am văzut prunci buni, ingenioși, însă ce folos, întâi de toate când îi auzai răspunzând, îți venea să fugi pentru intonarea cuvintelor cu totul falsă... Pruncii nu sunt dedați cu nimic a cugeta, din Gramatica limbii române nu s-a propus nimic, pe scurt rezulatul examenului a fost, în genere, cu totul neîndestulător. Învățătorul, vorbind franc, nu corespunde și trebuie prin Inspectorat a se întocmi un altul. Grădina are în stare bună, însă pomișorii și câți sunt, puțini, sunt amestecați cu curechiu, ceapă și salată.

Acestea am vrut a le raporta despre examenele acestor comune, unde am fost de față, nu din alte cauze, ci din singurul interes către școală. Învățătorii care au corespuns chemării lor, să se silească și pe viitor a-și împlini datoria, iar acei care nu au putut, sau nu au vrut a face aceasta, să se silească a corespunde acestei mari obligații a lor. E drept, cum că starea învățătorilor noștri e deplorabilă, însă ce să facem, de nu va căuta învățătorul și la scopul sublim a chemării sale, ce datorie și ce responsabilitate zace pe umerii lui față de pruncii care au să se facă prin dânsul bărbați destoinici, și față de Dumnezeu, care va cere seama pentru frageda turmă încredințată lui, atunci sigur nu vom înainta. Domnii preoți, încă, să se silească a întinde o mână de ajutor învățătorilor și a colabora din toate puterile ca școlile noastre, de unde sigur poate veni mântuirea românului, să prospereze și înflorească. E tare de dorit, ca organele competente, și mai ales juzii cercuali, să se intereseze mai tare de școli, și dacă nu din atragerea inimii, batăr din politică să intre câteodată în școală, au putere, pot face și mai mult, numai zelul să nu lipsească, numai dânșii pot înfăptui o frecventare regulată a școlilor. Să ne amendăm fiecare scăderile, și atunci nu va pătimi binele comun!

Năsăud în August 1867.
Leone Pavelia, prof. gimn.

[1] Leone PAVELIA, „Magazinu Pedagogicu”, organ pentru educatori, învățători și bărbați de școală, Tomul I, Năsăud, 1867, pp. 318-324.
(articol preluat de domnul Alexandru Dărăban din „Gazeta Bistriței”)

Religie

Preotul Grigore Pletosu la Năsăud

Prima parohie ortodoxă la Năsăud își are ca inițiator o personalitate marcantă a secolelor XIX-XX în ceea ce privește Biserica și școala, preotul profesor Grigore Pletosu. Prin înțrăgă sa activitate și-a înscris numele la loc de cinste în istoria teologiei și culturii românești.

S-a născut la data de 9 iunie 1848 în satul Chintelnic din Județul Bistrița Năsăud și își petrece o bună parte a vieții sale la Năsăud, mai întâi ca elev iar apoi ca profesor și preot.

Părintele Grigore Pletosu a fost inițiatorul primei parohii ortodoxe la Năsăud. Hirotonit preot încă din 4 septembrie 1892 a oficiat prima dată Sfânta Liturghie și celelalte rânduieli bisericești în casa sa proprie, apoi într-o încăpăre a fondurilor grănicerești, fostă librărie, la început plătind chirie din veniturile sale. Credincioșii săi erau câțiva oameni inteligenți, apoi câțiva profesori și agricultori. Era ajutat la serviciul divin de elevii de la gimnaziu care cântau în duminici și sărbători. 1/

În anul 1895 i se dă dreptul de a păstori mica comunitate ortodoxă, aceasta nefiind recunoscută ca parohie.

În 15 iunie 1896 preotul Grigore Pletosu face un raport Consistoriului Arhiepiscopiei din Sibiu în care cere să se ia „inițiativa cu energie” ca să se constituie o parohie ortodoxă în Năsăud pe motivul că preoții greco-catolici din Năsăud au început să se apropie mai mult de papistași decât de frații lor de același sânge, adică credincioșii români ortodocși. Arată în continuare prozelitismul greco-catolic și dorința ortodocșilor de a avea locașul lor de rugăciune și slujba lor ortodoxă. 2/ S-a primit în anul 1896 aprobarea înființării primei parohii ortodoxe la Năsăud, ce aparținea de protopopiatul Bistrița. 3/

Tot în anul 1896, prin strădania profesorului Simion Popescu din București s-a primit de la Sfântul Sinod prin Ministerul Cultelor 15 cărți de cult necesare bunei funcționări a serviciului divin. 4/

La 5 februarie 1897 preotul profesor Grigore Pletosu cere de la Consiliul Eparhial din Sibiu înființarea unei case de rugăciune pentru elevii de la Gimnaziul din

Năsăud. Cere antimis, două sfeșnice, odăjdii, potir, disc, steluță, cădelniță, prapori, un rând de veșminte negre, icoane, candelabru, sfeșnice mari și cărți rituale, toate în valoare de 300-400 florini. Mai afirmă că noi ortodocșii „suntem prea indulgenți în cele religioase... și că punctele strategice trebuie ocupate cu orice preț și orice jertfe”. 5/

Pentru înființarea capelei s-a primit aprobare și ajutor din fondul „Andrei Șaguna” din Sibiu 300 de florini și câte 120 de florini în următorii ani. Capela s-a închiriat la 1 noiembrie 1898 în edificiul nr. 5, făcându-se de atunci regulat sfintele slujbe. 6/

Grigore Pletosu pentru o și mai bună desfășurare a serviciului divin a cerut de la fondul școlastic Năsăud un teren intravilan pentru zidirea unei biserici, dar acest lucru nu a fost aprobat. 7/

Contribuțiile credincioșilor ortodocși pentru sidoxie, salariul protopopului și pentru alte cheltuieli parohiale nu se puteau încasa deoarece credincioșii greco-catolici nu plătesc asemenea taxe de cult (erau ajutați de fondul grăniceresc) iar celor ortodocși li se părea ciudată taxa de cult. Acest lucru nu a fost o descurajare iar timpul afirmă părintele Grigore Pletosu le va vindeca pe toate. Spesele parohiei le plătea Pletosu din salariul său de profesor, inclusiv chiria pentru capelă. În 1899 s-a plătit chirie 160 de coroane, iar în 1904 s-au plătit 24 de coroane. 8/

În 1906 părintele profesor Grigore Pletosu face raport către oficiul protopopesc Bistrița, spunând că parohia năsăudeană e tânără și în organizare. Nu are până acum „nici realități, nici fonduri, nici bani gata”. 9/

A întâmpinat greutăți atât în înființarea primei parohii în Năsăud, cât și în instruirea religioasă a elevilor săi cât și a parohienilor. Stăpânirea ungurească, respectiv Ministerul de Culte și Instrucțiune i-a oprit pentru un timp atât Propedeutica filosofică cât și Dogmatica, pe motiv că sunt tipărite la Bistrița și Sibiu. 10/

În 1908 parohia din Năsăud avea 49 de familii de ortodocși dintre care 20 de familii în comuna Maieru, 11/ iar la finele anului 1911 parohia împreună cu cele 6 filii avea un număr de 76 de familii însumând 102

suflete. (Năsăud 35fam.; Maier 30fam.; Sângeorz 6fam.; Runc 2fam.; Mititei 1fam.; Lușca 1fam.; Telciu 1fam.). 12/

Pentru activitatea sa rodnică pe tarâmul spiritual preotul profesor Grigore Petosu este hirotesit protoprezbiter la 27 septembrie 1896 cu ocazia sfințirii bisericii din Diug (Dumbrăvița), raionul Dej. 13/

Preotul Grigore Pletosu a fost un advărat părinte duhovnicesc atât pentru elevii săi cât și pentru enoriașii ortodocși. În raportul despre starea morală și culturală înaintat protopopiatului Bistrița afirmă că în anul 1909 n-a fost în parohia Năsăud nici un caz de concubinaj iar copiii obligați de școală o frecventează. Dintre aceștia două erau fiicele sale: Elvira și Lucia Pletosu. 14/

În octombrie 1909 profesorul Grigore Pletosu a ieșit la pensie și a fost promovată protopop al Protopopiatului Bistrița, unde a desfășurat în continuare o activitate remarcabilă. Cu aceeași dragoste de Dumnezeu și de oameni va sluji și la Bistrița.

Pr. Grigore Linul

Arhivele Naționale-Direcția Județeană Bistrița Năsăud, Fond. cit., dos. 29/1897-1946, f. 9.

1/ Arhivele Naționale – Direcția Județeană Bistrița-Năsăud, *Fondul Oficiului Parohial Ortodox Năsăud*, dos. nr. 18, f. 10.

2/ *Ibidem*, f. 3.

3/ *Ibidem*, f. 2.

4/ *Ibidem*.

5/ *Ibidem*.

6/ *Ibidem*.

7/ *Ibidem*.

8/ *Ibidem*, f. 3.

9/ *Ibidem*.

10/ *Ibidem*.

11/ *Ibidem*, f. 4.

12/ *Ibidem*, dos. 29/1897-1946, f. 27.

13/ Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, Ed. Universul Enciclopedic, București, 1996, p. 338.

14/ Arhivele Naționale-Direcția Județeană Bistrița Năsăud, *Fondul cit.*, dos. 29/1897-1946, f. 9.

Religie

Mai credem în Dumnezeu

pentru a ne putea cunoaște?

Dacă luăm ca punct de plecare originea divină a vieții din sânul naturii vom ajunge și la înțelegerea obârșiei vieții umane, pe care nu vrea să o mai înțeleagă omul de astăzi. Părintele Prof. Ilie Moldovan de la Facultatea de Teologie din Sibiu spune că acest om se străduiește, cu atâta râvnă, să joace în cultura vremii noastre rolul bufniței de noapte, pe care o orbește chiar lumina soarelui. Iată ce se întâmplă cu făptura umană, cu insul ce se desparte de Dumnezeu. Acest om nu mai are respect de sine însuși, cu atât mai puțin față de natura înconjurătoare, pentru că nu crede și nu simte prezența infinitului în sufletul său. El nu poate cunoaște prețul vieții dacă nu constată vibrând în adâncul ființei sale existența unor puteri supranaturale, puteri ale prezenței și providenței divine. Viața lui nu va fi numai sufocantă și pustie, ci va fi însăși negația vieții, adică moartea. Căci fără credința în Dumnezeu nu se poate înțelege și nici accepta viața în conținuturile ei tainice. Totul se desacralizează și se secularizează. În acest fel, omul modern face primul pas spre drumul morții, acceptând avortul, sterilitatea și eutanasia. O anumită concepție despre viață te apropie sau te îndepărtează de viață. Se înțelege, e vorba despre concepția sau viziunea prin care se descoperă adevărul fundamental pe care se reazemă existența unei persoane sau chiar a unui neam. Mai mult decât înțelegerea originii vieții, considerată în caracterul ei general, răspunsul la întrebarea: „Care este obârșia și în ce constă natura vieții umane?” stă la baza întregii controverse ce ține în maximă tensiune cele două poziții: anti- și proavortioniste. Antiteza dintre aceste două baricade de luptă este ireductibilă. Având ca punct de plecare preocuparea pentru salvarea copilului nenăscut, în primejdie de a fi omorât, răspunsul pe care îl dăm semnificației vieții umane privește întreaga serie de probleme pe care le ridică în zilele noastre *bioetica*, cu intenția de a preîntâmpina eventualele catastrofe istorice. Oricum, numai atunci suntem în măsură să analizăm conflictul amintit, să punem în lumină drepturile copilului și drepturile mamei, când ne vom lămurii în ce constă natura vieții umane, pornind de la originea ei. Și de data aceasta, două concepții despre originea și natura vieții umane stau față în față. Din fericire, viziunii creștine i se alătură

rezultatele geneticii umane contemporane.

Viața pe care Dumnezeu o încredințează omului, potrivit concepției creștine, care pune mai întâi în valoare datele revelației vechitamentare, este diferită și originală față de aceea a oricărei făpturi vii. Deși trupul e înrudit cu țărâna pământului din care s-a luat, omul este în lume cu totul altceva decât simpla natură, este natura umană. Suntem chemați să recunoaștem în cuvântul „viață umană” pe Dumnezeu ca izvor al ei, singurul care are viața în Sine, cu alte cuvinte, viața noastră este miracolul divin în noi. Omul este revelație a lui Dumnezeu în lume, semn al prezenței Lui, urmă a slavei Lui (cf. Fac. 1, 26-27). În referatul biblic, distingerea omului de celelalte făpturi este pusă în lumină de faptul că numai crearea lui este prezentată ca rod al unei hotărâri speciale din partea lui Dumnezeu, al unei deliberări care constă în stabilirea unei legături deosebite și specifice cu Creatorul: „Să facem om după chipul și asemănarea Hoastră” (Fac. 1, 26). „Cuvântul lui Dumnezeu – ne spune Sf. Grigorie de Nazianz – a luat o bucată de pământ nou- creată, a frământat cu mâinile Sale forma noastră și i-a împărțit viața; iar duhul pe care i l-a insuflat este o suflare a nevăzutei Dumnezeiri. Astfel, din noroi și din suflare, omul a fost creat chip al nemuritorului (...). Aceasta pentru că în calitatea mea de pământ, eu sunt atașat de viața de aici de jos, dar purtând de asemenea o bucată a divinității, dorința lumii cerești șlefuieste în mine inima mea” (Poeme dogmatice, 8, P.Q., 37, 452). Este tocmai ceea ce a vrut să pună în lumină și Sf. Irineu, prin cuvintele: „Mărirea lui Dumnezeu este omul viu”. Această legătură intimă care îl unește cu Creatorul său constituie pentru om demnitatea sa supremă pe pământ. Chipul lui Dumnezeu din făptura omenească este un dar prin care Dumnezeu împărtășește ceva din Sine acesteia, încă din momentul zidirii ei. Viața umană poartă pecetea acestei origini, ca și apariția ei în sânul matern, cu ocazia oricărei noi concepții. Cuvântul „dar” aduce cu sine o relevanță proprie, descoperind legătura vieții umane cu aceea a lui Dumnezeu, singurul care are viața în Sine. Observăm astfel importantul rol al

omului cu lumea înconjurătoare întrucât « specificul vieții umane stă în caracterul omului ca făptură deosebită în raport cu lumea vegetală și animală în mijlocul căreia se află » (Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan). Într-adevăr, omul, pentru a relua expresia de mai sus a Sf. Grigorie de Nazianz, este animat printr-o „suflare a divinității” care îl poartă, îl atrage, îl „șlefuieste”, dar mai ales îl împiedică să se identifice cu pământul din care este plămădit sau cu oricare alte vietăți de pe pământ. „Omul întrece infinit omul”, zicea și Pascal. Nici una dintre condiționările sale pământești nu ar putea să-1 definească. Având în vedere faptul că omul poate fi considerat un „loc” al lui Dumnezeu, am putea zice că și Dumnezeu este un „loc” al omului, tocmai pentru că el transcende toate datele biologice prin care unii gânditori materialişti de astăzi caută să-1 definească. Așadar, el este o deschizătură prin care Dumnezeu vine să locuiască în el și prin care el însuși se avântă în Dumnezeu. Se știe că nu toți oamenii sunt credincioși, dar toți oamenii sunt oameni. Pentru a fi manevrat și exploatat, încă din momentul zămislirii, se caută înlăturarea în zilele noastre a acestei concepții creștine despre om, care se opune oricărei manevrări, și înlocuirea ei cu una din ideologiile materialiste și rasiste, reductioniste și totalitariste. Felul în care în om strălucește de la originea existenței sale un reflex al realității înseși a lui Dumnezeu se poate constata din cartea Facerii. Referatul biblic îl așază pe om în ziua a șasea, la sfârșitul lucrării creatoare a lui Dumnezeu, ca o înclinare a ei, la capătul unui proces care din „neîntocmirea” de la început îl ridică și îi descoperă drept făptura cea mai desăvârșită. În creație, totul este zidit în vederea omului, totul este pregătit pentru a fi primit la masa bunătăților de pe pământ, la un adevărat ospăț (cf. Fac. 1, 28-29). În același sens a fost așezat, de asemenea, în grădina Paradisului, paznic cu funcție preoțească: „A luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care îl făcuse și l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze și s-o păzească” (Fac. 2, 15).

- va urma -

Prof. VASILE FILIPAȘ

O decizie injustă dată de justiția românească în anul 2008 privind memoria ieromonahului Ioachim Bâznog

Biserica „Adormirea Maicii Domnului” ridicată prin strădania ieromonahului Ioachim Bâznog a rezistat vicisitudinilor vremurilor, dar, mai ales, oamenilor, în mod sigur până în anul 1957, conform unui raport întocmit de preotul Roman Ioan din Năsăud către Episcopia Ortodoxă din Cluj ia data de 28 martie 1957, în care se specifica că „...potrivit ordinului telefonic dat de către părintele consilier Moldovean Ioan de la Episcopia din Cluj, cu smerenie vă raportează următoarele:

Am primit o foaie de posesiune, la cererea mea, asupra intravilanului proprietate a Bisericii Ortodoxe din Sângeorz-Băi cu nr. topo 1547/2 în suprafață de 100 de stânjeni, care suprafață, după schița am găsit-o la Cartea Funciară, reprezintă numai locul de sub casa bisericii pe care voiți s-o demolați, iar restul grădinii de la nr. topo 1547/1, în suprafață de 697 stânjeni este întăbulată pe Salvan Florian, Salvan Floarea și Salvan Sebastian, copiii crescuți de călugăr...”

În ceea ce privește terenurile din zona unde a existat biserica, conform extraselor de carte funciară eliberate în anii 1996 și 2008, reiese faptul există patru numere topo, după cum urmează:

- 1545, casa nr. 286 și curte în intravilan în suprafață de 508 m.p.;
- 1546, casa nr. 287, 50 m.p.;
- 1547/1, grădină în intravilan, 2509 m.p.;

Aceste parcele sunt repartizate astfel:

- Saivan Florian, minor, 8/32 părți
- Saivan Floarea, minoră, 8/32 părți
- Saivan Sabina, minoră, 8/32 părți

cu titlu de donație încheiat cu nr. 6161/1912;

- Saivan Sebastian, 8/32 părți, cu titlu de moștenire încheiat cu nr. 1364/1944.

Ne mai rămâne parcela cu numărul 1547/2. În urma extrasului de carte funciară eliberat în 20 februarie 2008 am constatat că proprietar este Biserica Greco-Orientală, adică Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului din Cluj-Napoca, deci este terenul unde a existat biserica.

Dar, ca să nu aibă liniște nici în veșnicie, s-a reușit în anul de grație 2008, printr-o hotărâre a Judecătorei Năsăud, să se șteargă și ultima mărturie privind locul unde a existat biserica ridicată de ieromonahul Ioachim Bâznog. Este vorba despre terenul amintit mai sus, la parcela cu numărul 1547/2. Sentința civilă a pus în posesie cu acest teren pe o familie din Sângeorz-Băi, în virtutea dreptului de proprietate prin uzucapiune. La aceste procese a depus o cerere în interes propriu Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului motivând că această posesie nu poate fi exercitată fiind proprietatea sa tabulară. Această cerere a fost anulată pe motiv că este netimbrată.

Consider această hotărâre ca nelegală bazându-mă pe ceea ce este prevăzut în Statutul de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române care, printre altele, prevede următoarele:

- totalitatea bunurilor aparținând parohiilor, schiturilor, mănăstirilor..., precum și averile bisericilor fundamentale alcătuiesc patrimoniul bisericesc care aparține Bisericii Ortodoxe Române, iar regimul lor este reglementat de statut (art. 171);

reglementat de statut (art. 171);

- din punct de vedere al destinației lor, patrimoniul bisericesc cuprind bunuri sacre și bunuri comune (art. 172);

- proprietatea asupra bunurilor sacre este exclusiv bisericească (art. 172);

- sunt bunuri sacre cele care prin sfințire sau binecuvântare sunt destinate cultului divin, precum: lăcașurile de cult, odoarele și veșmintele bisericești, cărțile de ritual, cimitirele etc. (art. 172);

- sunt asimilate cu bunurile sacre și beneficiază de același regim juridic și: casa parohială, vatra parohială și mănăstirească (art. 172);

- bunurile sacre sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile (art. 172);

- actele juridice având ca obiect bunurile din patrimoniul bisericesc, încheiate cu încălcarea prevederilor prezentului statut, sunt lovite de nulitate absolută (art. 178).

Din prevederile enumerate mai sus reiese, clar, faptul că s-a dat o decizie eronată, chiar foarte gravă, împotriva tuturor prevederilor legislației românești actuale. Dar, ce este și mai trist, această hotărâre poate fi considerată ca o ultimă salvă de tun trasă de Bukow asupra ortodoxiei transilvane și, implicit, a înlăturării ultimei mărturii privind biserica ridicată de ieromonahul Bâznog chiar de către acei care se pretind a fi urmași ai călugărului Bâznog.

Alexandru Dărăban

Clopotele în cultul creștin

Anul omagial al Botezului și al Cununii

La inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în ședința de lucru din 6 iulie 2010, Sfântul Sinod al B.O.R., a aprobat ca anul 2011 să fie declarat Anul omagial al Sfântului Botez și al Sfintei Cununii în Patriarhia Română. În acest sens, Cancelaria Sfântului Sinod a elaborat un program-cadru cu caracter național-bisericesc pentru realizarea în 2011 a acestui proiect.

Patriarhia Română și Eparhiile din țară și străinătate vor organiza conferințele pastoral-misionare, colocviile teologice, dezbateri și seri duhovnicești despre Tainele Sfântului Botez și Sfintei Cununii. Profesorii de la instituțiile de învățământ teologic ortodox vor realiza studii, comentarii, bibliografii cu conținut biblic, istoric, dogmatic, liturgic, omiletic-catehetic, pastoral, social, despre cele două Sfinte Taine, rolul familiei creștine din punct de vedere religios, spiritual, cultural și social și apărarea instituției sacre a familiei în fața provocărilor contextului contemporan secularizat.

O atenție specială va fi acordată celor două Sfinte Taine în cateheza ortodoxă, ora de religie și programul catehetic "Hristos împărtășit copiilor". Ca parte a programului-cadru național-bisericesc, la Conferința pastoral-misionară semestrială din primăvara anului 2011 se va trata tema "Anul omagial al Sfântului Botez și al Sfintei Cununii în Patriarhia Română", care va fi aprofundată la Conferința pastoral-misionară semestrială din toamna anului 2011 sau la una dintre conferințele preoțești administrative lunare, pe care o va stabili fiecare eparhie. În toamna anului 2011 la Palatul Patriarhiei va avea loc o ședință solemnă a Sfântului Sinod cu tema "2011- anul omagial al Sfântului Botez și al Sfintei Cununii în Patriarhia Română". Cu acest prilej va fi organizată o expoziție tematică cuprinzând cele mai frumoase și reprezentative fresce, icoane, miniaturi, broderii și țesături, mozaicuri și vitralii care reflectă Botezul și familia creștină în arta bisericească ortodoxă.

Sandu Al. Ratiu

Rolul clopotelor

Clopotele bisericii dau timpului o măsură liturgică, umplându-l de rost. Tragerea clopotelor face pe om să iasă din rânduiala cotidiană, într-o realitate mai presus de aceea care cade sub simțuri.

În rugăciunile din "Canonul pentru binecuvântarea clopotelor", găsim scris: "Toți cei care pot auzi glasul lor în zi și în noapte, să se împărtășească de sfințenia sfinților". Trasul clopotelor este o practică străveche a Bisericii Ortodoxe, prin aceasta urmărindu-se atât chemarea credincioșilor la slujbele dumnezeiești, cât și exprimarea bucuriei triumfătoare a Bisericii și a slujbelor sale dumnezeiești. Clopotele se mai întrebunțează și pentru a marca anumite evenimente sau întâmplări din viața credincioșilor sau a obștii creștine: adormirea în Domnul a unui creștin, când ele sună prelung, rar și tânguioasă; în caz de incendii, războaie sau revoluții ori alte evenimente deosebite, calamități, inundații, grindină, când ele bat precipitat și alarmant. Clopotele mai au și alte întrebunțări: mobilizări ale obștii pentru adunare, refugiere, răscoală, revoluție; marcări de intervale orale; înscăunări la domnie sau numiri în funcții; avertizări de furtună și vreme rea; orientează pe cei rătăciți, pe vreme rea; alungă dăunători precum animale de pradă sau păsări și insecte. "Clopotele nu bat niciodată pentru amuzament. Ci bat pentru ceva de natură sufletească, care ne atrage atenția: Cheamă viii, plânge morții, împrăștie viforele! Împrăștie dracii și trăsnetele." (Părintele Arsenie Papacioc)

Clopotele în lumea antică

Vorbindu-se despre veșmintele slujitorilor de la Templu, Sfânta Scriptură menționează: "Poalele tunicii marelui preot Aanon erau împodobite cu clopoței din aur." Clopoțeii aflați pe veșmintele cu care arhierii Vechiului Testament intrau în Sfânta Sfințelor trebuiau să îndemne "la aducerea aminte pentru împlinirea poruncilor și a legii." (Leșire 39, 25-26).

Evreii foloseau instrumente muzicale de suflat (trâmbițe și goarne), precum și gonguri alături de clopote, cărora le atribuiau o semnificație supranaturală.

Clopotele se foloseau și în armată, fiind prinse la hămuzirea cailor de luptă sau imperiali. Clopoțeii pentru cai, menționați de Profetul Zaharia (14,20), pe care stăteau scrise cuvintele "Sfânt lui Dumnezeu" erau atașați pe hamurile cailor pentru a arăta "că din Ierusalim va veni mântuirea tuturor neamurilor". Acestea erau atașate și la carele de luptă ale oștilor macedonene. Clopotele s-au folosit și la împodobirea carului funebru ce l-a purtat pe ultimul drum pe Alexandru cel Mare. Aceste clopote "puteau fi auzite de la mare distanță", după cum ne spune Diodor din Sicilia.

Intrarea clopotelor în cultul creștin

La începuturile creștinismului, în catacombele

romane, semnalul de adunare le era dat prin baterea unui clopot. Un clopot agățat de un toiag în formă de T este atribuit Sfântului Antonie cel Mare și servea la alungarea demonilor care duc în ispită.

În Biserica de Răsărit, primele două clopote au fost trimise în dar împăratului bizantin Mihail al III-lea (842-867), în anul 852, de către Ursus Patricianus, doge al Elveției. Aceste două clopote au fost suspendate mai apoi, într-un turn de lângă Catedrala Sfânta Sofia – Constantinopol. Generalizarea lor în tot răsăritul creștin s-a desăvârșit abia în secolul al XII-lea. După cucerirea Constantinopolului de către turci, clopotele au fost interzise de noii stăpânitori, ceea ce a făcut ca în multe părți, să se revină la smerita toacă de lemn.

Biserica Apuseană a rânduit, de-a lungul timpului, tragerea clopotelor de trei ori pe zi: dimineața, pentru Fecioara Maria (din secolul XIV); după masă, în amintirea luptelor cu necredincioșii (din secolul XV); seara, pentru rugăciunea de încheiere a treburilor (din secolul XII).

Clopotele se întrebunțează în toate bisericile creștine. Ele sunt numeroase în lăcașurile de cult din Biserica Rusă, unde există adevărate game de clopot, sunate după o tehnică asemănătoare cântatului din orgă.

Cel mai mare clopot din lume

Cel mai mare clopot din Rusia și întreaga lume este "Clopotul Țarului" sau "Clopotul Împărătesei" păstrat în Kremlin. Clopotul a fost creat la cererea împărătesei Ana I a Rusiei, nepoata lui Petru cel Mare, pentru a îndeplini visul bunicului său, Alexis I. Clopotul se află pe un piedestal la baza turnului clopotniței "Ivan cel Mare".

Dimensiunile și arta acestuia sunt încă inegalate în lume. Acesta a fost turnat de meșterii ruși Ivan și Mihail Matorin, ajutați de 200 de oameni între anii 1733-1735. Materialul folosit la construirea acestuia a provenit dintr-un clopot uriaș mai vechi, distrus de un incendiu. Clopotul cel vechi cântărea 130, 5 tone și a fost topit de maestrul Alexandru Grigoriev, în anul 1654. Tonelor inițiale s-au mai adăugat și altele, ajungându-se, în cele din urmă, la greutatea totală de 218 tone. Diametrul acestuia este de 6, 60 metri, iar înălțimea de 6, 14 metri. Acest clopot nu a sunat niciodată, el fiind grav deteriorat într-un incendiu din anul 1737. Clopotul s-a spart în timp ce era încă în groapa de turnare. Șocul termic dintre foc și apa de stingere a fost fatal. În 1836, Clopotul Țarului a fost dezgropat de către arhitectul Augustus Ricard de Montferrand și a fost plasat în locul său de astăzi, lângă Turnul lui Ivan cel Mare. Partea căzută din acesta cântărește 11 tone. Pentru un timp, clopotul a fost utilizat drept capelă, prin partea spartă făcându-se ușa.

Sandu Al. Ratiu

Rebreniana

ROMANELE LUI REBREANU

Amândoi

Ultimele opere ale lui Rebreanu se înșiră pe parcursul celor șapte ani de pe urmă, astfel: *Gorila* (1938), *Amândoi* (1940), *Lauda țaranului român* (1940) - discurs rostit la 20 mai 1940 în ședința publică solemnă de Liviu Rebreanu, apărut în broșură împreună cu răspunsul d-lui I. Petrovici și *Amalgam* (1943) - o culegere de vechi articole, cu caracter improvisat.

Primele semne ale romanului *Amândoi* apar în *Jurnal II*, (p. 38, 1936, 12 oct., Valea Mare.) - unde marele romancier își schițează datele inițiale astfel:

Pentru romanul polițist *Amândoi* - eroul Aghata Vasiliu. Ea, Marița. Fratele lui - Gică, nevasta Mița; servitoarea Tia. *Cumnatul Pascal. A fost primar și deputat în Pitești. Om cu avere mare - negustor fruntaș. Zgârcit de moarte. Casă în strada Speranței, lângă Piața Brătianu, cu fântână... Două case; una nelocuită, ca să nu-i omoare chiriașii. Viața lor la bătrânețe. Început; servitorul bisericii sf. Nicolae, trimis de preot să cheme pe Aghata, președintele Eforiei bisericii, să încheie socoteli. Aghata nu-i acasă. Seara idem. Îl caută la Gică. Nu e - o fi plecat la București pentru chirii. Peste trei zile din nou nu e. Preotul la Gică, speriat puțin, să nu fie bolnav și n-au pe nimeni. Nu se poate ca servitorul a bătu. Merge Mița cu Tia, care leșină când latră câinele. Morții. Procurorul e rudă de departe cu familia. Nepotul de la București a stat două săptămâni la Aghata.*

Cel dintâi titlu al cărții va fi *Alibi*: ea va fi scrisă la Valea Mare lângă Pitești - oraș cu rezonanță în viața scriitorului și terminat în 1940 (în 7 februarie, complet și corectura până în 17 martie) când *România literară* anunță apariția acestuia. Casa lui Rebreanu de la Valea Mare va deveni memorială de-abia în 1964, în anul 1948 a fost trecută la fondul de stat și, spre nerușinarea celor de atunci - autorități și societăți, e bine să se știe - a purtat firma unui dispensar veterinar.

Într-un interviu, sub semnătura lui Dan Petrașincu apărut la rubrica „*Sezonul literar 1940*” (*Jurnal II*, nr. 141, 30 martie 1940, p. 2). Rebreanu mărturisește că de multă vreme avea dorința de a scrie un roman polițist cu elemente autohtone, „*carte de mic răsuflet*”, adică, după fiecare carte mare, istovitoare, scriitorul dă una mai mică, mai familiară, pe înțelesul tuturor. Romancierul explică și titlul romanului astfel: „*La început cartea trebuia să se intituleze Cine?, apoi Alibi și la urmă Amândoi - ca o simplă indicație, se întâmplă două crime în roman*”. Despre Solomia, autorul precizează că „*este o ființă elementară, jumătate țărăncă, jumătate orășancă în care sentimentele, pasiunile își păstrează toată adâncimea lor originară*”. Ea este în stare de orice fapt și jertfă când i se arată „*un pic de atenție*”. Chiar Rebreanu în persoană își definește cartea a fi „*faimosul meu roman criminal*”, dar pe de altă parte, se și teme să nu fie prea transparent, adică „*lipsit de densitate și semnificație*”. În timp ce scria la acest roman, scriitorul și-a exprimat nemulțumirea față de mersul acestuia. Simte că „*trebuie un ritm mai viu și o accelerare*”, fără a cădea în goliciunea romanului polițist. Autorul e preocupat și amintește de tehnica „*haletantă*” cât și de faptul că trebuie menținută și „*substanța deplină*” și se întreabă dacă „*o ucigașă și o sinucigașă poate rămâne justificat PURĂ până la capăt*”.

De ce romanul *Amândoi* e în zona de umbră a creației lui Rebreanu? Ce este și ce reprezintă acest roman? Dacă e sau nu polițist, pseudopolițist sau pseudopolițienesc cum s-a definit în epocă sau de ce nu o satiră a speciei? - sunt întrebări la care încerc să răspund în continuare.

O impresie ciudată de nouitate ne oferă citatul: „*Quis, Quid, ubi, Quibus auxiliis, cur, Quomodo, quand?*” - cuvinte din Quintilian (Fabius Marcus Quintilianus - renumit retor și pedagog roman, a fost profesor de retorică și avocat la Roma - 35 - 96 e.n: *Lucrarea sa Despre oratorie* în 12 cărți, este primul tratat sistematic de pedagogie). Aceste cuvinte au fost luate de Rebreanu și puse ca motto cărții. În traducere, ele semnifică următoarele: „*Cine, ce, unde, prin ce mijloace, de ce, cum, când*”. Acest hexamtru mnemotehnic care conchide ceea ce în retorică se numesc circumstanțe, împrejurări, adică: persoana, faptul, locul, mijloacele, motivele, maniera și timpul. El reprezintă astfel, toată instrucția criminalistică, demersul, respectiv, cine este vinovatul, care este crima, unde a fost comisă, prin ce mijloace, cu ce complici, de ce, în ce mod, în ce moment. Cu alte cuvinte, Rebreanu ne orientează ce trebuie să avem în vedere când ai de-a face cu o crimă, punându-ne la îndemână acest celebru dicton al al strălucitului și eminentului avocat care a fost Quintilian.

Romancier de mare calibrul, Rebreanu sare atât de neașteptat și cu aceeași ușurință la dezlegarea misterului provincial din jurul unui dublu asasinat care formează, de altfel esența narativă a romanului *Amândoi*. Cartea începe ca și altele - cu un dialog curent care nu anunță prin platitudinea lui nimic din ceea ce se va întâmpla, metodă firească romanelor polițiste. Spiru Dăniloiu, negustor din Pitești își întreabă consoarta Vasilica: „*Oare ce-o fi pățit procopsitul de frate - meu? Deoarece auzise de la popa Ilie că fratele său, Ilarie nu e de găsit*”. De menționat că ne aflăm în mediu muntenesc, provincial. Autorul insistă în detalii concrete: Spiru mânăncă cu lăcomie, urâtul fiziologic e prezent; după masă negustorul se simte îngreunat, somnolent, căzut în nesimțire; „*Când e în joc sănătatea lui, ce să-l doară necazurile altuia, fie chiar și ale fratelui*”.

Din primul capitol intitulat *Ciufu* aflăm că după trei zile toți se alarmează de faptul că Ilarie nu dă niciun semn de viață. Mihai Ciufu, servitorul, vine din partea părintelui Ilie să

povestească ce se întâmplă și ce e de făcut. Vasilica, soția lui Spiru și Solomia, servitoarea, se agită și-și fac fel de fel de presupuneri negre.

În capitolul al doilea, *Stăpâna cu servitoarea*, își fac apariția și elemente detectiviste; Solomia este certată că poartă salbă de aur și în zile de lucru, apoi avem de-a face cu soțul Solomiei, Lixandru enigmatic. Ilarie și Mița sunt găsiți morți în casă, strangulați cu o sârmă dar, interesant, nu sunt furați banii. Speriate, cele două femei anunță autoritățile. Coana Vasilica se întreabă: Cine e criminalul? De parca ar ști ceva...

Ancheta judiciară începe din capitolul III, intitulat *Cinci minute* și ocupă tot spațiul romanului. Spiru aleargă la casa morților să cipească ceva bijuterii și, mai ales, să ajungă înaintea Aretiei Delescu, sora-sa a căruui fiu, Romulus e bănuț de a fi cel cu crima dublă deoarece frecventa casa celor uciși. Procurorul Negel și judecătorul Dolga încep ancheta și, surprinzând pe Aretia care cotrobăia prin casă, o pun la punct ajutați și de polițaiul cu nume predestinat, Tudor Ploscaru.

În capitolul IV, *Casa crimelor*, ancheta scoate la iveală, ascunși în tăbia mesei, dedesubt, bani în fise de aur, argint și galbeni. Dolga, pasionat ca detectiv, intră în acțiune.

Capitolul V, *Moștenitori indignați*, aduce în prim plan pe Aretia care este nemulțumită când află că areea în bani este atât de mare. Cadavrele sunt date rudelor spre îngropare, iar casa e sigilată. În capitolul VI, *Bănuielele Aretiei*, asistăm la inițiativa lui Dolga judecătorul, care-și propune să înregistreze în subconștient ce se află în casă, acesta descoperă un plic sigilat - testamentul celor uciși. Autorul ne prezintă părinții celor trei frați care au fost bulgari, pe nume Danilof, zarzavagii, care ulterior au prosperat, și-au luat case în Pitești și și-au schimbat numele în Dăniloiu. Aretia îl bănuiește pe Spiru, pe urmă se dovedește că e laș și fricos, ea e interesată de moștenire, mai puțin de criminali, de aceea își cheamă fiul Romulus de la București s-o ajute în recuperarea moștenirii.

Capitolul VII, *Solomia vrea să plece*, aduce noi bănuiele, servitoarea vrea să plece la soțul ei bolnav în satul Valea Ursului, dar este chemată la judecătorul de instrucție. Ancheta continuă și în capitolul VIII, *Judecătorul și polițaiul*, unde aceștia doi discută pentru a se documenta asupra celor decedați și a cunoscuților lor. Se profilează și alți suspecți: Dică Secuianu cu care răposatul ere certat din cauza unui împrumut în bani.

În capitolul IX, *Informatorul ofensat, X Când ai mințit?* și XII *Toiagul bătrânețelor* sunt audiați pe rând Spiru, Mihai Ciufu care se încurcă în declarații și este arestat ca suspect, apoi d-na Dăniloiu Vasilica și Solomia, De observat că la prima vedere, Solomia lui Ilie Motroc îi pare judecătorului Dolga „*frumoasă și delicată*”. Și Aretia este anchetată, ea îl numește pe fiul ei „*toiag al bătrâneții*”.

În capitolul XIII, *Cortegiul funerar*, asistăm la trecerea în revistă a înmormântării la care participă toate notabilitățile orașului, avem chiar și discursuri politice din partea liberalilor care profită de situație, e atât de actual parcă... Pentru a nu uita că e nevoie de suspens, Solomia izbucnește în plâns atrăgând atenția „*multimii de popor*”. Urmează la audieri și Dică Secuianu care își aduce aminte că s-a întâlnit în ziua crimei cu Romulus Deulescu care voia să schimbe 50 de dolari primii de la cel ucis, el mărturisește că l-a urât pe Ilarie și a vrut să-l omoare deoarece nu l-a împrumutat cu bani - în capitolul XIV, *O celebritate piteșteană*. Capitolul următor, XV, Lixandru prezintă pe Solomia care merge pe jos la soțul ei în agonie. Vine în fața judecătorului și Romulus - capitolul XVI, *Alibi* - despre care mulți cred că el ar fi criminalul, dar acesta se dezvinovățește precizând că a pierdut acceleratul de București din întâmplare și că a schimbat cei 50 de dolari pentru a-i da mamei sale două mii de lei. Portofelul mult răvniț și discutat e la Romulus care spune că l-a primit de la Ilarie doar cu cei 50 de dolari, lucru care ne face să-l bănuim într-o mai mare măsură. Pentru a complica ițele romanului, în capitolul XVII, *Inelul cu briliant*, se încearcă a-l scoate vinovat cu orice preț pe Ciufu, deoarece acasă la el, în urma percheziției, s-a găsit inelul valoros.

Capitolul XVIII, *Testamentul*, încearcă să aducă lumină în elucidarea crimei, testamentul nu e favorabil neamurilor ci e pentru binefaceri, iar Ciufu declară că a găsit inelul în curtea celor omorâți. În capitolul XIX, *Părerile lui Spiru*, sunt cuprinse comentariile acestuia cu nevastă-sa asupra celor întâmplare, o rază de lumină apare, ei sunt contrariați de comportamentul bizar al Solomiei.

Penultimul capitol XX, *Întoarcerea judecătorului*, aduce în sfârșit dezlegarea enigmei, Solomia mărturisește că ea i-a omorât pe cei doi. Avea nevoie de bani pentru Lixandru la doctor, motivul crimei - Mița nu voia să-i dea înapoi salba amanetată și nici să-i împrumute alti bani.

Romanul se încheie cu capitolul XXI, *Un ac de păr*, Solomia ajunge la închisoare unde se sinucide cu un ac de păr pe care și-l înfige în inimă.

Primele ecouri ale apariției romanului *Amândoi* din presa vremii aparțin lui Camil Balthazar: *Un nou roman de Liviu Rebreanu în Jurnalul II*, nr. 110, 23 febr. 1940; Dan Petrașincu în *România literară*, II, nr. 51, martie 1940; Dinu Pillat; Mihail Sebastian, Ieronim Serbu, Constantin Fântânanu, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu, Horia Roman ș.a.

Vladimir Streinu în *Liviu Rebreanu; Amândoi* din *Timpul* nr. 1851, 1940, are un cuprinzător eseu despre proza lui Rebreanu și arta romancierului în zugrăvirea unor personaje

din mediul mic - burghez și funcționăresc - în special gesturi, obiceiuri și psihologia acestora. Dan Petrașincu în *Un roman polițist de Liviu Rebreanu din România literară*, nr. 51, 1940, precizează că „*o galerie de tipuri perfect valabile din punct de vedere social și psihologic - mica burghezie de provincie pulsează autentic în aceste pagini, dincolo de acțiunea cărții*”. În răspunsul d-lui I. Petrovici găsim următoarea remarcă: „*În romanul Amândoi apare dragostea autorului față de senzațional dar încadrată zugrăvirii realiste; se perindă o frescă de scene și tipuri provinciale, realmente savuroase*” - subliniindu-se valoarea realistă a romanului. Despre Solomia ca personaj, avem caracterizări ale criticii din cele mai diverse: „*Solomia e patetică în simplitatea și adâncimea ei tragică de simțire; prin ea, romanul Amândoi crește în valoare*” (Mihail Sebastian), „*Confesiunea Solomiei ne scoate din senzațional în matca unei drame omenești, simplă dar zguduitoare*” (Perpessicius), „*O figură ca Solomia este de o poezie primitivă și un mister de o rară originalitate, un suflet enigmatic și un simbol al destinului tragic omenesc, prin tipul unei modeste servitoare de la țară*” (P. Constantinescu).

Solomia prin felul simplu și creștinesc în care își mărturisește dubla crimă, prin iraționalismul actului ei, prin solemnitatea naivă cu care își îndeplinește datoriile fie față de soț, fie față de stăpâni, ea se încadrează în „*lumea din Ion și Răscoala; dar în același timp prin feminitatea rară pe care o întrupează desăvârșit, această Solomie, un fel de Florica din Ion ajunsă servitoare la oraș și având câte puțin din celelalte femei ca Ilona, Madeleine, Ileana, Cristiana Belcineanu din Gorila, ea, Solomia, ajunge să fie ideal de farmec și frumusețe*” (oare cu ce preț și până în ce punct?). „*Solomia se strecoară misterios, direct prin toată acțiunea romanului. Ea este o schiță, un erou din familia de avergură rebreniană, Solomia tace ca Petre Petre din Răscoala și omoară cu ferocitatea senină a primitivului*” (Dan Petrașincu). Solomia - ființă pură, angelică - cu o poftă de moarte tiranică, deși pare angelică, ea are totuși un suflet pervers, bestial, cu impulsuri criminale native.

Inerția celorlalte personaje e cvasiprezentă: Aretia, sora negustorului ucis, altădată ființă delicată, dezinteresată, acum „*bărbătoasă, rea, bănuitoare*”; soțul ei, Pascal Deulescu, pensionar, fost grefier; fiul lor, Romulus, dezinvolt, vag publicist; Aurel Dolga - rigid, ostil, ambițios, el e și judecător de instrucție și detectiv, mai mult închipuit, intoxicat de literatura polițistă - este grav spre comic; Dică Secuianu, avocat fără slujbă, petrecăreț, pitoresc; Mihai Ciufu - servitor cu „*glas mîeros, cap mic*” - (Lucian Raicu: *Liviu Rebreanu*, E. P. L., p. 286).

Rebreanu ne apare ca un iscoditor de cuvinte din totdeauna, el este adeptul cuvântului limpede, obișnuit, din care să răzbată dramatismul. Întâlnim forme populare ca: *mosafiri, dumineca, a jicni, fărâmaturi, scrijălit, complet*; altele ca: *repetiri, a sfeterisi, celebrul-boanghina, vazistas și băiat levent* ne aduc aminte de ardelenismele dragi autorului. Spre surprinderea unora avem multe cuvinte neologice ca: *turpitudine, prolixitate, onctuoșitate, vexat, obstinare, comprehensiune*. Remarcăm și forme individuale ca: *biurou, depresiune sufletească, cafea gingirle, alături de vechile: zaraf, obsechios, marghiloman, nableaga*. Nu lipsite de imaginație par a fi: *zăpada geruită, Ploscaru își „stinge greața cu un coniac”, forma dublă - portofel, portofoliu, ș.a. Expresii populare, unele reflecții cu caracter de dicton dau farmec cărții: „mizeriile și nevoile înrăiesc și pe îngeri”; „omul așa este lăsat să moară când îi vine rândul, iar cel care rămâne să trăiască”; a ajunge ca Păcală: „Doamne, iartă-mă și nu mă lăsa”, „te-a pișcat ispita, sta ca bolovanul, a avea sare, chef de vorbă, l-a băgat la raze”-adica la doctor ș.a. Deși se spune despre Rebreanu că nu e un „metaforist”, nu putem să nu remarcăm imagini ca: „*balamalele scârțâiră ușor ca un suspin*”; „*ochii moartei priveau cu atâta groază de parcă ar fi fost vii*”.*

VI. Streinu apreciază romanul „*pentru că ne ajută să știm mai mult din compunerea intimă*” a marelui romancier, pe când Călinescu neagă această scriere ca „*cea mai rea*”, fiind doar „*istoria unei servitoare criminale*”.

În ierarhia romanelor rebreniene, *Amândoi* e de rangul al doilea, la fiecare din cele trei mari romane (*Ion, Răscoala, Pădurea spânzuraților*) revenind câte două din al doilea raft. Dar acestea, șase la număr (*Adam și Eva, Amândoi, Ciuleandra, Craișorul, Jar și Gorila*) raportate la proza curentă a epocii lor nu pot în niciun caz să fie considerate „*eșuate*” după Călinescu, „*însăilări de platitudini*” după Crohmăniceanu sau „*cărți mediocre*” după Al Piru. Schimbări și reevaluări de ierarhii, noi unghiuri de vedere, judecăți, concepte și categorii consacrate pot suferi mutații și nuanțări teoretice sau axiologice surprinzătoare.

Referitor la faptul dacă acest roman este sau nu polițist încă rămâne valabilă afirmația lui VI. Streinu: „*Amândoi nu este un roman polițist, cu toate că l-a recomandat autorul ca atare. De ce? Pentru că îi lipsește fantasticitatea; avem de-a face cu verismul cel mai scrupulos*”. Acțiunea se petrece fără urmă de mister într-o manieră realistă: „*O lumină de zi crudă izgonește orice umbră din acest colț de provincie - Pitești - unde nu pot încolți marile mistere polițiste, motive pentru care acest roman e mai mult o satiră a celui polițist*”. În final, cartea rămâne valoroasă și „*subtilă*”, deoarece face EGOISMUL omenesc vizibil, iar eforturile lui Rebreanu de a-și primeni inspirația, de a încerca ceva nou este mai mult decât onorabilă.

Literatura în cotidian sau cotidianul în literatură

PAUL GOMA ȘI <SĂPTĂMÂNA ROȘIE>

Este destul de greu să scrii despre Paul Goma-nu sunt complexe doar operele sale dar și personalitatea puternică a autorului. Evenimentele istorice și politice despre care scrie sunt de-a dreptul zdrobitoare. Paul Goma pare a fi o parte din istoria României cu biografia sa, cu viața sa de luptător, cu spiritul său de protestatar, cu geniul său analitic căutând, parcă, să înțeleagă neînțeleșul. Logica tăvălugului nemilos al imperiilor ce se așterne peste destinele a zecilor de milioane de oameni nevinovați căzuți pradă războiului, a urii de clasă, a dispariției unei entități statale firești care a existat între cele două războaie mondiale - ROMÂNIA MARE!

Pentru prima dată am auzit numele lui Paul Goma în familie, copil fiind, părinții șopteau cu admirație numele marelui dizident român. Mai târziu, prin anii 1987, ani crunți ai ceaușismului, ascultam declarațiile lui Goma la radio EUROPA LIBERĂ, declarații citite cu atâta patos de marii dispăruți Virgil Ierunca și Monica Lovinescu. Mi se părea un titan în lupta cu puterile răului, un rău inperceptibil, mai tenebros decât gulagul, mai malefic și mai impersonal decât un dușman omnipotent, uriaș - fiara comunismului.

Încă din clasa a 3 a percepeam UNIUNEA SOVIETICĂ ca un dușman. Învățătorul ne-a spus, nouă copiilor, cu un imens curaj, ia poezia LIMBA NOASTRĂ de MATEEVICI, ca acest mare poet a trăit pe un sfânt pământ românesc străvechi, dintre Prut și Nistru-BASARABIA. Iar granițele României au fost pe Nistru și nu pe Prut. Iar Basarabia înseamnă o parte din sufletul României. Asta înțelegeam încă din clasa a 3a.

Paul Goma s-a născut tot în Basarabia, satul Mana, județul Orhei, Regatul României. Dar nenorocirea s-a abătut asupra Țării, fatidicul an 1940-ultimatumul lui Stalin din iunie, lăsatăta Regelui Carol al 2-lea care a acceptat retragerea armatei fără să tragă un foc de armă...acest gest laș ne va urmări ca un blestem. Milioane de romni au fost lăsați ai nimănu, Goma cu familia sa, ca atâția mii de români care au mai apucat se refugiază dincoace de Prut. Cu mari greutate își va termina studiile, după 1945 și România va fi „eliberată”, de Armata Roșie, bolșevismul-atât de străin de neamul românesc se va instala și aici...

Fire protestatară are un mare talent de scriitor, primul mare român-„OSTINATO”, apare în anul 1971 publicat integral

în Germania de Vest. La radio EUROPA LIBERĂ, vor fi citite fragmente din romanul UȘA - CEA DE TOATE ZILELE-. În acest moment Goma era celebru atât în țară cât și în străinătate. Devine incomod pentru regimul Ceaușescu, care îi retrage cetățenia română și-l exilează în 1977. Va pleca în Franța, devenind apatrid. Aici continuă lupta împotriva regimului comunist.

Eseul SĂPTĂMÂNA ROȘIE apare în anul 2003. Intitulat și BASARABIA ȘI EVREII se referă la retragerea Armatei Române și a Administrației Statului Român din teritoriul Basarabiei...soldații români aveau ordine clare să nu răspundă nici unei provocări din partea minoritarilor etnici ruși, ucraineni sau evrei. În această perioadă, în timpul retragerii armatei, administrației și-a refugiaților români, bande înarmate de etnici evrei dar și etnici ruși sau ucraineni s-au dedat la acte imobinabile împotriva românilor-soldații români erau uciși, cadavrele erau mutilate și lăsate să zacă în stradă...Ofițerilor li se luau armele și li se rupeau galoanele...Se acționa ca o veritabilă coloană a 5-a, răspându-le zvonuri false, atacau valorile băncilor care de asemenea se retrăgeau...

Paul Goma considera că toate aceste acte au fost stabilite dinainte la Moscova, iar minoritarii evrei au răspuns la ordin. Chiar și regele CAROL al 2-lea își nota în jurnal căci comportamentul minoritarilor evrei față de majoritarii români a fost inobil - „evreii și comuniștii s-au purtat oribil...”. Totuși, eu nu cred că toată populația minoritară evreiască poate fi acuzată de bolșevism și antiromânism. Dar, adevărul și faptele arată că foarte mulți evrei au aclamat „ELIBERATOAREA ARMATĂ ROȘIE”, foarte mulți minoritari evrei s-au înghesuit să fie primiți în rândurile noii administrații roșii a Basarabiei! Foarte mulți evrei au denunțat elementele românești ca „retrograde”, antisovietice...

Anul 1941 vine cu schimbări pe scena geopolitică a Europei. Hitler îl atacă preventiv pe prietenul său Stalin la 22 iunie. Antonescu ordonă trupelor române să spele rușinea anului 1940. Trupele române eliberează Basarabia cu mari pierderi de vieți omenești, Goma consideră RĂZBUNAREA îndreptățită, românii îi pedepesc pe politrucii, pe denunțatori, pe cei ce au colaborat cu bolșevicii...Totuși, în concepția lui Goma 400000 de evrei uciși de soldații români și jandarmii

români....sunt mult mai mulți evrei decât ar fi existat în teritoriul vechii Basarabii!!! Lucru greu de dovedit...Academia Română nu s-a exprimat pe baza Raportului WIESEL...

Paul Goma nu poate fi acuzat de ANTISEMITISM!!! ANTISEMITISMUL este o caracteristică care nu este prezentă în complexul și blândul caracter al poporului român!!! Viitorul trebuie să-și spună cuvântul! Adevărul SĂPTĂMÂNII ROȘII trebuie privit în ochi fără patimă-atât de români cât și de evrei, și rostit fără frică, fără resentimente.Așa e firesc.

Holocaustul a fost ceva cumplit, peste 6 milioane de evrei au fost uciși, este o tragedie-6 milioane de lumi au fost distruse pentru ca fiecare viață de om înseamnă o lume! Nu se știe câți etnici români au fost uciși de formațiunile paramilitare formate de etnicii evrei în Basarabia, dar fără îndoială, au fost cel puțin câteva sute...câteva sute de lumi românești distruse....sute de lumi ROMÂNEȘTI de văduve și de orfani!!! Cei care studiază Holocaustul trebuie să ia în calcul toate fațetele chestiunii-Mareșalul Antonescu a fost căsătorit cu o evreică, prima soție-RASELA MENDEL, DECI, POATE FI EL ANTISEMIT? Tot mareșalul s-a opus ca evreii din Vechiul Regat să fie deportați la Auschwitz !!! A fost mareșalul antisemit??? Din România, de la Constanța, au plecat spre Palestina-atunci sub mandat britanic, două vapoare încărcate cu evrei...Mareșalul personal a verificat rezerva de apă-STRUMA și PATRIA...

Românii nu sunt antisemiți! România a ajutat evreii să supraviețuiască în timpul războiului. Să fie trecut România lângă Germania ca țări care au făcut Holocaustul...este o mare nedreptate din partea <internaționaliștilor>, este profund nedrept!!! Iar PAUL GOMA tocmai acest lucru vrea să-l denunțe în SĂPTĂMÂNA ROȘIE!!! Personal, sunt mândru că sunt ROMÂN, sunt mândru că-l sunt compatriot lui GOMA, un om de excepție, un scriitor redutabil, un personalitate cu coloană vertebrală, comparabil numai Corneliu Coposu sau Ion Gavrilă Ogoranu!

Din această cauză noi românii trebuie să strângem rândurile, să găsim noi valențe ale patriotismului în lumea cotidianului. Și aceasta începând prin a respecta adevăratele valori ale NEAMULUI ROMÂNESC! Iar PAUL GOMA este o asemenea valoare!!!

Călin Avram

CPN Vara unui moș voiajor II

Sihăstrie la Malin

Un sat învelit în parfum de salcâm! Drumuri prăfoase ori tinoase, când plouă, spre Ermitaj, casa lui Philip, de la țară, dintr-o toridă pustietate verde, fără curent, fără semnal, o comoară! Pe margini arome de ogașe, maci roșii, căldărușe, stânjenei galbeni, iar pe deasupra rândunele, lăstuni, mărăcinari negri, sfrâncioci, silvii, fâse de pădure. Ș-acolo, noaptea cântă privighetoarea! Cucuveaua, huhurezu... și stai de huhuzurești, bine trăiești, începi să-ți revenești, să spui povești despre păsări, flori și despre lume! Iar dimineața melodiază la alăută ciocărlia Lulua, la flaut grangurul Oriolus, la fluierașe de salcie Sylvia, greierii la nai de păpădi. Începi să gândești astfel-altfel despre tine! Începi de fapt, să te întâlnești! Cu io! Cu lumea care-i înafara lumii! Apoi să adormi. N-are rost să lași rațiunea să meargă! Simțurile contează; o mare parte din simțuri valsează! Cele rămase picotesc lângă focul de tabără și visează la stele!

Grădina zăludă

Destrăbălări botanice prin grădină, dezmaț vegetal, se prind în verde valț salata cu prănznelul, morcovul cu tătâneasa bunului Ilie (aluzii fine la oase!), naiba cu trandafirul roșu, crinul cu zmeura, stânjenelul cu margaretele, busuiocul cu filimica, brebenocul cu romanița, macul cu garofița, mălaiul cu holbura, napii cu loboda; în danțul de clorofilă maghiranul prinse obraznic de talie urzica, dar luă o palmă usturătoare, o șoaptă drăgăstoasă pentru mălin aprinde inimica (Leonorus cardiaca), clematita înlănțuie trandafirul rozaluu, mărarul aprins sărută pe săni căpșunica, socul cuprinde până la asfizie urzicuța albă, bujorul înghesue-n porțiță găștița, număuțița e singurică. Tuluoae!!! Toate florile închis-au gurița când apăruse ca din pământ, coropișnița! Cățușnica cea aromată, se lipi de zid, speriată!

Dex:

holbură - volbura;

tuluoae - tulvai, tulai, expresie tipică măierenilor, superlativ al mirării, spaimei;

Ilustrate de vară

Duș de seară

Respiră grădina din tot suflul sau sufletul, arome după ploaie, tot vegetalul frumos ori păcătos, face baie, fără nici o diferență, în rest, fac duș la streășină, gratuit, fără sapon, fără șampon, nu mai sunt un domn, is un biet om, lângă vișinul care mă atinge cu frunzele îmbibate de ploaie, mă alintă, mă îmbie cu gustul fructelor ce-or să vie, așa să fie... vișinata?!

Când să fac plăcinte...

Câteva tulpinițe de mărar, erau moarte, știi, vârful crenguțelor se ridicase, doreau să înflorească, erau vii! Un firicel de cimbrisor, mărunță floare, dar ce parfumuri exaltă! Zeii de-i îmbată!

După pomite (frăguțe)

Păsări ca la ele acasă: trei șorecari, un corb, lăstuni, (în ușoară explozie demografică?!), două rândunele, mierle, cocoșari, codroși, cinteze, presuri, fâse trivialis, un mărăcinar sur, sticleți, pițigoii cărbunari și din cei suri, gaițe, ciori, câțiva porumbei oenas, pitulici. Ierburii înalte,

flori tandre, furnici la purici, găngăni la beții de polen, fluturi năstrușnici, libele rătăcite prin grădiniță, un stellatarum ce se agită din trompiță...

Grădina fierbinte

Stau în sapă, la căpăluit, printre tufele de patată, aracii de fasole îmi păzesc spatele, ca o armată, o falangă vegetală, mă mângâie pe spinare, gâze? mă pipăie pe frunte, printre sprâncene, mă gădilă pe după urechi, nu! sunt lacrimi de sudoare, care picură-n țărână, ș-odată am tăiat cu securea sapei: holbura, lóboda, spinul carlinul, pirul, urzica, ștevia, pelinișă, rocoina, câte-un trujan de mălai rătăcit între țatele verzei, dar am lăsat cărări înierbate cu pătlangină, păpădie, picioru-cocoșului și trifoi, potecuțe străjuite de maci și graminee înspicate cu nume ciudate: festuca, poa, puccinellia, dactylis, agrotis, setaria, ca să pot umbla cu șlapii de iarbă, prin câmpul de nalbă! Pe lângă gardul tricatat în sfori și cărcei verzi, cu adăugate păhărele albe-zurii de volbură și, alintat jos, la pământ cu mărginuță galbenă din floare de coada-racului, fac ocol, urzicile usturătoare, rușii țepoși de mur și zmeur, inimica rușoasă; d-ici nimeni nu mai evadează. Sticleții participă, fără să facă nimic, ciugulesc puf de barba-caprei, codobaturile își balansează cozile, se echilibrează, asemenea mergătorilor pe sârmă, muscarii suri se soresc pe crucea acoperișului, un pui de codroș, cu caș la gură, căzut dintr-un cuib nevăzut, țărăie, țânțăie după mamă! Mai sus, un norișor de lăstuni, valsează, de la răsărit la apus. Inima mea răcită și rătăcită se înfierbântă nespul!

Am ieșit de la dușul capului din covată, mi-am zăbărlit părul, în răspăr cu piaptănel degetelor îndoite de reumă, ș-așa în lumina soarelui din apuseni, din pulverizarea picăturilor țășnite deasupra frunții mult încruntate, a apărut un minuscul curcubeu...

O domnuță ieșită în uliță desenează din vorbe, în aerul încins un gând greu de dragoste, durează, până sosește la mine, îi văd doar capătul ca un bici de neon, dar dorința-i curată, a văzut picăturile de apă ce-mi ling umărul ca pe-o salată! Îmi stă gândul și mie la rochița-rândunicii, trandafir! A-ți sta gândul înseamnă să poțtești așa de mult, încât poți să te îmbolnăvești. Sau, Doamne ferește, chiar mai rău! (Asta o știu de la domnul Lazăr Avram!). -Vai domnu', ce fain sunteți!?

O replică electrică!

-Nu-s fain, da-s curat!

Dex:

a căpălui = a prăși, a lucra la sapă; a căpălui pe cineva = a lovi, a bate, a pedepsi;

rocoina = plantă din flora spontană, familia Caryophyllaceae, Stellaria media;

trujan = tulpină de porumb;

țânțăie = sughiță;

piaptăn = pieptene;

Imperiul Floral de la Prelucă Căului

O poiană în care florile se răsfață, graminee și înaltă mult peste omul/cosaș, lumânărele și scarii roșii (Carduus nutans) deasupra călărețului, printre degete și copite, buchete de garofițe și frăguțe aromate,

straturi mociroase de nu-mă-uita, movițe de cimbrisor, fire de amică, busuioc de pădure, knautia și bulbuci, ikebane cu clopoței înmănușați în coada-șoricelului, snopi de urzică regală, barba caprei, lăptucă Cicerbita și de ochiu-boului de munte, toate risipite de-o mână largă, cu hărnicie prin prelucă. Ș-apoi câte nu erau prin ierburi arome, fluturi azurii, păuni de zi, scoliciosul antiopa, antenați din neamul Cerambyx, albine pufoase tăvălite-n polen, bondari învelți în puf galben, iar pe margini lutoase de ogașe, mâțe săritoare, Cicindela, furnici-viewspe, Mutilla-aaaauu! Printre brațe, largi de ferigi limboase, tulpini lucioase de floarea-soarelei Inula, umbrele ude, urieșești de captalan, abia se zăresc firicele zvelte, pupate cu rouă de ciocu-berzei, măturele bobiteate cu flori de barba-popii (Aruncus dioicus), dar câte, multe nu se văd din pricina neștiinței!

Un faun prin ierburi

În grădinița mamei, întrecere-i, "cine crește mai sus, mai verde și mai înflorit", crinul roșu-i mai-nalt decât gardu, crinul alb abia a năvălit, (mama îi leagă cu sforicele roșii, ca să nu-i deoache, doamne ferește, vecinele cu ochii răi), snopii de margarete mi se uită-n creștet, echinaceea pe umăr mă mângâie, cătușnica urcă pe țârnat, clematita îmbrățișază fereasta, vița se face boltă de ceru-i verde, zmeurul se lungește la streășină, fansula se încovrigește pe după rudă, lămpuța sare pârleazul, ca să lumineze ulița, porodicea e cât aracul, până la brău îmi ajunge macul roșu, nalba-mi sărută obrazul gros, macii, busuiocul, și maghiranul-mi pipăie genunchii, salățica și căldărușă-mi alintă glezna, pălanguina, trifoiul și romanița îmi spală copitele de faun bărbos. Un arc ghimpos de trandafir însângerează rotula lui Hristos. Prin ierburile din Poderei, cosite a doua oară, salvia îndrăznește să mai rasară, tătâneasa învie a treiș dată, ba chiar și pliscul cocoarei se arată. Pe flori și frunze brobonite de ploaie adastă albine flămânzite, bondari cu burta lipită de șira spinării, fluturi diafani din neamul Pieris, Zigaene colorate în verde-albăstrui metalic picurat cu roșu, lupii albinelor Trichodes, dungați amenințător cu roșu și negru.

Pe-o draniță zdrelită de nebulia vântului vărat, doi puii albicioși de codobatură stau pe-o margine de streășină și așteaptă păpica de la babacii, care vin cu ghemotoace de bestiole înaripate. O pereche de silvii cu cap negru cântă cu hărnicie matinală în buchetul de salcâmi de lângă păreul Văii Caselor, iar la malul de rocă sură, sfărâmicioasă, doi puiți de codobatură cinerea cisăie după părinții cu țânțărie-n cioc. Prin păcliușă când gros, când destrămat, un vinderel încercuiește vâlătucii de lână gri, o seceră neagră de șoim rândunar sperie o ceată de lăstuni ce pescuiesc musculițe deasupra dealului Boboșă. Patru corbi dintr-o ochire descălcesc negura Muncelului în subțirele fire. Uiiiit! Uit-uit-uit, de țiclen agitat printre crengi de cireș sălbatic împopoțonat cu mii de ochișori negri! Nu știu ce uită, dânsul, dar io nu-mi aduc aminte ce-am mâncat aseară! Le temps passe, la mémoire s'efface. Dramatique! Timpul trece, memoria se șterge. E grav!?

Șansonetez optimist prin mălaiul cu verzi săbii tăioase: La plăcinte, înainte, cu brânză, ceapă și mărar,/La lucru, mai cuminte, mai încet și tot mai rar!

Înv. Ilie Hoza

Rebus GEOGRAFICA

ORIZONTAL: 1) Insulă din arhipieleagul Bahama, la est de Peninsula Florida - Localitate în Câmpia Siberiei Apusene (2 cuv). 2) Canal scoțian - Pofitim. 3) Localitate așezată pe Olt - Insulă din arhipieleagul Ciclade. 4) Aer pulverizat! - Cetatea Băniei. 5) Unul din centrele civilizației umane - 100 mp - Bidiviu. 6) Groapă cu apă și var - Localitate în Moldova, omonimul unui nume de femeie. 7) Oraș din Republica Dominicană (2 cuv.) - Afluent al Rinului. 8) Un gen de flack - Alt lac, de data asta din România, cu apă tămăduitoare. 9) Usturoi - Râu din Slovacia, aluent ai Tisei - Simbol chimic al erbiului 10) Alt râu, afluent al Dunării - Muștiuc (pl.) 11) Ten ! - Interjecție - Primele litere - Afirmație. 12) Curmătură - Oraș în Polonia - Ion Giiga. 13) Vulcan din Alaska - Istețe foc!

VERTICAL: 1) Oraș din Israel - Numele unor munți din Statele Unite ale Americii. 2) Oraș în Rusia, așezat în partea asiatică - Fără valoare. 3) Cocă (pl.) - Uită (reg.). 4) Specie de

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1											S		
2													
3													
4				O									
5													
6													
7													
8							I						
9				E				P					
10	S		T										
11												E	
12													
13				M							E		

stejar - Ocultă. 5) Edificiu destinat audițiilor muzicale și recitalurilor de poezie - Începutul și sfârșitul miezului! - Avuți 6) Se (Fr.) - Fir - Pronume personal - Banala plantă textilă des utilizată în careuri. 7) Fără pereche - Care aparține unei asociații. 8) Conjunție în exclusivitate - Peronul navelor ! - Negație. 9) Vârf în Munții Alpi (1967) - Acela - Werner Avram. 10) Sloiuri de gheață - Oraș turcesc. 11) In loco - Element de comparație. 12) A aduce ceva nou - Trepădătoare (bot.) - Alifie. 13) Facă - Râu în Franța, afluent al Garonnei.

Dezlegarea careului din nr. trecut: DEMOSTENE-D-EPICUR-HUGO-MICA-OVIDIU-OCU-GLIE-DN-CT-BULA-SEE-RECAS-NAE-R-ITIC-PUTNA-T-COKE-MERE-RENARD-CAR-AUR-PLUTARH-ISOCRATE-EA

MACAVEI AL. MACAVEI
MACAVEI AL. MACAVEI

Antroponimie măiereană

- urmare din numărul 98/2011 -

ELEMENTE LINGVISTICE ȘI MITOLOGICE CARPATIC-VEDICE CONSERVATE ÎN SUBMATRICEA HIDRO-ORO-TOPO-ANTROPO-LINGVISTICĂ HABITUALĂ MĂIEREANĂ (SmM)

Glose și prolegomene la "Dacia preistorică" a lui Nicolae DENSUȘIANU (1913)
(PROIECTUL CĂRȚII CARPATICE PELASGO-VEDICE

(56) VASĂLCA - "Zeu al Panteonului românesc sacrificat prin substituție la solstițiul de iarnă, identificat cu marele zeu indian (vedic), SHIVA/ȘIVA/ ÇIVA. La Revelion sau în ziua de Anul Nou, colindul din unele zone etnografice românești, cu capul porcului jertfit la IGNAT (20 decembrie), se numea SIVA, PUIUL SIVEI, sau, prin contopire cu VASILE, V-A-S-I-L-I-C-A, sau SILA" (/22/, p.175). Noi considerăm numele VASILE de structura VEDICĂ identificabilă prin VASILA = VAS+ILA, cu VAS/VAS (U)(pl. VASavah) - numele comun al celor 8 Divinități vedice timpurii, subalterne ale Marelui ZEU-INDRA, personificatoare ale fenomenelor naturii: APA - Zeul apei, DHRUVA - Zeul Stelei Polare, SOMA - Zeul Lunii, DHARA - Zeul Pământului (și al pământului), ANILA - Zeul Vântului (și al vântului), APALA/AGNI - Zeul Focului (și al focului sacrificial), PRABHĀSA - Zeul Zorilor (sau Orizontului), PRATYUȘA - Zeul Luminii (și al luminii). Despre prezența vedo-carpatică a Zeului INDRA am relatat la (48) ȘINDRILARU/ȘINDILERULUI. Cu APA carpatică știm cum stăm, având și un Zeu APOL. Pe SOMA l-am întâlnit în forma SOMEȘ. PE DHARA/DARA îl întâlnim pe creasta principală a Munților Făgăraș ca Vf.DARA (cel dintâi varf din CARPAȚI atingând 2500m, dar și în forma preluată de maghiari din limba română a vremii maghiarizând Panonia: KUCORICADARA - formă vedo-carpatică însemnând CUCURUZ DE PĂMÂNT (și cu care exportă în ROMÂNIA făina ambalată de porumb). Pe ANILA, îl întâlnim în antroponimul NILĂ, AGNI, cândva, având templu vedo-carpatic în zona AGNITA (literal, în vedo-sanscrita, <acest AGNI/ AGNI Acesta>). În

PRABHĀSA îl vedem pe evoluatul antroponim zăgreano-țibleşean PRĀHASE. Iată, șase Zei INDRIOȚI prezenți, ca și INDRA, în cartarea și în botezurile inițiale pelasgo-vedo-traco-dace. Prin VASILA, în loc de VASILE, avem o dubletă vedică VAS(U) și ILA - Zeița Evlaviei, a DISCURSURILOR APOLOGETICE, a Retoricii, a Vorbirii Frumoase, a Elocinței/Retoricii, a Poeziei, a Muzicii. Considerăm ca terminația -ILA/-ILĂ este un semn vedic al faptului că Botezul arhaic era oficiat de Zeița I-L-A a Vorbirii Frumoase. În acest caz, VASILICA = VAS+IL(A)+KA. Cum în /22/, în citatul expus mai sus, nu este limpede care este legătura cultică cu ȘIVA, ne vom concentra asupra informației vedice, a acelor vremi când Zeul Indra începe să coborâre culturală, ca și ȘIVA-zeu pe aceeași treaptă cu Indra îi va "prelua" pe octeții VAS(U)/VASAVAH, indrioții devenind șivaiți. Faptul s-a petrecut și carpatic. Iată de ce VASILICA a fost/este ȘIVA/ȘIVA/SIVA.

(58) VĂRTA, vezi antroponim VĂRTIC!
(59) ILA - tele din SmM, adică cele ca sufixul -ILA/ILĂ/ILE: Buză - ilă, Corn-ilă, Dubg-ilă, Gavr-ilă, Miha-ilă, Mnitos-ălă, /-ilă, Pcisco-ilă, Pcisdu-ilă, Poțâ-ilă, Sfâră-ilă, au darul să fie de formatul lingvistic arhaic pus în evidență de opera literară a lui Ion Creangă, cel dintâi român ce a alcătuit un dicționar român arhaic-român contemporan, nici până astăzi adus la lumina tiparului, noi întrebându-ne de comorile carpato-vedice catalogate de marele cunoscător al limbii române populare a secolului 19?!, când IVAN TURBINĂ îi spunea MORTII: "Pașol na turbinca VIDMA!", Creangă folosea un vedism carpatic, VIDMA. Aceasta împreună cu LETCA, conform "Rig-Veda"(10.14) erau mesagere ale lui

YAMA/IAMA - (vedo-sanscr. "yama" = "întrupere, sfârșit") - Zeul Morții, Stăpânul Sufletelor și Zeu al Dreptății. VIDMA și LETCA plecau, din când în când, prin lume, să adune suflete pentru Imperiul lui YAMA/IAMA, când acesta considera ce sunt prea puține suflete în Imperiul Său. Iată când era valabilă și mai este valabil expresia românească "a dat IAMA în/între/printre...!!!" Mitic.

(60) O ultimă listă de porecle ILA-te o vom da, arătând mecanismul lingvistic generator. PUPĂZILĂ = PUPĂZĂ + ILA, de la deja existentă poreclă PUPĂZĂ. În SmM, de fapt PUPĂZILĂ este PUPĂZILĂ/PUPĂZĂLĂ, care mai apare și în forma PUPĂZONIE! De la măiereanul DUCUCIT (și FOROBRAZ ("fără obraz")) = "prost crescut/educat, obraznic", s-a format porecla DUCUCILĂ. Cei care încearcă rădăcina originară pentru DUCUCIT, vor avea surpriza arhaicității acestui adjectiv, care a fost generat de la substantivul comun vedo-sanscrit DUKHA = "durere" (în sens cultic înalt, "durere spirituală"). Ca înțelesul pentru DUCUIT este departe de DURERE, se poate explica prin faptul că un om care suferă, fără să înțeleagă de ce, poate să aibă o comportare de "om rău", durerea făcându-l să nu mai poată fi binevoitor, vesel, bine crescut, tocmai DUREREA/DUKHA obligându-l să apară nesuferit/necioplit/nestăpănit/necontrolat, prost crescut. Alte ILA-te: Gănilă, Clobotilă, Cufurilă, Curăilă, Flșcăilă, Feștilă, Flocăilă, Hăilă, Horilă, Hăzăilă, Gonilă, Mocicoșălă, Rafailă, Răzăilă, Uilă etc, etc.

- va urma -

Valer SCRIDONESI-CĂLIN,

București, 5 iunie 2007

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahăse, Alexandru Rațiu,
dr. Lazăr Țrecheș, Liviu Ursa

Nr. sponsorizat de Consiliul Local Maieru

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita, str. N. Titulescu, nr. 18,

tel/fax: 0263 238027, 223201

ISSN 1224 - 643